

60 VOL 5 60

Vinco Kudirkos

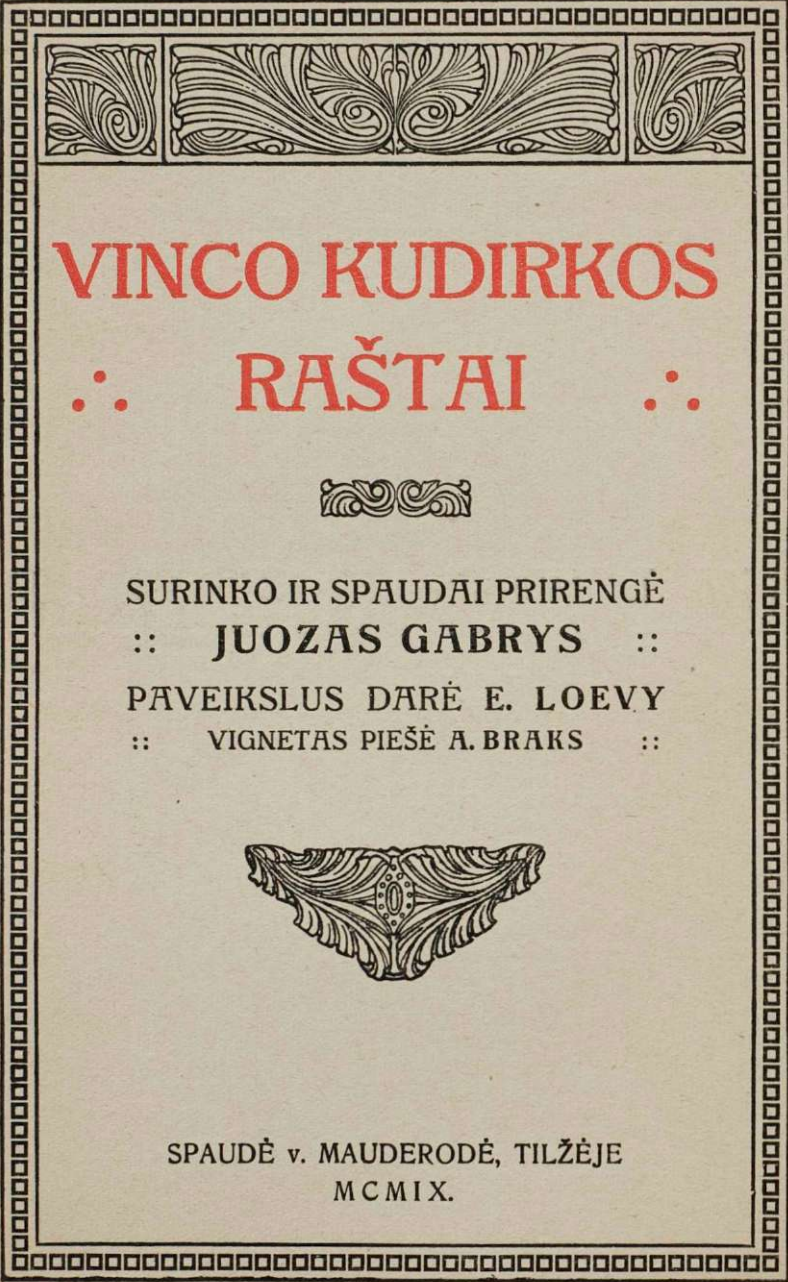
Raštai

TOMAS VI.

MCMIX

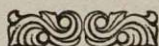

VINCAS KUDIRKA

VINCO KUDIRKOS

:: RAŠTAI ::

SURINKO IR SPAUDAI PRIRENGĖ

:: JUOZAS GABRYS ::

PAVEIKSLUS DARĖ E. LOEVY

:: VIGNETAS PIEŠĖ A. BRAKS ::

SPAUDĖ v. MAUDERODĖ, TILŽĖJE
MCMIX.

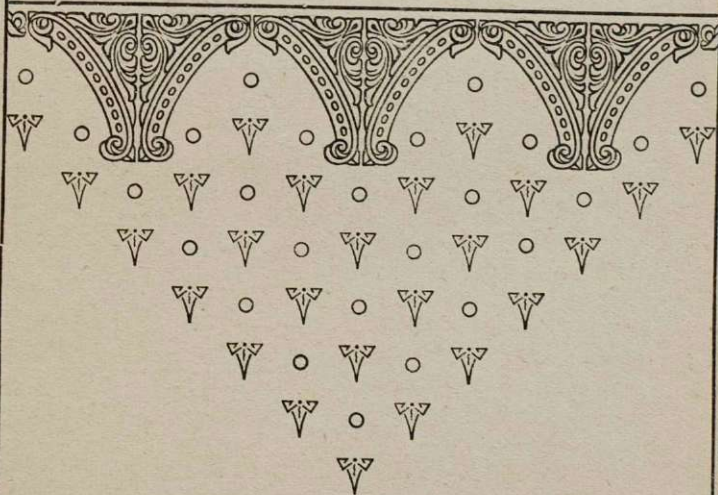
DRAMOS

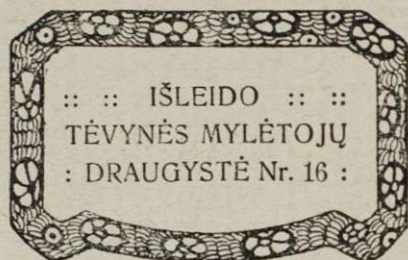

ORLEANO MERGELĖ :: VILIUS TELL'IS
KAINAS.

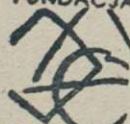

TOMAS VI.

FUNDACJA

POGRANICZE

10912

ORLEKNO MERGEĽ

Žmogystės:

Karolius VII., Prancūzų karalius.

Karalienė. Izabelė, jo motina.

Jonieška Sorel, jo meilužė.

Pilypas Gerasis, Burgundijos kunigaikštis.

Grafas Dunois, pašalinis sūnus Orleano kunigaikščio.

Du Thatel } karaliaus aficerai.

Reimso arkivyskupas.

Chatillon, Burgundijos ricierius.

Raoul, Lotaringijos ricierius.

Talbot, vyriausiasis anglu vadas.

w }

Montgomery, Valijos ricierius.

Orleano pilies rodininkai.

Anglų garsintojas.

Teobaldas d' Are, turtingas ūkininkas.

Margarita i

Liudvika j jo dukters.

Joanna |

Steponas j

Kliaudas jų jaunikiai.

Raimundas)

Bertrandas, ūkininkas.

Juodas ricierius.

Anglius ir jo pati.

Kareiviai. Liaudis. Karaliaus tarnai.

Kunigai. Maršalai. Minykai. Magistrato sąnariai.

Dvarininkai ir tumbas prie vainikavimo.

(Metuose 1429–1431.)

Sulyg stovilos A. Mercie.
Salons de Paris.

JŽANGA.¹

Kaimo apygarda. Po tiesei matyt koplytėlė su šventu paveikslu; po karei augštas aržuolas.

Scena I.

Teobaldas d'Arc. Jo trys dukters. Trys jauni avigoniai, jų jaunikiai.

Teobaldas.

Kaimynai mieli! šiandien da męs esam
Prancūzai ir valstiečiai da laisvi,
Da valdom ne, kur tėvai mūs arė.
O kas žin . kas mūs ištikti gal.
Štai angla švisur jau mus apniko,
Arkliai trempia mus našius laukus,
Paryžių' priima ji apveiktoju
Ir atž? .i mums svetimo stuomens
Karū' i Dagoberto atiduoda.
Tuo' <ēt kada sūnus karaliaus mūs
Po savo karalystę turi klaidžiot
Visų apleistas. Da-gi priešais jį
Arčiausias giminaitis ir jo paras²
Pirmiausias stoja. Motina tikra
Išvien su priešais ein prieš savo sūnų.
Aplinkui gaisras kaimus ir pilis
Naikina. Vis artyn jau dūmai traukia
Ant šitų klonių, šiandien dar ramių.
Dėlto, kaimynai, su pagalba Dievo,

¹ Vokiškai parašė Friedrich v. Schiller, lietuviškai vertė Vincas Kudirka. ² Didžiūnas.

Aprūpint noriu savo dukteris.
Mat moteriškė apginėjo karo
Laike sau reikalauja; mylinties,
Drauge lengviau išvengti ir nelaimė.

(Pirmam avigoniui)

Arčiau eik, Stepai! Tu pasirinkai
Sau Margaritą. Dirvos susieina,
Sutinka širdys – tai tikrai ryšys
Bus tvirtas!

(antram)

Kliaude! tu tyli, stovėdams,
Ir mano Liudvika akis žemyn
Nuleido. Ar-gi aš galėčiau perskirt
Dvi širdis tik dėlto, kad tu mažai
Turi? O kas-gi šiandien yr turtingas?
Aruodai ir namai tai savastis
Pirmiausio priešo, ar ugnies. Tik gero
Žmogaus krūtinė tai yr priedanga
Tikra šioje gadyneje.

Liudvika.

O tėve!

Kliaudas.

Liudvika mano!

Liudvika (apsikabindama Joanną).

Mylimiausioji

Sesele!

Teobaldas.

Kiekvienai paskyriau lauko
Po trisdešimtį margų, o prie to
Po kaiminę, po tvartą ir po kiemą.
Dievs laimino mane, telaimina
Ir jus!

Margarita (apkabindama Joanną).

Sesele! suraminki tėvą!

Prisižiūrėk į mus! Tegul-gi trys
Ryšiai džiaugsmingi susitvirtin šiandien!

Teobaldas.

Dabar sau eikit prisirengti! Ryt
Vestuvės. Noriu, kad jas švęstų visas
Mūs kaimas.

(Dvi poros, susikabinusios rankomis, traukiasi.)

Scena II.

Teobaldas. Raimundas. Joanna.

Teobaldas (Joannai).

Sesers tavo vestuvės

Jau kelia; jos laimingos ir ramina
Senatvę mano. Tu viena mane
Kremti.

Raimundas.

Ko, tėvai, ant dukters užpuoli?
Nebark jos!

Teobaldas.

Čia vaikinai, iš visų
Mūs kaime patogiausias ir smagiausias,
Kaip merginasi, trečias bus ruduo,
O tu, atšalusi, jo palinkimą
Paniekini. Jau kitas but tave
Seniai prieš piemenis visus apjuokęs.
Esi graži, pačioj jaunystėje –
Pavasaris tai tavo, amžis vilties.
Bet lukuriuoju aš veltui, idant
Iš tavo meilės pumpurų pražystų
Kvietka ir aukso vaisiai pagalios
Nunoktų! Nepatinka man ir rodos,
Ar tik ne prigimimo čia sunki
Klaida. Ne! jausmo metuose netinka
Atšalusi širdis.

Raimundas.

Tik, tėvai, liauk!

Tegul! Joannos meilė tai yr vaisius
Dangaus lepus ir noksta pamaži,
Kas yr brangu! Ji šiandien savo kalnus

Da myli ir, palikus kaiminę,
 Da bijosi nužengti į pastogę,
 Kur su žmonėmis gyvena rūpestis.
 Nusistebėjęs tėmyjuosi tankiai,
 Kaip ji ant kalno stovi kaiminės
 Viduryje, su liemeniu patogiu
 Ir akimis rimtoms, į žemumas
 įsižiūrėjusioms. Tada išrodo
 Nežemiško kilimo esybę.

Teobaldas.

Na tai-gi šitai man ir nepatinka!
 Ji šalinas nuo savo seserų,
 Dykų kalnų tik jieško, prieš gaidžius da
 Iš lovos kelia ir toį valandoj,
 Kada žmogus ištikimai prie žmogaus
 Nor glaustis, išleikia, lyg paukštis koks,
 Naktinių dvasių baisian viešpatysten,
 Išein ant kryžkelio ir su kalnais
 Kas žin ką kalbą. Kam ji šitą vietą
 Vis renkasi ir gena ten nuolat
 Avis? Per kiauras valandas sau sėdi,
 Mąstydamą, po tuoju aržuolu,
 Kurio visi ištolo prasilenkia,
 Nėsa pikta dvasia jau nuo seniai
 Po juo vaidinasi. Senieji žmonės
 Baisius nišpasakytai dalykus
 Kartoja apie tą Druidų¹ medį.
 Jo šakose girdėt skambėjimas,
 Tai vėl balsai kitoki atsiliepia.
 Aš pats, sutemus eidams vieną kart
 Pro šalį, savo akimis regėjau
 Po aržuolu tuo šmėklą moteries
 Pavidalę; iškišo priešais ranką
 Sudžiūvusių iš nusidriekusių

¹ Keltų tautos kunigai.

Apdangalų tiesiog ant manęs Dievui
Paskyręs dvasią, vos gavau pabėgti.

Raimundas (rodydamas šventą paveikslą
koplytėlėje).

Tasai, dangaus palaiminimo pilnas
Paveikslas, džiaugsmą teikiantis visiems,
Joaną traukia, o ne piktos dvasios.

Teobaldas.

Ne, ne! Patvirtina tai ir sapnai.
Jau trissyk sapnavau: Reimse, tarytum,
Ant mūs karaliaus sosto sėdi ji,
Joanna; galvą jos septynios žvaigždės
Apsupusios; o rankoj skeptrą¹ tur;
Iš jo išsprogo baltos trys lelijos.
Štai aš, jos tėvas, seserys abi,
Štai arkivyskups, grafai, kunigaikščiai,
Net pats karalius – lenkėmės prieš ją.
Iškur tokia garbė pas mus ateitų?
Tai ne! Sapnai tie tik parodo man
Dukters tuščios širdies troškimą. Gėda
Jai mat kilimo žemo. Jau kad Dievs
Grožybę davė ir apdovanojo
Gausiaus už viso klonio piemenes,
Tai atsirado jos širdyj puikybė,
Kurios dėlei nupuolė angelai,
Kurios nuodais šėtonas gūndo žmogų.

Raimundas.

Kas gal atrast puikybę jos tylioj,
Doringoje širdyj? Ar netarnauja
Su noru vyresnėmsėms seserims?
Daugiau ji už kitas apdovanoja,
Vienok, kaip prasciausia mergina,
Tyliai sunkiausių darbus atidirba.
Po jos ranka laiminga sekasi

¹ Skeptras – lazda, ženklas karališkos galybės.

Javai ir kaiminė; ką tik palypsto,
Ten krinta laimė nesupaisoma.

Teobaldas.

Taip, nesupaisoma! Tai man ir rūpi.
Gana šnekėti apie tai. Tyliu.
Kam savo kūdikį turėčiau kaltinti?
Vienok turiu ją persergėt: paliauk
Lankyti pas tą medį, nesišalink,
Nerankiokie žolių vidurnaktyj
Ir vaisto netaisyk, ženklų ant smilčių
Nerašinėki — reikia juk nedaug
Sukelti dvasioms, nės visai plonutė
Jų užklodė ir kelia jos ūmai.
Nebūkie vis viena — juk net prie Kristaus
Dykumoje prisiplakė šėtons.

Scena III.

Tie patys ir Bertrandas (ateina, nešdamasis rankoje
šalmą).

Raimundas.

Ana, Bertrandas iš pilies pargrįžia.
Žiūrėk, ką nešasi!

Bertrandas.

Jūs stebitės,
Kad aš parsinešu štai šitą indą?

Teobaldas.

Sakyki, kur tą šalmą sugavai?
Negerą lemia jis ramiam mūs kraštui.
(Joanna, kuri ikšiol stovėjo šaly, tylėdama, klauso
akylai ir prisiartina).

Bertrandas.

Sunku net įtikėti, kaip aš jį
Gavau. Reikėjo geležinio puodo,
Tai pirkti nuėjau į Vaucouleurs.¹
Rinka tarytum prikimšta — pabėgę

¹ Ištark Vokuler.

Iš Orleano parnešė liūdnas
 Žinias, tai trukšmas neišpasakytas.
 Besiiriant per minią, štai mane
 Sulaiko čigonka ir siūlo šalną,
 Akis j mane įstebeilijus:
 Tu šalmo jieškai, sako, imki šitą,
 Parduosiu jį pigiai. Nereik, sakau,
 Juk ne kareivis aš, tik ūkininkas.
 Vienok ji neatleidžia: imk ir imk.
 Nė viens žmogus negali, sako, girtis,
 Kad šalmas jam nereikalingas būt.
 Dabar plieninis, sako, stogas galvai
 Pridengt geresnis yr, ne kaip namai
 Murinai. Ilgai taip lydėjo mane.
 Matau, kad šalmas tyčia gi puikus
 Ir galvai ricieriaus galėtų tikti.
 Man vartant šalną ir besigėrint,
 Staiga prapuolė čigonka, pagauta
 Žmonių vilnies, ir šalmas liko man.

Joanna (greitai prisiartindama).

Duok man tą šalną!

Bertandas.

Ugi ką tu veiksi?

Tai ne jaunoms merginoms papuoša.

Joanna (ištraukdama šalną).

Jis man tur prigulėt — tai mano šalmas

Teobaldas.

Kas tai mergaitei darosi?

Raimundas.

Tegul!

Tai jai pritiks, nės vyrišką tur širdį.

Juk atmenat visi, kaip apveikė

Gijeną, tą laukinį piktą žvėrį,

Kurs pjovė kaimines ir piemenis

Baugino. Ji vienai viena pavijo

Gijėną ir iš jos baisių nasrų
Ėriuką atėmė. Kad ir tas šalmas
Drąsuolių galvas puošė, tai vienok
Verčiausią galvą tik dabar atrado.

Teobaldas (Bertrandui).

Sakyki, apie karą kas girdėt?
Pabėgėliai ką šneka?

Bertrandas.

Saugok, Dieve,
Karalių, žemės mūs pasigailėk!
Jau pralaimėjom du mūšiu; jau priešiai
Viduryje mūs žemės; ikipat
Loaros¹ jujų rankoj visas kraštas.
Dabar, sutelkę pajiegas visas,
Jau Orleaną apgulė.

Teobaldas.

O Dieve,

Karalių saugok!

Bertandas.

Iš visų kraštų
Sutraukta ginklo daug. Kaip bičių spiečius
Tamsus ant rėčio sugula, arba
Kaip juodas debesys žiogų užkloja
Dirvas, taip priešiai užgulė laukus.
Burgundo ein visa galybė — žmonės
Iš yvairių kraštų su yvairioms
Kalboms — ir nor sutremti Orleaną.

Teobaldas.

O nelaimingi, prakeikti vaidai!
Prancūzų ginklai priešais Prancūziją!

Bertandas.

Senoji, sako, karalienė, ta
Puikioji Izabelė, tarp kareivių
Raita, visa apsišarvavusi,

¹ Loara — upė Prancūzijoje.

Ir kursto svietą priešais savo sūnų,
Pačios jos išnešiotą!

Teobaldas.

Dieve duok,
Kad ji prasmegtų, kaip ana puikybės
Pilnoji Jezabelė!

Bertandas.

Salisbury,¹

Baisus trėmikas, viso apgulimo
Vadu; su juo narsusis Lionei²
Ir Talbot³ neapveikiamas, kuriojo
Galingas kardas guldo žmones taip,
Kaip dalgis žolę. Jie stačiai prisiekie
Visas sugėdint jaunas merginas
Ir viską kardui paaukaut, ką kardas
Pasieks. Pastatė augštas sargyklas,
Iškur visa pilis gerai matyti,
Ir kraugerio akims pats Salisbury
Išten judėjimą piliečių žvalgo.
Jau centnerinių kulų tūkstančiai
Nupuolė ant pilies. Bažnyčios guli
Griuvisiuose vienuos ir Motinos
Švenčiausios kuoras lenkia puikią galvą.
Jie pakasas padirbo po žemę,
O drebanti pilis dabar, tarytum,
Ant peklos viršaus stovi, laukdama,
Kada ji taps auka ugnies ir griausmo.

Teobaldas.

Kur buvo mūs didvyriai, kaip Saintrailles,⁴
La Hire⁵ ir Dunois,⁶ jei priešius šitaip
Toli galėjo įsiveržt? Kur pats
Karalius? ar jisai atšalęs žiūri
Ant viešpatystės vargo ir pilių
Griuvimo?

Ištark: ¹ Salsberi. ² Leienel. ³ Talbėt. ⁴ Santrail. ⁵ Lahir.
⁶ Diunoa.

Bertrandas.

Ties Chinon¹ karalius stovi
Dabartės su visu dvaru. Mažai
Kareivių, bijosi į kovą stoti.
Negelbės nė vadų drąsums, anė
Ranka didvyrių, jei kareivius baimė
Pagavo. Net narsiausiųjų širdis
Pabūgo ir veltui jau vadas šaukia
Kaip bailios avys, išsigandusios
Staugimo vilko, bėga, taip Prancūzai,
Užmiršę seną garbę, gelbisi,
Pajutę priešių. Ricierius tik vienas,
Surinkęs, sako šiek-tiek vyrijos
Ir su šešiolika tiktai velukų
Nuėjęs pas karalių.

Joanna (greitai).

Kaip jisai

Vadinas?

Bertrandas.

Baudricour.² Vargu jam seksis
Liuosai praeiti, priešius suklaidint,
Kurie pėdoms jo seka.

Joanna.

Kur dabar jis?

Bertrandas.

Diena gal kelio bus nuo Vaucouleurs.

Teobaldas (Joannai).

Kas tau sapnuojasi? tu apie tokį
Dalyką klausi, kurs netinka tau.

Bertrandas.

Kadangi priešius yr didei galingas,
O nuo karaliaus apginimo nėr,
Tai tariasi į Vaucouleurs sueiti
Ir pasiduot Burgundui. Tai gi męs

¹ Šinon. ² Bodrikur.

Ne svetimą nešiosim jungą – liksim
 Prie seno kelmo, gal ir prie senos
 Karūnos grįšim vėl, jei tik Burgundas
 Susiderėtų su Prancūzija.

Joanna (karštai).

Nereik derybų! Nė pasidavimo!
 Išgelbėtojas ruošiasi skubiai
 | kovą. Ten, Orleane, ras priešius
 Pasisekimo galą! Saikas jo
 Pripildytas, rugpjūtės pats jau metas.
 Mergelė štai su pjautuvu ateis
 Ir nuvalys jo pasėlį tą puikų,
 Nutrauks jo garbę nuo dangaus žvaigždžių.
 Nenusiminkite! ir nebijokit!
 Rugiai nespės nunokt ir pilnatis
 Užstot, o jau nė vienas anglų žirgas
 Iš mūs Loaros neragaus vandens.

Bertrandas.

Dabar stebuklų nėra!

Joanna.

Da bus stebuklas –
 Ir balandėlė veik išlėks balta,
 Išaugšto nusileis, kaip tas erelis,
 Ant vanagų, tėvynę draskančių.
 Bus apveiktas anas puikus Burgundas,
 Tėvynės išdavikas, ir Talbot,
 Baisusis griausmavaldis, šimtarankis,
 Ir Salisbury, bažnyčių išgrioviks.
 Visus salų¹ tuos perdrįsusius žmones,
 Kaip kaiminę ėriukų, ji varys.
 Su jaja bus pats Viešpats, Karo Dievas
 Jis menką sutvėrimą pasirinks
 Ir per mergelę silpną savo garbę
 Padidįs, nės Jis visagalintis.

¹ Suprask – Anglijos.

Teobaldas.

Kokia dvasia prie tos mergos pristoję?

Raimundas.

Tai šalmas rėdo ją taip kariškai.
Žiūrėki ant dukters: kaip žiba akys
Ir lūpos kokias meta žarijas!

Joanna.

Ta karalystė turi pult? Ta žemė
Garbės, kuriąją saulės spinduliai
Nuo amžių mato, šitas žemių rojus,
Kuriąją Dievas myli, svetimus
Nešiot tur pančius! Čia neužsilaikė
Galybė stabmeldžių. Čia pirmąjį
Užkišo kryžių, pelenai čia ilsis
Mūs švento Liudviko,¹ iščion taipos
Ir Jeruzolims gavo apginimą.

Bertrandas (nusistebėjęs).

Klausyk ją kalbant! Rodos įkvėpta.
Kaimyne! dukterį tau Dievas davė
Stebuklą pilną!

Joanna.

Neturėsime

Karaliaus savo, gimusio mūs žemėj –
Karalius, kurisai nemiršta, tur
Išnykt – karalius, kur artoją gina,
Mūs kaimines ir žemę gerina,
Kuris liuosybę dovanoja vergui,
Aplinkui sostą daugina pilis –
Kurs silpną gina, o nubaudžia piklą –
Kurs nepavydi, nės didžiausias yr –
Kuris žmogus sykiu ir tikras angelas

¹ Šv. Liudvikas, Prancūzijos karalius, dalyvavęs Kryžuočių kare, idant paliuosuoti Jeruzolimą nuo Mahometonų.

Pasigailėjimo ant žemės tos.
 Nėsa karalių sostas tyro aukso
 Tai apleistųjų prieglauda viena –
 Greta galybės stovi atlaidumas –
 Kaltasis dreba, o teisingas ein
 Artyn, išsitikėdams, ir gal žaisti
 Aplinkui sostą su levais! Ar gal
 Tikrai mylėt mus svetimas karalius,
 Kuriojo anė vienas prosenis
 Mūs žemėj nesudėjo savo kaulų?
 Ar gali tėvu būt tikru vaikams
 Tas, kurs su jaunimu mūs neužaugo,
 Kuriam kalbos mūs žodžiai širdyje
 Neatliepia?

Teobaldas.

Dieve, saugoki karalių
 Ir Prancūziją! Ūkininkai męs,
 Nemokame nešioti aštrų kardą
 Ir karo žirgą pabalnot. Dėlto
 Palaukime, kokį mums pergalėjims
 Karalių duos. Juk Dievo rankoje
 Kovos likimas; tas bus mūsų viešpats,
 Kurs bus šventais aliejais pateptas
 Ir užsidės Reimse karūną. Eisim
 Prie darbo! Šios dienos žiūrėkime
 Tiktai! Tegul didžiūnams, kunigaikščiams
 Likimas svieta rūpi; męs ramiai
 Žiūrėti galime ant ištrėmimo,
 Nės žemė ta juoda nepveikiama.
 Kad ir liepsna išdegys mūsų kaimus,
 Kad ir javus išmindžiotų arkliai,
 Tai vėl pavasaris duos mums išnaujo
 Javus ir naujos pirtys vėl iškils.

(Visi, išskyrus Joanną, traukiasi.)

Scena IV.

Joanna (viena).

Sudie ganyklos, kalnai numylėti
Ir kloniai ramus! Jau jų niekados
Joannai jų nelemta regėti,
Jau mano koja ant jų netsistos.
Pievos tr medžiai, mano išauklėti,
Sudie! žaliuokit linksmai visados!
Atbalsio klonių garsai nepgailėti
Mano dainelių daugiau netkartos.
Sudie jums urvos ir vėsus šaltiniai!
Sudie! tai mano žodžiai paskutiniai.

Sudie tišgirsta džiaugsmo pašarvoto,
Nekalto žaislo kiekviena vieta!
Sudie, ėriukai! ant ganyklų ploto
Jūs tik minia jau, piemens palikta.
Ant baisaus lauko, krauju aprasoto,
Reik man išginti kaiminė kita.
Klausau ne žemės tuštybių troškimo,
Tik dangaus balso, dvasios pašaukimo.

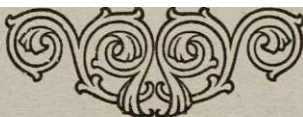
Tas, kurs Maižiešiui pats savo esybę
Apreiškė krūmo degančio ugnim,
Izajo sūnui suteikė narsybę,
Norint tik buvo menku piemenim;
Kurs j nekaltą piemenių romybę
Visados veizdi malonia akim,
Per medį tarė: „Turi priderystę
Liudyt ant žemės tu mano dievystę.

„Krūtinę silpną geležim pridengki
Ir eik, kur tavo užvesti takai.
Tik žemės vyro meilės prasilenkki,
Nelaukk vainiko, pinto nuotakai,
Prie moterystės niekad nesirengki,
Neišpažinki, kas tai yr vaikai.
Nės garbė karo yra tau paskirta,
Moterų tarpe tu būsi pagirta.

„Kad, kovai einant, nusimjįs stipriausi,
 Graudęs tėvynei žuvimo dalis –
 Mano veluką ugninį pagausi,
 Pagiežos delnu sutremsi suvis
 Galingą priešų, jo darbai vyriausi
 Sugrius. Kada jau bus visa šalis
 Liuosą ir Reimso pilį išvaduosi,
 Karalių savo ten apvainikuosi.“

Išrinktai savo Dievas štai palieka
 Ženklą paveikslė šalmo to puikaus,
 Kurio regėjims įkvepia man vieką:
 Jaučiu drąsybę angelų dangaus
 Ir širdis mano nedrebės prieš nieką.
 Į karą stumia lyg vėjo smarkaus
 Pūtymis. Girdžiu jau: verda kovos narsas,
 Žirgų žvangims ir trimitų garsas.

(Atsitraukia.)

AKTAS PIRMAS.

Karoliaus VII stovyklė ties Chinon.

Scena I.

Duonis. Du Chatel.¹

Dunois.

S negaliu toliau iškęsti šitaip.
Turiu apleist karalių, jeigu jis
Apleidžia pats save. Širdis man verda
Ir veržias ašaros, kada matau,
Kaip žmogžudžiai, apnikę, mūsų šalį
Naikina; kaip seniausios pilys mūs
Jiems surūdijusius raktus paduoda.
O męs tuotarpu ilsimės ramiai,
Praleisdami pagelbos brangų laiką.
Išgirdęs, Orleaną žūstant jau,
Iš tolymos Normandijos atbėgu,

Tikėdamas tikrai karalių rast
Ginkluotą pryšakyj kareivių savo,
O jis — štai šičia! tarpe juokdarių
Ir trubadūrų tik mįslius sau mena,
Arba meilužę savo žadina,
Tarytum, žemė jo rami, laiminga!
Jau konetablis² traukiasi, negal
Ilgiau žiūrėti j bjaurumą tokį.
Ir aš apleisiu, pavesdamas jį
Likimui jo piktam.

Du Chatel.

Karalius eina.

¹ Diušatel. ² vyriausiasis vadas.

Scena II.

Tie patys ir karalius.

Gražina konetablis kardą mums,
Sykiu padėkavodams už tarnystę.
Tai Dievui dėkui! būsime liuosi
Bent nuo žmogaus, kuriam nieks nepatiko,
Kuris visur norėjo pirmu būt.

Dunois.

Brangus tai vyras mums į šitą tarpą.
Nepalydėčiau jojo taip lengvai.

Karalius.

Sakai tu taip, tiktai kad pasipriešint;
Kol buvo jis, nebendravai su juo.

Dunois.

Tiesa, mokėdavo jis įsigristi;
Kvailys juk buvo, nežinodavo,
Nė pats ko nori – tuo žygiu jau žino,
Nėsa į patį laiką ein išten,
Kur jau negalima įgyti garbę.

Karalius.

Matau, tu šiandien linksmas ir smagus,
Tai netrukdysiu aš tavęs. Du Chatel!
Klausyk: yra pasiuntiniai Renė¹
Karaliaus, garsus giesmininkai; tai-gi
Reik jie gražiai priimt ir kiekvienam
Duot po retežį aukso. (Dunois'ui) Ko juokiesi?

¹ Renė Gerasis, Provancijos grafas, iš giminės Anjou. Jo tėvas ir brolis buvo Neapolio karaliais ir jis pats, mirus broliui, siekė prie to-pat sosto, bet nepasiekė. Didis mylėtojas Provancijos senos poezijos ir ricierių gėdynės, stengėsi vieną ir kitą atnaujinti savo žemėje, [steigė išnauro t. v. *Meilės Tribunolą* (Cour d'Amour), prie kurio stovėjo augščiausias teisėjas su vardu *meilės Kunigaikščio* (Prince d'Amour), kurisai galutinai sprendavo dalykuose meilės ir mandagumo prieš moteris. Persisunkęs tos-pat romantikų dvasios, jis pats su pačia gyveno, persikeitę į piemenis.

Dunois.

Kad tu iš žodžių aukso retežius
Taip greit darai.

Du Chatel.

Teisybę tikrą sako:
Karaliau! išdas tuščias jau seniai.

Karalius.

Tai pasistengk surasti! Giesmininkų
Juk negaliu paleist be dovanų.
Jie sausą skeptrą pražydet priverčią;
Jie įpina nemirtinus lapus
J mūs karūną nevaisingą; patys
Panašus jie į viešpačius; lengvai
Galingus sostus tveria sau iš norų;
Rami jų viešpatystė nė talpos
Nežino. Todėl lygus jie karaliui:
Gyvena ant augštybių žmonijos.

Du Chatel.

O viešpatie! gailėdamasis tavęs,
Tylėjau, kol pagelbą pats radau.
Bet ništeklius liežuvį atliuosuoja:
Tu nieko ništenki jau dovanoms:
Tu neturi sau duonai ant rytojaus!
Šaltiniai turtų išsekė visai.
Negaudami algos kareiviai murma
Ir žada mest ginklus. Jau nežinau
Nė ką daryti, kad galėčiau tavo
Namus aprūpint ne karališkai,
Tik nors prastai.

Karalius.

Tai užstatyki banke
Karališkus maitus.

Du Chatel.

Juk maitai jau
Ant trijų metų priešais užstatyti.

Dunois.

Prašokus laikui, tur grebežiai dingt.

Karalius.

Da lieka daug puikios, turtingos žemės.

Dunois.

Jei Dievas duos ir kardas Talbot'o!

Tegul tiktai paims da Orleaną,

Tai judu su karaliumi Renė

Galėsite drauge avis ganyti.

Karalius.

Tu vis liežuvį tekini ant jo.

Bet jis toksai bežemis kunigaikštis,

Kuris galėjo šiandien štai mane

Karališkai apdovanoti.

Dunois.

Bet-gi

Ne su Neapolio bent karūna.

Dievaž! girdėjau, ji ant pardavimo

Esant nuo tos dienos, kaip prie avių

Bandos jisai pristoję.

Karalius.

Tai nekaltas

Tik žaislas juk, kuriuo jisai save

Nudžiugina, norėdams nekaltybės

Surengti svietą šitoje šiurkščioj

Gadynėje. Bet kaip didi jo norai

Karališki – jis nori sugražint

Senus laikus, kur viešpatavo meilė

Švelni, didvyrių širdis keldama,

Kur puikios moters sprendė apie grožį.

Tuos senus pamylėjęs yr laikus

Ir juos norėtų iš dainų senovės,

Kaip pilį dangišką auksiniuose

Debesise, parkelti čion ant žemės,

{kūrė meilės dvarą, kuriame

Tur ricieriai atgyt; kur drovios moters

Scena III.

Tie patys ir trys rodininkai.

Karalius.

Sveiki! Ką gero pasakysit mums?
Ar da nepasiduoda Orleanas
Mūs priešiu? ar da ilgai išlaikys?

Rodininkas.

O viešpatie! Prispaudė didis skurdas,
Ant Orleano kybo prapultis.
Išlaiko pylimai sugriauti, priešius
Kaskart daugiau vis vietos ima sau.
Jau sienos be apgintojų teliko,
Nėsa, be atilsio kovodami,
Mūs vyrai krinta. Veržiasi jau badas
J pilį. Tai gi grafas Rochepiere¹
Tokioj sunkioj valandoje su priešų
Padarė sutartį — kaip paprotys
Senovės liepia — priešiu pasiduoti,
Kada, sukakus dvylikai dienų,
Nebus da pasirodžiusi pagelba,
Kuri galėtų pilį išvaduot.

(Dunois pasipurto iš rūstybės.)

Karalius.

Pertrumpas laikas.

Rodininkas.

Priešiaus palydėti,
Atėjom, viešpatie, maldaut tavęs,
Idant pilies tu savo pagailėtum
Ir duotum jai pagelbą skirtame
Laike.

Dunois.

O kaip Saintrailles sutikt galėjo
Ant tokios niekinančios sutarties?

¹ Rošpijer.

Rodininkas.

Kol gyvas buvo, neišdrįso niekas
Kalbėti apie sutartį, arba
Pasidavimą.

Dunois.

Argi tai jis mirė?

Rodininkas.

Jau žuvo mūs didvyris tas narsus,
Begindamas tėvynę ir karalių.

Karalius.

Saintrailles jau žuvo! Vieno to žmogaus
Netekęs, netenku visų kareivių!

(Įeina ricierius ir tykai kalba su Dunois, kuris,
užsirūstinęs sušunka).

Dunois.

Da šitaip!

Karalius.

Kas tai?

Dunois.

Siunčia grafs Douglas¹

Štai žinią, kad kareiviai, šotai, nori
Pamest, jei šiandien da negaus algos.

Karalius.

Du Chatel!

Du Chatel (sutraukdamas pečius).

Viešpatie! rodos nė kokios
Neišrandu.

Karalius.

Žadėki, užstatyk,

Imk kad ir pusę mano karalystės –

Du Chatel.

Bereikalo! jau niekas netikės.

Karalius.

Geriausio buvo tai kareiviai mano!

Negali jie mane pamest, negal!

Degles.

Rodininkas (klaupdamas).

O viešpatie, mus gelbėk! Mūsų vargą
Atmink!

Karalius.

Argi iš žemės armiją
Ištrauksiu? Ar javus nuo delno rinksiu?
Draskykit širdį mano į dalis
Ir kalkit pinigų! Aš savo kraują
Galiu aukauti jums, bet neturiu,
Kaip matot, pinigų, anė kareivių!
(Jžtėmyja įeinančią Joniešką Sorel ir skubina
priešais su išskėstom rankom.)

Scena IV.

Tie patys ir Jonieška Sorel (turėdama rankoje
dėžutę).

Karalius.

O mano brangi! mano gyvastie!
Tu ateini nuvyt nusiminimą!
Priglauski mane, suramink mane!
Da neprapuolė nieks, nės tu da mano.

Sorel.

Karaliau mano mielas! bailiai dairosi aplink
užklausančiomis akimis.

Dunois!

Ar tai tiesa? Du Chatel!

Du Chatel.

Taip, teisybė.

Sorel.

Argi taip didis vargas? Nėr algos?
Kareiviai nori bėgti?

Du Chatel.

Taip, teisybė.

Sorel (paduodama jam dėžutę).

Štai šičia auksas ir brangumynai.
Parduokite pilis ir užstatykit
Dvarus visus, kurie Provancijoje

Man priguli! darykit veikiai viską,
Idant kareiviai būt pakakinti!
Tik skubinkit, tik netrukdykit laiko!
(Stumia jį lauk.)

Karalius.

Na, Dunois? O ką, Du Chatel? Da
Sakysite, kad aš toks neturtingas,
Turėdamas karūną moterų
Visų? Ji augšto tokiopat gimimo
Yra, kaip aš, nė kraujas Valois¹
Nebus tyresnis; ji papuošt galėtų
Pasaulės sostą net pirmiausiąjį –
Vienok ji sostą niekina, tik nori
Mieliausios mano vardą sau turėt.
Ar ji sutiko nors kada nuo manęs
Priimt didesnę dovaną, kaip tik
Ankstybą kvietką, ar šviežesnę vaisių?
Nuo manęs ji nenor aukų visai,
O man ji viską atiduoda. Sverkit
Didumą paskutinės jos aukos.

Dunois.

Man rodos, kad pasiutote abudu.
Ji meta savo turtą į liepsnas
Ir nor pripilt statinę Danajidų.²⁾
Tavęs juk neišgelbės, tik abu
Prapulsit.

Sorel.

Neklausyk jo! Dešimts kartų
Už tave guldė savo gyvastį,
O pyksta, kad guldau už tave auksą.
Ar nepaaukavau tau viso to,
Kas pereina visus perlus ir auksą?
O šiandien aš turėčiau tik žiūrėt.
Vien savo laimės? Lepinėsi liaukim

¹ Valoa. ² Danao dukters, kurios, anam sviete baudžia-
mos, turėjo pripilti statinę be dugno.

Ir linksmybes gyvenimo tuščias
 Pameskim! Aš pirma, kuri paduosiu
 Jums pavyzdį atsižadėjimo!
 Dvarininkus paverski į kareivius,
 O auksą versk į geležį! Ką tik
 Turi, mesk drąsiai dėl karūnos tavo!
 Eik! eik! visi padėsime tau kęst
 Pavojų ir vargus. Tuoj karo žirgą
 Balnokim, lepų kuną duokime
 Karštiešių saulės spinduliams! Tebūna
 Mums užklode dangus, o pogalviu
 Akmuo! Matydami kareiviai savo
 Karalių, einantį su jais išvien,
 {gaus kantrybę perkęst sunkų vargą
 Ir ištūrės!

Karalius (nusišypsojęs).

Tai išsipildo jau

Tie žodžiai, kur man Klermonte minykė
 Išpranašavo. Sakė ji tada,
 Kad aš per moteriškę savo priešus
 Apveiksiu ir tėvų karūną sau
 Atgriebsiu. Neužmiršęs pranašystės,
 Aš laukiau ilgai susitaikymo
 Su motina. Bet štai kur moteriškė,
 Kuri mane į Reimsą tur nuvest.
 Aš per Jonieškos meilę apgalėsiu!

Sorel.

Tu apgalėsi per ginklus draugų.

Karalius.

Nesutikims tarp priešų taip-gi žada
 Man daug. Girdėt, kad lordas Anglijos
 Su mus Burgundu nesikenčia. Tai-gi
 Pas kunigaikštį išsiųstas La Hire,
 Ar neprikalbįs jį pamest rūstybę,
 Ir prie senųjų pareigų sugrįžt.
 Žinia išten pareis tuojau, bematant

Du Chatel (žiūrėdamas pro langą).
Atjoja ricierius.

Karalius.

Brangi žinia!
Matysim, ar reiks žut, ar apgalėsim.

Scena V.

Tie patys ir La Hire.

Karalius (eidamas priešais jį).
La Hire! ar viltį pranešei, ar ne?
Sakyk trumpai! Ko turime tikėtis?

La Hire.

Tikėtis to tiktai, ką ginklas duos.

Karalius.

Nenori kunigaikštis susitaikyt?
Sakyk, kaip mano priėmė žodžius?

La Hire.

Prieš tai, iki da teksis išklaudyti
Tave, jis reikalauja, kad jam būt
Išduots Du Chatel, kurisai užmušęs
Jo tėvą.

Karalius.

Na, o jeigu męs nuo tos
Niekšystės atsisakom?

La Hire.

Sutarimą

Sulaužys tuoj.

Karalius.

Ar pareikalavai,
Kaip buvo įsakyta, kad su manim
Jis persiimtų ant tilto ties Montereau,¹
Kur tėvas žuvo?

La Hire.

Pirštinę jam mesdams,
Tariau, kad teiksiesi su juo kovot,

¹ Montro.

Kaip ricierius, už savo karalystę.
 Bet jis atsakė, kad nėra reikalo
 Kovot už tai, ką jis tur savo rankoj.
 O jeigu tau kovot su juo smagu,
 Tai jį atrast gali pas Orleaną,
 Kur teiksšesis jisai rytoj ateit.
 Paskui nusijuokė ir, apsisukęs,
 Nuėjo sau.

Karalius.

Argi parlamente,
 Neatsiliepė nė viens teisingas balsas?

La Hire.

Jį pergal įniršimas partijų.
 Jau parlamentas numetė nuo sosto
 Tave ir visą tavo giminę.

Dunois.

Žiūrėk, kaip drąsiai pučiasi iškilęs
 Pilietis!

Karalius.

Motiną ar nebandei
 Užkalbinti?

La Hire.

Tavo motiną?

Karalius.

Taip. Kokios.

Dabar jos mintys?

La Hire (valandėlę pamąstęs).

Vainikavimo

Tad šventę užtikau aš, atkeliavęs
 { Saint Denis.¹ Čia išeiginiuose
 Parėduos paryžiečiai taip nudžiugę;
 Padirbti puikus vartai ant gatvių,
 Kurioms važiuot turėj karalius anglų;
 Vežimas apsagytas kvietkomis,

¹ Sen-Deni, priemiestis Paryžiaus.

O žmonės, klausydami garsiai, tartum
Prancūzija puikiausią kovą yr
Laimėjusi, aplink vežimą šoko.

Sorel.

Jie džiaugės – džiaugėsi, sumindami
Karaliaus pilną meilės, švelnią širdį!

La Hire.

Mačiau, kaip jaunas Harris Lancaster,¹
Da vaiks, ant sosto Liudviko karaliaus
Užsėdo; iš šalių jo dėdės du,
Bedford² ir Gloucester,³ atsistojo puikus;
Pilypas kunigaikštis klupščiomis
Prieš sostą prisiegą sudėjo vardan
Žemionių savo.

Karalius.

Niekšas! išdaviks!

La Hire.

Vaiks buvo išsigandęs ir, bežengdams
Augštais laipsniais, parklupo. Tuoj aplink
Murmėt ėmė: tai negerą lemia.
Staiga pakilo dideli juokai.
Tad tavo motina – baisu sakyti!

Karalius.

O ką?

La Hire.

Priėjusi skubiai artyn,
Pakėlė vaiką ir jį pasodino
Ant tavo tėvo sosto.

Karalius.

Motina!

La Hire.

Išvydę šitai, patys net burgundai
Apkaito, drūčiai susigėdinę.
O motina atsikreipė į žmones

Ištark: ¹ Hennis Lenkester. ² Bedford. ³ Gloster.

Ir tarė garsiai: Dėkavokit man,
Prancūzai, nės aš stuomenį ligotą
Mainau štai ant žaliuojančios šakos,
Apgindama jus nuo sūnaus netikro
Sumišusiojo tėvo!

(Karalius uždengia veidą rankomis, Jonieška skubina prie jo ir, apkabinusi, stengiasi suraminti, kiti visi išreiškia pasibaisėjimą ir pasibjaurėjimą.)

Dunois.

Mege¹

Padūkus! Vilkė!

Karalius (rodininkams luktelėjęs).

Kaip dalykai stovi,
Dabar matau. Nelaukkite ilgiau,
Į Orleaną grįžkit ir ten mano
Teisiems piliečiams pasakykite,
Kad aš nuo prisiegos juos atliuosuoju.
Terūpinas išgelbėti save,
Burgundo te malonei pasiduoda.
Vadina jį Geruoju, pasielgs
Su jumis žmoniškai.

Dunois.

Ar Orleaną

Apleisti nori?

Rodininkas (klaupdamas).

Viešpatie! nestumk

Mus nuo savęs! Neduok į anglų kietas
Rankas pilies teisios! Juk tai akmuo
Brangiausias iš visos karūnos tavo.
Pilies už ją nebuvo teisesnės
Karaliams savo.

Dunois.

Apveikti mės esam?

Ar tai, neužsimojęs nė kardu,
Kovos apleidi lauką? Ar tik vienu

¹ Pagiežos dievaitė.

Žodžiu, be kraujo praliejimo net,
Tu ketini išplėsti iš Prancūzijos
Širdies geriausią pilį?

Karalius.

Jau gana,
Bereikalo visai, išlieta kraujo.
Dangaus sunki ranka gul ant manęs;
Visur kareiviai mano pralaimėjo;
Nuo sosto parlamentas numetė
Mane; valstiečiai mano džiaugias, priešų
Priimdami; arčiausi giminės
Apleido mane, išdavė; prie savo
Krutinės galvą priešiaus motina
Manoji glaudžia. Eisim už Loaros
Ir pasiduosim dangui, kurisai
Anglus prilaiko.

Sorel.

Dieve, neprileiski,
Kad męs, paabejoję apie mūs
Spėkas apleistume tą karalystę!
Tie žodžiai tai ne tavo širdyje
Užgimę; motinos baisus taip darbas
Sulaužė tavo dvasią. Bet tikiu,
Karaliui mano užsidegs didvyrio
Širdis ir stos kovot su likimu,
Kuris graudena.

Karalius (apsiblausęs).

Ar-gi nei teisybė?

Ant namo Valois dalis tamsi,
Baisi užniko; Dievas jį apleido;
Bjaurus pasielgimas motinos
Ant jojo raganas piktas užtraukė;
Per dvidešimtį metų mano tėvs
Sumišęs buvo; vyresnius tris brolius
Papjovė giltinė; taip Dievas nor,
Kad žutų namas šeštojo Karoliaus.

Sorel.

Tikėk, jis atsinaujis vavyje!
 Juk ne veltui tave likims paliko
 Ir, brolius vyresnius prašalindams,
 Tave, jauniausią, pašaukė ant sosto;
 Dievs rodo tavo geroje širdy
 Geriausią vaistininą toms žaizdomis,
 Kurias tėvynei partijų vaidai
 Padarė. Tu liepsnas naminio karo,
 Širdis man sako, užgesįsi. Tu
 Užvesi santaiką ir būsi naujas
 Prancūzų karalystės pamatas.

Karalius.

Ne aš. Laikams, pilniems audrų ir trukšmo,
 Stipresnė reikalinga yr ranka.
 Rami tiktai tauta su manim būtų
 Laiminga, o žmonių įniršusių
 Neapmalšysiu. Aš kardu nemoku
 Atidaryti širdis tas, kurias
 Man neapykanta uždarė.

Sorel.

Akys

Žmonių tik sumišimo apneštos
 Dabar, vienok tas kvaitulys tur pereit.
 Jau netoli diena, kada vėla
 Pabus tikra karaliaus savo meilė,
 Įleidusi Prancūzų širdise
 Šaknis. Pabus nepykanta senoji,
 Kuri jau perskyrė abi tautas,
 Ir apgalėtoją paties jo laimė
 Sutrems. Dėltogi nesitraukk taip greit
 Iš karo lauko, ginki savo žemės
 Kiekvieną pėdą, Orleaną gink!
 Sudegink, nuskandyki velyk tiltus,
 Kurie iš karalystės gal tave

Išvesti per Loarą, Stiksą¹ tavo
Garbės!

Karalius.

Ką aš galėjau, padariau.
Kaip ricierius norėjau už karūną
Kovoti — man atsakė. Aš veltui
Žmonių savųjų kraują lieju, pilys
Veltui į dulkes virsta. Ar turiu,
J motiną pasižiūrėjęs, savo
Nekaltą vaiką sukapt kardu?
O ne! Kad jis gyventų, prastrauksiu
Aš pats.

Dunois.

Ar tai karaliaus žodžiai tie?
Tai taip karūną palydi? Žemiausias
Valstiečių tavo nepasigailės
Nė turto, anė kraujo vardan savo
Minties, ar meilės, ar nepykantos.
Tad viskas partija, kaip pasirodo
Naminio karo ženklas kruvinas.
Artojas meta savo žagrę, moters
Vaikus, sens ima ginklą į rankas,
Pilietis degin pilį, ūkininkas
Pats savo rankoms pasėlį naikin,
Kad tau užkenkt, arba pagelbą duoti
Ir savo širdį tuo pakakinti.
Tad nieko jau nesigaili ir patys
Pasigailėjimo nenor, kada
Kovoja už Dievus arba dievaičius.
Dėlto pamesk širdies minkštumą tą,
Kuris krūtinei tavo nepritinka!
Te karo viesulą praūžia taip,
Kaip prasidėjo. Juk ne tu užkūrstei
Jam ugnį. Už karalių tur aukaut
Valstiečiai — toks likimas ir pasaulės

¹ Upė anam sviete, per kurią perėję negriždavo.

Tiesa. Niekinga yr tauta, kuri
Už savo garbę neaukautų visko!

Kūkalius (rodininkams).

Nelaukkit kito jau atsakymo.
Tegul jus Dievas gina, aš nįstengiu.

Dunois.

Tegul apleidžia apgalėjimo
Dievai tave taipos, kaip tu apleidi
Tėvyne! Jeigu apsileidai pats,
Ir aš tave pamesiu. Ne Burgundo,
Ne anglų pajiegos suvienytos
Nustums nuo sosto, bet tik tavo dvasios
Menkums. Karaliai Prancūzijos juk
Didvyriai gimę, tu tiktai baimingas, (rodininkams)
Karalius jįs išsižada. Bet aš
Nepleisiu Orleano, mano tėvo
Pilies, nors man tenai būt lemta žūt
Ir jo gruvesiuose surast sau kapą.

(Jis nori eit, Jonieška jį sulaiko.)

Sorel (karaliui).

Neduok jam piktume tave pamest!
Šiurkščius žodžius jo rūščios lūpos kalba,
Bet jo širdis, kaip auksas, yr tikra.
Jisai taspat, kurs tave drūčiai myli,
Už tave kraują liejo jau nesyk.
Arčiaus šian Dunois! Prisipažinkit,
Teisios rūstybės karštis pertoli
Jus nuvedė. Vienok atleisk bičiuliui
Jo skaudžią kalbą! Prisiartinkit!
Tegul jįs širdys atsileidžia veikiai,
Iki rūstums nespėjo užliepsnot
Nesugrąžintinai ir pragaištingai!
(Dunois žiūri į karalių, lyg laukdamas atsakymo.)

Karalius (Du Chatel'ui).

Keliaujam už Loaros. Ant laivų
Tegul sukrauja mano daigtus!

Dunois (greit Jonieškai).

Likkit

Sveiki!

(Apsisuka greitai ir eina, rodininkai paskui jį.)

Sorel (užlauždama rankas).

Jei jis apleido, tai dabar

Prapuolę mės visai! La Hire, eik, skubink

Prikalbint jį, kad susitaikytų!

(La Hire išeina.)

Scena VI.

Karalius. *Sorel*. Du Chatel.

Karalius.

Ar karūna tai toks jau didis geras,

Kad persiskirt su ja būt taip sunku?

Yr sunkesni dalykai iškentimui.

Kada tau valią riša atkakli

Puikybė stovinčių aplinkui tave,

Arba kada sauvalninkaujančių

Vasalių¹ pats turi pajust malonę —

O tai yr tikras ištyrimas širdies,

Kur kas kartesnis už pasidavimą

Likimui. (Du Chatel'ui, kuris da gaišavo)

Padaryk, ką įsakiau!

Du Chatel (puola jam į kojas).

O viešpatie!

Karalius.

Jau pabaigta. Nė žodžio!

Du Chatel.

Daryki su Burgundu santaiką!

Nės jau nėra kitokios tau pagelbos.

Karalius.

Juk tai galiu aš padaryt tiktai

Per tavo kraują.

¹ Didžiūnai, kurie už apturėtą žemę ir valdžią buvo surišti su savo viešpačių tūlomis pareigomis.

Du Chatel.

Duodu savo kraują.
Ne vienkart už tave jį aukavau,
Dėl santaikos aukauju jį ir šiandien.
Su kunigaikščiu susitaisyk! Duok
Mane visam smarkumui jo rūstybės
Ir mano kraujas neapykantą
Tegu] atpirks!

Karalius (karčiai).

Ar tai teisybė būtų?
Tai taip su manim jau blogai, kad net
Bičiuliai, kur pažįsta mano širdį,
Man gėdos kelią siūlo gelbėtis?
Dabar matau, kaip aš esmi nupuolęs,
Nės jau nė garbei mano ništiki.

Du Chatel.

Da teikis apsvarstyt.

Karalius.

Daugiau nė žodžio!
Aš vėlyk dešimts karalysčių mest,
O ne aukauti gyvastį bičiulio,
Begelbėdamas save. Padaryk,
Ką įsakiau — tegul suruošia daigtus!

Du Chatel.

Tuojaus išpildysiu.

(Atsistoja ir eina, Jonieška Sorel labai verkia.)

Scena VII.

Karalius ir Sorel.

Karalius (paėmęs ją už rankos).

Nenusimink,

Jonieška mano brangi! Už Loaros
Prancūzija juk taip gi. Einam męs
į laimingesnę šalį. Ten bus giedras
Dangus, lengvesnis pučia vėjas ten
Ir švelnesnius ten pobūdžius męs rasim.

Giesmė ten viešpatauja, daug gražiau
Gyvenims ir meilė žydi.

Sorel.

Diena

Liūdnoji! Štai karalius turi eit
Ant ištrėmimo, tur sūnus iš tėvo
Namų keliauti, lopšį palikdams.
Šalie smagioji! niekad jau mūs koja
Nevaikščios po tave!

Scena VIII.

La Hire (sugrįžta atgal). Karalius ir Sorel.

Sorel.

Grįžti tik vienas?

Be jo? (Arčiau į jį prisižiūrėdama)

La Hire! Ką reiškia tavo veidas?
Ar vėl nelaimė?

La Hire.

Jau nelaimei gals.

Sorel.

Kaip tai? Sakyk!

La Hire.

Gražinki rodininkus

Atgal!

Karalius.

Dėlko? Kas yr?

La Hire.

Grąžink atgal!

Nėsa atsikreipė jau tavo laimė.

Kova ištiko — apgalėjai tu.

Sorel.

Tu apgalėjai! Dangiškas tų žodžių
Skambėjimas!

Karalius.

La Hire! apgauts esi

Klaidžių žinių tu pats. Aš apgalėjau!
Nesitikiu aš apgalėt daugiau.

La Hire.

j didesnius da stebuklus tikėsi.
Ateina arkivyskups. Dunois'ą
Jis atveda j tavo glėbį.

Sorel.

Gražios

Yr kvietkos apgalėjimo, kurios
Tuoį dangiškus vaisius, kaip atleidimas
Ir santaika, mums veda!

Scena IX.

Tie patys. Reimso arkivyskupas. Dunois. Du
Chatel. Raoul (ginkluotas ricierius).

Arkivyskupas

(jungdamas rankas Dunois'o ir karaliaus).

Teikitės

Apsikabinti, kunigaikščiai! Meskit
Piktumą ir ginčius, nės pats dangus
Mums malonings.

(Dunois apkabina karalių.)

Karalius.

Neduokit man stebėtis

Ir abejot. Ką pranašauja man
Tie iškilmingi žodžiai? Kas padarė
Taip netikėtą atmainą?

Arkivyskupas

(išveda ricieriu ir stato priešais karalių).

Sakyk!

Raoul.

Turėjome šešioliką velukų,
Atsivestų iš Lotaringijos,¹
Kurie su tavo žmonėmis sueiti

¹ Prancūzijos dalis, Vokiečių atimta 1871 m.

Ketino. Baudricour iš Vaucouleurs
 Mus vedė. Vos nuo kalno nusileidom
 Ties Vermanton į klonį, kur Yonna
 Praplaukia, tik pamatom, juogiai priešius
 Apsupo iš visų mus pusių. Nėr
 Jau vilties nė apveikt, anė pabėgti.
 Narsiausųjų net apmirė širdis
 Ir, abejojimo pilni, jau buvom
 Ginklus sudėti pasirenge mės.
 Kaip vyresni, atlikę karo rodą,
 Pagelbos jau nematė, kad akims
 Mūs pasirodė didelis stebuklas!
 Staiga išein iš girių gilumos
 Jauna mergelė; ant galvos tur šalmą;
 Tikra dievaitė karo, taip graži
 Ant veido, o baisi; plaukai paleisti;
 Tarytum puolė iš dangaus šviesa,
 Kada didžiu balsu ji mums pasakė:
 Prancūzai! ko jus nusigandote?
 Ant priešiaus! Ir tegul jis būt skaitlingas,
 Kaip jurių smiltys, nebijokit jo,
 Jus veda Dievas ir Šventa Mergelė!
 Kaip bematai, veluką stvėrusi
 Veluknešiui iš rankų, drąsiai žengė
 Pirma visų, galinga ir rimta.
 Mums žadą atėmė nusistebėjims
 Ir, patys mės nesizīnodami,
 Paskubinome paskui mūs veluką
 Ir jo nešikę, puldami tiesiog
 Ant priešiaus. Tas, lyg nutrenktas perkūno,
 Sustingo, nesijudina, tiktai
 Pastirusiomis akimis bežiūri,
 Kas priešais dedasi. Paskui ūmai,
 Lyg būt išgirdęs Dievo bausmą, bėgti
 Pašoko, mesdamas ginklus; visi
 Kareiviai jojo po laukus pasklido;
 Nė vado žodžiai nesulaikė jų;

Netsižiūrėdami atgal, iš baimės
Netekę proto, žmonės ir arkliai
į upę šoko, rasdami ten galą.
Skerdynė buvo tai, o ne kova!
Du tūkstančiu ant lauko jų liko,
Neskaitant tų, kur žuvo upėje.
Iš mūsų žmonių nepažeistas nė vienas.

Karalius.

Tai netikėta, tai stebuklas tik!

Sorel.

Ir tai mergelė daro tą stebuklą?
Iškur ji? Kas ji?

Raoul.

Kas ji, tai pati
Karaliui tik vienam nor pasakyti.
Ji sakosi, kad Dievo pasiūsta
Mums pranešė ir žada Orleaną
Išgelbėti pirmiau, ne kaip suspės
Atsimainyti mėnuo. Žmonės tiki
Ir veržiasi į kovą. Su visa
Kariūmene ji eina čion, niužilgo
Ateis.
(Girdėt varpai, riksmas ir čiauškėjimas ginklų.)
Ar girdit riksmą ir varpus?
Tai ji, tai Dievo pasiuntinė žmonės
Taip sveikina.

Karalius (Du Chatel'ui).

Atveskite ją čion.
(Arkivyskupui) Ką apie tai turiu manyt? Mergelė
Man kovą išlaimi tuokart, kada
Tik Dievas gelbėt gal! Tai nesutinka
Su prigimimo tiesomis. Ar aš
Turiu tikėt, kad tai stebuklas buvo?

Minios balsai (už scenos).

Sveika, išgelbėtoja mus! Sveika!

Sulyg pav. Lenepveu Pantheon'e, Paryžiuje.

Karalius.

Ateina. (Dunois'ui) Atsisėsk ant mano vietos!
Stebukladarė ta iširti reik.

Jei įkvėpta tikrai ir Dievs ją siuntė,
Tai tur pažint karalių.

(Dunois atsisėda ant sosto, karalius atsistoja po tiesei, greta su juo Jonieška Sorel, arkivyskupas su kitais atsistoja priešais anuos taip, kad per vidurį lieka liuosas takas.)

Scena X.

Tie patys. Joanna (lydima rodininkų ir daugelio ricierių, kurie pripildo užpakalį scenos; rimtai eina priešais, apžvelgdama paeiliui visus aplinkui stovinčius).

Dunois (pertraukdamas iškilmingą tylumą).

Ar tai tu

Esi ana mergelė stebuklinga —

Joanna (perkirsdama ir žiūrėdama į jį išaugšto).

Sūnaui netikras Orleano! Kam

Drįsti ištirti Dievą? Kelk nuo vietos,
Kuri tau nepritinka, aš siūsta
Pas tą didesnyjį.

(Eina drąsiu žingsniu prie karaliaus, priklaupia ant
vieno kelio ir ūmai atsistoja. Visi reiškia nusiste-
bėjimą. Dunois apleidžia sostą.)

Karalius.

Nemačius niekad?

Kaip mane pažinai?

Joanna.

Tave mačiau,

Kur Dievs tik gal matyt!

(Prisiartina prie karaliaus ir kalba paslaptinai.)

Atmink, tą naktį,

Kad vėjas užė ir aplink tave
Visi miegojo, tu, prieš savo lovą
Stovėdamas, meldeisi. Pasakyk,
Tegul visi išeina, atkartosiu
Aš turinį maldos.

Karalius.

Ką Dievui aš

Pasisakiau, visai nereikalauju

Slėpt nuo žmonių. Gali man atkartot,

Tai įtikėsiu, kad siūsta tu Dievo.

Joanna.

Trejopa buvo ta malda.

Pirmiau prašei dangaus: jei neteisybė,

Ar kitos sunkios kaltės, likusios

Neatiteistomis nuo seno laiko,

Verksmingam karui davė priežastį,

Kad tave į aukas paskirti teiktųs

Už tautą ir rūstybė jo visa

Tik tave siektų.

Karalius (persigandęs, traukiasi atbulas).

Kas esi, galinga?

(Visi reiškia didį nusistebėjimą.)

Joanna.

Toliau prašei dangaus: jei būt tokia
Valia jo, kad visai atkreiptų skeptrą
Nuo tavo giminės, o nuo tavęs
Atimtų viską, ką tėvai, karaliai,
Turėjo karalystėj šitoje.
Prašei tiktai tris daigtus tau palikti:
Bičiulio širdį, gryną sąžinę,
Jonieškos tavo meilę.

(Karalius, uždengęs rankomis veidą, ima garsiai
verkti; visi didelio nusistebėjimo apimti. Luktelėjusi)

Ar sakyti

Da trečią maldą?

Karalius.

O, gana! Tikiu!

To neįstengtų anė vienas žmogus!
Tu Dievo atsiųsta.

Arkivyskupas.

Kas tu esi,
Mergele stebuklinga? kur tu gimus?
Kas Dievo numylėti tie tėvai,
Kurie tave sulaukė?

Joanna.

Mano vardas

Joanna. Aš esmi piemens duktė
Iš Dom-Remi, karaliaus mano kaimo.
Ganiau avis pas tėvą iš mažens.
Girdėjau, pasakojant daug ir tankiai,
Kad svetimi, gyventojai salų,
Atėję per mares, mus į vergystę
įtraukti nor ir savo viešpačius
Priverstinai mums teikia; kad Paryžių,
Mūs didžią pilį, jau paėmę sau
Ir viešpatystėj mus šeimininkauja.
Karštai meldžiau aš Dievo Motiną,

Kad svetimus nuo mūs nuimtų pančius
 Ir gintų tikrąjį karalių mūs.
 O netoli nuo kaimo, kur aš gimus,
 Yr Dievo Motinos paveikslas sens,
 Dažnai aplankomas minių meldingų,
 Ir senas šventas aržuolas šaly,
 Garsus stebuklais. Jo šešėlyj tankiai
 Sėdėdavau ganydama avis –
 Širdis mane čion traukė. Jeigu kartais
 Paklysdavo ėriukas kalnuose,
 Tai man porodydavo jįjį sapnas,
 Kada po aržuolu užmigdavau.
 Taip vienąkart, po aržuolu besėdint
 Per kiaurą naktį, dievobaimingai
 Bemąstant, pasirodė man Švenčiausia
 Parėduose piemenės, rankoje
 Laikydama veluką, ir man tarė:

„Esmi. Joanna, kelkis! Bandą mesk,
 Nės tave Viešpats šaukia prie ko kito.
 Imk tą veluką! Kardą prisijuosk
 Štai šitą! Išnaikinki priešius mano
 Tautos, karaliaus tavo sūnų vesk
 Į Reimsą ir uždeki jam karūną!“

Aš atsakiau: Kaip aš atliksiu tai,
 Silpna mergaitė būdama ir karo
 Visai dalykų nepažindama?

Ji atrėmė: „Nesutepta mergelė
 Yra ant žemės visagalinti,
 Tiktai tesaugojasi vyro meilės.
 Štai aš. Drovi mergaitė kaip ir tu,
 Dangaus karalių gimdžiau ir malonės
 Dangaus esmi pilna.“ Tada akis

Man palytėjo ir išvydau dangų
 Su nepsakytu skaitlium angelų.
 Jie baltas lelijas visi turėjo
 Ir saldžią giesmę ore užvedė.
 Per tris naktis paeiliui man Švenčiausia

Vis rodės, šaukdama: „Joanna, kelk!

Nėš tave Viešpats šaukia prie ko kito."

Kaip trečią naktį pasirodė man,

Tai užsirūstinus pasakė šitaip:

„Ant žemės moteriškai lemta tik
Klausyt. Kentėjimai tai jos likimas.

Per pareigas sunkias ji tur nušvist.

Čionai nužeminta, ten išsiaugštis."

Kalbėdama, nuleido parėdus

Prastos piemenės ir kaip karalienė

Dangaus nušvito saulės spinduliuos.

Ją aukso debesiai, augštyt pakėlę,

Į laimingųjų šalį nunešė.

(Visi susigraudinę, Jonieška Sorel staiga apkniaubia
veidą ant karaliaus krūtinės.)

Arkivyskupas (po ilgo tylėjimo).

Prieš tokį Dievo ženklą žmogaus protas

Su abejojimais nutilti tur.

Darbai parodo, kad teisybę sako.

Tik Dievas daro tokius stebuklus.

Dunois.

Nereik stebuklų, liudyja teisybę

Jos akys ir nekaltas veidas jos.

Karalius.

Ar aš, kurs nusidėjau, vertas tokios

Malonės? Dieve visaregintis!

Matai Tu mano nusižeminimą.

Joanna.

Nusilenkimą tą atpildys Dievs:

Tu žeminiesi, tai iškeltas būsi.

Karalius.

Tai savo priešius apgalėsiu aš?

Joanna.

Sudėsiu Prancūziją tau po kojų.

Karalius.

Nė Orleanas, tu sakai, nežūs?

Joanna.

Pirmiau ims Loara atgal tekėti.

Karalius.

į Reimsą eisiu apgalėtoju?

Joanna.

Per priešų tūkstančius tenai nuvesiu.

(Visi ricieriai pakrato ginklus, parodydami karštį ir drąsą.)

Dunois.

Prileisk mergele būti mūs vadu,
Męs eisim paskui ten, kur dieviškoji
Nuves! Jos akys kelią rodys mums,
O ją apginti tur štai šitas kardas!

La Hire.

Nesudrebėsime, kad ir visas sviets
Apsiginkluotų priešais, jeigu turim
Ją prie savęs. Te apgalėjimo
Dievs laikosi jos pusės! Te mus veda
Ji galingoji!

(Ricieriai smarkiai pakrato ginklus ir duoda žingsnį priešais.)

Karalius.

Tai gi veski juos,
Šventa mergele! ^Kunigaikščiai turi
Tavęs klausyti. Šitas kardas štai,
Valdžios vyriausios ženklas, mumis tapo
Šią dieną sugražintas atgalios
Supykusio vyriausio vado. Bet gi
Jis ranką rado sau vertesnę daug.
Imk jį ir eik, šventoji!

Joanna.

Ne, karaliau!

Ne žemės prievartos tuo įrankiu
Yr lemta mano viešpačiui gaut viršų.
Žinau aš kitą kardą, su kuriuo
Aš apgalėsiu. Pasakyti noriu,

Koksai jis, kaip apreiškė man dvasia –
Paliepk jį pargabent.

Karalius.

Sakyk, Joanna!

Nusiųsk į seną pilį Firboys;
Ant kapinių šventosios Katarinos
Yr didi kelnorė, geležgalių
Pilna, kur nuo senovės karų liko.
Tarp jų ras kardą, priderantį man.
Pažint gali jį iš trijų auksinių
Lelijų, išbriežtų ant rankenos.
Tai šitą kardą liepki man pranešti,
Nėsa per jį tik galima apveikt.

Karalius.

Tegul padaro taip, kaip pasakyta.

Joanna.

Veluką baltą įtaisyti liepk
Su apvadais raudonais. Ant veluko
Tur būt paveikslas Motinos dangaus
Su kūdikiu gražiu, kad Ji stovėtų
Ant žemės kamuolio, nės man taip-pat
Švenčiausia pasirodė.

Karalius.

Padarysiu,

Kaip tu sakai.

Joanna (arkivyskupui).

Uždeki ant manęs

Rankas ir savo dukterį palaimink! (priklaupia).

Arkivyskupas.

Tu atėjai palaiminimus duot,
O ne pati imt. Eiki su pagelba
Dangaus! Męs, nusidėję, neverti. (Ji pasitraukia.)

Tarnas.

Garsintojas yra nuo anglų vado.

Joanna.

Tegul ateina, nės jį siunčia Dievs!
(Karalius duoda ženklą tarnui, tas išeina.)

Scena XI.

Tie patys ir garsintojas.

Karalius.

Garsintojau, kas yr tau įsakyta?

Garsintojas.

Kas tas, kurs vardan grafo Ponthieu,¹
Karoliaus Valois, gal prakalbėti?

Dunois.

Garsintpalaiki menkas! niekše tu!
Iškur gavai tu drąsą žleist Prancūzų
Karalių jo pat žemėje? Kad ne
Parėdų tavo ženklas, tai –

Garsintojas.

Prancūzai

Tur vieną tik karalių, o tasai
Dabar gyvena juk stovyklėj anglų.

Karalius.

Nurimki, Dunois! Koks pranešims,
Garsintojau ?

Garsintojas.

Garbingas mano vadas,
Kurs kraujo bjaurisi, pralieto jau
Ir to, kurs liesis, laiko savo karda
Da makštise ir, kol da Orleans
Nežuvo, laukia ar tu nenorėsi
Su juo sutikti gerumu?

Karalius.

Kalbėk!

Joanna (išeidama priešais).

Karaliau! duoki man su juo kalbėti.

¹ Ištark: Pontije.

Karalius.

Kalbėk, mergele, ir paskirk pati
Ar santaiką, ar karą.

Joanna (garsintojui).

Kasgi siunčia

Tave ir kalba tavo lūpomis?

Garsintojas.

Grafs Salisbury, pats angļu vadas.

Joanna.

Melas!

Ne lordas tavo lūpoms kalba, nēs
Gyvi tik gal kalbēti, ne numirē.

Garsintojas.

Vads mano sveiks ir gývas jums visiems
Ant prapuolimo.

Joanna.

Vadas buvo gyvas,

Išėinant tau, bet šiandien rytmetį
Ištiko jį mirtis nuo šūvio tasyk,
Kada iš bokšto žvalgė ant pilies.
Juokiesi, kad aš tolymus tau daigtus
Apreiškiu? Tai ne man tikėk, akims
Tikėki savo, kaip, atgal sugrižęs,
Lavoną jo sutiksi, laidojant!
Dabar, garsintojau, sakyki, kokį
Turi mums pranešimą.

Garsintojas.

Jeī žinai

Tu tokius slėpinius, tai jau apseiti
Gali be mano sakymo.

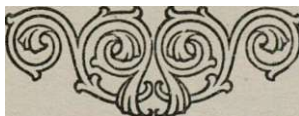
Joanna.

Nereik

Man to, vienok klausyk, ką aš sakysiu!
Ir mano tuos žodžius nuneši tiems,

Kur tave siuntė: Anglijos karaliau
 Ir kunigaikščiai, Glocestes ir Bedford!
 Jus su dangaus karalium atsiteiskit
 Už kraują, jūs pralietą! Atgalios
 Raktus nuo mūs pilių, mums sugražinkit,
 Neteisiai tekusius į jūs rankas!
 Dangaus karaliaus pasiūsta mergelė
 Jums santaiką, ar karą kruviną
 Pasiūlo. Rinkitės! Nės aš sakau jums:
 Puiki Prancūzija ne jums yra
 Paskirta Marijos Sūnaus – tik vienas.
 Karolius, mano viešpats ir Delfins,¹
 Pasiuks tikrai Paryžių, kaip karalius,
 Ten palydės diduomenės visos.
 Dabar, garsintojau, tu pasiskubink!
 Pasiukt stovyklę nesuspėsi da
 Ir žinią atkartot, jau bus mergelė
 Tenai ir ženklas apgalėjimo
 Jau plevėsuos ant Orleano sienų!
 (Išėina ji, paskui ją juda visi. Uždanga nusileidžia.)

¹ Paveldėtojas sosto.

AKTAS ANTRAS.

Apygarda apsupta uolų.

Scena I.

Talbot ir Lionei. Pilypas, Burgundijos kunigaikštis. Fastolf ir Chatillon¹ (su kareiviais ir velukais).

Talbot.

Ir šitų uolų čionai stosime
Ir įtaisysime stovyklą tvirtą.
Gal pasiseks surinkt pabėgusius
Mūs žmones, kur iš baimės išsiskirstė.
Sargas parengkite ir augštumas
Veik apstatykit! Nesivys juk paskui
Nakties laike ir, jeigu priešius tik
Netur sparnų, tai čia mės esam ramus.
Vienok ir atsargumas neužkenks,
Nės priešių turim drąsų ir mės patys
Juk apveikti jau.

(Ricierius Fastolf traukiasi su kareiviais.)

Lionei.

Apveikti! Netark

Daugiau to žodžio, vade. Mano mintys
Nesusigraibsto ir sunku tikėt,
Kad frankai pamatyt galėjo anglų
Pečius. O Orleane! tu esi
Didybės mūsų kapas! o ant tavo
Laukų paklota Anglijos garbė.
O sutrempime gėdingas, juokingas!

¹ Štatijon.

Kas įtikėt galės ateityje,
Kad apgalėtojai prie Azincourt'o,¹
Crequi,² Poitiers³ štai apveikti
Vienos tik moteriškės!

Burgundas.

Taigi rimkim,
Nės apgalėti esam ne žmonių,
Tik velnio.

Talbot.

Velnio mūs pačių kvailumo –
Ar taip, Burgunde? Bijosi šmėklų
Ir kunigaikščiai ne vieni tamsuoliai?
Tik prietarų permenkas pridengims
Bailumui jūsų. Juk jūsiškiai bėgti
Pirmi pradėjo.

Burgundas.

Bėgo juk visi

Išvien.

Talbot.

O ne! jūs sparnas davė pradžią.
Užbėgote ant mūs, berėkdami:
Pekla paleista, velnias jau kovoja
Už Prancūziją! Ir mūsiškiai tad
Sumišo.

Lionei (Burgundui).

Juk negalite užginti,
Kad jūsų sparnas bėgo pirmučiaus.

Burgundas.

Nėsa ant jo pirmiausiai ir užpuolė.

Talbot.

Mergelė ta žinojo, kur atrast
Bailiuosius.

Burgundas.

Ar ant manęs puola kaltė?

¹ Azenkur. ² Kreki. ³ Poatije.

Lionei.

Jei būtume męs buvę tik vieni,
Nebūtume paleidę Orleano!

Burgundas.

Na taip, nės jo nebūtumet visai
Nė matę! Kasgi jums parodė kelią
{ šitą karalystę, ištiesė
Jums tikrą ranką, kaip ant priešų kranto
Išlipot? Kas apvainikavo jums
Paryžių Enriką ir jam po kojų
Prancūzų širdis sumetė? Dievaž!
Jei šita štai stipri ranka nebūtų
Jus čion atvedus, tai nelemta jums
Būt buvę anė paregėti durnus
Iš kamino Prancūzų.

Lionei.

Jeigu būt
Gana garsių tik žodžių, kunigaikšti,
Tai būtum juk galėjęs vienas sau
Paimti Prancūziją.

Burgundas.

Jūs nerimstat,
Netekę Orleano, ir tiktai
Piktumą savo verčiate ant manęs,
Jūs šalininko. Kodėl Orleans
Išsprūdo mums! ar ne dėl jus godumo?
Jau buvo rengėsis man pasiduot,
Suardėt jūs.

Talbot.

Ne tau męs jį apsupom.

Burgundas.

Kaip but su jums, jei atsitraukčiau aš?

Lionei.

Neperblogai, taip kaip prie Azincourt'o,
Kur męs vieni apdirbome tave
Ir visą Prancūziją.

Burgundas.

Bičiulystė

Vienok jums reikalinga rodosi,
Jei man už ją taip brangiai užmokėta.

Talbot.

Taip, brangiai, brangiai mūs pačių garbe
Prieš Orleaną užmokėjom šiandien.

Burgundas.

Palauki, lorde, kad nereiktų tau
Gailėtis! Ar gi tai aš savo tikrą
Apleidau viešpatį ir ant kaktos
Išrėžiau pats sau ženklą išdaviko,
Kad aš nuo šalininko šitokius
Žodžius išgirsčiau? Ko man šičia būti
Ir priešais savo Prancūzus kovot?
Jei aš turiu tarnauti nedėkingiems,
Tai velyk prie karaliaus savo grįžt.

Talbot.

Juk jau tariesi. Žinome, tik mokam
Nuo išdavimo apsisaugoti.

Burgundas.

Po šimts velnių! Tai šitaip man atsako?
Liepk mūs žmonėms taisytis, Chatillon,
Męs grįžtame atgal į savo kraštą.
(Chatillon išeina.)

Lionei.

Laimingo kelio! Anglų tik tada
Garbė pilniausia buvo, kaip jie savo
Kardu išsitikėjo be kitų
Pagelbos. Tai kariausime sau skyrium
Kiekvienas, nės jau žinoma tiesa,
Kad anglų kraujas su krauju prancūzų
Negal ištikro sumaišytu būt.

Scena II.

Tie patys ir karalienė Izabelė su tarnu.

Izabelė.

Vaidai! ką aš girdžiu? Susilaikykite!
Žvaigždės tur būti kokios įtekmė
Sumaišė protą jums! Dabar, kad vienas
Tik sutikims jus užlaikyti gal,
Jūs piktume norėtumete skirtis
Ir tikrą prapultį sau sutaisyt?
Atšaukk liepimą, kunigaikšti, meldžiams!
Ir tu, garbingas Talbot'e, maldauk
Bičiulį įžeistą! Pagelbą duoki
Man, Lionei, suvesti jų puikias
Dvasias!

Lionei.

Ar aš? O, ne: Man tai vis viena.
Tariu aš taip: jei kas negal sykiu
Laikytis, tai geriau tegul sau skirias.

Izabelė.

Matau, kad peklos ta šmėkla, kuri
Mums kovą pragaišino, jau ir šičion
Apdūmė smagenis! Katras vaidus
Pakėlėte? (Talbot'ui) Ar tu, garbingas lorde,
Užmiršęs savo naudą, būtum taip
Pažeidęs šalininką? Ką jūs galit
Be jo? Jisai karaliui jūsų juk
{taisé sostą; šiandien jį da laiko,
O panorės tiktai, tai ir apvers.
Jo žmonės didina stiprybę jūsų,
Bet da daugiau jo vardas. Anglija
Visa su jums ant mūs krantų būt dingus.
Nebutumėt atėję čion vieni,
Nėsa Prancūzija tik Prancūziją
Apveikt galėjo.

Talbot.

Mokame pagerbt

Bičiulį tikrą, o netikro liepia
Pats protas saugotis.

Burgundas.

Tam, kurisai
Sulaužo dėkingumą, lengva tapti
Melagium.

Izabelė.

Kunigaikšti! Ar gali
Pamesti gėdą, nusizemint šitaip,
Kad tavo tėvo nužudytojui
Paduotum ranką? Ar gali tikėtis,
Tu susitaikysęs su delfinu,
Kurį ant krašto prapulties nustūmei?
Ar nori jį išgelbėti dabar
Ir pats neišmintingai savo darbą
Naikinti? Štai bičiuliai! Tik tvirtam
Sutikime su anglais tavo laimė.

Burgundas.

Su delfinu daryti santaiką
Aš nė neketinau. Bet nesiduosiu,
Kad mane anglai šitaip žemintų
Ir niekintų.

Izabelė.

Atleisk jam karštą žodį!
Sunkus nusiminimas, kurs vadus
Prispaudžia, ir nelaime kartais gali
Užtraukti neteisingai. Eikite!
Apsikabinkit! Duokit man išlygint
Tą plyšį, kol netapęs amžinu!

Talbot.

Burgunde, kaip tau rodos? Prakilnesnė
Širdis prisipažįsta apveikta
Protingo žodžio. Karalienė tiesą
Pasakė. Duok užgydyt žaizdą tą,
Kurią padarė mano greits liežuvis.

Burgundas.

Ir aš rūstybę savo užmirštu
Prieš reikalą.

Izabelė.

Gera! Tai naują ryšį
Užtvirtinkit, pasibučiuodami!
Kas ištarta – ant vėjų tenueina.

(Burgundas ir Talbot apsikabina.)

Lionei (pats sau, apžvelgdamas visus).
Graži man santaika, ką vydraga
Jkurė!

Izabelė.

Pralošėme kovą, laimė
Nuo mus nusikreipė, vienok drąsa
Tegul jus neapleidžia. Nės delfinas
Dangaus pagelba jau nišsitiki,
Jau peklos pramones į talką kviečia.
Veltui, nuo prapulties jo nė pati
Pekla nišgelbės. Mūsų priešius veda
Mergelė, jus-gi noriu vesti aš
Ir būti vieton pranašės mergelės.

. *Lionei.*

Atgal grįžk į Paryžių! Norime
Apveikt su ginklais, ne su moteriškėms.

Talbot.

Nuo laiko, kaip stovyklėje esi,
Nesiseka mums niekas, rodos ginklai
Atšipę. Grįžk atgal!

Burgundas.

Juk tavo čia
Buvims kovotojus tiktai vilioja,
Iš to nēr nieko gero. Grįžk atgal!

Izabelė (žiūri nusistebėjusi).

Ir tu, Burgunde, priešais mane stoji
Su nedėkingais lordais tais išvien?

Burgundas.

Atgal grįžk! Nės kareiviai nēr taip smarkus,
Tikėdami, kad mušas dėl tavęs.

Izabelė.

Ką tik įkuriau santaiką tarp jų,
Tai prieš mane susitarėt dabar.

Talbot.

Eik su Dievu! Nebijosim velnio,
Kaip tavęs čia nebus.

Izabelė.

Ar aš nesmi
Bičiulė jų tikra? Ar ne tie patys
Mus reikalai?

Talbot.

Bet tavo reikalų
Nepriimam už savo. Garbingesnis
Mūs siekinys.

Burgundas.

Aš atsikeršyti
Turiu už tėvo mirtį. Mano ginklą
Pašventina jau pareigos sūnaus.

Talbot (Izabelei).

Ką tu su delfinu darai, tik Dievą
Pažeidžia ir tik žmones piktina.

Izabelė.

Tegul jį visą grėbia prakeikimas!
Jisai apskelbė savo motiną.

Burgundas.

Jis keršyjo už tėvą tik ir vyrą.

Izabelė.

Pasielgimą mano išpeikė.

Lionei.

Tikrai daryt taip ne pritiko sūnui!

Izabelė.

Išvijo mane!

Talbot.

Reikalavo to

Visuomenė.

Izabelė.

Tegul prakeikta būsiu,
Jei aš atleisiu jam ir jeigu jis
Prieis prie savo tėvo karalystės –

Talbot.

Ir jei aukausi garbę motinos!

Izabelė.

Visai jūs, silpnadvasiai, nesuprantat,
Ką gal užgauta motinos širdis!
Myliu aš tą, kas velyja man gero,
Ir nekenčiu, kas piktą daro man.
Jei daro tai sūnus, kurį pagimdžiau,
Tai vertas nepkentimo da labiau.
Jam gyvastį daviau, galiu atgal ją
Atimt, matydama, kad niekina
Tą kūną, kurisai jį išnešiojo.
O jūs, kurie su mano sūnumi
Kariaujate, neturit nė mažiausios
Tiesos ir priežasties jį apiplėšt.
Ar prasikalto kuo prieš jus delfinas?
Kokių jis pareigų nišpildė jums?
Garbė tuščia ir pavydas jus varo.
Tik aš galiu nekęsti jį, nės aš
Jį gimdžiau.

Talbot.

Taip, jis motiną pažįsta
Tiktai iš pagiežos.

Izabelė.

Jūs veidmainiai
Niekingi, primelavę sau ir svietui
Visam! Jūs, anglai, tiesiate rankas
Prie Prancūzijos, kur tiesos neturit
Pareikalauti žemės anė tiek,

Kiek arklio išneša viena kanopa.
 Ir šitas kunigaikštis, kurisai
 Geruoju neva tapo pavadintas,
 Tėvynę savo, ką nuo prosenių
 Yr paveldėta, svetimiems parduoda
 Ir karalystės priešiams amžiniems.
 Kiekvienas trečias žodis jųs – teisybė.
 Melagiai! niekinu aš jus. Kokia
 Esmi pati, tai mato visas svietas.

Burgundas.

Teisybė! Paskalo nesibijai.

Izabelė.

Turiu aš geidulius ir šiltą kraują,
 Kaip ir kiti. Kaip karalienė tos
 Šalies, aš atėjau gyvent, ne rūgti.
 Ar tai turėjau aš išsižadėt
 Gyvenimo linksmybių, kad prakeiktas
 Likims surišo su sumišusiu
 Žmogum jaunystę mano? Aš liuosybę
 Myliu labiau už gyvastį ir kas
 Mane tam dalyke užgautų Kamgi
 Su jums už savo ginčijuos tiesas?
 Sunkus jųs gysliose bėgioja kraujas,
 Nežinot, kas džiaugsmai, ar pasiutims!
 Ir kunigaikštis šitas, kurs praleido
 Gyvenimą, besiblaškydamas
 Tarp gero ir tarp pikto, jau negali
 Nekęsti, nė mylėti iš tikros
 Širdies. Grįžtu aš į Meluną. Šitą (rodo Lionel'į)
 Tik duokite draugystei, kad nebūt
 Man nuobodu, o tąsyk sau darykit,
 Ką norite! Man nerūpės visai
 Nė Anglai, nė Burgundai.

(Duoda ženklą savo tarnui ir nori eit.)

Lionei.

Ar sutiksi

Ant to, kad męs gražiausius Prancuzus,
Suėmę, siųstume tuoj į Meluną?

Izabelė (atsigręždama).

Jūs tikę vienu tik kardu kovot,
Kalbėti meiliai moka tik Prancūzas.
(Išeina.)

Scena III.

Talbot. Burgundas. Lionei.

Talbot.

Tai moteriškė!

Lionei.

Vade! kaip tari:

Ar bėgsim da toliau, ar, atsigrįžę
Atgal, staigiu, drąsiu užpuolimu
Męs išdildysim vakarykščią gėdą?

Burgundas.

Męs per silpni, da baimė per nauja
Žmonių ir jie yra da išsisklaidę.

Talbot.

Mus apveikė tik baimė, įspūdis
Staigus. Vienok paveikslas baimės turi
Išnykt, prisiziūrėjus jam arčiaus.
Dėlto man rodos, eisim, dienai auštant,
Per upę mūsų priešų susitikt.

Burgundas.

Tik apsvarstykit....

Lionei.

Nėr čia ką svarstyti.

Męs turime atgriebt, ką pralošėm,
O jeigu ne – sugėdinti ant amžių.

Talbot.

Nuspręsta. Stojame į kovą ryt.
Su baidykle, kur gąsdin mūs kareivius,
Su velnemerger, persimsiu aš pats.
Jei stos į kovą – tai daugiau mums kenkti

Jau negalės; jei ne — tai aišku bus,
Kad bijosi — ir atsipeikės žmonės.

Lionei.

Tegul taip bus! Bet, vade, man palikk
Kovos tą lengvą žaislą, kur be kraujo
Apseis. Aš gyvą šmėklą tą tikiu
Pagausęs ir, ant rankų pasiėmęs,
Po jos meilužio, Dunois'o, akių
Atnešiu sveiką j stoviklę Anglų.

Burgundas.

Perdaug sau nežadėkit.

Talbot.

Jeigu man
Pateks, tai taip švelniai neapkabėsiu.
Nuilsę esam, eikime nors kiek
Pramigt, nės ryt išeisime prieš dieną.
(Visi išeina.)

Scena IV.

Joanna turi rankose veluką ir kardą, ant galvos
šalmą, krūtinė apšarvuota, šiaip apsirėdžiusi mo-
teriškai. Dunois. La Hire. Ricieriai ir kareiviai
pasirodo ant uolų viršaus, leidžiasi tyliai žemyn
ir greit susirenka ant scenos.

Joanna (ricieriams, kurie ją apsupa, nestojant
rinktis viršuje.)

Jau uolas perėjom ir esame
Stovyklėje! Dabar nereikalinga
Yra jau priedanga tylios nakties,
Kuri beeinančius jus šičion slėpė.
Dabar jūs priešiui apsireikškite,
Surikę garsiai. Dievas ir Mergelė!

Visi (rėkia garsiai prie neišpasakyto
žvangėjimo ginklų).

Dievs ir Mergelė! (Trimitai ir būbnai.)

SargOS (už scenos).

Priešius! Priešius!

Joanna.

par

Uždegkit šėtras! O liepsnos baisumas
Tegul padidjs baime ir tegul
Visus juos apsupa mirtis aplinkui!
(Kareiviai skubina, ji nori eiti paskui.)

Dunois.

Joanna! Tu išpildei pareigą.
Mus atvedei į vidurį stovyklės,
Atidavei mums priešią j rankas,
Vienok dabar nuo mūsų pasitraukki
Ir darbą kruviną palikki mums.

La Hire.

Tu apgalėjimo mums kelią rodyk,
Tegul mums neš nesutepta ranka
Veluką, bet-gi meski marų kardą,
Kovos negundyk dievą, nės jisai
Yr spangas ir be gailesties.

Joanna! Kas gali

Mane priverst? Kas gali dvasiai liept,
Kur mane veda? Ten šaudyklė lekia,
{ kur ranka medėjo pakreipė.
Joanna turi būt, kur yr pavojus.
Ne šiandien ir ne čia man lemta žūt.
Turiu aš pamatyti ant karaliaus
Galvos karūną. Mano gyvasties
Nė vienas priešius man atimt negali,
Ik neužbaigsiu, ką įsakė Dievs. (Išeina.)

La Hire.

Tai eikim, Dunois! Mergelę mūsų
Tegul pridengs krūtinės mudviejų! (Išeina.)

Scena V.

Anglų kareiviai bėga per sceną; ateina Talbot.

Kareivis L

Mergelė! Viduryj pačiam stovyklės!

Kareivis 2.

Negalims daigts! Kaip būt atėjusi?

Kareivis 3.

Per orą! Velnias duoda jai pagelbą!

Kareivis 4 ir 5.

Mirties nišvengsim! Bėgkit! bėgkite! (Bėga.)

Talbot (ateina).

Negirdi manęs ir nenor stovėti!
Jau paklusnumo suvisai ryšiai
Paleisti; rodos, kad pekla išspjovė
Iš savęs prakeiktų legijonus,
Lyg pasiutimo viesulą, apnikus,
Ir bailų ir drąsulių verčia bėgt!
Ar tik aš vienas blaivas, o aplinkui
Visi klejoja, karščio apimti?
Męs bėgam nuo Prancūzų, tų lepūnų,
Kurie mums davė dvidešimts kovų
Laimėti! Kas-gi ta nepveikiamoji,
Dievaitė baimės, kur išsyk kovos
Pasisekimą gal atkreipt, nedrąsų
Kareivį veik iš stirnos versdama
J narsų levą? Juokdarė, išmokus
Didvyrį rodyt, turi didvyrius
Tikrus baidyt? Viena tik moteriškė
Tur suardyt man apgalėtojo
Pelnytą garbę?

Kareivis (atbėga).

Vade, bėgk! Mergelė!

Talbot (užmuša jį).

Tu pats į peklą bėgki! Kardas šits
Kiekvieną pervers, kurs tik apie baimę
Išdrįs man paminėt, ar bėgti šauks! (nueina.)

Scena VI.

Plati žiūra. Anglų stovyklė liepsnose. Trimitai, bėgimas ir persekiojimas. Atskubina Montgomery.

Montgomery (vienas).

Dabar kur pasidėsiu? Apie mane
Tik priešius ir mirtis! Čia vadas mus,
Norėdams bėgančiuosius sulaikyti,
Graudena mums mariu kardu. Tenai
Baisioji ta, kaip viesulą ugninė,
Kaip maras, dūksta – o aplink nėra
Nė krūmo, kurs užslėptų, anė urvos!
Nelaimė mano! Ko aš per mares
Čion atplaukiau! Supaikino tuštybė
Mane, pigios garbės užsimaniau
Jieškoti Prancūzijoje, o likimas
J kruviną skerdynę įvedė.
O būčiau aš dabar namie ant žalio
Savernos kranto, tėvo namuose,
Kur motina su ašaromis mane
Norėjo sulaikyti, kur širdies
Mieliausia liko –

(Ištolo pasirodo Joanna.)

Ką matau? O varge!

Baisioji pasirodė! Ant liepsnų
Pastovo kruvino iškilus, tartum
Iš pragaro nasrų nakties šmėkla.
Kur dėsiesiu? Ištolo jau pamatė
Mane ugninėms savo akimis.
Tarytum siūlais užkerėtais kojas
Man kas supynė, negaliu pabėgt
Iš vietos! Ir turiu klausyt, kaip plaka
Širdis, bijodama mirties.

(Joanna eina kelis žingsnius priešais jį ir sustoja.)

Artyn

Ateina! Aš nelauksiu, ik piktoji
Pirma užklups! J kojas pulsiau jai,

Maldaudams, kad man gyvastį paliktų.

Juk moteriškė ji – aš ašaroms

Pasitikiu suminkštint josios širdį!

(Jam besirengiant susitikti, Joanna artinasi prie jo greitai.)

Scena VII.

Joanna. Montgomery.

Joanna.

Dingai! Tu anglų moteries sūnus.

Montgomery (puola į kojas).

Atleisk! baisioji! Nežudyk beginklio!

Aš kardą su skydu mečiau šalin,

Jau be ginklų po kojų tavo puolu,

Maldaudamas. Palikk man gyvastį!

Aš išsipirksiu. Valioj, kur teka

Saverna sidabrinė per žalias

Kvietkuotas pievas, dvidešimtį kaimų

Tur mano tėvas. Aukso negailės

Išpirkt mieliausiam sūnui, kad tik gyvą

Galėtų nuo Prancūzų atsiimt.

Joanna.

Kvaily! Prapuolei! J Mergelės ranką

Kliuvai, iškur negalima visai

Nė išsigelbėti, nė išsipirkti.

Kad krokodiliui tektum į nasrus,

Ar tigrui į dantis, arba levienei

Už pavogtus vaikus, galėtum laukt

Pasigailėjimo. Bet kas Mergele

Sutiko, turi mirt. Nės sandora,

Kurią su dvasioms rūšiomis įkūriau,

Kardu naikinti liepia gyvastį

Kiekvieną, ką man karo Dievas siunčia.

Montgomery.

Baisi kalba, o veidas toks saldus;

Tu nebaisi, arčiau prisižiūrėjus,

Patraukia širdį tavo patogums.

Atleisk man vardan tavo gailinčiosios
Lyties! Jaunystės mano pagailėk!

Joanna.

Lyties tu mano nesišaukk! Ir mane
Moteriške nevardink! Kaip anos
Bekūnės dvasios, kur neišpažįsta
Džiaugsmų tos žemės, aš nepriguliu
Nė prie vienos žmonių lyties, po šitais
Šarvais nėra širdies.

Montgomery.

Atleiski man
Dėl meilės amžinų tiesų! Palikęs
Esmi namie ten sužiedotinę
Taip gražią, kaip ir tu, pačioj jaunystėj.
Ji verkia, manęs grįžtant laukdama.
Jei mylima tu, ar iš tavo meilės
Kas džiaugiasi, neperskirk tų širdžių,
Kurias surišo meilė.

Joanna.

Šitai žemės
Dievus šauki, kurių negarbinu.
Aš nežinau, kas meilės ryšis, niekad
Žinote nežinosiu jos tuščios
Tarnystės. Ginki gyvastį, nės šaukia
Tave mirtis!

Montgomery.

Pasigailėk tėvų
Nerimstančių, kuriuos sūnus paliko
Namie. Tikrai ir tu gal palikai
Tėvus, kuriems dabar duktė jų rupi.

Joanna.

Nelaimingasis! Tu man primeni,
Kiek šitos žemės motinų neteko
Vaikų, kiek kūdikių jau be tėvų,
Kiek mylinčių pačių be vyrų liko

Per jus! Ir anglų motinos tegul
Pažįs, kas tai yra nusiminimas
Ir gailios ašaros, kur išverkė
Prancūzų moters.

Montgomery.

O! sunku numirti
Svetimoje šalyj neapverktam!

Joanna.

O kas j šalį svetimą jus kvietė
Laukus ištrempti mūsų, iš namų
Išvyti mus ir karo baisų gaisrą
Užtraukti ant pilių ramių? Širdies
Pagedime sapnavote, paveršę
Laisvus Prancūzų žmones j vergus
Ir šitą didžią šalį, lyg luotelį,
Galėse prisirišt prie jūrlaivio
Puikaus! Kvailiai! Karaliaus Prancūzijos
Ženkla pas Dievo sostą yr. Greičiau
Nuo rato Grįžulio atskirsit žvaigždę,
Nekaip nuo mus nepadalinos, o
Visad vienos šalies nors menką kaimą!
Atėjo pagiežos diena, gyvi
Negrįšit per mares, kurias pats Dievas
Pastatė tarpe mūs ir jų, kurias
Vienok jų šventvagiškai peržengėte.

Montgomery.

Mirties jaučiu jau šaltą glėbį!

Joanna.

Mirk,
Bičiuli! Ko taipos drebi prieš mirtį,
Nišvengiamą likimą? Pažiūrėk
Ant manęs! Aš tik mergina, piemenė
Iš tėvo; kardą nešt nepratusi
Ranka, kuri ikšiol tiktai nekaltą
Piemens lazdelę laikė. O dabar
Atplėšta nuo laukų gimtinių mano,

Nuo tėvo, seserų mielų, turiu,
 Turiu — ne savo noru, o tik Dievui
 Paliepus — jums ant vargo ir pačiai
 Man ne ant džiaugsmo, būt šmėkla tik baimės,
 Tik mirtį platinti ir pagalios
 Auka jos tapti! Nesulauksiu niekad
 Linksmos dienos mano pargrižt. Da daug
 Aš jūsų numarišiu, daug suteiksiu
 Našlių jums, bet ant galo aš pati
 Numirsiu ir atliksiu savo dalį.
 Atlikk tu savo! Kardą imk greičiau,
 Už saldžią gyvastį kovosim.

Montgomery (atsistoja).

Jeigu

Tu mirtina, kaip aš, nepratusi
 Prie ginklo, tai gal būti man paskirta
 Nusiųst tave į peklą ir užbaigt
 Nelaimės Anglų. Dievui atiduodu
 Likimą mano į rankas. Tai šaukk,
 Prakeikta, pragaro dvasias pagelban
 Ir ginki savo gyvastį!
 (Jis pagriebia skydą, kardą ir užpuola ant Joannos.
 Ištolo girdėt karo muzika. Neilgai kovojus, krinta
 Montgomery.)

Scena VIII.

Joanna (viena).

Tu pats

Mirties jieškojai — tai turi!

(Atsitraukia nuo jo toliau ir stovi užsimąščiusi.)

Mergele

Augščiausioji, kaip per tave esmi
 Galinga! Štai silpna ranka įgavo
 Stiprybę, o minkšta ikšiol širdis
 Dabar neatiaidi. Dvasia man tirpsta
 Iš gailesčio ir sudreba ranka,
 Lyg paketinusi sugriaut altorių,

Kaip mano kardui priešio žydintis
 Patenka kūnas, ašmenų matyti
 Be sudrebėjimo aš negaliu.
 Vienok, kada yr reikals, atsiranda
 Ir pajiegos, ir kardas neklaidus
 Pats save valdo drebančioje rankoj,
 Tarytum būtų jis gyva dvasia.

Scena IX.

Ricierius (su užleistu ant akių šalmu). Joanna.

Ridenus.

Prakeikta! Tavo valanda atėjo!
 Po visą mūsų lauką jieškau aš
 Tavęs, tu sutvėrime pragaištingas!
 Keliauk į peklą sau, iškur esi!

Joanna.

Kas tu, kurį man tavo piktas angėls
 Atsiunčia? Iš paviršiaus rodaisi
 Esąs tu kunigaikščiu, bet ne anglas,
 Nėsa dėvi burgundiškas spalvas;
 Prieš jas nuleidžiu kardą.

Ricierius.

Ištremitoji!

Iš kunigaikščio rankos neverta
 Esi pražūt. Prakeiktą tavo galvą
 Turėtų kirvis budelio atskirt
 Nuo pekliškojo kūno, o ne kardas
 Burgundų kunigaikščio!

Joanna.

Ar tai tu

Esi tas kunigaikštis?

Ricierius (pakelia nuo akių šalną).

Aš. Dreškė!i!

Jau pragaro galybės neapgis
 Tavęs. Ikšiol tu apveikei silpnuosius,
 Dabar prieš tave atsistojo vyrs.

Scena X.

Tie patys. Dunois ir La Hire.

Dunois.

Sustok, Burgunde! Tu ne su merginoms
Kovok, tiktai su vyrais.

La Hire.

Pranašės

Šventos galvos męs apginėjai esam,
Pirmiau krūtine šitą perversi

Burgundas.

Aš nebijau nė tos lėlės – meilužės,
Nė judviejų, kuriuos ji perkeitė
Begėdiškai. Apkaiski, Orleano
Sūnau ir susigėdink tu, La Hire,
Kuris narsumą savo, ilgo meto
Ištirtą, žemini prie pragaro
Gudrybių, tapęs skydberniu tos velnio
Mergos. Arčiau! Šaukiu visus! Katras
Neišsitiki pagalba Dievo, eina
Prie velnio.

(Jie rengiasi kovot, Joanna stoja tarpe.)

Joanna.

Liaukite!

Burgundas.

Pagailo tau

Meilužių? Iš akių tau šitas turi

(Užpuola ant Dunois'o.)

Joanna.

Paliaukite! Eik perskirk juos, La Hire!
Neliekite veltui Prancūzų kraujo!
Šits ginčias ne kardu tur būti at-
Liktas. Kitaip yr danguje nulemta.
Sakau, klausykit dvasios tos, kuri
Per mano lūpas kalba!

Dunois.

Kam tu ranką

Iškeltą sulaikai ir geležei
Neduodi užmokėt už išdavimą
Tėvynės mūs?

Joanna (stoja į vidurį ir perdalina abi
pusės dideliu tarpu. Atsikreipdama ant Dunois'o).

Ant vietos! (Lai Hire'ui) Čia stovėk!
Su kunigaikščiu noriu pakalbėti. (Visiems nurimus.)
Burgunde! ką gi gero bedarai?
Katraš čia priešius yr, kurio taip jieškai
Ištroškusiomis kraujo akimis?
Juk šitas kunigaikštis toks Prancūzas,
Kaip ir tu pats, o šits narsusis vėl
Tai ginkladraugis tavo ir tautietis.
Pati aš taip gi juk esmi duktė
Tėvynės tavo. Męs visi, kuriuos tu
Naikinti stengiesi, tai esame
Taviškiai. Mūsų glėbiai prisirengę
Tave veik apkabinti, keliai mūs
Tave pagerbti laukia, mūsų ginklai
Prieš tave nusilenkia. Mums garbus
Net tavo veidas, norint priešo šalmas
Pridengia jį, kadangi primena
Karaliaus mūsų brangų gymį.

Burgundas.

Melo

Saldžiais žodeliais nori priviliot
Sau auką. Man galvos tu neapsuksi,
Ausis neklauso tavo tos kalbos,
Akių ugniniai spinduliai nuslysta
Nuo mano šarvo. Stoki, Dunois!
Kovokime ne žodžiais, o tik smūgiais.

Dunois.

Pirma tegul bus žodžiai, o paskui
Jau smūgiai. Ar gi tu bijaisi žodžių?

Juk tai yr taip gi baimė, negražių
Išduotoja dalykų.

Joanna.

Puldinėti

Prie tavęs reikalo neturime,
Ne su maldoms atėjome pas tave.
Apsižiūrėk aplink! Pelenuose
Matai stovyklę anglų, jų lavonų
Pilni laukai, girdėti kariška
Giesmė Prancūzų. Dievas jau nusprendė,
Męs apgalėjom. Liaurų da šviežių
Šakelę norime pasidalinti
Su bičiuliu. Sugrįžk prie mūs! Garbus
Pabėgėli, sugrįžk ten, kur teisybė
Ir apgalėjims. Aš, pasiuntinė
Dangaus, pati, kaipo sesuo, paduodu
Tau ranką. Noriu gelbėti tave
Ir pertraukt į teisingą mūsų pusę.
Dangus už Prancūziją. Angelai –
Tu nematai – kovoja už karalių.
Dalykas mūs skaidrus, kaip tas veluks,
Paveikslu jo yr nekalta mergelė.

Burgundas.

Sukti tie melo žodžiai, o vienok
Kalba jos taip prasta, kaip mažo vaiko.
Ar gi pekla galėtų taip mitriai
Ir nekaltybę mėgdžiot? Neklausysiu
Toliau. Prie ginklo! Kaip matau, ausis
Turiu aš silpnesnes už mano ranką.

Joanna.

Sakai, kad monyju, kad su pekla
Aš susidėjusi. Ar gi tai peklos
Dalykas santaiką įkurt, atleist
Nepykantą? Tai kas yr šventa, gera,
Nekalta, žmoniška, jei ne kovą
Už mūs tėvynę? Nuo katro tai laiko

Taip susipainiojo jau prigimims,
 Kad Dievs apleidžia dalykus teisingus,
 O velnias juosius gina? Jeigu tai,
 Ką aš sakau, yr gera, kas įkvėpti
 Man tai galėjo, jeigu ne dangus?
 Kas būtų mano ganyklas atlankęs
 Ir piemenaitę supažindinęs
 Su reikalais karalių? Nestovėjau
 Aš priešais kunigaikščius niekados,
 Nepratusi aš prie kalbos dabintos.
 Vienok, ką perstatyt tau išdrišau,
 Aš suprantu, pažįstu daigtus augštus,
 Ir akys mano aiškiai permato
 Likimą karalysčių ir karalių,
 O mano žodžiai trenkia, kaip perkūns.

Burgundas (staiga sujuda, pakelia ant jos
 akis ir žiūri į ją su nusistebėjimu, susigraudinęs).
 Kas darosi su manimi? Tai Dievas
 Krūtinėje man širdį perkeičia!
 Ne, nemeluoja jos graudus paveikslas!
 Ne, ne! Jei aš, tarytum apkerėts,
 Tai iš dangaus galybė tai padarė.
 Jaučiu, kad Dievo ji siūsta tikrai.

Joanna.

Susigraudinęs. Stojosi! Ne tuščias
 Maldavims mano buvo. Debesiai
 Rūstybės slenka nuo kaktos ir virsta
 J ašaras, o akise matyt
 Jau švinta aukso saulė, spinduliuota
 Nuo santaikos jausmų. Šalin ginklus!
 Širdis tepuola prie širdies! Jis verkia,
 Jis apgalėtas, jis yra jau mus!

(Kardas ir velukas išpuola jai iš rankų, ji skubina
 prie Burgundo su išskėstu glėbiu ir apkabina jį
 širdingai. La Hire ir Dunois meta kardus ir sku-
 bina jį apkabinti.)

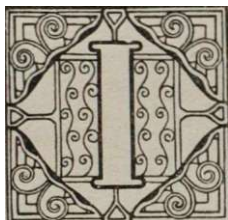
AKTAS TREČIAS.

Karaliaus stovyklė ties Chalons¹ ant Marnos kranto.

Scena I.

Dunois ir La Hire.

Dunois.

kšiol męs buvome tikri bičiuliai
Ir ginklabroliai, gynėme tapat
Dalyką, laikėmės išvien, nelaimei
Ar mirčiai mums graudenant. Ar dabar
Jau meilė moteriškės suardyti
Turėtų ryšį, kurisai ikšiol
Visas likimo atmainas išlaikė?

La Hire.

Klausyki, kunigaikšti!

Dunois.

Tu myli

Mergele stebuklingą ir rengiesi
Eit pas karajių paprašyt, kad tau
Ją duotų. Žinoma, narsumui tavo
Neatsakys uždirbtos dovanos.
Vienok pirmiau, ne kaip aš ją matysiu
Už kito

La Hire.

Kunigaikšti, paklausyk!

Dunois.

Tai ne akių pasigėrėjims traukia

¹ Šalon.

Mane prie josios. Nesujudino
 Širdies man nė viena da moteriškė,
 Ik stebuklingos tos nepamačiau,
 Kurią paskyrė Dievas karalystei
 Išgelbėt šitai, man gi j pačias.
 Vos tik išvydau, tuoj šventai prisiekiau
 Ją vesti. Nės tiktai stiprioji gal
 Būt bičiule tikra stipriamjam vyrui,
 Karšta širdis ta trokšta prisiglaust
 Prie tokiospat širdies, kuri galėtų
 Suprasti ją gerai ir atsiliept.

La Hire.

Kaip aš galėčiau, kunigaikšti, savo
 Menkus taip nuopelnus prilyginti
 Prie tavo taip garsaus didvyrių vardo!
 Grafs Dunois kur stoja, ten kitiems
 Reik pasitraukt. Vienok prasta piemenė
 Tau j pačias netinka juk visai.
 Nės kunigaikščių kraujas nesileidžia
 Susimaišyt su žemesniu krauju.

Dunois.

Ji kūdikiu yr Dievo prigimimo,
 Kaip aš, ir kilimu gal lygintis
 Su manim. Ar gi gali kunigaikščio
 Nužemint ranka ta, kuri yra
 Su angelais šventaisiais sužiedota?
 Kuriosios galvą apsup spinduliai,
 Daug šviesesni už žemišką karūną?
 Kuri po kojų savo kiekvienos
 Didybės svieto to menkumą mato?
 Kad būtų kunigaikščių sostai viens
 Ant kito ikipat žvaigždžių sudėti,
 Tai da jie tos augštybės nepasieks,
 Kur stovi ji su angelų galybe!

La Hire.

Tegul nuspręs karalius.

Dunois.

Ji pati

Nuspręs! Ji išliuosavo Prancūziją,
Tai gal liuosai ir širdį dovanot.

La Hire.

Karalius eina!

Scena II.

Tie patys. Karalius. Jonieška Sorel. Du Chatel.
Arkivyskupas ir Chatillon.

Karalius (Chatillon'ui).

Tai, sakai, jis nori
Mane karaliūm savo pripažint?

Chatillon.

Čia, tavo pilyje karališkoje,
Chalons, nor mano kunigaikštis pult
} kojas tau. O man įsakė tave
Pasveikinti, kaip mano viešpatį,
Karalių. Pats ateis čion neužilgo.

Sorel.

Ateina jis! O diena saulėta,
Kuri neš mums džiaugsmą, atleidimą
Ir santaiką!

Chatillon.

Ateis su šimtais dviem
Savųjų ricierių ir priešais tave
Priklaups, tikėdamasis, kad tu jį
Pasveikysi, kaip giminaitį savo,
Širdingai.

Karalius.

Laukiu tosios valandos.

Chatillon.

Ir prašo kunigaikštis, kad nebūtų
Prie pirmo pasimatymo seni
Nesutikimai nė žodžiu minėti.

Karalius.

Kas buvo, Letoje¹ tegul nuskęs.
Męs norime dabar dienas tik aiškias
Ateityje matyt.

Chatillon.

Visiems, kurie
Kovojo prie Burgundo, turi būti
Atleista.

Karalius.

Dvigubai padidėsiu
Aš karalystę mano!

Chatillon.

Reik priimti
Ir karalienė prie tos santaikos,
Jei ji pati norėtų.

Karalius.

Ji kariauja
Su manim, o ne aš su ja. Nebus
Nesutikimo, jei pati užbaigs jį.

Chatillon.

Tai dvylika tur ricierių užtart
Už tavo žodį.

Karalius.

Žodis mano šventas.

Chatillon.

O arkivyskups turi padalint
Abiem jum ostiją, kaip grebežių
Teisingo suteikimo.

Karalius.

Kad dangaus
Išganyką pelnyčiau taip, kaip mano
Širdis vienokia yr su žodžiais. Koks
Grebežius da daugiau bus reikalingas?

¹ Upė užmiršimo.

Chatillon (žvilgterėjęs ant Du Chatel'o).
Čia stovi viens, kurio esybė gal
Užnuodint pirmą pasisveikinimą.

(Du Chatel traukiasi, tylėdamas.)

Karalius.

Išeik Du Chatel! Ik tave ramiai
Galės matyti kunigaikštis, slėptis
Turi. (Lydi jį akimis, paskui skubina jį apkabinti.)
Teisus bičiuli! Tu daugiau
Da dėl manęs sutiktum padaryti!

(Du Chatel išeina.)

Chatillon.

Kiti gi punktai surašyti čia. (Paduoda raštus.)

Karalius.

Juos peržiūrėkit. Tinkame ant visko,
Nės už bičiulį nė viena auka
Mums neperdidelė. (Dunois'ui) Paimkit šimtą
Mūs ricierių ir eikite visi
Sutikti kunigaikštį. Te kareiviai
Žaliais vainikais galvas 'apsipuoš,
Pilis tepasirėdo iškilmingai,
Varpai tegul garsina, kad Burgunds
Jau su Prancūzija yr susitaikęs.

(Ateina tarnas, girdėt trimitai.)

Klausyk! ką reiškia balsas trimitų?

Tarnas.

Burgundų kunigaikštis apgarsina
Save.

(Išeina.)

Dunois (eina su La Hire'u ir Chatillon'u).

Eime sutikti!

Karalius (Jonieškai.)

Tu verki?

Ir man beveik pritrūkti gal tvirtybės.

Taip daug aukų turėjo gaut mirtis,

Ik męs galėjom vėl pasimatyti,
Kaipo bičiuliai! Kiekviena audra
Vienok praeina, po tamsiausiai nakčiai
Diena užstoja, kaip ateina laiks,
Nunoksta net ir vėlybiausi vaisiai!

Arkivyskupas (žiūrėdamas pro langą).
Negali kunigaikštis prasiveržt
Per žmones. Nuėmė štai jį nuo arklio,
Bučiuoja jo rūbus ir pentinus.

Karalius.
Geri tai žmonės, jie užsiliepsnoja
Vienodai meilėje, ar rūstume.
Kaip greit užmiršo, juog tas kunigaikštis
Jų tėvus ir jų sūnus nesenei
Da mušė. Visas jų gyvenimas telpa
Vienoj valandoje! (Jonieškai) Prisitaisyk,
Jonieška! Džiaugsmas, arliūdnums peraiškus
Užgaut jį gali, ar sugėdinti.

Scena III.

Tie patys. Burgundų kunigaikštis. Dunois. La
Hire. Chatilon ir du ricieriai iš kunigaikščio tumto.
(Kunigaikštis įeidamas sustoja, bet, einant prie jo
karaliui, pats skubina prisiartint ir valandoje, kada
rengiasi priklaup, pagriebia jį karalius į glėbį.)

Karalius.
Mus išnetyčių pagavai — ketinom
Sutikt — bet tavo pergreiti arkliai.

Burgundas.
Prie mano pareigų jie mane nešė.
(Apkabina Joniešką ir bučiuoja jai į kaktą.)
Pavelyk! Toks pas mus jau paprotys,
Kurį negali skaisti moteriškė
Paniekint.

Karalius.
Tavo dvaras, kaip girdėt,
Tai meilės lizdas, paroda grožybės.

Burgundas.

Karaliau! Męs pripratę jau varyt
Prekystę, tai ką tik brangesnio mūsų
Krašte atrandam, tuoj ant parodos
Pastatome ir ant mėgumo. Bet-gi
Brangiausias daigtas grožis moterų.

Sorel.

Teisumas moterų dalyks brangesnis.

Karalius.

Negerą garbę užsipelnėte,
Kad jūs puikiausią moterų dorybę
Negerbiate.

Burgundas.

Atskaluonystė jau
Pati savyj atranda nubaudimą.
Laimingas tu, karaliau, kad širdis
Tave anksti to gero išmokino,
Kurj tiktai vėlai parodė man
Gyvenimas laukinis!

(Užtėmyja Arkivyskupą.)

Dievo tarne

Garbus! palaimink! Visados esi
Ten, kur teisybė; kas atrasti nori
Tave, tur vaikščioti keliais teisiais.

Arkivyskupas.

Tegul mane dabar pašaukia Dievas,
Jei tokia Jo valia! Pakakinta
Širdis, galiu linksmai jau atsiskirti,
Nės aš sulaukiau šios linksmos dienos!

Burgundas (Jonieškai).

Girdėjau, akmenis brangiausius savo
Paskyrei ginklams kalti prieš mane?
Ar tokios dvasios kariškos tu būtum?
Ar ištikrųjų mane ketinai
Prapuldyti? Bet jau dabar mūs ginčias

Yr užbaigtas; tur viskas atsirast,
Kas buvo pragaišinta; štai ir tavo
Brangumynai visi yr surasti;
Paskirti buvo karui priešais mane,
Priimki juos, kaip ženklą santaikos.

(Paima nuo vieno iš saviškių dėžutę ir paduoda jai
atidarytą. Jonieška, abejodama, žiūri į karalių.)

Karalius.

Priimki dovaną, kuri grebežium
Yr dvigubos vertybės; sandoros
Ir meilės broliškos.

Burgundas (įsekdamas į jos plaukus
briliantinę rožę).

Kad šitai būtų

Karalių Prancūzijos karūna,
Su tokiapat tikra širdim uždėčiau
Ant tos gražios galvos. (Drūčiai spausdamas jos ranką).

Vienok jei reiks

Kada bičiulio, aš juo būsiu!

(Jonieška apsiverkusi eina į pašalį. Karalius
ir kiti didei susigraudinę.)

Burgundas

(apžvelgęs visus paeiliui puola karaliui į glėbį).

Mano

Karaliau!

(Tojepat valandoje trys burgundų ricieriai skubina
prie Dunois'o, La Hire'o ir arkivyskupo ir viens
kitą apkabina; abudu kunigaikščiai laikosi valandą
glėbyje tylėdami.)

Aš galėjau neapkęst

Tave! išsižadėt tavęs!

Karalius.

Nutilki!

Gana to!

Burgundas.

Anglą tą galėjau aš

Apvainikuoti Svetimšaliui prisiekti!

Tave, karalių mano tikrą, stumt
j prapultį!

Karalius.

Užmirški tai! Atleista.
Ši valanda nuplovė viską jau.
Žvaigždė tai nelaiminga – lemta buvo!

Burgundas (spausdamas jo ranką).
Tikėkit! Skriaudos bus atlygintos.
Turi tu visą karalystę gauti
Atgal – nė vieno kaimo nestokuos!

Karalius.

Jei mudu esava drauge, ištikro
Nė vienas priešius nebaisus!

Burgundas.

Tikėk,
Juk aš ne su linksma širdim pakėliau
Prieš tave ginklą. O! dėlko štai jos
(rodydamas Joniešką)
Neatsiuntėt? Aš būčiau pasidavęs
Jos ašaroms tikrai. Dabar netskirs
Jau mudviejų nė pragaro galybė!
Aš ant krūtinės tavo atradau
Sau tikrą vietą, galą mano kelio
Klaidaus.

Arkivyskupas (stoja tarp jųdviejų).

Suvienyti jūs esate!
Prancūzija iš pelenų pakyla,
Lyg naujas Feniksas,¹ ir ateitis
Linksma jau švinta. Šitos žemės žaizdos
Užgis, visi išpustyti kaimai
Ir pilys atsigriebs, laukai išnaujo
Žaliuos – bet aukos ginčio jųdviejų
Neprisikels, ir ašaros išlietos
Negrįž! Ateinanti karta žydės,

¹ Paukštis, susideginęs lizde ir iš pelenų vėl atsigimęs.

Bet buvusi yr išverža nelaimių;
 Vaikų gerovė netgaivys tėvų,
 Kuriuos nesutikimas jūs nužudė!
 Turėkite iš to pamokslą sau!
 Pirmneng jūs iš makščių ištrauksit kardą,
 Atminkit jo baisumą. Prievarta
 Uždegti karą stengia, bet laukinis
 Dievaitis jau negirdi prievartos,
 Neklauso žmogaus balso, kaip ans sakais,
 Kuris iš oro grįžta atgalios
 Ir ant medžiotojo vėl tupia rankos.
 Pagelba iš dangaus nevisada
 Nukrinta, prireikėjus, kaip šiadieną.

Burgundas.

O taip, karaliau! Angėls už tave
 Užstoja. Kurgi ji? Dėlko čia josios
 Nėra?

Karalius.

Kur yr Joanna? ir dėlko
 Jos nēr toje valandoje laimingoj,
 Kurią pati juk mumis prirengė?

Arkivyskupas.

Mergelė dievobaiminga, karaliau,
 Nemėgsta dvaro tos niekaujančios
 Tuštybės ir pats Dievas jos nešaukia
 Prie svietiško blizgėjimo, dėlto
 Ji šalinasi nuo akių šio.svieto.
 Tikrai dabar ji kalba su Dievu,
 Kad nieko veikt negal už Prancūziją;
 Kiekvienas jos žingsnis yr palaimintas.

Scena IV.

Tie patys ir Joanna. (Šarvuose, bet be šalmo, su
 vainiku ant galvos.)

Karalius.

Joanna, ateini kaip vaideliutė,
 Pašventint ryši, tavo įsteigtą!

Burgundas.

Kokia baisi ji mūsųje išrodė,
O santaikoje kokia ji graži!
Joanna, ar išpildžiau savo žodį?
Ar mano žygis nepagirtinas?

Joanna.

Pats sau tu padarei daugiausiai gero.
Dabar pilnai žibi, kaip žvaigždė,
O neseniai, kaip kometa baisioji,
Žibėjai tamsiai kruvina šviesa.

(Dairydamosi aplinkui.)

Daug ricierių matau, visi nudžiugę;
Tik vieną sutikau nuliūdusį,
Kuris tur šalintis nuo bendro džiaugsmo.

Burgundas.

O kasgi prasikaltęs taip labai,
Jei šiandien netiki gaut atleidimą?

Joanna.

Ar gali jis ateit? Sakyk, kad gal!
Turėk jau visą nuopelną ir pilną
Širdies ramumą. Džiaugsmo taureje
Nepykantos lašelis likęs gali
Palaiminimo gėrymą paverst
Į nuodus. Nėr taip kruvinos kaltybės,
Kurios Burgundas šioj valandoje
Netleistų!

Burgundas.

Suprantu dabar.

Joanna.

Ar nori

Atleisti, kunigaikšti? Nori juk?
Eik šian, Du Chatel!

(Ji atidaro duris ir įveda Du Chatel'į, kuris su-
stoja iš tolo.)

Visiems jau kunigaikštis

Atleido priešiams, nor atleist ir tau.

(Du Chatel prisiartina kelis žingsnius ir žiūri kunigaikščiui į akis.)

Burgundas.

Ką dirbi gero su manim, Joanna?

Zinai, ko reikalauji nuo manęs?

Joanna.

Gers viešpats tur vartus atkeltus lygiai

Visiems svečiams, nė vieno neskiria.

Kaip ors apsiaučia žemę, taip malonė

Išvien apimti turi bičiulius

Ir priešius. Saulė spinduliais pasiekia

Visas erdves, dangus gaivin rasa

Visus ištroškusius žolynus. Kas tik

Yr gero iš augštybių, tai jisai

Visatinis, be kokio išskyrimo.

Tamsybė esti vien tik raukšlėse!

Burgundas.

Ji daro su manim, ką nori! Mano

Širdis jos rankose yra minkšta,

Kaip vaškas. Apkabinkim vienas kitą,

Du Chatel! Atleidžiu tau. Nebūk rūsti,

O dvasia tėvo, kad aš spaudžiu ranką,

Kuri tave nužudė! Jūs, mirties

Dievai, užmirškite, kad pagiežos aš

Sulaužiau prisiegą! Pas jus tenai,

Kur amžina naktis, kur negirdėti

Širdies plakimo — viskas amžina,

Neatmainytina. Kitoks dalykas

Pas mus, kur šviečia saulė. Čia žmogus,

Kurs gyvus tur jausmus, visad tur būti

Tik išverža galingos valandos.

Karalius (Joannai).

Už ką dabar aš tau nekalts, mergele!

Kaip teisiai tu išpildei pažadus!

Kaip greit likimas mano atsimainė!

Sugrąžinai man bičiulius visus,
 Su žemėms priešų sumaišei ir mano
 Pilis nuo jungo svetimo pati
 Atplėšei. Tu viena išpildei viską.
 Sakyk, kaip atsiteisiu su tavim?

Joanna.

Būk žmonišku tokiu ir laimėj, koku
 Buvai nelaimėje – ant augštumų
 Didžiausių būdams, neužmiršk, ką vertas
 Yra bičiulis reikale. Radai
 Tu jį žemumose. Neatsakyki
 Teisybės ir malonės niekados
 Kad ir paskutiniausiam tavo žmogui,
 Nėsa nuo kaiminės Dievs pašaukė
 Išgelbėtoją. Visą Prancūziją
 J savo tu surankiosi rankas
 Ir būsi kelmu giminės karalių;
 Katrie paskiau už tave bus, žibės
 Labiau už tuos, kurie prieš tave buvo
 Ant sosto. Tavo padermė iktol
 Žydės, pakol mylės ji savo žmones.
 Paniekinims žmonių – jai prapultis.
 Iš tų pirtelių, iš kurių atėjo
 Pagelba tau, graudena paslapčiai
 Kaltiems anūkams tavo pragaišimas!

Burgundas.

Šviesi mergele! jeigu ateitį
 Gal tavo akys užmatyt, sakyki,
 Ar mano giminė taip kils toliau,
 Kaip prasidėjo?

Joanna.

Tu augštai prie sosto
 Esi užsėdęs, bet puiki širdis
 Augščiau da traukia, debesis pasiekti
 Norėdama. Likimas sustabdys
 Tą drąsą veikia. Bet gi nebijoki,

Délto nežus da tavo padermė!
 Atgims ji per mergele ir iš savo
 Pražydušios šakos duos piemenis
 Tautų ir skeptrą laikančius monarkus,
 Kurie ant dviejų sostų didelių
 Sėdės ir davinės tiesas senamjam,
 Pažįstamam mums svetui, ir naujam,
 Kuris da Dievo užslėptas už marių.

Karalius.

Sakyki, jei apreiškia tau dvasia,
 Ar šita sandora, kurią męs šiandien
 Atnaujinom, laikys ir mūs vaikus?

Joanna (valandėlę patylėjusi).
 Karaliai ir valdovai! Neprileiskit
 Bemiegančiojo savo urvoj ginčio!
 Nės, sykį jau išbudintas, paskui
 Nepasimalšis ilgai. Ginkluotą kartą
 Paveis, užsiliepsnos gaisrų gaisrai.
 Nereikalaukite daugiau žinoti!
 Gana jums dabarties, o ateitis
 Tegul jau užsidengs!

Sorel.

Šventa mergele!
 Matai tu mano širdį ir žinai
 Gerai, ar trokšta ji tuščios didybės;
 Ir man palaimą linksmą pasakyk.

Joanna.

Didžius tik priepuolius ant šito svieto
 Dvasia man rodo. Savo širdyje
 Atrasi dalį.

Dunois.

Ką tu sau išlemsi,
 Mergele, išrinkta paties dangaus?
 Tikrai, kad tau puikiausia žemės laimė
 Paskirta bus, nėra esi šventa.

Joanna.

Tenai augštai, pas Dievą laimė mano.

Karalius.

Dabar tegul karalius laimė tau
Aprūpīs! Nės aš noriu tavo vardą
Išaugštinti; tegul ateinančios
Prancūzų kartos tave garbjs. Žodį
Išpildau tuoj. Priklaupk!

(kardu palypsto Joanna)

Ir atsistok

Iškelta! Šitai aš, karalius tavo,
Iš žemumų gimimo iškeliu
Tave ir tavo prosenius. Nešiosi
Lelijos ženklą. Prancūzijoje
Su gimusiais augščiausiai būsi lygi,
Karališkas tik kraujas Valois
Už tavąjį augštesnis bus. Ir mano
Didžiūnai tavo rankos turi laukt,
Kaipo garbės sau. Aš tau gerą vyrą
Turiu pripiršti.

Dunois (išeidamas priešais).

Mano jau širdis

Išrinko ją, kada žema da buvo.
Nauja garbė, kuri ją apšvietė,
Niškėlė josios nuopelnų, nė meilės,
Kurią dėl jos jaučiu. Čia po akių
Karaliaus mano ir to Dievo tarno
Prašau jos rankos, nės ją noriu vest,
Kaip pačią, jeigu ji sutiks, kad vertas
Esmi.

Karalius.

Mergele, neapgalima!

Darai tu mums stebuklą po stebuklo.
Dabar tikiu, kad viską tu gali.
Tu pergalėjai šitą puikią širdį,
Kuri iš meilės juokėsi ikšiol.

La Hire (išeidamas priešais).
 Žinau, puikiausiu puošiniu Joannos
 Yra širdies jos nusižeminims.
 Jai tarp augščiausiųjų garbė pritinka,
 Bet ji netrokšta keltis taip augštai.
 Jos būdo palinkimas reikalauja
 Tylaus gyvenimo, kurį sykiu
 Su šita štai ranka žadu jai duoti.

Karalius.
 Ir tu, La Hire? Du lygiu didvyriu
 Iš ricierių dorybių ir iš karo
 Garbės dabar susivaržys. Ar tu,
 Mergele, mus visus gražiai sutaukys,
 Norėtum perskirt mano bičiulius
 Geriausius? Tik vienam ji tekti gali,
 O juk abudu jos yra vertu.
 Tai pasakyk pati, katrą išrinko.
 Širdis?

Sorel (prisiartina).
 Taip išnetyčių užklausta,
 Drovi mergelė net visa apkaito
 Reik duoti laikas širdžiai išbandyt
 Ir slėpinius išpasakot bičiulei.
 Atėjo valanda, kada ir aš
 Galėsiu prisiartinti prie Mergelės,
 Kaip sesuo, ir širdį savo jai
 Parodyt. Moterys tegul sau vienos
 Pasikalb apie daigtus moterų,
 O jūs palaukit, ką nuspręsim mudvi.

Karalius (ketindamas eiti).
 Tegul bus taip!

Joanna.
 Ne, viešpatie, ne taip!
 Apkaito mano veidas ne iš gėdos,
 Tik iš nusiminimo. Neturiu
 Aš slėpinio, kurio visiems apreikšti

Nedriščiau. Išpažinimas ricierių
 Man garbę daro. Ne dėl pasiekimo
 Augštybės palikau aš ganyklas
 Ir ne dėl pelno nuotakos vainiko
 Šarvais prisidengiau. Aš pašaukta
 Prie reikalų kitų, kuriuos išpildyt
 Tiktai nesutepta mergelė gal.
 Esmi kariautoja augščiausio Dievo,
 Pačia nebūsiu vyrui nė vienam.

Arkivyskupas.

Draugystei vyro moteriškė gimė –
 Ir, prigimimo pasiduodama
 Tiesoms, geriausia Dievo yr tarnaitė!
 Kada išpildysi prisakymą
 Dangaus, kurs pašaukė tave prie karo,
 Pametusi ginklus, atrasi tu
 Gražesnę daug gyvenime tam siekį,
 Kurio išsižadėjai, o kuris
 Nereikalauja ginklų kraujui lieti.

Joanna.

Garbingas tėve! Aš da nežinau,
 Ką man dvasia palieps paskui daryti.
 O šiandien reik atlikt, kas paliepta
 Jau man. Da viešpats mano be karūnos,
 Nelypstė da šventi aliejai jo
 Kaktos – da mano viešpats ne karalius.

Karalius.

Ant kelio jau į Reimsą stovime.

Joanna.

Neduok mums laukt, kadangi priešai dirba
 Aplinkui mus ir taikosi užkirst
 Tau kelią; bet per vidurį jų patį
 Aš pervesiu tave!

Dunois.

Kaip viskas jau

Bus atlikta, įžengsime į Reimsą,
Šventa mergele, sugentėsime

Joanna.

Jei lemta bus dangaus, kad, apgalėjus,
Išeičiau iš kovos gyva, tada
Bus mano darbas pabaigtas — piemenė
Karaliaus namuose jau neturės
Ką veikti.

Karalius (spausdamas jai ranką).

Dvasios balsas traukia tave

Ir tyli meilė dievobaimingoj
Krūtinėj, bet ne vis tylės, tikėki!
Ginklus padėsim, apgalėjimas
Duos santaiką, o tąsyk į kiekvieną
Krutiną grįžta džiaugsmas ir širdyj
Žmogaus minkštesnis atsiliepia jausmas.
Ir tavo širdyje pabus jisai
Saldesnio geismo verksi ašaromis,
Kokių da tavo akys niekados
Neišpažino — da širdis, kur šiandien
Pilna dangaus, palinks prie žemiškų
Džiaugsmų — dabartės tūkstančiai iš tavo
Pagelbos laimę turi, o paskui
Vienam tik duosi laimę.

Joanna.

Ar pakako

Jau, viešpatie, tau prajovų dangaus,
Jei nori indą jų sumušt, nekaltą
Mergele, Dievo pasiųstą, atgal
Prie žemės-dulkių traukdam? Aklos širdys!
Galybė Dievo rodo stebuklus,
O jūs manyj tik moteriškę matot.
Ar moteriškę drįsus būt šarvus
Dėvėti ir į kovą vyrų kištis?
O vargas man, jei, kardą pagiežos
Nuo mano Dievo į rankas paėmus,

| širdį leisčiau žemiškus jausmus!
Geriau būt man visai negimus! Liaukit
Kalbėję šitaip, jeigu žodžiais jūs
Nenorite suerzint mano dvasią!
Nės vyrų akys, pageidaujančios,
Mane nužemina tik ir išniekin.

Karalius.

Gana. Veltui prikalbinėt.

Joanna.

Paliepk,
Teaidžia karo trimitai! Sunku man,
Nerimstu šitoj ginklų tylumoj,
Tenai tik traukia, kur likimas mano,
Kur darbas mano da neatliktas.

Scena V.

Tie patys ir ricierius įbėgdamas skubiai.

Karalius.

Kas tai?

Ricierius.

Jau priešius perėjo per Marną
Ir taisosi.

Joanna (užsidegusi).

Kova ir pražuvims!
Apsiginkluokite! Tuotarpu vyrus
| tvarką sustatysiu. (Skubina lauk.)

Karalius.

Eik su ja,
La Hire! Matyt nor priešiai da priversti
Pas Reimsą dėl karūnos pakovot.

Dunois.

Juos stumia netikra drąsa. Yra tai
Tiktai nusiminimo ištyrimis.

Karalius.

Burgunde, tavęs aš nekurstau. Šiandien
Gali daugybę pikto pataisyt.

Burgundas.

Tikiu, nereiks rūgoti jums ant manęs.

Karalius.

Aš noriu pats jus vest garbės keliu
Ir pats karūną savo atkovoti.
Jonieška miela, tavo ricierius
Tau sako: likk sveika!

Jonieška (apkabindama jį).

Aš nedrebėsiu,

Neverksiu dėl tavęs, nės danguje
Sudėjau viltį. Jau perdaug grebežių
Malonės Dievo turime, kad mums
Gedėti reiktų pagalios. Man sako
Širdis, kad savo viešpatį Reimse
Aš apkabėsiu jau apvainikuotą.

(Girdėt trimitų balsai, kurie laike permainos deko-
racijų pereina į nišpasakytą karo truksmą. Or-
kestrą, atsidarius scenai, susilieja su kariškais in-
strumentais už scenos.)

Scena persimaino į platų lauką, medžių apsuptą. Žai-
džiant muzikai, gilumoje matyt bėgantieji kareiviai.

Scena VI.

Talbot, pasirėmęs ant Fastolf'o ir lydimas kareivių.
Neužilgo paskui Lionei.

Talbot.

Gana! Po šituo štai medžiu mane
Jūs paguldykit ir į kovą grįžkit.
Pagelbos man nereiks, numirsiu pats.

Fastolf.

Nelaimės diena! (Lionei ateina) Lionei, žiūrėki,
Mūs vadas guli sunkiai pažeistas.

Lionei.

Neduok Dieve! Garbingas vade, kelkis,
Nepasiduoki mirčiai ir valia
Galinga imk priverski prigimimą,
Tegul gyvena!

Talbot.

jau veltui! Diena
Likimo jau atėjo. Mūsų sostas,
Laimėtas Prancūzijoje, turi griūt.
Veltui aš pilnoje nusiminimo
Kovoj norėjau jį sulaikyt.
Kritau perkūno ištiktas, nekelsiu
Daugiau. Jau Reimsas praloštas, tai nors
Paryžių eikit gelbėti.

Lionei.

Paryžius

Su delfinu jau susitaręs; štai
Ką tik dabar mums pranešė tą žinią.

Talbot (nuplėšdamas nuo žaizdų ryšius).

Tegul gi teka kraujas – saulė ta
Jau nusibodo man!

Lionei.

Turiu aš eiti.

Suraski, Fastolf'e, mūs vadui kur
Geresnę vietą; laukti męs negalim.
Mūsųškiai bėga išvisur šalin,
Nepgalima Mergelė eina priešais.

Talbot.

Žmonių kvailumas apveikė, o aš
Turiu prapult! Su kvailumu nė patys
Dievai negal kovoti. Bet gi tu,
Galingas prote, tu dangaus šviesybė,
Sutvertojau pasaulės ir žvaigždžių
Vadove, kas tu, jeigu prisegts būdams
Prie beprotystės arklio uodegos,
Neišgalėdamas, lyg koks girtuoklis,
Turi j bedugnes ragožiais krist!
Prakeiktas yr, kurs gyvastį praleidžia,
Jieškodamas, kas augšta ir gražu,
Ir su mintims padangėse klejoja!

Kvailumo kunigaikščiui svietas tas
Priklauso.

Valandos jau tavo trumpos,
Milorde – atsisteiki su Dievu!
Talbot.

Jei narsus būtū mus narsius apveikę,
Ramintume save nors likimu,
Kurs neįspējams suka savo ratą;
Bet tokiam niekniekiui tu pasiduok!
Ar gi darbai mūs ne verti jau buvo
Geresnio galo?

Lionei (spausdamas jam ranką).
Atsisveikinu.

Milorde, su tavim – apverksiu tave,
Sustojus kovai, jei išliksiu gyvs.
Einu ant mūsų lauko, kur likimas
Mums dalį lemia. Likki sveiks! Kitam
Jau sviete mes pasimatysim. Trumpas
Tai atsisveikinimas taip senų
Bičiulių! (Traukiasi.)

Talbot. „

Neužilgo galas. Žemei
 Ir saulei amžinai aš atgalios
 Gražysiu atomus, kurie sulipę
 Yr manyje džiaugsams ir rūpesčiams.
 Ir iš galingo Talbot'o, kurs karo
 Garbe pripildęs buvo svietą, liks
 Rieškučios dulkių. Toks tai žmogaus galas.
 Viena nauda gyvenimo kovos
 Tai persitikrinims, vien nieką esant,
 Ir nuoširdings paniekinimas to,
 Kas rodės augšta ir gerbimo verta.

Scena VII.

Karalius, Burgundas, Dunois, Du Chatel ir kareiviai ateina.

Burgundas.

Jau apkasos mūs rāņoj.

Dunois.

Mūs viršus.

Karalius (užtėmyjęs Talbot'ą).

Žiūrėkite, kas ten taip sunkiai miršta.

Iš jo šarvų matyt, kad tai yra

Ne paprastas kareivis. Reik pagelbėt,

Jei galima.

(Kareiviai prisiartina prie mirštančio.)

Fastolf.

Atgal! Nedrįskit eit

Artyn! Pagerbkit liekanas didvyrio,

Kurio da gyvo jūs bijojote

Ištolo!

Burgundas.

Ką regiu aš! Talbot guli

Kraujuos paplūdęs!

(Prisiartina prie Talbot'o, kuris, drystelėjęs ant
jo sustingusiomis akimis, miršta.)

Fastolf.

Prasitraukk iš čia,

Burgunde! Neužnuodyk paskutinių

Didvyrio valandų nepkenčiamu

Paveikslu išdaviko!

Dunois.

O baisusis,

Nepveikiams Talbot'e! Dabar gana

Tau siauro žemės ploto, o ką tik da

Visa Prancūzija juk permaža

Išrodė tavo milžiniškai dvasiai.

(Karaliui) Dabar tik, viešpatie, galiu tave

Pasveikinti kaipo karalių tikrą;

Da karūna drebėjo ant galvos,

Pakol dvasia gyveno šitam kūne

Karalius (tėmyjasi valandėlę į numirėlį).

Jį apveikė Augščiausias, o ne mės!

Ant frankų žemės guli kaip didvyris

Ant savo skydo, ką iš rankų leist
Ik galo nenorėjo. Imkit! neškit!
(Kareiviai ima lavoną ir neša.)
Ilsėkis amžinai! Paminklą sau
Garbingą pasistatė. Prancūzijos
Viduryje, kur savo gyvastį
Kaipo didvyris užbaigė, teilsis
Jo kaulai! Taip toli, kaip jis, nė viens
Da priešius nepasiekė. Vardas vietos
Kur buvo rastas, tur būt antrašu
Ant jojo kapo.

Fastolf (atiduodamas jam savo kardą).

Viešpatie! aš tavo

Belaisvis.

Karalius (sugrąžindamas kardą).

Ne! Ir karas kruvinas

Pagerbia šventą pareigą. Jus turit
Laisvi palaidot vadą. Eik, Du Chatel,
Nutildyki Jonieškos mano baimę
Ir nerimastį — pasakyk, kad mės
Gyvi, kad apgalėjom; ir tegul ji
J Reimsą iškilmingai atkeliaus!

(Du Chatel traukiasi.)

Scena VIII.

Tie patys ir La Hire.

Dunois.

La Hire, Mergele kur?

La Hire.

Aš tavęs klausiu.

Prie tavęs palikau ją kovoje.

Dunois.

Pasitikejau, kad ją tu apgisi,
Kaip aš karalių bėgau gelbėti.

Burgundas.

Ne persenei mačiau veluką baltą

Plesdenantį pačiamjam tirštume
Tarp priešų.

Dunois.

Varge! Prijaučiu negerą.
Eime liuosuot! Bijausi, kad drąsa
Jos nenuvestų pertoli. Kovoja
Vienui viena ir, neturėdama
Pagelbos, rasi pasiduoda priešui.

Karalius.

Paskubinkit išgelbėt!

La Hire.

Dunois,

Aš su tavim einu!

Burgundas.

Visi męs einam!

(Visi skubina eit.)

Dyka ant mūsų lauko vieta. Ištolo matyt Reimso
bokštai, saulės apšviesti.

Scena IX.

Ricierius juodai apšarvuotas, su uždengtu veidu.
Joanna vejasi jį iki pryšakio scenos, kur jis sustoja
ir laukia.

Joanna.

Gudruoliau! tavo klastą numanau!
Tu tyčia bėgdams, nuviliojai mane
Nuo mūsų lauko ir išgelbėjai
Daug savo brolių nuo mirties. Prapulsi
Vienok tu pats.

Juodas ricierius.

Ko taip iširdusi

Vejiesi paskui mane? Nepaskirta
Man žūt iš tavo rankos.

Joanna.

Gilumoj

Širdies aš nekenčiu tavęs, kaip peklos
Nakties, kuriosios ženklą tu dėvi.

Nepergalims troškimas mane verčia
Neduot, kad saulės šviesą tu daugiau
Regėtum. Kas tu? Atidengki veidą!
Jei būčiau neregėjus žūvantį
Talbot'ą, tarčiau, kad jisai prieš mane.

Juodas ricierius.

Ar jau nutilo balsas pranašės?

Joanna.

Jis garsiai sako, kad ties manim stovi
Nelaimė.

Juodas ricierius.

Paklausk, Joanna d'Arc!

Ant apgalėjimo sparnų ik Reimso
Esi atlėkus. Bus gana garbės.
Atleiski laimę, kur lyg vergas klausė
Tavęs, iki pati ji nepames.
Ji neteisi, ik galo netarnauja
Anė vienam.

Joanna.

Liepi sustoti man
Pusiaukelėj ir mesti mano darbą?
Turiu išpildyt savo įžadus!

Juodas ricierius.

Tau nieks negali priešintis, galinga.
Apveiksi visada. Bet neik daugiau
J kovą. Persergiu tave.

Joanna.

Nišleisiu

Iš rankos kardo, iki Anglija
Puiki nenusilenks.

Juodas ricierius.

Žiūrėk – ten Reimsas

Matyt su savo bokštais,^tai yra
Kelionės tavo galas. Šitai aiškiai
Matyti katedra augšta, kur tu
[eisi iškilmingai ir, karalių

Apvainikavus, savo įžadus
Atliksi. Neik tenai! Da kartą tave
Aš persergėsiu.

Joanna.

Sakyki, kas esi.

Tu veidmaininga šmėkla, užsispyrus
Mane išgąsdint ar supainioti?
Kaip išdrįsai tu melo pranašystę
Man skelbti?

(Juodas ricierius nori trauktis, ji užstoja jam kelią.)

Atsakyk, arba numirk!

(Nori užsikėsint ant jo.)

Juodas ricierius

(palypsto ranka Joanną ir ji sustoja nesijudindama).

Užmušk, kas mirtina yra!

(Staiga temsta, trenkia perkūnas, ricierius išnyksta.)

Joanna

(išpradžių stovi nusistebėjusi, bet greit atsipeikia).

Ne žemės

Mačiau gyventoją. Tai pragaro
Paveikslas apgavingas, priešgynystės
Dvasia, kuri iš bedugnių liepsnos
Atėjo drumst nekaltą mano širdį.
Aš nieko nebijau, turėdama
Nuo Dievo ginklą! Aš turiu apveikti,
Užbaigt garbingai kelią ir tegul
Visa galybė pragaro išeina –
Dėlto drąsybė mano nesutirps!

(Nori trauktis.)

Scena X.

Lionei. Joanna.

Lionei.

Prakeikta! Ginkis! Ant tos vietos vienas
Iš mudviejų tur likti. Pražudei
Smarkiausius vyrus ir garbingas Talbot

(Užpuola ant jos; trumpai kovojus, ištrenkia jam iš rankos kardą.)

(Imasi su ja.)

Atsimki, ko jieškøjai! Per mane
Šventa Mergele tave paaūkauja!

Lionei.

(Ji duoda jam su ranka ženklą, kad trauktusi.)

Už gyvastį? Numirt kur kas geriau!

Tu gelbēkis! Aš nē žinot nenoriu,
Kad tavo gyvastī jau rankoje
Turējau.

Niekinu tave ir tavo
Nereikalauju dovanos. Užmušk
Tą priešų, kurisai tavęs nekenčia
Ir troško tave taipgi nužudyti.

Joanna.

Užmušk mane ir bėgki!

Lionei.

Kas tai? Ką aš

Girdžiu?

Joanna (uždengia veidą).

O varge!

Lionei (prisiartina prie jos).

Sako, kad visus

Žudei anglus, kurie tau pasitaikė,

Dėlko tiktai mane tu palieki?

Joanna

(greit pakeliakardą ir drystelėjusi ant jo, vėl nuleidžia).

Šventa Mergele!

Lionei.

Kam šauki tu ją?

Ji tavęs nepažįsta, nės dangus

Tave apleido.

Joanna (labai nusiminusi).

Kągi nelaiminga

Aš padariau? Sulaužiau įžadus!

(Laužo rankas.)

Lionei (žiūri į ją gailėdamasis ir eina prie jos artyn).

Varguole! Gaila man tavęs. Parodei

Malonę man tiktai vienam; jaučiu

Kad neapykanta jau mano nyksta.

Iškur tu? Kas tu?

Joanna.

Eik šalin! Šalin!

Lionei.

Gailiuosi tavo grožio ir jaunystės.

Tiesiog į širdį žvilgterėjimas

Akių atliepia; gelbėti norėčiau

Tave — sakyk tik, kaip? Eime! eime!

Šalin numeski šitą bjaurų ginklą!

Joanna.

Nesmi verta nešioti jū!

Lionei.

Tuoiau

Numesk ir eiki paskui mane!

Joanna (persigandusi).

Paskui

Tave?

Lionei.

Da galima išgelbą rast!

Eime! Tiktai nelaukk! Man širdį skauda,

J tave žiūrint, aš turiu tave

Išgelbēt. (Ima jā už rankos).

Joanna.

Eina Dunois! Jie jieško

Manęs! O jeigu tave pamatys

Lionei.

Apgĩsiu tave:

Joanna.

Mirčiau, jeigu žūtum!

Lionei.

Ar aš tau mielas būčiau?

Joanna.

O dangaus

Šventiejie!

Lionei.

Ar mēs da pasimatysim?

Ar da išgirsiu tavo žodį?

Joanna.

Ne!

Lionei.

Šits kardas te grebežium pasilieka,

Kad da pasimatysim!

(Ištraukia jai kardą.)

Joanna.

Ką darai,

Pasiutėli!

Lionei.

Dabar prieš spėką traukiuos,

Bet mudu. susitiksim!

(Traukiasi.)

Scena XI.

Dunois ir La Hire.

La Hire.

Ji gyva!

Dunois.

Joanna, nebijok! Bičiuliai stovi

Šaly tavęs.

La Hire.

Ar ten ne Lionei?

Dunois.

Tegul sau eina! (Joannai) Apveikė teisybė.

Vartus atkėlė Reimsas; džiaugiasi

Visi ir skubina sutikt karalių

La Hire.

Kas yr Mergelei? Blanksta veidas jos,

Ji puls! (Joanna blaškosi ir nori pulti.)

Dunois.

Ji pažeista Nuplėški šarvą

Žaizda ant rankos rodos nesunki.

La Hire.

Daug kraujo teka!

Joanna.

O kad ištekėtų

Sykiu su juo ir mano gyvastis!

(Apalpusi puola ant La Hire'o rankų.)

AKTAS KETVIRTAS.

Iškilmingai papuošta salė. Stabai apvynioti vainikais, už scenos girdėt fleitos ir obojai.

Scena I.

Joanna viena sau.

Joanna.

au ginklai ilsisi, jau karo trukšmas
Nutilo; vieton mūsų kruvinų
Daina ir šokis viešpatauja; gatvės
Virte lyg verda nuo linksmy žmonių;
Bažnyčios su altoriais puikiai žiba
Ir auga vartai iš žalių šakų;
Aplink stabus vyniojasi vainikai;
Didžiam Reimse negal sutilpt svečiai.
Vienokis džiaugsmas akyse liepsnoja,
Jausmai vienoki širdyse visų;
Kuriuos nepykanta atskyrus buvo,

Visi išvieno šiandien džiaugiasi;
Kas Prancūzu save tiktai vadina,
Iš vardo to didžiuojasi dabar;
Senoji karūna vėl žvilga, frankai
Karaliaus savo sūnų sveikina.
Tik aš viena, surengusi tą viską,
Visatinės linksmybės nejaučiu.
Širdis man persikeitė, atsisuko,
Ji kreipiasi nuo iškilmybės tos
Ir traukia mane į stovyklę anglų.
Patogus priešius stovi akyse.

Turiu slapstyti nuo linksmos draugystės,
 Kad neišduočiau kam širdies kaltos.
 Kas? Aš? Tai aš paveikslą vyro
 Širdyj nešioju nekaltoj?
 Tai meilė žemiška krūtinėj,
 Dangaus malonės pripiltoj?
 Tėvynės išganytoja,
 Augščiausiojo kariautoja
 Galėjo priešių pamylėti?
 Ant saulės nišdrįstu žiūrėti,
 Iš gėdos akys man sudegs!

(Muzika už scenos pereina į švelnią minkštą melodiją.)

Varge! kaip balsai tie gražus,
 Kiek gaudumo yr juose!
 Aš girdžiu, matau, tarytum,
 Vieną jį tuos balsuose!

Kad kovos audra ištiktų,
 Jetys švilptų pro ausis!
 Aš atrasčiau savo drąsą:
 Karštyj mūsų ji atgis.
 Tie balsai, o tie gaudiejie,
 Rodos limpa prie širdies!
 Taip ilgu nuo jų, krūtinė
 Plyšta man iš gailesties!

(Luktelėjusi, guviai.)

Ar priderėjo jį užmušt? Ar šitai
 Galėjau padaryt, pamačiusi
 Joveidą? Jį užmušt! Pirmiau aš būčiau
 Krutinę savo pervėrus plienų!
 Ar aš esmi kalta už žmoniškumą?
 Ar tai pasigailėjims nuodėmė?
 Pasigailėjims! Ar klausei tu balso
 Pasigailėjimo ir su kitais,
 Kuriuosius tavo kardas paaukavo?
 Dėlko tylėjo jis, kaip Valijos
 Ans jaunikaitis pagailėti meldė?

Širdie klastinga Kam meluoja tu
 Prieš Dievą? Šičia ne pasigailėjims!
 Kam žiūrėjau aš j jo akis?
 Kam aš išvydau jo patogų veidą?
 O nelaiminga! Akys prapultį
 Padarė! Dievui įrankio reik spango,
 Su spangomis akims reikėjo tau
 Jo valią pildyt! Vos tik pražiūrėjai,
 Dangus apleido, suėmė pekla!
 (Fleitos vėl atsiliepia tykai ir liūdnei.)

O, kad aš būčiau niekad nemainius
 Ant aštraus kardo piemens lazdelės!
 Kad aš nebūčiau klausius, ką šnabžda
 Aržuolo seno švenjos šakelės!
 O, kad nebūtum, Šventa Mergelė,
 Man apsireiškus dangaus galybė!
 Atsimk karūną, aš neužpelnius –
 Prie jos neleidžia mano kaltybė.

Atidarytą dangų regėjau
 Ir jame aiškius šventųjų veidus.
 Bet mano viltis, kur dangui buvo,
 Grįžo ant žemės, dangų apleidus.
 Kam gi reikėjo pareigą sunkią
 Ant pečių mano silpnų uždėti?
 Kaip galiu meilę uždrausti širdžiai,
 Kuriai pats Dievas liepė mylėti?

O Visagalis! jei nori rodyt
 Šitai pasaulei galybę savo,
 Tai rinkkis tuosius, kurie nemiršta,
 Kalčių neturi! Siųsk dvasias tavo,
 Kurios nejaučia, verkti nemoka –
 Jos tegul skelbia tavo dievystę!
 Bet ant piemenės, silpnos mergaitės,
 Nedėk taip sunkią pasiuntinystę!

Ar man rūpėjo vaidai karalių?
Ar kova buvo man reikalinga?
Po augštus kalnus, liuosa nuo kaltės,
Ėriukus savo ganiau laiminga.
Tu man parodei rūmus auksuotus,
Kur vien karaliai gyventi gali,
Kad nekaltybės tenai nustočiau.
Ne aš sau tokią parinkau dalį!

Scena II.

Jonieška Sorel ir Joanna.

Sorel

(ateina didei susigraudinusi; išvydusi Joanna, skubina prie jos ir apsikabina jai už kaklo; staiga, susipratusi, paleidžia ir puola prieš ją ant kelių).

Ne taip! Aš dulkėse prieš tave . . .

Joanna (nori ją prikelti).

Kelkis!

Ką bedarai? Niužmiršk, kas tu esi!

Sorel.

Tegul! Tai džiaugsmo perpilna krūtinė
Mane prie tavo kojų lenkia – aš
Turiu išlieti širdį priešais Dievą,
Kuris neregims tavyje yra.
Tu angelas, kuris atvedei į Reimną
Apvainikuoti mano viešpatį!
Ko netikėjau nė sapne matyti,
Tai šiandien išsipildė! Surengtas
Lydėjimas, karalius prisitaisęs
Prie vainikavimo, galiūnai jau
Ir parai susirinkę nešti ženklus
Karaliaus, traukia sviets į katedrą,
Girdėti giesmės ir varpų gaudimas.
O ne! aš nepakelsiu laimės tiek!

(Joanna palengva ją prikelia; Jonieška žiūri Mergelei į akis.)

O tu rimta vis ir rūsti; tu moki

Tik tverti laimę, ne dalintis ją.
Atšalusią turi tu širdį, mūsų
Džiaugsmų visai tu įiejauti, dangaus
Išvydusi grožybę. Žemės laimė
Nepalytėjo nekaltos širdies.

(Joanna griebia ją ūmai už rankos, bet vėl greit
paleidžia.)

Kad būtum tu moteriškė ir jaustum!
Numeski tuos šarvus, jau karo nēr,
Prisipažink prie lyties lepiosios!
Ir mano mylinti širdis nišdrįsta,
Kol tu išrodai rūsčia Pallada.¹

Joanna.

Ko nori nuo manęs?

Sorel.

Nusišarvuoki!

Padėk ginklus! Nės meilė bijosi
Prieit prie pridengtos plienų krūtinės.
O, būk moteriškė, pajusi veik
Galybę meilės!

Joanna.

Ar nusišarvuoti?

Dabar? Aš noriu mirčiai kovoje
Parodyti krūtinę! Kad galėjus
Plienu septyneriopų apsiginti
Nuo jų ir nuo savęs pačios!

Kad tave myli grafas Dunois.
Jo iškilmi širdis, kur atdaryta
Tik karo garbei ir didžiaviryų
Dorybėms, dėl tavęs užsiliepsnojo
Šventu jausmu. Gražu būt mylima
Didvyrio, bet gražiau pačiai mylėt jį.
(Joanna, persigandusi, užsikreipia.)

¹ Karo dievaitė.

Tu ji paniekin! Ne, ne, tiktai
Mylėt jo negali. Nėra už ką juk
Jį niekint! Niekiname tik toki,
Kuris išplėšia mylimą mums žmogų.
O tu juk mylimojo neturi,
Širdelė tavo da rami. Kad jausti
Galėtų ji....

Joanna.

Pasigailėk manęs!

Apverkki mano dalį!

Sorel.

Ko da reiktų?

Išpildei žodį, jau Prancūzija
Laisva, į Reimsą atvedei karalių
Ir didelę karo garbę užpelnei;
Prieš tave lenkiasi tauta laiminga,
Visų liežuviai giria tik tave;
Esi dievaitė šiandieninės šventės,
Karalius pats su savo karūna
Taip nežiba, kaip tu.

Joanna.

Kad mane žemė

Juoda prarytų!

Sorel.

Kas tau yr? Iškur

Nusiminimas tokis? Kas gi šiandien
Gal drįst į saulės šviesą pažiūrėt,
Jei tu akis nuleidi? Man pritinka
Apkaisti priešais tave, man, kuri
Šaly tavęs taip menkute išrodo,
Kuri negali susilyginti
Su tavo augštybe, anė su tavo
Galybe! Ar turiu da rodyt tau
Silpnumą mano? Ne garbė tėvynės
Ir ne žibėjimas atnaujinto
Karaliaus sosto, nė ne nudžiugimas

Apveikusios tautos štai užimą
Tą menką mano širdį. Yr tik vienas,
Kuris pripildęs ją, joje yra
Vieta tiktai vieninteliui tam jausmui:
Jį garbina, juo žmonės džiaugiasi
Ir laimina, jam kelią kvietkoms kloja,
Jis mano, mano numylėtasis.

Joanna.

Tai tu laiminga! Tu myli, kur viskas
 Išvien su tavim myli! Tu gali
 Atidaryti drąsiai savo širdį
 Ir garsiai džiaugtis prieš žmonių akis!
 Ši karalystės šventė tavo meilės
 Yra šventė. Tas sviestas, kurisai
 Čia susirinkęs yr, tai tavo jausmą
 Dalinasi ir jį pašventina;
 Su tavim džiaugiasi drauge, iš kvietkų
 Vainiką pina tau, su linksmybe
 Visatine sulieta tu išvieno.
 Visų palinksmintoją, saulę, tu
 Myli ir ką tikrai aplinkui save
 Matai, tai meilės tavo yr šviesa!

Sorel (apsikabindama jai už kaklo).

Džiaugiuos, kad mane supranti! Matau aš,
Pažįsti meilę ir, ką aš jaučiu,[^]
Apreiški tu žodžiu galingu. Širdį
Bailums atleido jau, ištikimai
Ji linksta prie tavęs.

Joanna (išsiverždama iš glėbio).

Palikki mane

Ir traukkis nuo manęs! Nesusitepk,
Prie manęs prisiartinus! O būki
Laiminga, eik sau! Duoki man užslėpt
Nakties gilumoje nelaimę, gėdą
. Ir nerimastį mano

Sorel.

Gąsdini

Mane! Aš negaliu tave suprasti.
Nesupratau tavęs juk niekados –
Visad esybė tavo prisidengus
Bebuvo paslaptim ir kas įspėt
Galėjo, kodėl tavo skaidrią širdi
Baugino meilės jausmas!

Joanna.

Tu šventa

Esi ir nekalta! Kad širdį mano
Tu pamatytum, stumtum nuo savęs,
Pasibjaurėjus, priešią-išdavikę!

Scena III.

Tos pačios, Dunois, Du Chatel ir La Hire su
Joannos veluku.

Dunois.

Joanna, jieškom tavęs. Surengta
Jau viskas; atsiuntė mus čion karalius,
Jis nor, kad tu pirma jo neštumei
Veluką šventą. Tarpe kunigaikščių
Prie jo arčiausia būsi tu. Jis pats
Neužgina ir visas svietas gali
Paliudyti, kad už garbę šios dienos
Tik tau vienai jis kaltas.

La Hire.

• – Imk veluką!
Didžiūnai laukia ir minia.

Joanna.

Ar aš

Pirm jo turėsiu eit ir nešt veluką?

Dunois.

O kam daugiau pritinka tai? Keno
Ranka yra vertesnė nešt šventybę?

Tu jį turėjai kovoje, tai nešk
Dabar jį papuošimui džiaugsmo kelio.
(La Hire paduoda jai veluką; ji, sudrebėjusi, už-
sikreipia.)

Joanna.

Šalin! Šalin!

La Hire.

Kas tai? Bijaisi tu
Veluko savo! Tik pasižiūrėki!
(Išvynioja prieš ją veluką.)
Tas pats, kurį laikei, apveikdama.
Matai yra paveikslas Karalienės
Dangaus, kuri ant žemės kamuolio
Iškilus stovi. Pameni, juk šitaip
Apreiškė save Dievo Motina.

Joanna (žiūri išsigandusi).

O taip! Tai ji pati! Taip apsireiškė.
Žiūrėkit, kaip jos suraukta kakta,
Kaip rūsčios akys po tamsiais blakstienais!

Sorel.

Ji nesava! Joanna, susiprask!
Juk tu matai tik žemišką paveikslą,
O ji pati danguj tarp angelų.

Joanna.

Ar ateini, baisioji, sutvėrimą
Nubausti savo? Sunaikink mane,
Ant prasikaltusios galvos nuleiski
Perkūną! Aš sulaužiau santaiką
Su tavimi, aš tavo šventą vardą
Paniekinau, sumyniau!

Dunois.

Vargas mums!

Ką kalba ji!

La Hire (nusistebėjęs Du Chatel'ui).

Ar supranti tu ją?

Du Chatel.

Matau, ant ko žiūriu. Jau nuo senei
Aš to prisibijau.

"
Dunois.

Ko bijai?

Du Chatel.

Kas rodos man, to negaliu sakyt.
Kad Dievas duotų tik greičiau karalius
Karūną užsidėtų!

La Hire.

Kaip gi tai?

Ar baimė, ką velukas šitas gimdė,
Atgal ant tavęs puola? Anglai tik
Tedreba prieš tą ženklą! Jis graudena
Tik priešiams Prancūzijos, o saviems
Malonus.

Jóanna.

Taip, tiesa! Malonus savo
Bičiuliams, priešiams gi baisus.
(Girdėt karūnavojimo maršas.)

Dunois.

" . . .
Tai imk

Veluką! Imk! Lydėjims prasidėjo,
Nė valandėlės negali gaišint!
(Įbruka jai veluką; ji paima jį nenoroms ir
visi traukiasi.)

Scena persimaino į tuščią pliacy prie katedrą.

Scena IV.

Minia pripildo scenos gilumą, išten išeina Bertran-
das, Kliaudas ir Steponas, artindamiesi priešais, o
paskui juos Margarita ir Liudvika. Ištolo girdėt
; karūnavojimo maršas.

Bertrandas.

Klausykit, muzika! Jau artinasi!
Kaip būt geriau: ar ant tų grįstų lipt,
Ar persiveržt per minią, kad mūs akys
Nepleistų nieko?

Steponas.

Bus sunku praeit,
Nės gatvės prikimštos raitų, važiuotų,
Pėsčių. Užlipkime ant tų namų,
Tai viskas bus matyt, kaip eis pro šalį.

Kliaudas.

Tarytum, pusė Prancūzijos čion
Suėjusi — taip angšta. Ko norėti
Daugiau, jei patys mės iš taip toli,
Iš Lotaringijos net, čion atėjom.

Bertrandas.

O kas kampe sėdės, kada daigtai
Taip dideli tėvynėje mūs dedas!
Daug prakaito ir kraujo lašinta,
Ik karūna atrado tikrą galvą!
Tikrasis mūs karalius juk negal
Būt lydimas prasčiau, ne kaip anasis,
Kuris Paryžiuje apvainikuots!
Ne gerą mąstantis tasai, kurs šiandien
Nebus ant šventės ir nešauks su mums
Išvieno: Sveiks karalius!

Scena V.

Prisiartina Margarita ir Liudvika.

Liudvika.

Pamatysim

Sesutę savo! Plaka man širdis.

Margarita.

Mės pamatysim ją visoj didybėj,
Šviesoj ir garbėje ir tarsime:
Tai yr Joanna, tai yra sesuo mūs!

Liudvika.

Aš negaliu tikėt, iki pati
Nepamatysiu, kad ta galingoji,
Ką Orleano Mergele vadin,
Tai mūs prapuolusi sesuo, Joanna.
(Maršas eina artyn.)

Margarita.

Da abejoji? Akys pertikrįs!

Bertrandas.

Žiūrėkit! Eina!

Scena VI.

Fleitistai ir obojistai eina pryšakyje; paskui juos vaikai, baltai aprėdyti, su šakomis rankose; toliau du garsintojų; paskiau alebarninkai, magistrato sąnariai išeiginiuose parėduose; da toliau du maršolu su lazdomis. Burgundijos kunigaikštis, nešdamas kardą, Dunois su skeptru, vieni didžiūnai su karūna, obuoliu ir tiesos lazda, kiti su dovonomis; paskui tuos pasipuošę savais rūbais ricieriai; giesmininkai-vaikai su kodylu; du vyskupu su šventa ampula; arkivyskupas su kryžium; paskui jį Joanna su veluku. Ji eina netvirtu žingsniu, žemyn nuleidusi galvą; sesers, pamačiusios ją, išreiškia nusi-stebėjimą ir džiaugsmą. Paskui Joanną eina karalius po baldakimu, kurį neša keturi baronai; dvarininkai, o paskiausiai kareiviai: įėjus į bažnyčią, maršas nutyla.

Scena VII.

Liudvika, Margarita, Kliaudas, Steponas
ir Bertrandas.

Margarita.

Matėte Joanną?

Kliaudas.

Su veluku, auksiniuos šarvuose,
Pirma karaliaus ėjo!

Margarita.

Taip, teisybė!

Tai mūs sesuo!

Liudvika.

Ji nepažino mūs!

Neprijautė, kad taip arti yr širdys

Jos seserų. Akis nuleidusi,

Išbalusi, po veluku drebėjo

Ir džiaugsmas dingo, kaip išvydau tai.

Margarita.

Regėjau seserį ir josios garbę.
Ar kam galėjo nors prisispnuot,
Kad pamatysime aną piemenę
Taipos augštai godojamą visų.

Liudvika.

Tai matot, išsipildė tėvo sapnas,
Kad męs Reimse prieš savo seserį
Mūs galvas lenkėm. Ta pati bažnyčia,
Kurią sapnavo tėvas – viskas taip.
Bet tėvas ir liūdnuo sapnavo daigtus.
Aš nerimauju, kad ji taip augštai
Iškilo!

Bertrandas.

Ko čia stovime! Į vidų
Bažnyčios eisime prisižiūrėt
Šventimui.

Margarita.

Eisime! Gal su Joanna
Pasimatysime.

Liudvika.

Juk matėm ją.
Namo jau grįžkim.

Margarita.

Ką? Ar nesimačius,
Nepakalbėjus?

Liudvika.

Ji ne mūs dabar,
Pas karalius ir kunigaikščius rado
Sau vietą. Ką mums lygintis su ja
Ir veržtis da prie jos šviesaus puikumo?
Da būdama namie, ji svetima
Beveik mums buvo.

Margarita, j

Argi mus paniekįs?

Mūs gėdįsis?

Bertrandas.

Gana, karalius pats
Mūs nesigėdi, meiliai lenkia galvą
Net prieš žemiausiuosius. Kad kas-žin kaip
Iškiltų, tai nebus ji už karalių
Augštesnė!

(Iš bažnyčios girdėt trimitai ir bubnai.)

Kliaudas.

Tai eikime į katedrą.
(Skubina visi į gilumą scenos ir dingsta minioje.)

Scena VIII.

Ateina Teobaldas juodai apsirėdęs; paskui eina
Raimundas, norėdamas jį sulaikyti.

Raimundas. ^

Klausyki, tėvai, grįžkime! Čia žmonės
Visi linksmi ir tavo rūpestis
Pažeisti gali šitą šventę. Eikim
Greičiau iš los pilies!

Teobaldas.

Ar tu matai
Vaikelį mano nelaiminga?

Raimundas.

Meldžiams,

Tik eiki! Skubink!

Teobaldas.

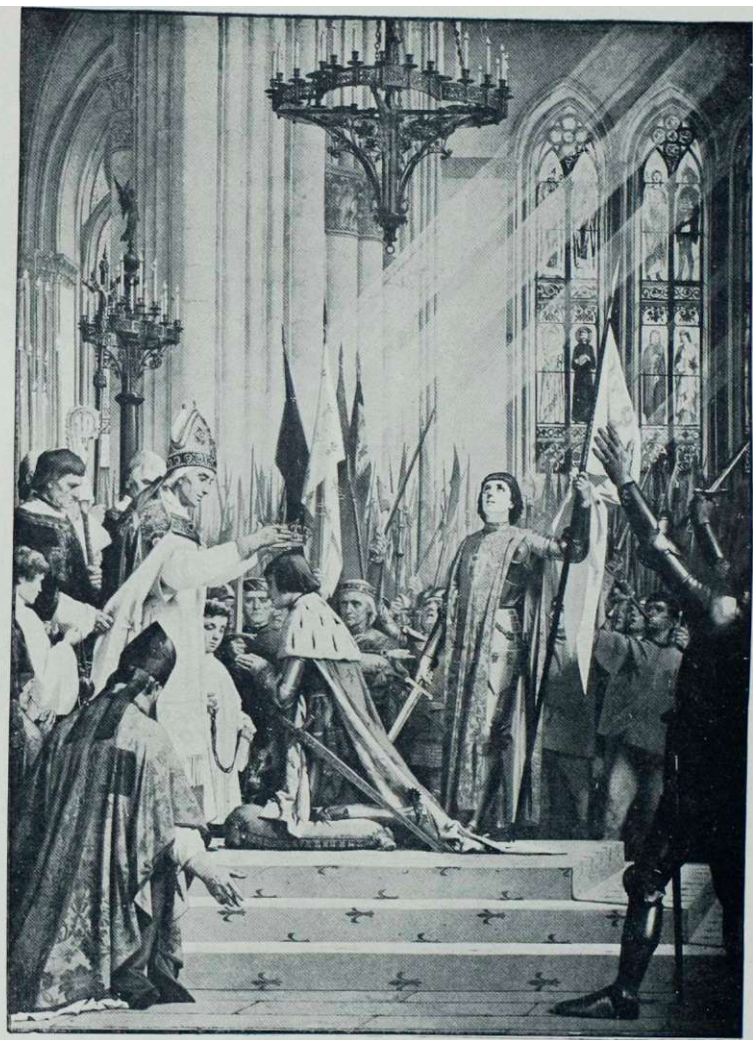
Ar užtėmyjai,
Kaip blaškėsi ji, eidama, kaip veidas
Išbalęs buvo? Vargšė jaučia juk
Baisumą jos padėjimo. Dar laikas
Išgelbėt mano vaiką, noriu būt
Naudingu jai (nori eit).

Raimundas.

Palaukki! Ką darysi?

Teobaldas.

Aš noriu ją ištikti ir nustumt
Nuo jos augštybės: taip, aš ją priversiu

Prie Dievo grįžt, kurio jijė pati
Išsižadėjo.

Raimundas.

Apsvarstyki, tėvai,
Ką bedarąs! Nestumk j prapultį
Tu savo vaiko!

Teobaldas.

Kad tiktai gyventų
Dūšia jos, o su kūnu menks dalyks.
(Joanna išbėga iš bažnyčios be veluko; žmonės
grūdasi aplink ją, garbindami ir bučiuodami jos
drabužius, ir sulaiko gilumoje scenos.)
Tai ji! tai ji! Pabalus iš bažnyčios
Išbėgo. Mat jau Dievo namuose
Nerimsta. Pradeda dangaus teisybė
Jai keršyti!

Raimundas.

Likk sveikas! Nereikalausk,
Kad da ilgiau aš vaikščiočiau su tavim!
Aš atėjau su viltim, o grįžtu
Su širdperša. Ar tik dėlto išvydau
Aš tavo dukterį, kad jos vėla
Netekčiau?
(Traukiasi; Teobaldas atsitolina į kitą pusę.)

Scena IX.

Joanna, žmonės, paskui jos sesers.

Joanna (ginasi nuo žmonių ir greit eina pirmyn).

Negaliu čia būti — dvasios

Jau veja mane, lyg dangaus griausmai
Vargonai gąsdina, bažnyčios sienos
Ant manęs griūva — reikia man placių,
Laisvų erdvių! Aš palikau veluką
Bažnyčioje, jau niekad ši ranka
Jį palytėt negali! Pasirodė,
Lyg būčiau mačius savo seseris,
Liudviką su Margarita. Tarytum

Sapne praslinko jodvi pro mane.
Tai taip tik pasirodė. Jos tuotaru
Toli nuo manęs, nepasiekiami
Toli, taipos kaip jaunos mano dienos,
Arba laiminga nekaltybė!

Margarita (susitikdama).

Štai

Sesuo Joanna!

Liudvika (skubina priešais).

O sesele brangi!

Joanna.

Tai ne svajonė buvo juk – tai jūs!
O, eikit šia! aš judvi apkabįsiu,
Ir tave, Margarita! ir tave,
Liudvika! Taip toli mane atradot!

Margarita.

Ji mus pažįsta da, gera sesuo.

Joanna.

Jus meilė vedė taip toli pas mane!
Neparūgokit kartais ant sesers,
Kur, netsisveikinus, namus paliko,
Lyg neturėdama visai širdies!

Liudvika.

Tai Dievo buvo juk valia, ne tavo.

Margarita.

Tas gandas, kurisai jau aplėkė
Visus kampus, apskelbdams tavo vardą,
Ir mus išbudino kaimelyje
Tyliam ir atvedė ant šitos šventės.
Atėjom tavo garbę pamatyti,
Bet mės ne vienos!

Joanna (skubiai).

Tai su jums ir tėvas!

O kur jisai yra? Ko slapstosi?

Margarita.

Nėra su mumis tėvo.

Joanna.

O dėlko gi?

Ar jis nenori pamatyti mane?

Ar jūs neatnešėte man nuo tėvo

Palaiminimo?

Liudvika.

Jis tur būt visai

Nežino, kad mės čia.

Joanna.

Ar to nežino?

Dėlko? Jūs tylit, susipainioję,

Ir žiūrite žemyn! Kur mano tėvas?

Margarita.

Kaip tik tu išėjai, nuo tos dienos

Liudvika (moja jai, kad tylėtų.)

Nustoki, Margarita!

Margarita.

Tėvs nuliūdo.

Joanna.

Nuliūdo?

Liudvika.

Nebijok! Žinai, mūs tėvs

Nerimsta tuoj dėl menko daigto. Džiaugsis

Vienok, nuo mūs išgirdęs, kad esi

Laiminga.

Margarita.

Juk laiminga tu? Teisybė,

Tu tokia didelė ir garbės pilna!

Joanna.

O taip, laiminga aš, nės jus išvydau,

Girdžiu jūs balsą, primenantį man

Namus ir prigimtus laukus. Tenai aš

Ganiau bandas po kalnus ir buvau

Laiminga, tartum rojuj O! jau niekad
Laikai tie nesugriž.

(Apsikniaubia ant Liudvikos krūtinės; pasirodo
Klaudas, Steponas, Bertrandas ir nedrąsiai su-
stoja išstolo.)

M a r g a r i t a

Ateikit šia,
Bertrande, Kliade! Stepone! Sesutė
Nesididžiuoja. Taip šneki, meili,
Kad nè namie tokios geros nematėm.

(Jie prisiartina ir nori pasisveikinti; Joana žiūri į juos, nusiminusi ir didei nusistebėjusi.)

Joanna.

Kur aš buvau? Sakykite, ar tai
Tik sapnas? Užmigau po užkerėtu
Medžiu ir pabudau, o jus visi
Geraį pažįstami aplinkui stovit.
Ar taip? Tai aš tiktai sapne mačiau
Tuos karalius, mušius ir karo žygį
Tai buvo tik šešėliai o vienok
Sapnai po tuo medžiu gyvi tarytum
Kaip atsiradote Reimse? Kaip aš
Pati atsiradau? Ne, neišbėgau
Iš Dom Remi! O, ne! Matau dabar
Ir džiaugsmas mane ima.

Liudvika.

Juk mēs esam

Reimse. Dalykų tų nesapnavai –
Tu juos tikrai regėjai Susipraski,
Palypstyk savo šarvą:

(Joanna pabraukia ranka krūtinę, atsipeiki ir persigasta.)

Bertrandas.

Šalma tą

Gavai iš mano rankų.

Kliaudas.

Ne stebuklas

Visai, ką nori pavadint sapnu!
Kadangi tai, ką tu esi padarius,
Negali nè sapne stebuklingiau
Išrodyt.

Joanna (greit).

Bėgkime! su jums aš noriu
Atgal sugrįžt į kaimą mūsų, namo.

Liudvika.

Eime, eime sykiu!

Joanna.

Visi tie žmonės
Mane augščiau iškėlė, ne kaip aš
Esmi užpelniusi! Juk patys žinot
Mane išpat mažens ir mylite,
Vienok negarbinat!

Margarita.

Ar-gi pamesi
Blizgėjimą tą visą?

Joanna.

Mesiu tuoj
Tą bjaurią papuošą, kuri mums širdis
Atskyrė; piemenė aš busiu vėl,
Aš busiu jums nužeminta tarnaitė,
Atpirksiu aš puikybę, kur mane
Augščiau už jus iškėlė.

(Girdėt trimitai.)

Scena X.

Karalius išeina iš bažnyčios karūnavojimo rūbuose,
Jonieška Sorel, arkivyskupas, Burgundas, Dunois,
La Hire, Du Chatel, ricieriai, dvarininkai ir minia
žmonių.

Visų balsai (šaukia, atkartodami, einant karaliui).
Sveiks karalius.

Karolius Septintasis!

(Trimitai nutyla; karalius duoda ženklą, o gar-
sintojai, iškėlę lazdas, liepia nutilt miniai.)

Karalius.

Siunčiame

lums, mieli žmonės, už jus tikrą meilę
Širdingą dėką! Karūna, kurią
Mums Dievas ant galvos uždėti teikės,
Kardu laimėta ir aplašinta
Krauju garbių valstiečių; taigi turi
Aplinkui ją nevysdama žaliuot
Šaka alyvų medžio. Dėkavojam
Visiems, kurie kovojote už mus,
O tiems, kur ėjo priešais mus, atleista.
Kadangi Dievs malonę rodė mums,
Tai pirmas mus karališkasis žodis
Tegul gi bus: Malonė!

Minia.

Sveikas būk,

Karoliau Maloningas!

Karalius.

Prancūzijos

Karaliai visada nuo Dievo tik,
Visuaušgščiausio, gaudavo karūną.
Męs gavom ją da aiškesniu būdu:
(rodydamas Joanną) Štai čia dangaus pasiuntinė, kur tikrą
Karalių davė jums, sulaužiusi
Svetimšalių tironiškąjį jungą!
Jos vardą turime statyt greta
Prie vardo švento Dijonizo, šitos
Šalies globėjo ir jos garbei reik
Jkūrt altorius!

Minia.

O! garbė Mergelei!

Garbė išgelbėtojai! (Trimitai.)

Karalius (Joannai).

Jei tave

Pagimdė moteriškė, tai sakyki,
Kas gal tave laiminga padaryt?

Bet jeigu tavo tėviškė augštai ten
Ir jei mergelės kūnė šitame
Tu spindulius dangaus slepi, tai imki,
Nuplėšk ryšius nuo pajautimų mus
Ir duoki pamatyti tavo šviesų
Paveikslą, ką nešioji danguje,
Idant galėtume mės priešais tave
Ant veido pulti.

(Visi tyli ir žiūri į Joanna.)

Joanna (staiga).

Dieve! mano tėvs!

Scena XI.

Teobaldas išeina iš minios ir atsistoja prieš ją.

Daug balsų.

Jos tėvas!

Teobaldas.

Taip, jos tėvas nelaimingas,

Kurį čion Dievo sūdas atsiuntė

Apkaltint savo dukterį.

Burgundas.

Kas tai yra?

Du Chatel.

Dabar baisus tur išsiaiškinti

Dalykas!

Teobaldas (karaliui).

Rodos tau, galybė Dievo

Tave išgelbėjo? Apmonytas

Karaliau! O akli Prancūzų žmonės!

Tik peklos pramonės išgelbėjo

Tave! (Visi, persigandę, pasitraukia atbuli.)

Dunois.

Ar ne pasiutęs šitas žmogus?

Teobaldas.

Ne aš, tik tu pasiutęs ir visi

Su šituo baltu vyskupu, kur tiki,

Juog,,Dievs per menką mergą apsireikš.

Tegul, žiūrėsim, ar išdrįs prieš tėvą
 Užginti apgavimą, su kuriuo
 Ji tautą ir karalių suviliojo. (Joannai)
 Sakyk man vardan Dievo trijose
 Esybėse: ar tu prisipažįsti,
 Kad priguli prie nekaltų, šventų?
 (Visi tyli ir žiūri į ją; ji stovi nesijudindama.)
Sorel.

O Dieve! tyli!
Teobaldas.
 Ką gi gal sakyti
 Prieš baisų vardą, prieš kurį pekla
 Drebėti turi! Ji šventa, ji Dievo
 Pasiuntinė! Tai sumąstyta jos
 Po aržuolu prakeiktu, kur vaidinas
 Nuo seno laiko piktos dvasios Ten
 Ji velniui dūšią pardavė už tuščią
 Šio svieto garbę. Liepkit atraitot
 Rankovę, pamatysit peklos ženklus!
Burgundas.

Baisu bet reik tikėt, jei liudyja
 Prieš savo tikrą dukterį pats tėvas!
Dunois.
 Negalima tikėt pasiutėliui,
 Kurs pats save per savo vaiką niekin.
Sorel (Joannai).

Sakyk! tik netylėk! Męs tikime
 Tvirtai! Gana mums vieno tavo žodžio
 Tik prakalbėk! Numeski nuo savęs
 Apkaltinimą baisų ir parodyk,
 Kad nekalta esi — tikėsime.
 (Joanna nesijudina; Sorel traukiasi nuo jos, per-
 sigandusi.)

La Hire.
 Ji išsigandusi. Nusiminimas
 Uždarė josios lūpas. Prieš tokį
 Apkaltinimą net ir nekaltybė

Pati gal sudrebėti. Būk rami,
Joanna, atsilieпки! Žodis vienas,
Viens žvilgterėjims tavo gal sutremt
Niekingą apkalbą! Pakeiki galvą
Augštyr, pažvelgki rūščiomis akims,
Sugėdink ir nubauski abejonę,
Kuri dorybę tavo užgina!
(Joanna nesijudina; La Hire persigandęs, eina
šalin; judėjimas minios didinasi.)

Dunois.

Ko bijosi tie žmonės? Ko gi dreba
Net kunigaikščiai? Ji yr nekalta!
Aš pats statau už ją savo garbę.
Štai pirštinę metu ant žemės – kas
Išdrįs apkaltinti?

(Trenkia perkūnas; visi išsigandę.)

Teobaldas.

Atsakyk dėl Dievo,
Kuris griausmu graudena! Tik pratar, k
Ar nekalta? Užgink, kad priešius tavo
Širdij neturi vietos, padaryk
Mane melagium!

(Smarkesnis perkūnas; žmonės bėga į visas šalis.)

Burgundas.

Dieve saugok! Baisus

Ženkla! ^ Chatel (karaliui).

Apleisk tą vietą, viešpatie!

Arkivyskupas (Joannai).

Aš klausiu vardan Dievo: ar tylėjims
Parodo nekaltybę, ar tyli,
Prisipažindama prie kaltės? Jeigu
Griausmai tie užu tave užtaria,
Tai prisiegą sudėk ant šito kryžiaus!

(Joanna vis nesijudina; nauja perkūnija; kara-
lius, Jonieška Sorel, arkivyskupas, Burgundas,
La Hire ir Du Chatel traukiasi.)

Scena XII.

Dunois ir Joanna.

Dunois.

Tu mano sužiedotinė Aš tau
Nuo pirmojo pamatymo tikėjau,
Tikiu aš ir dabar labiau, ne kaip
Visiems ženklams dangaus, kurie graudena,
Tyli, nėra užrustinta teisi
Širdis; tu niekini tą apskundimą
Ir, prisidengusi nekaltybe,
Nenori teisintis. Gerai, juos niekink,
Bet manimi užsitikėk, nėra aš
Nė sykį apie tavo nekaltybę
Neabejojau. Žodžio man nereik;
Tik ranką duoki i grebežiaus vietą,
Kad man ir teisingumui savo tu
Tiki. (Duoda jai ranką; Joanna su pasibjaurėjimu
užsikreipia; Dunois stovi, didei nusistebėjęs.)

Scena XIII.

Joanna, Du Chatel, Dunois, paskui Raimundas.

Du Chatel (sugrįžęs).

Joanna d'Arc! Karalius leidžia,
Gali apleisti pilį be kliūties.
Tau vartai atdaryti. Nebijoki,
Nieks neužgaus, nėra apgįs tave
Karaliaus žodis. Dunois! čia likti
Negalima. Tai tokia pabaiga!
(Eina; Dunois atsipeiki ir, žvilgterėjęs ant Joannos,
traukiasi; Joanna liekia; pagalios pasirodo Rai-
mundas ir, stovėdamas valandėlę ištolo, žiūri į ją
su širdperša; paskui prisiartina ir ima ją už rankos.)

Raimundas.

Eiva! Naudokivos, kol tuščios gatvės.
Duok ranką savo, eiki su manim!

(Išvydus jį, išreiškia pirmą ženklą jausmo, žiūri į jį,
įstebeilijus akis, ir dyrstelia į dangų; paskui drū-
čiai stveria Raimundą už rankos ir traukiasi abudu.)

Pagal Lenepveu paveikslą Pauthéon'e, Paryžiuje.

AKTAS PENKTAS.

Didelė giria. Ištolo matyt angliaus butelis; tamsuma; perkūnija ir žaibai; girdėt šūviai.

Scena I.

Anglius ir jo pati.

Anglius.

baisi audra. Dangus, tarytum, puola
Žemyn ugnies šaltiniais. Taip tamsu
Vidudienj, kad žvaigždės būt matyti.
Tas vėjas ūžia, rodos pragaras
Paleistas, žemė dreba, braška uosių
Senų viršūnės, linkdamos. Tenai
Augštai tokia baisi kova, kad žvėrys
Laukiniai apsimalšė ir romiai
Sulandžiojo j urvas, o tik žmonės
Negali susitaikyt ir nutilt –

Per vėją net girdėt griausmai kanuolių.

Abi kariumenės sustojusios

Arti viena kitos, kad vos tik miškas
Jas perskiria ir, kaip bematant, gal
Ištikti mūsų kruvinas.

Pati.

O Dieve,

Nepleisk mus! Priešiai buvo juk visai
Sutremti, nuveikti, tai kaip išdrįso
Vėla užklupti?

Anglius.

Nesibijo mat

Karaliaus mūsų. Nuo laiko, kaip Mergelė
J raganą Reimse pavirto, jau
Pikta dvasia negelbi, viskas grįžta
Atgal.

Pati.

Klausyk, man rodos eina kas.

Scena II.

Tie patys, Joanna, Raimundas.

Raimundas.

Matau pirtelę. Rasime pastogę,
Kur prisidengsime nuo darganos.
Toliau neišturės: tris jau dienos,
Kaip klaidžioji ir nuo žmonių akių
Slepiesi, vienomis tikrai žolelėms
Besimaitindama.

(Audra aptyla, dangus prasiaiškina.)

Čionai geri

Žmonelės, angliai. Eisiva į vidų!

Anglius.

Matyt, nuvargę esat. Meldžiami,
Ką patys turime, pasidalšim.

Pati.

Kodėl jauna mergelė su šarvais?
Beje! dabar laikai taip sunkus stovi,
Juog moters net apsišarvavusios.

Anglius (sunui).

Grįžti, Praniuk? o kas girdėt?

Sūnus

(užtėmyja Joanną, kada ji neša prie lūpų ąsotėlį; pažinęs ją, prisiartina ir ištrenkia jai iš rankų ąsotėlį.)

Ką vaišini tu, motin? Ar nematot?

Tai toji Orleano ragana!

Anglius su pačia.

O Dieve, susimilk! (žegnojasi ir išbėga).

Scena IV.

Raimundas ir Joanna.

Joanna (ramiai ir švelniai).

Matai, kad mane

Visur jau persekioja prakeikims;

Save tik gelbėk, manęs nežiūrėki.

Raimundas.

Tave apleist? Dabar? O kas-gi eis

Su tavimi?

Joanna.

Aš ne viena. Girdėjai

Griausmus? Jie sakė, kad su manimi

Likimas mano eis. Tu nesirūpink,

Mokėsiu siekinį prieit pati.

Raimundas.

Kur pasidėsi? Šičia stovi anglai,

Kurie prisiekė baisią pagiežą,

Tenai mūsiškiai, kur tave ištrėmė . . .

Joanna.

Su manim tai tik bus, kas turi būt.

Raimundas.

Kas maistą tau suras? Kas nuo laukinių

Žvėrių apgīs tave ir nuo žmonių,

Da piktesnių už juosius! Kas-gi tave

Ligoj, arba nelaimėj prižiūrės?

Joanna.

Žinau šaknis ir žoleles visokias,
Išmokau nuo avių atskirt geras
Nuo nuodingų; žvaigždžių kelius pažįstu
Ir debesį; atrasiu užslėptą
Šaltinį. Žmogui juk ne daugel reikia,
O prigimims turtingas.

Raimundas (ima ją už rankos).

Ar nebūt

Gera, kad su Dievu tu atsisteitum
Ir grįžtum prie bažnyčios mūs šventos?

Joanna.

Tu taip-gi kaltini!

Raimundas.

Tylėjims tavo . . .

Joanna.

Tai tu, kurs pažadėjai neapleist
Mane nelaimėje, viena ant svieto
Žmogystė, man teisi da likusi,
Kada visi aplink mane apleido,
Sakai, kad aš prakeikta ir tikrai
Išsižadėjusi jau savo Dievo . . . (Raimundas tyli.)
Perdaug skaudu!

Raimundas (nusistebėjęs).

Tai tu ne ragana?

Joanna.

O su keno?

Raimundas.

Dėlko-gi tu tylėjai,
Kaip tave kaltino? Dabar šneki,
O prieš karalių, kur tarimas žodžio
Būt gelbėjęs, netidarei burnos.

Joanna.

Tylėdama, pasidaviau likimui,
Kurį paskyrė Dievas.

Raimundas.

Kodėl tu

Nė tėvui netsakei?

Joanna.

Nėsa per tėvą

Norėjo Dievs ištirt mane.

Raimundas.

Dangus

Juk buvo liudytoju tavo kaltės!

Joanna.

Dangus kalbėjo, tai reikėjo man

Tylėti.

Raimundas.

Kaip? Galėdama tik vienu

Žodžiu apsivalyt, tu palikai

Visus taip klystančius neišpasakytai?

Joanna.

Ne paklydimo tai, tik tokia dalis.

Raimundas.

Tu iškentei paniekinimą tokį,

Mažiausio skundo neišleisdama

Iš lūpų! Aš stebiuosi, tuo užgautas,

Man širdį spaudžia! Juo greičiau tikiu

Aš tau, kad buvo man sunku apkaltint

Tave. Sapne nesapnavau, kad tiek

Žmogaus širdis galėtų iškentėti,

Tylėdama!

Joanna.

Ar būčiau aš verta

Bot pasiuntine Dievo, jeigu valios

Jo nepagerbčiau? Bloga taip nėra,

Kaip rodos tau. Tiesa, esmi varguolė,

Vienok tai nė nelaimė da tokiai,

Kaip aš; ištrėmė mane, bet aš moku

Pažinti save ir dykumoje.
Tuokart, kada mane garbė apsupo,
Tuoju kova pakilo širdyje;
Buvau tad nelaiminga, rodės tąsyk
Daugiausiai svietui pavydėjau aš.
Dabar išgydyta esmi; ta vėtra,
Kuri jums rodės svieto pabaiga,
Tai yr bičiulė mano: prigimimą
Atnaujino ji ir mane drauge.
Jaučiu ramybę savyje . . . Kas nori,
Tegul ateina, aš jau nesilpna!

Raimundas.

Eime, eime greičiau visai pasaulei
Apreikšti tavo nekaltybę!

Joanna.

Kas

Prileido klaidą, tas ir pataisys ją!
Dabar, kaip ji nunoko, ima pult
Likimo vaisiai! O, da prisiartįs
Diena, kur mane išteisįs. Tie,
Kurie mane ištrėmė ir prakeikė,
Supras apsirikimą ir apverks
Likimą mano.

Raimundas.

Ar-gi kęsti reiktų,

Ik prietikis . . .

Joanna (švelniai imdama jį už rankos).

Tik daigtus žemiškus

Matai, nės akys turi žemės ryšį.
Aš savo akimis nemirtinus
Regėjau dalykus . . . Be Dievo plaukas
Negal nukristi žmogui nuo galvos.
Matai ten saulė leidžiasi, ryt rytą,
Tikrai ji vėl sugrįž šviesybėje.
Taip-pat diena teisybės tur prašvisti!

Scena V.

Karalienė Izabelė su kareiviais pasirodo gilumoje
scenos.

Izabelė (da už scenos).

Tai kelias į stovyklę anglų!

Raimundas.

Jau

Prapuolėm! Priešiai!

(Ateina kareiviai ir, pamatę Joanną, bėga atgal
persigandę).

Izabelė.

Kas tai? Ko sustojot?

Kareiviai.

O Dieve, gelbėk!

Izabelė.

Išsigandote

Šmėklos! Jūs ne kareiviai, tik zuikširdžiai!
(Prasiveržia pro visus ir pamačiusi Joanną, prašoka
atbula.)

Ką aš matau? Tu šičia?

(Greit atsipeiki ir eina priešais Joanną.)

Pasiduok!

Esi belaisvė mano!

Joanna.

Taip, belaisvė.

(Raimundas, nusiminęs, bėga.)

Izabelė (kareiviams).

Apkalkite ją pančiais!

(Kareiviai nedrąsiai eina prie Joannos; ji pati
ištiesia rankas sukaustymui.)

Tai yra

Baisioji tą, kurią išvydę bėgot,

Kaip avys! O, dabar neapsigįs!

Ji daro stebuklus prieš tuos, kur tiki,

Bet priešais tikrą vyrą ji silpna.

(Joannai) Kodėl apleidai tu kareivius savo?

Kur pasiliko grafas Dunois,
Tas tavo ricierius ir apgynėjas?

Joanna.

Ištremta aš.

Izabelė (nusistebėjusi žengia atbula).

Ištremta? Kaip? Delfins
Tave ištrėmė? Ką?

Joanna.

Neklausinėki!

Esmi dabar aš tavo rankose.
Paskirk man dalį!

Izabelė.

Ar už tai ištremta,
Kad ji išgelbėjai nuo prapulties,
Reimse karūną ant galvos uždėjai,
Karaliūm Prancūzijos padarei?
Ištremta! Aš iš to pažįstu sūnų!
Nuveskite ją į stovyklę, mūs,
Parodykit visiems kareiviams šmėklą,
Kurios bijojo taip! Ji ragana?
Visa jos raganystė tai tik jūsų
Apsirikimas ir baili širdis!
Ji yr kvailė, kur už karalių savo
Pati pasiaukavo ir dabar
Už tai karališkai apdovanota.
Pas Lionel'į ją nuveskite —
Siunčiu jam pančiuos Prancūzijos laimę.
Ateisiu neužilgo aš pati.

Joanna.

Pas Lionel'į! Velyk jau užmuški
Mane, pas Lionel'į tik nevesk!

Izabelė (kareiviams).

Klausykit, kas jums įsakyta!

Scena IV.

Joanna ir kareiviai.

Joanna (kareiviams).

Anglai!

Neduokit, kad ištrukčiau jums gyva!
Atkersykit! Įsmeigkit man į širdį
Kardus ir kūną mano meskite
Po kojomis jūs vadui! Atsiminkit,
Kad jūs geriausius vyrus užmušiau,
Nesigailėdama; upes jūs kraujo
Ištekinau; daugumui jūs narsių
Sūnų regėti nedaviau tėvynę!
Surengkit pagiežą! Užmuškite
Mane! Aš jūsų rankose; žiūrėkit,
Ne visada aš būsiu taip silpna

Vyresnysis kareivis.

Darykit, ką įsakė karaliene!

Joanna.

Ar da reiks^ būt man nelaimingesnei?
O Motina Švenčiausia! Sunkią ranką
Uždėjai ant manęs! Jau suvisai
Mane apleidai! Jau nėra stebuklų,
Jau nesirodo angelai, dangus
Jau užsidarė.

(Eina su kareiviais.)

Prancūzų stovyklė.

Scena VII.

Dunois tarpe arkivyskupo ir Du Chatel'o.

Arkivyskupas.

Meski, kunigaikšti,

Apsiblausimą! Eiki su mumis!

Sugrįžki prie karaliaus! Neapleiski

Dalyką bendrą toj valandoje,

Kada mes, vėl suspausti, tavo rankos

Galingos reikalaujam.

Dunois.

O dėlko

Suspausti jūs? Dėlko atgijo priešius?
Jau viskas, viskas buvo atlikta,
Prancūzai apveikė, po karo buvo.
Išgelbėtoja jūs ištrėmėte,
Dabartės gelbėkite save patys!
Nebūsiu su jumis, jei jos nėra.

Du Chatel.

Mainyki, kunigaikšti, savo žodį!
Nepleiski mus su tuo atsakymu!

Dunois.

Tylėk! Aš niekinu tave, nenoriu
Tavęs klausyt: tu pirmas apie ją
Paabejojai.

Arkivyskupas.

Kasgi nepaklydo,

Kas nedvejojo anoje dienoj,
Kada prieš jąją liudyjo juk viskas!
Męs buvom išsigandę, ištikti
Perkūno, kurs pataikė į mūsų širdis
Sujudintas. Ar galims buvo daigts
Tuokart ramiai, protingai apsvarstyti?
Dabar tiktai męs susiprantame,
Atsimenam, kaip elgėsi, ir nieko
Papeiktino nerandam. Klydome ..
Ir bijome, padarę neteisybę
Taip sunkią. Gailisi karalius pats,
Ir kunigaikštis kaltina pats save,
Nusiminė La Hire ir kiekviena
Širdis nuliūdas.

Dunois.

Ji melagė! Jeigu

Teisybei reiktų įsikūnyti,
Tai jos tiktai paveikslą imt turėtų!
Jei yr ant žemės nekaltums, teisums,

Skaistums širdies, tai jie gyventi turi
Ant jos tik lūpų, jos tik akise?

Arkivyskupas.

Tik Dievas per stebuklą gal apšviesti
Tą slėpinį, ką akys mirtinos
Nepermato. Ar šiaip ar taip bebūtų
Męs vis gi prasikaltę esame:
Arba su raganos piktos pagalba
Męs gynėmės, arba męs šventąją
Ištrėmėme! Abidvi kaltės šaukia
Dangaus atmonyjimo ir ant mūs
Tėvynės nelaimingos traukia bausmę!

Scena VIII.

Tie patys, bajoras, paskui Raimundas.

Bajoras.

Piemuo viens jaunas veržiasi prie jų
Augštybės, nori pakalbėt ir sako,
Atėjęs nuo Mergelės.

Dunois.

Tuoj atvesk

Jį čion! Nuo jos atėjo!

(Bajoras atidaro Raimundui duris; Dunois skubina
priešais jį.)

Kur Mergelė?

Raimundas.

Palaimints, kunigaikšti! Laimė man,
Kad aš radau pas tavę šventą žmogų,
Tą dievobaimingąjį vyskupą,
Prispaustų apginėją, apleistųjų
Geriausią tėvą!

Dunois.

Kur Mergelė yr?

Arkivyskupas.

Sakyk, sūnau!

Raimundas.

O viešpatie, prisiekiu
Ant Dievo ir visų šventųjų, ji
Ne ragana piktoji! Žmonės klysta.
Jūs pasiuntinę Dievo atmetėt,
Atstūmėt nekaltybę!

Dunois.

Kur Mergelė?

Raimundas.

Vedžiau ją, bėgant girioj Ardeno.
Tenai ji man parodė savo širdį.
Tegul mane kankina ir tegul
Dangaus išganymo aš nelauksiu,
Jei kaltę jūs išrasite ant jos!

Dunois.

Nė saulė danguje nėra skaidresnė!
Sakyki, kur ji?

Raimundas.

Jeigu Dievas jums
Atmainė širdis, skubinkit ją gelbėt!
Ji Anglų suimta.

Dunois.

Ar suimta?

Arkivyskupas.

Varguolė!

Raimundas.

Girioj Ardeno, kur mudu
Jieškojova pastogės, sugriebė
Ją karalienė ir paskyrė Anglams.
O, gelbėkite nuo baisios mirties
Išgelbėtoją jūs pačių!

Dunois.

Prie ginklo!

Greičiau! Visi į kovą eikime!
Tegul Prancūzija apsišarvuoja!
Garbė mūs už grebežių likusi,

Mūs karūna išplėsta! Liekim kraują,
Pašvėskim gyvastį! Tur but liuosa,
Da nakčiai neužstojus!

(Visi traukiasi.)

Sargykla su langu augštai.

Scena IX.

Joanna ir Lionei, paskui Fastolf ir Izabelė.

Fastolf (skubiai įeidamas).

Jau negalim

Žmonių mūs numalšinti; staugdami

Mirties Mergelės reikalauja. Ginti

Negink jos, bet užmušk ją ir išmesk

Iš bokšto galvą, nės tik josios kraujas

Gal žmones suramint.

Izabelė (ateina).

Jau kopėčias

Pristatė, šturmu ima! Sustabdykit!

Ar lauksite, iki pasiutėliai

Sugriaus tą bokštą ir visiems mums kapą

Iš jo supils? Negalit jos apgint,

Tai atiduokite.

Lionei.

Tegul užpuola!

Tegul sau siunta! Sargykla tvirta.

Greičiau sutiksiu griuvėsiuos pražūti,

Ne kaip jų valiai pasiduot. Sakyk,

Joanna, kad tu mano, aš apgisiu

Tave prieš visą svietą!

Izabelė.

Ar esi

Jos vyras?

Lionei.

Tave atmetė taviejie.

Jau neriša tavęs su tėvyne

Toliau nė kokios pareigos. Tie niekšai,

Kurie tavęs norėjo, už tave
Nišdriso stot į kovą ir apleido.
O aš tave pridengsiu nuo visų:
Nuo Anglų ir Prancūzų. Man anuosyk
Parodei lyg, kad mano gyvastį
Tu brangini. Tada aš tavo priešius
Buvau, o šiandien aš vienintelis
Bičiulis tavo!

Joanna.

Tu bjauriausias priešius!
Ir nieko bendro tarpu mudviejų
Negali but. Aš negaliu mylėti
Tave. Bet, jeigu tu mane myli,
Tai vardan jausmo tu prileisk, kad tautos
Abidvi laimintų tave. Išvesk
Kareivius savo iš tėvynės mano,
Raktus mūs pilių sugražink atgal,
Atlyginki už tai, kas išnaikinta,
Paleiski belaisvius ir duoki mums
Grebežių sutikimo, aš-gi vardan
Karaliaus mano santaiką žadu.

Izabelė.

Tu pančiuose tiesas mums davinėsi?

Joanna.

Su tuo nelaukk, nės būsi priverstas.
Prancūzija juk nenešios jūs pančių.
O ne! nebus to niekados! Pirmiau
Ji taps plačiu kapu kareiviams jūsų.
Viršiausių jau netekot; grįžkite,
Kol galit. Jau garbės, anė galybės
Neturite.

Izabelė.

Ar galite iškęst
Tokią beprotės kalbą?

Pagal paveikslą **LenepVtU** Panthéon'e, Paryžiuje.

Scena X.

Ateina greit vienas vyresniųjų.

Vyresnysis.

Skubink, vade,
Prisitaisyk prie mūšio! Frankai štai
Jau eina su plesdenančiais velukais
Ir visas klonis žiba nuo šarvų.

Joanna (atsigaudama).

Prancūzai artinas! Išeikit, Anglai,
j mūšio lauką! Skubinkit imtyn!

Fastolf.

Beprote, nesidžiaugk! Tu nesulauksi
Nė vakaro.

Joanna.

Prancūzai apgalės

Ir aš numirsiu, o narsiems nereikia
Pagelbos mano.

Lionei.

Aš juokiuos iš tų
Silpnų lepūnų. Dvidešimtyj mūšių
Jie bėgo jau nuo mūs, iki už juos
Mergelė neužstojo! Visą tautą
Jų niekinu, išskyrus vieną tik
Žmogystę, toji gi sugauta mūsų.
Eime, Fastolf'e! Jiems atmįsime
Crequi, Poitiers. O karalienė
Mergelę saugos čia sargykloje
Iktolei, iki kovą neužbaigsim.
Atsiųsiu penkesdešimts ricieriu
Prisidengimui. ^ ^

Kaip? Ar norim priešų
Sutikt, pasiutėlę palikdami
Iš užpakalio?

Joanna.

Ar bijaisi pančiais
Apkaltos moteriškės?

Lionei.

Žodį duok,
Joanna, kad pabėgti nenorėsi!

Joanna.

Vienintelis tai mano yr troškims.

Izabelė.

Uždekit pančius trigubus! Statysiu
Aš savo gyvastį, kad neištruks!
(Kareiviai atneša pančius ir apkala visą Joanną.)

Lionei (Joannai).

Pati to nori! Mus verti taip elgtis!
Vienok dalis da tavo rankose:
Išsižadėki Prancūzijos, Anglų
Veluką imk, o būsi tuoj laisva.
Ir tie, kurie ištroškę tavo kraujo,
Tarnaus tau.

Fastolf (neatleisdamas).

Vade, eikime greičiau?

Joanna.

Žodžius tuos sau pasilaikyk! Prancūzai
Jau artinas. Eik ginkis!

(Girdėt trimitai; Lionei traukiasi.)

Fastolf.

Ar žinai,
Ką reik daryti, karalienė? Jeigu
Matysi mus jau pralaimėjusius
Ir bėgs mūsų šiek, tąsyk . . .

Izabelė (išsitraukdama peilį.)

Nesirūpink,

Ji mūsų nupuolimo nematys.

Fastolf (Joannai).

Žinai, kas tave laukia. Tai gi melskis,
Idant Prancūzų ginklams sektųsi!

(Traukiasi.)

Scena XI.

Izabelė, Joanna ir kareiviai.

Joanna.

Gera! To man užgint negali niekas.
Klausykit! Frankų maršas kariškas!
O, kiek jisai drąsos priduoja širdžiai.
Kaip aidžia balsas apgalėjimo!
Prapulkit Anglai! Apgalėkit Frankai!
Smarkiau, narsieji mano! Čia arti
Mergelė; ji negal veluką nešti,
Kaip kitąsyk, nės pančius tur sunkius.
Bet nuo kalėjimo liuosa yr josios
Dvasia, kuri ten laksto ant sparnų
Jūs kariškos giesmės.

Izabelė (vienam kareiviui).

Žiūrėk į lauką

Kovos ir pasakok, kaip einasi.

(Kareivis lipa prie lango.)

Joanna.

Drąsiau! drąsiau, Prancūzai! Paskutinis
Tai mūsų! Da viens apgalėjimas –
Ir priešiaus nēr!

Izabelė.

Na, kas tenai matyti?

Kareivis.

Jau susikirto. Vienas raitelis
Su tigro skrandu, ant arabų arklio,
Kaip vėjas lekia, vesdams žandarus.¹

Joanna.

Tai grafas Dunois! Narsus kareivi,
Drąsiau! nės apgalėjims su tavim!

Kareivis.

Burgundas ima tiltą.

¹ *Gens d'armes.* Anos gadynės Prancūzų raiteliai.

Izabelė.

Išdavikas!

Kad dešimtį ječių išmeigtų jam
| širdį!

Kareivis.

Lordas Fastolf jo neleidžia.

Nusėdo nuo arklių viens su kitu
Susikabino jau visi.

Izabelė.

Delfino

Ar nematai? Ar nepažįsti jo
Ženklių?

Kareivis.

Su žemėms viskas susimaišė,
Neatskiriui jau nieko.

Joanna.

Kad akis

Turėtų mano, ar pati aš būčiau
Augštai tenai, tai menką mažmožį
Užtėmyčiau! Padangėse pažistu
Paukščius ir belekiant juos suskaitau.

Kareivis.

Ties pylimu baisi kova. Tur būti
Ten vyresniejie imasi vadai.

Izabelė.

Ar mus velukas da matyt?

Kareivis.

Plesdena

Iškeltas.

Joanna.

Kad galėjus pažiūrėt

Nors per plyšėlį sienos, tai aš mūši
Pakreipčiau akimis!

Kareivis.

Kas darosi!

O varge! Vadą mūs apsupo!

Izabelė (pakeldama ant Joannos peilį).

Mirki,

Nelaimingoji!

Kareivis (skubiai).

Išliuosuotas jau!

Užbėgo priešiam užpakalį Fastolf....

Jau dirba pačioje jų tirštumoj.

Izabelė (įdėdama peilį atgal).

Tai sakė tavo angelas!

Kareivis.

Jau bėga!

Izabelė.

Katrie?

Kareivis.

Prancūzai. Bėgančių pilni

Laukai.

Joanna.

O Dieve, Dieve! neapleiski

Manęs!

Kareivis.

Štai neša sunkiai pažeistą.

Daug svieto apie jį, tai kunigaikštis.

Izabelė.

Ar mus, ar priešių?

Kareivis.

Šalmą nuo galvos

Nuims tuoj.... Dunois!

Joanna (sudreba ir pakrato pečius).

O aš tuotarpu

Esmi tik moteriškė pančiuose!

Kareivis.

Palaukk! Kas dėvi melsvą rūbą, auksu

Išsiūtą?

Joanna (guviai).

Tai karalius mano!

Kareivis.

Štai

Arklys jo pasibaidė.... klumpa.... puola....
Jis išpo arklio nor išsivaduot....

(Joanna klauso, didei susijudinusi.)

Mūsiškiai jį pavijo ir apsupo

Joanna.

Jau nēr danguj nė vieno angelo!

Izabelė (pasityčiodama).

Dabar bandyk, išgelbėtoja, gelbėt!

Joana (puola ant kelių ir garsiai meldžiasi).

O Dieve! išklausyk mane didžiam
Varge! Su karštu meldimu kreipiuosi
Prie tavęs. Siūlams vortinklių gali
Suteikt virvių drūtumą, o tuos pančius
Paverst į plonus vortinklius. Norėk —
Ir mano pančiai tuoj nukris ir sienos
Sargyklos prasiskirs. Tu gelbėjai
Samsoną, kaip apkaltas ir netekęs
Akių turėjo priešų kęst juokus.
Sudėjęs viltį tavyje, nutvėrė
Galingoms rankomis kalėjimo
Stabus, pakratė ir trioba sugriuvo

Kareivis.

Viršus!

Izabelė.

Kas tai?

Kareivis.

Karalius suimtas!

Joanna (pašoka).

Taip Dieve man padėki!

(Ji drūčiai griebia rankomis pančius ir juos su-
trauko; bematant prišoka prie arčiausiai stovinčio
kareivio, ištraukia jam iš rankų kardą ir išbėga;
visi žiuri paskui ją nusistebėję.)

Scena XII.

Tie patys be Joannos.

Izabele (ilgai laukus).

Kas čia buvo?

Ar sapnavau aš? Kur ji yr? Kaip ji
Galėjo šitokius nutraukti pančius?
Aš netikėčiau žmogui nė vienam,
Jei mano akimis nebūčiau mačius.

Kareivis (prie lango).

Ar su sparnais ji? Ar ją viesulą
Žemyn nuleido?

Izabelė.

Kur dabar? sakyki!

Kareivis.

Pačiam viduryje kovos Mintis
Nėr taip greitai.... tai čia, tai ten.... Ant sykio
Matyt jis keliose net vietose!
Visi jai traukiasi Jau atsigriebia
Prancūzai! Varge! Meta jau ginklus
Mūsiškiai, mūs velukai nusileidžia

Izabelė.

Ar ji mums nor laimėjimą išplėšt?

Kareivis.

Ji lekia prie karaliaus jis išgelbėts,
Ji iš kovos jį neša Fastolf jau
Parkrito Vadas suimtas

Izabelė.

Nenoriu

Daugiau išgirsti nieko! Lipk žemyn!

Kareivis.

Užpuls ant tavęs, bėgki, karaliene!
Ginkluoti žmonės eina jau tiesiog
Ant mūs sargyklos. (Lipa žemyn.)

Izabelė (išsitraukdama kardą).

Ginkitės, jūs niekšai!

Scena XIII.

Ateina su kareiviais La Hire; jam įeinant, karalienės kareiviai meta ginklus.

La Hire (mandagiai prieidamas).

Turi mums, karaliene, pasiduot.

Jūs ricieriai mūs rankose, jau nėr ką

Nė priešintis. Aš tarnas tavo — kur

Man įsakysi palydėti tave?

Izabelė.

Kur nori, kad tiktai su delfinu

Nesusitikčiau.

(Atiduoda jam kardą ir eina paskui su kareiviais.)

Scena persimaino į mūsų lauką.

Scena XIV.

Kareiviai su iškeltais velukais pripildo gilumą scenos, prieš juos karalius ir Burgundas; ant judviejų rankų guli Joanna, sunkiai pažeista, be ženklų gyvasties; jie pamaži eina pirmyn; įbėga Jonieška Sorel.

Sorel (puola karaliui ant krūtinės).

Laisvas tu ir gyvas,

Aš vėl su tavim!

Karalius.

Išliuosuotas, taip

Bet štai už šitą auką! (Rodo Joanną.)

Sorel.

Dieve! miršta!

Joanna!

Burgundas.

Užbaigė dienas! Jau nėr

Mūs angelo! Žiūrėkit, kaip ji guli

Rami, be skausmo, tartum kūdikis

Užmigęs! Jau kvėpavims nekilnoja

Krūtinės, bet da rodo gyvastį

Šilta ranka.

Karalius.

Ji ten — ir netsibus jau.
Jos akys nematys jau žemiškų
Daigtų. Dvasia jos ten augštai lakioja,
Nemato mūs skausmų ir gailesčio.

Sorel.

Akis pravėrė, ji gyva!

Burgundas (nusistebėjęs).

Iš grabo
Sugrįžta vėl pas mus! Ar apveikė
Ji mirtį? Keliasi!

Joanna (atsistoja ir dairosi aplink).

Sakykit, kur aš?

Burgundas.

Joanna, tarp tautiečių, tarp savų!

Karalius.

Tu ant bičiulių rankų ir karaliaus!

Joanna (ilgai žiūrėdama į jį).

O ne, ne ragana esmi! Tikrai.

Karalius.

Esi šventa, kaip angelas. Tik mūsų
Akis nakties tamsybė pridengė.

Joanna (dairosi ir šypsosi).

Ar aš tikrai esmi pas savo žmones?
Ar nepaniekįs mane, neištrems?
Dabar vėl pažįstu viską aiškiai!
Tai yr karalius mano! Ščia štai
Velukas Prancūzijos! O kur mano
Velukas? Negaliu be jojo eit.
Man pavedė jį Dievas, prieš Jo sostą

Turiu jį paguldyt. Galiu aš jį
Parodyti, jam teisiai ištarnavus!

Karalius (užsikreipdamas).

Paduokit jai veluką!

(Paduoda jai veluką; stovi visai liuosai, laikydama
jį rankoje; dangus rausvai nušvitęs.)

Papai stovilą *H. Chapu* muziejų Louvre, Paryžiuje.

Joanna.

Matote

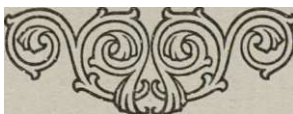
Ten ore Laumės juostą? Atsidaro
Dangus, Ji stovi tarpe angelų
Ir laiko savo sūnų ant krūtinės.
Ji šypsosi ir tiesia man rankas.
Kas darosi su manim? Debesėliai,

Paėmę mane, nešasi augštyr;
 Sunkus tas šarvas pasidarė lengvas
 Augštyr augštyr jau žemė liekasi
 Skausmai trumpi, o amžina linksmybė!

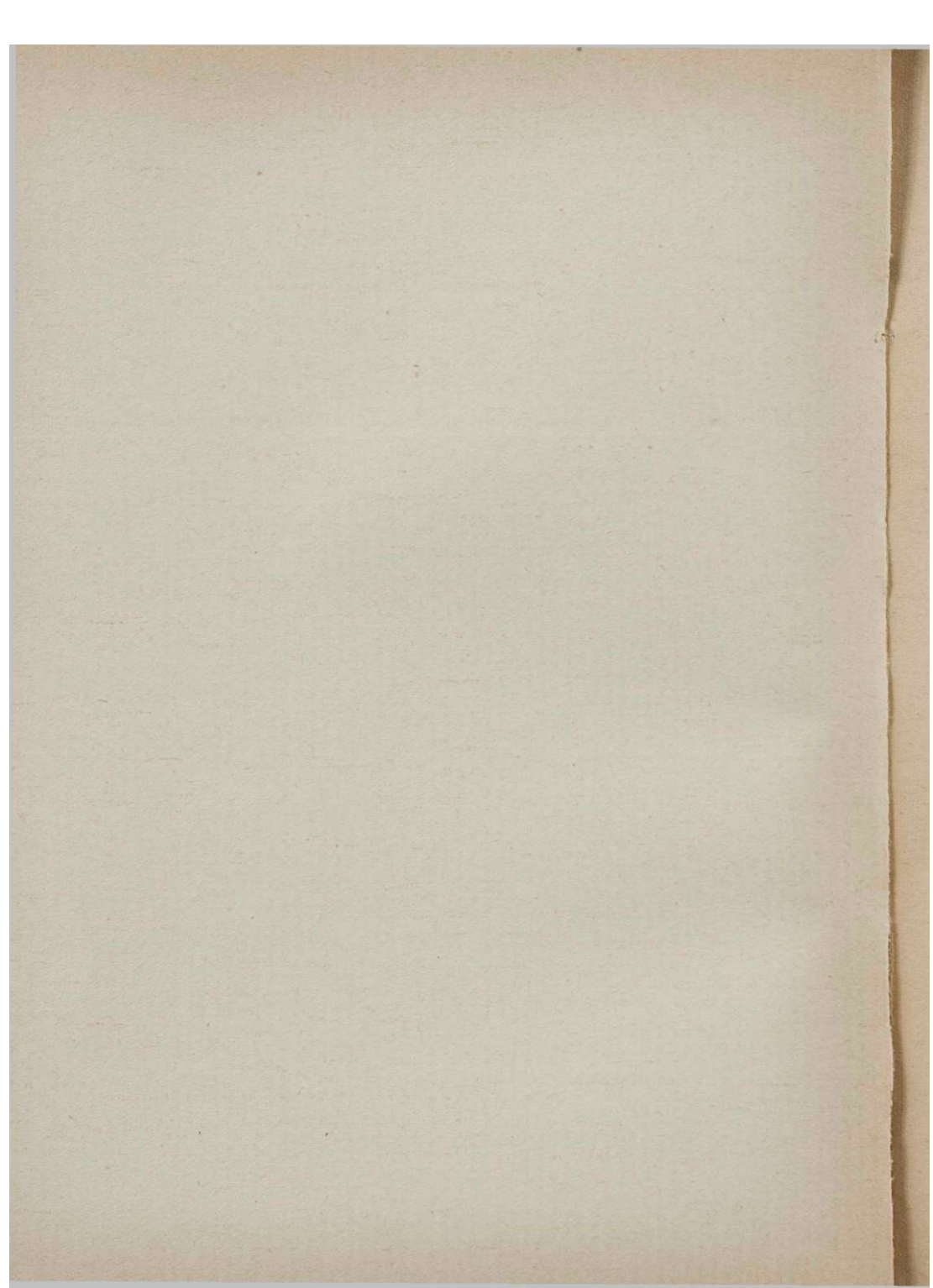
(Velukas iškrinta jai iš rankos; ji parpuola ant jo
 negyva; visi stovi ilgai, tylėdami ir susigraudinę;
 karalius duoda ženklą, visi velukai palengva pasi-
 lenkia ant Joannos ir ją visai pridengia.)¹

¹ Pradžioje XV. amžiaus Prancūzija, įsipainiojusi į naminius vaidus ir karą su Anglais, be tvarkos valdoma sumišusio karaliaus, Karoliaus VI., ypač jo pačios, Izabelės, pasileidusios moteriškės, buvo dideliame varge. Prisiėjo net, kad Karolius VI. prašalino savo sūnų, delfiną Karolių, nuo sosto, o tiesas prie jo perkėlė ant Anglų karaliaus, Enriko V. [du metu abudu karaliai numirė. Jų dviejų sūnus, Enrikas VI. ir Karolius VII., apsigarsino Prancūzijos karaliais ir ugnim ir geležim ginčijosi už sostą. Tuotarpu, kada jau Anglai galutinai buvo pasirengę pribaugti Prancūziją, pasirodė Joanna ir išgelbėjo tėvynę.

Tie istoriškai dalykai teisingai aprašyti tragedijoje. Tikrai Joannos mirtį Schiller perstato, prasilenkdamas su istorija. Ištikro Joanna buvo suskūsta, kaip ragana, ir sudeginta mieste Rouen 30. gegužio 1431 metuose. (Kaip parodyta ant paveikslo p. 146.)

VILIUS TELL

Žmogystės:

Germanas Gessler, ciesoriaus vietininkas.

Verneris Attinghausen, baronas.

Ulrikas Rudenz, jo giminaitis.

Verneris Stauffacher,

Konradas Hunn,

Itel Reding,

Jonas Maurer,

Valsčionys iš Švico.

Jurgis Hofe,

Ulrikas Schmid,

Jost Veiler,

Valteris Fuerst,

Vilius Tell,

Roesselmann, kunigas,

Petermann, zakristijonas, Valsčionys iš Urio.

Kuoni, piemuo,

Verni, medėjas,

Ruodi, žuklijas,

Arnoldas Melchthal,

Konradas Baumgarten

Meier Sarnen,

Strulh Vinkelried,

Valsčionys iš Untervaldeno.

Klaus Flue,

Burkgartas Buehel,

Arnoldas Seva,

Pfeifer iš Luzerno.

Kunz iš Gerzauo.
 Jenni, žuklio vaikas.
 Seppi, piemens vaikas.
 Gertrūda, Stauffacher'o pati.
 Jadvyga, Tell'o pati, Fuerst'o duktė.
 Berta Bruneck, turtinga tėvonė.
 Armgarda,
 Matilda, Valsčionės.
 Elzbieta,
 Gildegarda,
 Valteris, \ Tell'o sunus.
 Vilius j
 Friesshardt, \ Kareiviai.
 Leutnold,'
 Rudolfas Harras, Gessler'o štalmeisteris.
 Jonas Parricida, švabų kunigaikštis.
 Stuessi, šaudytojas.
 Triūbytojas.
 Pasiuntinys.
 Užveizda.
 Mūrininkas, jo pagalbininkai ir darbininkai.
 Garsintojas.
 Broliai Mielaširdingi.
 Gessler'o ir Landerberger'o raiteliai.
 Daug žmonių, vyrų ir moterų.

O

Pagal paminklą V. Tell'io Altdorf'e,
Šveicarijoj.

AKTAS PIRMAS.¹

Augštas uoluotas Firvaldšteto ežero krantas
priešais Švicą. Į krantą išgriebusi bukta.
Netoli krašto butelis. Žuklio vaikas
iriasi su valtīm. Anapus ežero matyti
saulės šviesoje žali kloniai ir kaimai
Svico. Po kairei žiūros pusei matyti
uolų viršūnės, apsuptos debesų. Po
dešinei – lediniai kalnai. Prieš
pakėlimą uždangos ir da valan-
dėlę, jai pakilus, girdėti piemens
ragutis ir kankalų skambėjimas.

Žuklio vaikas

(dainuoja valtve, sekdamas
ragutį).

Vai blizga, žvilga vėsus ežerėlis.
Ant žalio kranto miega ber-
nužėlis.

Ir girdi per miegą:

Pakilo garsai

Taip švelnus ir saldus,

Lyg rojaus balsai.

Bunda bernelis, o ežero bangos

Ant jo krutinės, liūliuodamos,
rangos.

Gelmė jį vilioja:

Eik šia pas mane,

Saldžiai užmigdysiu

Pačiamjam dugne.

¹ Vokiškai parašė Friedrich v. Schiller, lietuviškai vertė Vincas Kudirka.

Piemuo (ant kalno).

Sudie, puikios pievos

Ir kloniai žali!

Piemuo turi trauktis —

Žiema netoli.

Trauksim į kalnus, žiemelę pajutę.

Grišim, išgirdę raibąją gegutę,

Kada kvietkelės kloniuos ims žydėti,

Kada upeliai linksmi ims sriuvėti.

Sudie, puikios pievos

Ir kloniai žali!

Piemuo turi trauktis —

Aiema netoli.

Medėjas (pasirodo priešais ant viršaus uolos).

Takelis dreba nuo griautinių aidų,

Vienok medėjas nieko nesibaido:

Kabinas ant uolų

Ir ledo kalnų,

Kur saulė nešildo,

Nėra žolynų.

Matyt po kojom tik jūrės miglotos,

Žmonių sodybos nuo akių užklotos.

Tik debesiui trūkų,

Per tarpą matai —

Žemai ten yr svietas,

Žaliuoja laukai.

(Paveikslas persimaino; kalnuose girdėti duslus griausmas; nuo debesų šešėlis uždengia apygardą).

Ruodi išeina iš butelio; *Verni* nulipa nuo uolos;

Kuoni ateina su grebšliu ant pečių; *Seppi* eina paskui jį.

Ruodi.

Paskubink, Jenni, tuoj tinklus surinkti!

Taip apsiniaukė, traukia debesiai

Ir vėjas šaltas pučia — kaip bematant

Ištiks audra.

Kuoni.

Kaimyne, bus lytaus.
Matai, kaip mano avys godžiai ėda
Ir šuo štai žemę kasa.

Verni.

Vėtra bus
Tikrai, kadangi žuvys šokinėja
Ir antys nardo.

Klioni (vaikui).

Seppi, prižiūrėk,
Kad neišklaidžiotų kur nors galvijai.

Seppi.

Žaloji čia arti, pažįstu ją
Iš kankalo.

Kuoni.

Tai čia visi, toliausiai
Žaloji tik nueina nuo kitų.

Ruodi.

Tai puikus kankalai įtaisyta.

Verni.

Galvijai taip gi gražus. Ar visi
Jie tau, kaimyne, priguli?

Kuoni.

Ne tokis
Esmi turtingas. Attinghausen'ui
Jie priguli – tik po ranka yr mano.

Ruodi.

Žiūrėkite, kaip raikštis karvei tai
Gražu.

Kuoni.

Pati ji tai gerai numano:
Bandyk atimt, nustos tuoj ėdusi.

Ruodi.

Niekus šneki. Galvijas nišmintingas

Verni.

Taip nesakyk. Tur protą gyvuolys.
Medžiotojai gal pasakyt geriausiai.
Štai stirnos, eidamos pasiganyt,
Pastato vieną sergėtų. Tegul ji
Medėją užmatys, sušvilpia tuoj.

Ruodi (piemeniui).

Jau trauksi ant namų?

Kuoni.

Reikės, nės Alpai

Visai jau nuganyti.

Verni.

Tai keliauk

Laimingai!

^

O ir tau laimingo kelio!

Iš jųs kelionės grįžta ne visi.

Ruodi.

Ar matote, ana žmogus atbėga.

Verni.

Pažįstamas, Baumgarten Alzelno.

Baumgarten (įbėga uždusęs).

Kilnotojau, dėl Dievo, duoki valtį!

Ruodi.

Na, na sakyk, kas yr, ko skubini?

Baumgarten.

Atriški! Nuo mirties išgelbėk! Perkelk!

Kuoni.

Kaimyne, kas tau yr?

Verni.

Kas vejasi?

Baumgarten (žuklijui).

Tik skubink, skubink, netoli jie Gaudo

Mane mus vietininko raiteliai . . .

Ir jei sugaus, tikrai turėsiu mirti.

Ruodi.

Už ką gi persekioja jie tave?

Baumgarten.

Pirma išgelbėki, paskui kalbėsime.

Verni.

Kraujais tu aptaškytas, kas tai yr?

Baumgarten.

Tas vietininks, kur Rosberge gyvena . . .

Kuoni.

Tai Volfenschiessen! Jis įsakė vyt?

Baumgarten.

Jau tas nekenks daugiau, aš jį nudėjau.

Visi (persigandę).

Išgelbėk, Dieve! Ką tu padarei?

Baumgarten.

Ką but kiekviens padaręs laisvas žmogus!

Tiesos jieškojau aš dėl pažeistos

Garbės ir mano, ir pačios.

Kuoni.

Tau vietininks užgavo?

Baumgarten.

Dievs tiktai

Ir mano kirvis nedavė išpildyt

Piktų jo pageidimų.

Verni.

Tai kirviu

Jam galvą perskėlei?

Kuoni.

Papasakoki

Mums viską; laiko yr, ik valtį jis

Atriš.

^D

Baumgarten.

Kirtau aš girioj malkas; žiūrau,

Pati atbėga, garsiai rėkdama,

Ruodi.

Ar matot, kaip banguoja ežeras —
Aš neįstengsiu prieš vilnis ir vėją.

Baumgarten (apkabina jam kelius).
Pasigailėk, o Dievas tau padės . .

Verni (žuklijui).

Čia gyvasties dalyks. Turėki širdį!

Kuoni.

Jis šeimininkas, pačią tur, vaikus!
(kelis kartus trenkia perkūnas.)

Ruodi.

Ir aš juk gyvastį galiu prapuldyt,
Turiu vaikus ir pačią, kaip ir jis . . .
Žiūrėkit, kokia viesulą, kaip vilnys
Ant kranto lipa ir kaip verčiasi
Vanduo iš gilumų. Norėčiau žmogų
Pagelbėti, vienok negalims daigts,
Juk patys matot.

Baumgarten (da klūpodamas).

Tai turiu patekti

{ priešiaus ranką, šitaipos arti
Turėdams išsigelbėjimo krantą!
Štai jis matyt! Ir mano balsas ten
Girdėt! Štai valtis, kur mane nukeltų!
O aš, apleistas, nusiminęs, likt
Turiu!

Kuoni.

Žiūrėkite, kas ten ateina

Verni.

Tai Tell iš Buergleno.

Tell (su kilpiniu).

Kas tas žmogus,

Kuris pagalbos prašosi?

Kuoni.

Gyvena

Jis Alzelne. Begindamas pačios
 Ir savo namo garbę jis nudejo
 Štai vietininką, Volfenschiessen'ą,
 Kurs Rosberge sėdėjo . . . Taigi gaudo
 Dabar jį vietininko raiteliai.
 Žuklijo prašo perkelti anapus,
 O šitas bijosi, matai, audros.

Ruodi.

Tell pats juk irtis moka, tai paliudys,
 Ar galima išdrįsti persikelt
 Dabar.

Tell.

Kur reikia, ten drąsa tur buti.
 (Baisi perkūnija; ežeras užia.)

Ruodi.

Tiktai beprotis gal į pragarą
 Tokį pats lįsti.

Tell.

Vyrs drąsus paskiausiai
 Atsimena save. Pasitikėk
 Ant Dievo, gelbėk nelaimingą žmogų!

Ruodi.

Ant kranto lengva davinėt rodąs.
 Štai valtis, šitai ežeras — bandykit!

Tell.

Da ežeras pasigailėti gal,
 O vietininkas nepasigailės juk.
 Pagelbėk žmogų!

Piemuo ir medėjas.

Gelbėk! gelbėki!

Ruodi.

Kas jis būt brolis, ar mieliausias vaikas,
 Tai taip gi nesutikčiau. Ši diena
 Yr Simeono-Judos, tai gi ežers
 Jdūkės, nori savo auką gaut.

Tell.

Čia zaunyt nēr kada, tik trukdom laiką,
O žmogus reikia gelbėti. Sakyk,
Ar perkelsi?

Ruodi.

Ne, negaliu!

Tell.

Duok valtį!

Aš, vardan Dievo, savo pajiegu
Menkų bandysiu.

Kuoni.

Štai kur tikras vyras!

Verni.

O tai drąsuolis!

Baumgarten (Tell'ui)

Mano angelu

Esi ir sargu.

Tell.

Aš nuo vietininko

Išgelbėsiu tave, bet nuo audros
Tegul išgelbės Dievas. Visgi tekti
J Dievo ranką bus kur kas geriau,
Ne kaip į žmogaus! (piemeniui) Jeigu atsitiktų
Nelaimė, pačią suramink. Darau
Aš tai, kas žmogui pridera daryti (šoka į valtį).

Kuoni (žuklijui).

Tu styrininkas tokis, bijai!

Ruodi.

Su Tell'u nieks nesusilygįs, kito
Tokio nerasi mūsų kalnuose.

Verni (užlipęs ant uolos).

Jau nusiyrė. Dieve, jam padėki!
Žiūrėk, kaip valtis mėtoma vilnių!

Kuoni (ant kranto).

Panėrė . . . nematau daugiau aš nieko . . .

Palaukk, jau vėl iškilo! O, dabar
Narsuolis laikosi stipriai.

Seppi.

Atjoja

Ten raiteliai, kaip tik arkliai gal šokt.

Kuoni.

Tai jie! O, Dievui dėkui, kad pagelba
Nesusivėlino.

Landsberger'o raiteliai.

I. raitelis.

Išduokite

Mums žmogžudį, kurį užslėpę turit!

II. raitelis.

Bereikalo jį slepiat, jis čionai.

Kuoni ir Ruodi.

Ko jieškot, raiteliai?

I. raitelis (pamatęs valtį).

Velniai tegrėbia!

Jau aš matau.

Verni (iš augšto).

Ar to jūs jieškote,

Kuris ten valtyje? Juk du galėsit

Pavyt, tiktai prispirkite gerai!

II. raitelis.

Prakeiktas! jau ištrūko!

I. raitelis (piemeniu ir žuklijui).

Jūs tai darbas.

Už tai jūs atsakysit . . . Kaimines

Jums išvaikysime! butus sugriausimi

Išdegisime viską! (joja atgal).

Seppi (bėga).

Tai gana!

Ėriukai mano!

Kuoni (eina paskui).

Kaiminė! o varge!

Verni.

Tironai!

Ruodi (laužydamos rankas).

O dangau teisus! Kada

Ateis išgelbėtojas šitos žemės?

(eina paskui anuos.)

Scena II.

Švice, priešais Stauffacher'o namus, šaly
vieškelio, netoli nuo tilto, stovi liepa. "

Stauffacher ir Pfeifer (ateina šnekučiuodamu).

Pfeifer.

Sakau aš tamistai, jus prisiegos

Neduokit Austrijai, jei pasisektų.

Geriau laikytis ryšio, kaip ikšiol.

Kad Dievas duotų, užlaikyt liuosybę!

(Spaudžia jam širdingai ranką ir nori eiti.)

Stauffacher.

Palaukk, ik šeimninė mūs pareis . . .

Švice tu mano svečias, Luzerne gi

Aš tavo.

Pfeifer.

Dėkui! Šiandien da man reik

Gersau pasiekti. Kęskite kantrybęj

Tuos vietininkų persekiojimus!

Gal atmainos bus kokios, galim gauti

Ir kitą ciesorių. O Austrijai

Tik sykį pasiduok — likai ant amžių!

(Traukiasi.)

(Stauffacher, užsirūpinęs, sėda ant suolo po liepa.

Čia randa jį pati, Gertrūda, ir, atsistojusi šaly, tylėdama, valandėlę tēmyjasi į vyrą.)

Gertrūda.

Kas kenkia? Ko taip užsirūpinai?

Matau, jau kelios dienos, tavo kaktą

Liūdny minčių šešėlis apsiaubė.

Pasisakyk, kas slegia tavo širdį.

Juk pagal tiesą aš, kaip pati,
Galiu pareikalauti pusės tavo
Vargų.

(Stauffacher spaudžia jai ranką, tylėdamas.)

Kas gali graužt tave, sakyk.
Ir darbas, rodos, sekasi, ir ūkė,
Javų pilni aruodai, kaiminė
Avių graži ir iš kalnų sugrįžo
Namo žiemauti įšerti arkliai.
Namai taip puikus, lyg kokio didžiūno,
Iš gero medžio, išvesti gražiai,
Nuo daugelio langų jie šviesus, ramus,
Išmarginti jie įvairiais ženklais
Ir išrašyti sakiniiais protingais,
Kuriais pakeleivingi gėrisi.

Stauffacher.

Tikrai, namai juk gražus pastatyti,
Vienok netvirtas jų pamatas.

Gertrūda.

Nesuprantu.

Stauffacher.

Čia neseniai sėdėjau,
Besigėrėdamas naujais namais.
Tad vietininks iš Kuessnacho atjoja
Su savo raiteliais. Užtėmyjęs
Naujus namus, sustojo. Aš nuo suolo
Pašokau pasitikt mūs viešpatį,
Kurs vieton ciesoriaus yr pastatytas.
„Keno tas namas?“ – klausia jis manęs,
Tas namas, viešpatie – sakau jam greitai –
Yr ciesoriaus ir jūs, aš tik samdau
„Aš vietoj ciesoriaus esmi valdovas
To krašto – perkirto mane jisai –
Nenoriu aš, kad ūkininkai patys
Namus statytų ir liuosai taipos
Gyventų, lyg nejausdami nė kokios

Valdžios ant savęs. Suturėsiu jus!"
Pasakė ir nujojo. Man nuliūdo
Širdis, besvarstant tai, ką išgirdau.

Gertrūda.

Bičiuli mano miels! ar išklausysi
Teisius žodžius, ką pasakys pati?
Juk Iberg'o, garbaus ir išmintingo,
Esmi duktė. Męs, sesers, per naktis
Sėdėdavome, verpdamos, ir klausėm,
Kaip būdavo pas tėvą susirinks
Prakilnesniejie vyrai paskaityti
Senujų ciesorių pergamentus
ir pakalbėti apie bendrą labą.
Žodžius jų išmintingus, troškimus
Gražius aš dėjau si giliai į širdį.
Tai išklausyk, ką pasakysiu aš,
Nėsa seniai žinau, kas tau taip rūpi –
Mat vietininks ant tavęs piktas yr,
Kad Švico kraštas per tave nenori
Prisiekt naujiems valdovams ir tvirtai
Senovės laikosi. Ar ne teisybė?

Stauffacher.

Tiesa, nekenčia manęs Gessler'is.

Gertrūda.

Pavydi tau, kad tu esi laimingas
Ir liuosas žmogus savo tėviškėj,
Kurios jisai neturi. Šitą namą
Nuo viešpatystės ir nuo ciesoriaus
Samdaisi ir gali juo pasigirti,
Kaip kunigaikštis savo žemėmis.
Ant tavęs viešpats – ciesorius tik vienas.
O jis jauniausiu¹ yr šeimynoje,
Neturi savo nieko, visas turtas
Tai apdangalas ricieriaus tiktai.

¹ Pagal *Majorato* teisę visą turtą paveldėdavo vyresnysis sunus.

Dėlto pavydi jis laimingam žmogui.
 Prisiekė jau seniai prapuldyti
 Tave, tik da įgriebti neįstengė
 Ar lauksi, ik nišpildys ant tavęs
 Užmanymų piktų? Protingas vyras
 Ištolo mato.

Stauffacher.

Ką gi padaryt?

Gertrūda (prisiartina).

Aš duosiu rodą. Tu žinai, kad Švico
 Gyventojam jau išipyko kęst
 Mūs vietininko pasiutimą. Uri
 Ir Untervalden, galime tikėt,
 Taipos gi jau pažįsta kietą jungą.
 Koks šičia Gessler, tai už ežero
 Toks pats yr Landenberger.... Nėr juk valties,
 Kuri išten atplauktų be žinių,
 Kaskart naujų vis, apie vietininkų
 Prispaudimus ir varą. Būt gerai,
 Kad jūs tūli, kur dalykus išmano,
 Sueitų ant rodos, koku būdu
 Būt galima atsiliuosuoti nuo jungo.
 Tikrai padėtų Dievs ir laimintų
 Jūs teisų darbą Iš anosios pusės
 Ar neturi bičiulio, prieš kurį
 Galėtum širdį atdaryti visą?

Stauffacher.

Pažįstu daug drąsių ir gerbtinų
 Žmonių, kuriais gali užsitikėti. (Keliasi.)
 Tylioj krūtinėje sukėlei man
 Baisias mintis! Kalbi tu tokius daigtus,
 Kuriuos atminti buvo man baugu.
 Ar apsvarstei gerai tu savo rodą?
 Užtraukti nori tu ant klonio mūs
 Žvangėjimą ginklų ir nesutikimą
 Kaip męs įstengsim, piemenys silpni,

Kovot su viešpačiu visos pasaulės?
Tai bus tik priežastis, jų geidžiama,
Kurios dėlei galės ant mūsų krašto
Užleisti karo laukines minias,
O apgalėję mus, jie ras sau tiesą
Nubaust sukilusius ir sunaikint
Liuosybės mūs brangios senus raštus.

Gertrūda.

Jūs taip gi vyrai, pratę juk prie kirvio,
O drąsų Dievas geibi!

Stauffacher.

Moterie!

Baisus yr karas, jis pervien naikina
Ir kaimenę, ir josios piemenį.

Gertrūda.

Kas Dievo duota, reikia kęsti kantriai,
Bet jeigu žmogus žmogų žemina,
Teisi širdis iškęsti to negali.

Stauffacher.

Gėriesi tais namais, o karas juos
Tikrai sudegįs.

Gertrūda.

Aš pati uždegčiau

Stauffacher.

Nesigaili juk karas nė mažų
Vaikelių lopšiuose.

Gertrūda.

Nekaltas randa

Apgintoją danguj. Tu, Veneri,
Žiūrėki priešais, ne atgal!

Stauffacher.

Męs vyrai,

Narsioj kovoj numirti galime.
Koks jūs likimas?

Gertrūda.

Pasirinkti galą

Tai net silpniemsiems lengva. Juk gana
Nušokt nuo tilto ir esmi liuosa jau.

Stauffacher (puola jai į glėbį).

Kas tokią širdį prie krūtinės gal
Prispaust, tasai išvieno su bičiuliais
Už tėviškę kovos, tam nebaisus
Nė viens karalius su galybe savo
Ant tų pėdų į Uri aš einu.
Tenai yr Valter Fuerst, pažįstams mano,
Su manim jis vienokių nuomonių.
Ten bus taipos baronas Attinghausen
Nors augšto taip kilimo, o vienok
Jis myli liaudį ir pagerbia mūsų
Senovės papročius. Su jiemdviem aš
Pasikalbėsiu, kaip reiks apsiginti
Nuo priešų.... Likk sveika.... Tu prižiūrėk
Namus.... Apdovanoki piligrimą,
Kurie keliauja į šventas vietas.
Minykui duoki klioštoriui pašelpti.
Stauffacher'o namai visiems matyt,
Jie stovi pakelėj, o jų vartai
Visiems pakeleivingiems atdari.

(Jiemdviem traukiantis į gilumą scenos, pryšakyje
jos pasirodo Tell ir Baumgarten.)

Tell (Baumgarten'ui).

Dabar jau aš esmi nereikalingas.
J šitą namą eik — gyvena čia
Stauffacher, prieglobėjas prispaustųjų.
O štai jis pats, žiūrėk. Eiva drauge!
(Prisiartina prie jo; scena persimaino.)

Scena III.

Talpi vieta Altdorfe. Gilumoje scenos matyt statoma ant kalnelio pilis, kurios užpakalis jau atliktas, o pryšakys da baigiamas; darbininkai laipioja kopėčiomis augštyr ir žemyn; ant kraigo sėdi stogdengys; visi juda ir dirba.

Užveizda. Mūrininkas. Jo pagelbininkai ir darbininkai.

Užveizda (su lazda verčia darbininkus).

Netinginaukite! greičiaus šian duokit Cementą, kalkes, akmenis! greičiau! Kaip vietininks ateis, tegul pamato, Kad darbas eina. Slenka, lyg sliekai!

(Dviem darbininkam su naštomis)

Tai šitiek? ką? Tuoį dvigubai paimkit! Žiūrėkit, tinginiai!

1 pagelbininkas.

Tai jau pervirš!

Mus verčia nešti akmenis pačių Kalėjimui.

Užveizda.

Ką mūrmat? Tai da sviets Netikęs niekam! Jiems tik karvės melžti, Arba dykiems po kalnus valkiotis.

Senis (sėsdamas pasilsėti).

Jau neįstengiu.

Užveizda (pūrtydamas jį).

Seni, eik prie darbo!

I pagelbininkas.

Tiktai širdies neturint, galima Varyt prie tokio darbo seną žmogų, Kurs vos pasivelka.

Mūrininkas ir pagelbininkai.

Nežmoniška!

Užveizda.

Jums negalvoji Žinau aš, kas man reikia.

II pagelbininkas (užveizdai).

O kaip vadšis statoma pilis?

Užveizda.

Jos vardas „Uri-Jungas“, nės po juoju
Palenksim jus.

Pagelbininkai.

Prie Uri jungas! o-o-o!

Užveizda.

Na, koki čia juokai?

II pagelbininkas.

Ar-gi sukimšit

{ šitą nampalaikį Uri net?

/ pagelbininkas.

Žiūrėk, kiek tokių kurmrausių prireiktų
Sukrauti viens ant kito, kad iščia
Išeitų nors menkiausias mūs kalnelis.

Mūrininkas.

Į ežerą metu plaktuką, su kuriuo
Stačiau aš šitą prakeikimo triobą!
(Ateina Tell ir Stauffacher).

Stauffacher.

Kad būčiau nesulaukęs tai regėt!

Tell.

Čia negerai, eiva toliau.

Stauffacher.

Sakykit,

Ar Urio aš esmi laisvam krašte?

Mūrininkas.

O, tamista, kad kelnores matytum
Po šitais bokštais! Kas pateks čionai,
Tasai daugiau nišgirs jau gaidj giedant.

Stauffacher.

O viešpatie!

Mūrininkas.

Štai sienos ir stulpai –

Tarytum jau ant amžių pastatyta.

Tell.

Pastatė rankos, rankos ir sugriauš.

(rodydamas kalnus.)

Pats Dievs sutvėrė mums namus liuosybės.

(Girdėt būbnai; ateina žmonės, nešdami ant smaigo kepurę; paskui juos eina garsintojas; seka su trukšmu moters ir vaikai.)

I pagelbininkas.

Ko nor tas būbnas? Tik žiūrėkite.

Mūrininkas.

Komedija tikra! Kam ta kepurė?

Garsintojas.

Klausykit, žmonės, vardan ciesaoriaus!

Pagelbininkai.

Nutilkit!

Garsintojas.

Vyrai žemės Uri! Matot

Kepurę šitą? Ji uždėta bus

Ant augšto stiebo viduryj Altdorfo.

O vietininko toks įsakymas,

Idant kepurei duotumete garbę,

Tokią, kaip jam pačiam, o tai yra:

Turėsite, praeidami pro šalį,

Nusėmę kepures, priklaupt. Per tai

Karalius nor ištirt jės paklusnumą.

Prapuolęs su turtu ir liuosybe,

Kas drįstų neklausyt to paliepimo!

(Žmonės juokiasi; atsiliepia bobnai; minia traukiasi.)

I pagelbininkas.

Ką da pramanė mūsų vietininks!

Ar jo kepurę turime mės garbint?

Tai negirdėtas daigtas!

Mūrininkas.

Liepia mums

Klaupt prieš kepurę! Nori pasityčiot

Iš mūs rimtų žmonių, ar ką?

/ *pagelbininkas.*

Tegul

Jau būt išstatę ciesoriaus karūną,
O čia dabar.... kepurė austriška!

Mūrininkas.

Kepurė austriška! Tikrai tai sląstos
Išgriebti prisiegą dėl Austrijos.

Pagelbininkai.

Nė vienas vyrs nepasielgs niekingai.

Mūrininkas.

Eime pasikalbėti su kitais.

(Traukiasi į gilumą scenos.)

Tell (Stauffacher'ui).

Dabar jau žinot viską. Likki sveikas!

Stauffacher.

Kur eisi? Meldžiams, neik iščia taip greit.

Tell.

Namo reik skubint. Likkite sveikučiai!

Stauffacher.

Širdis pilna – norėčiau pakalbėt.

Tell.

Ar gal nuo žodžių palengvėti širdžiai?

Stauffacher.

Bet žodžiai gal pakūrstyt prie darbų.

Tell.

Viena tik lieka mums: tylėt ir kęsti.

Stauffacher.

O jei niškenčiama?

Tell.

Smarkus valdovs

Neilgai turi valdžią. Pasirodžius

Audros ženklams, gesinama ugnis,

Laivai j priep্লাukas įsprūsti taikos.

Ir, neužkenkusi, rūsti dvasia

Per žemę perlekia. Tegul kiekvienas
Tyliai gyvena sau; ramiems greičiau
Palieka santaika.

Stauffacher.

Ar taip tau rodos?

Tell.

Gyvatė juk nekanda neužgauta.
Apsimalšis juk pagalios jie patys,
Išvydę, juog tikrai šalis rami.

Stauffacher.

Mēs daug galētume nuveikt išvieno.

Tell.

Kad skęsta laivs, vienam lengviau išlikt.

Stauffacher.

Tu taip šaltai sveri dalyką bendrą.

Tell.

Kiekviens te ant savęs pasitiki.

Stauffacher.

Silpni suvienyti galingais tampa.

Tell.

Stiprus vienok stipriausias vienas sau.

Stauffacher.

Tai nuo tavęs tėvynė nieko laukti
Negal, jei gintis būtų priversta?

Tell (ištiesia jam ranką).

Tell skubina išgelbėti ėriuką,
{puolusį į bedugnes, tai kaip
Galėtų bičiulius apleisti savo?
Duot rodą, ką daryt, aš negaliu.
Bet, jeigu jums aš busiu reikalingas,
Tik šuktelkit – tikrai Tell neužtruks.

(Skirstosi; girdėt staigus riksmas.)

Mūrininkas (skubina).

Kas pasidarė?

/ *pagelbininkas* (bėga, rėkdamas).

Stogdengys nukrito!

(Atskubina Berta su pasekėjais.)

Berta.

Ar neužsimušė! Tik gelbėkit,

Darykit ką jei galima pagelba

Štai imkit auksą . . .

(Meta savo dabinius po minios kojų.)

Mūrininkas.

Auksą_____Rodos jums,

Už auksą viską jau nupirkti galit.

Ar atskiriate tėvą nuo vaikų,

Ar vyrą nuo pačios, ar vargą didį

Užtraukiat ant žmonių – jūs tikite,

Su auksu viską pataisysė Klystat!

Ik jūs nebuvo, laikėmės gražiai,

Su jums drauge atvyko ir nelaimė.

Berta (grįžtančiam užveizdai).

Ar gyvs? (Užveizda krato galvą.)

Nelaimingoji tu pilie!

Jau su prakeikimu tu pastatyta

Ir prakeikimas tave užgyvės!

(Traukiasi.)

Scena IV.

Valterio Fuerst'o gyvenimas.

Valteris Fuerst ir Arnoldas Melchthal susieina iš
įvairių šalių.

Melchthal.

A! tamista

Fuerst.

Kad mus dabar užtiktų!

Stovėk tenai. Męs špiegų apsupti.

Melchthal.

Iš Untervaldeno nėra žinelės?

Nuo mano tėvo nieko? Negaliu

Ilgiau, kaip koks belaisvis, čia tunėti.
 Kuo taip aš nusidėjau, kad man reik,
 Lyg žmogžudžiui ana kokiam slapstytis?
 Aš pirštą tik nubeldžiau su lazda
 Tam niekšui, kursai, ant vietininko
 Įsakymo, norėjo jaučius man,
 Geriausiai da gi, išsijungt ir vestis.
Fuerst.

Esi perkarštas. Vietininkas juk
 Tą niekšą siuntė. Užsipelnęs bausmę,
 Turi jau kęst, kad ir sunkiausia būt.

Melchthal.

Ar gi galėjau aš ramiai klausyti
 Bjaurybės kalbą: „Jeigu ūkininks
 Nor valgyt duoną, pats tevelka žagrę!"
 Man širdį lyg igylė, kaip jisai
 Pradėjo jungt iš žagrės jaučius; mykė
 Vargšai dusliai ir gynėsi ragais,
 Tarytum jausdami tą neteisybę.
 Tada jau paėmė mane piktums,
 Neištūrėjau ir prišokau mušti.

Fuerst.

O, mums, seniems, susilaikyt sunku,
 Tai kągi nuo jaunų norėt!

Melchthal.

Man rūpi
 Tik tėvas taip jam reikia priežiūros,
 O čia sūnus toli. Ant jojo piktas
 Mūsų vietininks už tai, kad gina jis
 Tiesas ir laisvę. Užsipuls dabar jie
 Ant seno žmogaus nè apgint nèr kam
 Nuo nuskriaudimo. Aš turiu ten eiti,
 Kas bus, tai bus!

Fuerst.

Kantrus būk, palūkėk,
 Iki pareis išten žinia. Klabina,

Girdžiu gal kartais būt pasiuntinys
Nuo vietininko Štai čionai įeiki.
Pas mus, matai, ir Landenberger'o
Ranka tau pavojinga, nės tironai
Visi rankas padavę viens kitam.

Melchthal.

Mokina mus, kaip turim elgtis patys.

Fuerst.

Eik, eik! Pašauksiu, jei pavojaus nės (Melchthal eina).
Varguolis! Aš bijau jam pasakyti,
Ką prijaučiu negero Kas klabin?
Tik į duris subarškis, tuoj man rodos,
Kad jau nelaimė eina. Išdavims,
Klasta aplinkui; į namų giliausius
Kampus jau veržias prievarta. Matau,
Niužilgo reiks taisyti prie durų spynos.

(atidaro ir, išvydęs Stauffacher'ą, su nusistebė-
jimu žengia atbulas.)

A! Verneris! Sveiks drūtas! Tai brangus
Svetelis da nė viens geresnis žmogus
Neperžengė šio slenksčio. Meldžiamas,
J vidų! Kągi pasakysi gero?
Ko jieškai? Kas į Uri atvedė?

Stauffacher (paduodamas ranką).

Senų gadynių jieškau ir senosios
Šveicarijos.

Fuerst.

Nešiesi su savim

Žinai, man taip smagu ir linksma, matant,
Tave. Prisėsk Kaip laikosi sveika
Jus šeimininkė, Gertrūda, garbingo
Ir išmintingo Iberg'o duktė?
Pakeleivingi, kur iš Vokietijos
Keliauja į Italiją, visi
Štai sakosi, nepraeina pro tavo
Namus nepriimti Sakyk gi man,

Ar ateini tiesiog iš Flueleno?
Ar nieko ypatingo pakeliui
Niužtėmyjai?

Stauffacher (sėda).

Mačiau tik keistą triobą,
Kuri nesurąmino man širdies.

Fuerst.

Bičiuli, tu išsyk suprast turėjai!

Stauffacher.

Nematė Uri da tokios triobos
Kaip sviestas svieta, čia nebuvo niekad
Kalėjimų; jei uždarydavo,
Tai tik į kapą.

Fuerst.

Tai liuosybės kapas.

Gera! sakai.

Stauffacher.

Aš nebereikalo

Čion atėjau. Neslepiu — sunkios mintys
Mane kankina Palikau vargus
Namie, randu vargus ir čia. Negalims
Jau daigtas kęst toliau nesvietišką
Tą prispaudimą, kurisai nė galo
Netur. Šveicarai nuo senų laikų
Laisvi gyveno. Męs nepratę esam,
Kad kas su mumis elgtųsi šiurkščiai.
Da šitaip niekad tam krašte nebuvo,
Kaip piemens gano šituos kalnuose.

Fuerst.

Tiesa, pervirš! Baronas Attinghausen
Kurs pamena senovę, sako pats,
Kad taip toliau negalima jau kęsti

Stauffacher.

Ir Untervaldene negero daug
Bjaurybė vietininkas, Volfenschiessen
Iš Rosbergo, norėjo paragaut

Užginto vaisiaus ir priversti pačią
Baumgarten'o, kur Alzelne gyven.
Tad vyras jam kirviu suskaldė galvą.

Fuerst.

Tai Dievs teisingas nubaudė! Sakai,
Baumgarten? ar jisai ištrūko žmogus?

Stauffacher.

Jį žentas tavo šepus perkėlė
Per ežerą, aš užslėpiau pas save
Jis pasakojo man baisenį daug
Atsitikimą, nuo kurio ištikro
Širdis kiekvieno tur kraujuos paplukt.

Fuerst (akylai).

O kas ten buvo?

Stauffacher.

Melchthale, pas Kerną,

Gyvena Enriks Halden, vyras teisus
Ir įtekme turįs bendruos dalykuos.

Fuerst.

Visiems jis žinomas. O kas su juo?
Užbaigki!

Stauffacher.

Landenberger jojo sūnų
Nubaust norėjo užu kokią tai
Menkutę kalnę ir išjungti liepę
Geriausią žagrę jaučių, o vaikinai,
Išpylęs tarnui kailį, pats pabėgo.

Fuerst.

Su tėvu kaip yra?

Stauffacher.

Pasišaukė

Jį vietininkas ir pareikalavo
Išduoti sūnų tuoj. Po prisiega
Jam teisinosi senis, kad nežino,
Kur yr pabėgėlis. Tada tironai
Ateiti liepė budeliams

Fuerst (pašoka ir nor jį vesti į kitą pusę).

Gana!

T>"ėki'

Stauffacher (pakėlęs balsą).

„Sūnaus nėra, tai tu esi!"

Pasakė jis, o budeliai, parmetę

Ant žemės senį, geležim smaila

Akis išdūrė *Fuerst*.

Dieve maloningas!

Melchthal (išbėga).

Akis išdūrė?

Stauffacher (*Fuerst*'ui, nusistebėjus).

Kas yr tas vaikin?

Melchthal (pastvėręs jį drūčiai už rankos).

Sakai, akis išdūrė?

Fuerst.

O, varguolis!

Stauffacher.

Kas jis? (*Fuerst* duoda jam ženklą.)

Ar jo sūnus? O Dieve miels!

Melchthal.

Aš taip toli nuo jo! Akis abidvi?

Fuerst.

Susilaikyk! būk vyru!

Melchthal.

O tai vis

Už mano kaltę, mano darbą!_____Aklas

Ar suvisai nemato?

Stauffacher.

Suvisai

Šviesos šaltinis išsekė ir saulės

Jau niekad nematys.

Fuerst.

Pasigailek

Jo skausmo!

Melchthal.

Nematys jau niekad! niekad!

(Pridengia rankomis veidą ir valandėlę tyli; pa-
skui, atsikreipęs į vieną ir kitą, kalba per
verksmą dusliu balsu.)

Akių šviesa tai dovana dangaus

Šviesa užlaiko viską, kas tik gyva,

Kiekviens laimingas sutvėrimis žolė,

Ir ta linksmai sutinka saulės šviesą.

O jis tur būti amžinoj nakties

Tamsybėje Jis nesidžiaugs jau klonių

Žolynais, aušrą tekant neregės

Numirti menkas daigts, vienok gyventi

Ir neregėt šviesos — o tai yra

Tikra nelaimė! Ko jums manęs gaila?

Turiu geras akis bet nė vienos

Duot tėvui negaliu, anė suteikti

Nors spindulėlį jurių tų šviesų,

Kur man akis užgauna.

Stauffacher.

Da turėsiu

Labiau padidint tavo širdperšą,

Į vietą kad sumažint.... Tėvs neteko

Da ir daugiau! Nės vietininks nuo jo

Išplėšė viską, lazda tik paliko!

Ir neregys, ir nuogas tur dabar

Nuo vieno eit pas kitą.

Melchthal.

Lazdą vieną

Paliko seniui be akių! Jisai

Išplėšė net ir saulės šviesą, turtą

Visatinį kad ir didžiausiųjų

Varguolių. Jau dabar man nekalbėkit,

Kad likčiau, slėpčiausi! Kaip negerai

Aš padariau, žiūrėdamas tik savęs,

O tėvą užmiršdams Aš palikau

Jo brangią žilą galvą už grebežių

Tironui Eisiu ten Dabar širdy
 Daugiau aš nieko kito nenešosiu,
 Tiktai atkeršyjamą kruviną.
 Einu tenai Nesulaikys jau niekas
 Nuo vietininko reikaliausiu aš
 Akis kad sugrąžintų mano tėvui
 Surasiu jį visur.... jo kraujas tur
 Palengvint mano skausmą nepsakytą.
 (Nori eit.)
Fuerst.

Palaukk! O ką gi padarysi jam?
 Jis Sarnene tvirtam ramiai sau sėdi
 Ir juokias iš rūstybės mūs silpnos.
Melchthal.

Kad jis gyventų rūmuose iš ledo
 Ant kalno Schreckhorno, ar da augščiau,
 Kur Jungfrau nuometu pridengus save
 Pasieksiu jį. Su dvidešimts tokių,
 Kaip aš, drąsių vyrų išnešiosiu
 Jo tvirtumas. O jeigu nieks manęs
 Neprilaikys ir jūs visi, dėl savo
 Namų ir kaiminių, pakišite
 Tirono jungui galvas tai surinksiu
 Aš piemenis visus tuos kalnuose
 Ir ten, po liuosa da dangaus pastoge,
 Kur neatšalę da žmogaus jausmai,
 Kur širdys sveikos liko, apsakysiu
 Baisybę visą.

Stauffacher (Fuerst'ui).

Būtų jau pats laiks
 Bet lūktelkim, ik baiseni dalykai
Melchthal.

Ar da baisiau gal būt, jei akys net
 Jau savo duobėse neužsibūna?
 Ar mės beginkliai? Kam mokinomės
 Vartot kilpinį, ar kirviu pataikyt?

Kiekvienas sutvėrimas turi juk
 Ginklus valandoje nusiminimo.
 Pailsęs briedis stoja ir šunims
 Baisius ragus atkreipia; stirna traukia
 J bedugnes medėją; taip romus
 Naminis jautis, kurs sutinka kantriai
 Apjungti stiprų sprandą, ir tasai,
 jerzintas, ant priešininko šoka
 Ir išmeta jį ant ragų augštyr.

Fuerst.

Jei valsčiai trys žiūrėtų taip, kaip mės tris,
 Tikrai galėtume šiek tiek įstengt.

Stauffacher.

Kad Uri šaukiasi,^o Untervalden
 Pagelbą duoda, Švic neužsimirš
 Senų ryšių.

M d c h t h a L

Turiu aš daug bičiulių
 Savam krašte, visi jie paaukaus
 Ir gyvastį, ir kraują, jei pagelbą
 Turės. O garbus vyrai šios šalies!
 Aš jaunas da esmi prie jūsų amžiaus
 Ir prityrimo, reiktų man tylėt.
 Bet nepaniekinkit jūs mano rodą,
 Kad ir aš jaunas, matęs da mažai.
 Kalbėti liepia man ne jaunas kraujas,
 Tik sopulio didybė, nuo kurio
 Akmuo net sujudėtų. Jūs taiposgi
 Tėvai ir šeimnininkai, patys jūs
 Norėtumėte juk turėti sūnų,
 Kuris pagerbtų plaukus jūs žilus
 Ir gintų jūs akis. Netsisakykit
 Pažvelgt ant mūsų vargų, nors jūs pačių
 Nenukentė da turtai, anė akys.
 Jūs pats atsikreipėt nuo Austrijos,
 Tai ir ant jūs tirono kardas kybo;
 Jūs lygiai taip kalti, kaip mano tėvs.

Stauffacher (Fuerst'ui).

Sakyk! Aš eisiu paskui.

Fuerst.

Reik patirti,
Baronas Attinghausen ką sakys –
Jo vardas mums pritrauktų daug bičiulių.

Melchthal.

Keno gi garbesnis yr kalnuose
Vardai už judviejų? Gražiai jie skamba
Visam krašte ir tarp gyventojų
Vertybę tur. Jūs nuo tėvų daug esat
Dorybių paveldėję ir jas pats
Padauginę. Kam reikia mums baronų?
Ar mes vieni be jų nepseisime?
Man rodos, patys apsigint mokėsime.

• *Stauffacher.*

Baronai da nejaučia vargo to,
Ką mes; da tvanas, kurisai putoja
Žemumose, nesiekia augštumų.
Vienok tikrai jie netsakys pagelbos,
Jei bus sukilusi visa šalis.

Fuerst.

Kad būtų kokis tarpininks tarp mūsų
Ir Austrijos, tai tiesą rastume.
Bet ciesorius mus spaudžia, mūsų viešpats
Ir mūsų tiesdarys augščiausiasis –
Tai, Dieve, mums padėk!_____Sukelkit vyrus
Iš Švico, pats aš Uri paimu,
Tik Untervaldeną kam reiks paragint?

Melchthal.

Mane ten siųskit.... man juk pridera
Tas rūpestis.

Fuerst.

O ne! tu mano svečias,
Už tave atsakau aš!

Melchthal.

Leiskite!

Pažįstu aš visus takus ir uolas,
Turiu bičiulių daug, kurie mane
Užslėps nuo priešių.

Stauffacher.

Su Dievu, teeina!

Nėra ten išdavikų. Taip visi
Tirono neužkenčia, kad nė vieno
Netur jis ištikimo sau žmogaus.
Baumgarten gal sukurstyti girėnus.

Melchthal.

Kaip mes susižinosim, kad tironas
Mūs nesusektų?

Stauffacher.

Galim susirinkti

Tenai, kur stoja vaisbunų laivai:
Ties Brunnenu, arba Treibu.

Fuerst.

Tai būtų

Perdaug lyg atvira. Klausykite
Manęs: nuo ežero po kairei, einant
J Brunneną, yr medžių apsuptas
Klonelis, Ruetli, kaip vadina piemens.
Tenai susiduria (Melchthal'ui) rubežiai mūs,
Ten lengva laiveliu (Stauffacher'ui) priplaukt iš Švico.
Dykais takeliais galime tenai
Nakties laiku sueit ir pakalbėti.
Kiekvienas mūs tegul atsiveda
Po dešimts vyrų, kur su mums sutinka.
Išvien galėsime dalykus bendrus
Apspręst ir su Dievu pradėti darbą.

Stauffacher.

Tegul įvyksta! Duokite rankas.
Taipos, kaip mes dabar čionai tris vyrai

Rankas sujungēm, taip mūs žemės trīs
Tegul sutiks išvien kovot ir gintis,
Netsižiūrint: mirtis ar gyvastis!

Fuerst ir Melchthal.

Mirtis ar gyvastis!

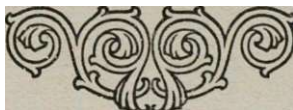
(Da valandą laiko sujungtas rankas, tylėdami.

Melchthal.

O tève mano!

Dienos liuosybės nematysi tu,
Bet ją išgirsi. Tąsyk, kad ant Alpų
Pakils ugnies ženklai ir tvirtumos
Tironų grius, ateis į tavo butą
Šveicarai ir į ausį pasakys
Naujieną linksmą, tokią, kad nuo josios
Ir tavo amžina nušvis naktis!

(Skirstosi.)

Pagal paveikslu *Stueckelberg'o* Tellskapelle'je Šveicarijoje.

AKTAS ANTRAS.

Scena I.

Barono Attinghausen'o namai.

Gotiška salė papuošta skydais ir šalmais. Baronas, senis 85 metų, augšto ūgio, pasirėmęs ant lazdos su stirnos ragu ir apsilvilkęs kailiniu bruslotu. Kuoni ir da šeši bernai stovi aplinkui jį su grėbliais ir dalgiais. Įeina Ulrikas Rudenz ricieriaus rubuose.

Rudenz.

smi atėjęs, dėde. Ką išgirsiau?

Attinghausen.

Pavelyk man pirmiau senu būdu
Išgerti štai su mano darbininkais.

(Geria iš taurės, kurią leidžia paeiliui aplink.)

Aš pats juk kitąsyk išeidavau

Su jais drauge į girią, ar į lauką,

Žiūrėjau darbo savo akimis.

Dabar jau aš visai netikęs niekam.

Ir saulė jau neteina pas mane,
O man sunku ją kalnuose surasti.
Siauryn vis eina mano apskritys,
Imu kaskart lėčiau jame judėti.
Esmi šešėliu savo jau tiktai,
O neužilgo liks tik mano vardas.

Kuoni (Rudenz'ui paduodamas taure).
Ar pasivėlysi? (Rudenz nesiskubina imti taure.)
Išgerk greičiau!
Viena taurė — viena širdis.

Attinghausen.

Vaikučiai,
Dabar jūs eikite; kaip šventa bus,
Tai taip gi reikalus tautos svarstysim.
(Darbininkai išeina.)

Attinghausen ir Rudenz.

Attinghausen.

Matau, ginkluots ir apsiraišiojęs,
Ar ne į Altdorfą keliauji, sveikas?

Rudenz.

Teisybė, dėde, ir užtrukt ilgiau
Aš negaliu

Attinghausen (sėda).

Taip skubini? Ar tavo
Jaunystės laikas šitaip jau šykštai
Yr išmatuotas, kad tu jo gailiesi
Net seniui dėdei?

Rudenz.

Juk matai, esmi
Nereikalingas; aš dabar kaip svetims
Tuos namuose.

Attinghausen (ilgai žiūri į jį).

Juk gaila, bet taip yr.
O, gaila, kad gimtinė pasidarė
Tau svetima. O Ulrik! Ulrike!

Aš tavęs negaliu pažinti. Visas
 Tu šilkuose, su tokiu puikumu
 Nešioji povo plunksną, įsisiautęs
 Į skraistę purpuro! Tu niekini
 Kaimietį, gėda tau, kad jis širdingai
 Tave pasveikina.

Rudenz.

Kiek priguli,
 Gerbiu ir jo tiesas jam pripažįstu.

Attinghausen.

Visa šalis pateko ciesoriaus
 Rūstybei ir širdis žmogaus kiekvieno
 Pilna nusiminimo, reikiant kęst
 Tironų prievartą Tik vieno tavęs
 Bendra nelaimė nelyti visai . . .
 Savuosius metęs ir po priešiaus pusei
 Stovėdamas, juokies iš mūs vargų.
 Tu jieškai mėgumų ir tykinėji
 Malonės kunigaikščių, o tuomet
 Tėvynė tavo prispausta dejuoja.

Rudenz.

Tėvynė prispausta? O gi dėlko?
 Kas ją ištūmė į tokią nelaimę?
 Būt vieno žodžio buvę juk gana,
 Kad nišpažinti jungo ir laimėti
 Malonę ciesoriaus. O vargas tiems
 Visiems, kurie žmonėms akis apdūmė,
 Idant jie savo labui priešintus!
 Dėl savo vien naudos neduoda jiejie
 Girėnų valsčiams ciesoriui prisiegt,
 Kaip štai kiti padarė jau aplinkui.
 Patinka juk žmonėms sėdėt greta
 Su baronu ant vieno suolo Norim
 Turėti ciesoriaus ypatoje
 Sau viešpatį, kad viešpačių nebūtų.

Attinghausen.

Ir aš turiu tai išklaust, ir da
Iš tavo lūpų!

Rudenz.

Aš buvau užragints
Kalbėti taip, tai ir užbaigt turiu.
Sakyk man, dėde, kokia šičia tavo
Vieta? Ar gi puikybei jau gana
Būt baronu ir piemenis valdyti?
Daugiau garbės, prisiekus ciesoriui,
Jo šviesumoj žibėt tarp pasekėjų,
Ne kaip didžiūnu būti ant bernų
Ir prieš tiesas sėdėt su ūkininkais
Išvieno.

Attinghausen.

Ulrike! Aš suprantu,
Yra tai vyliaus balsas, kurs įpuolęs
J ausį atdarą, užnuodyjo
Tau širdį!

Rudenz.

Neslepiu, skaudu man buvo
Klaust, kaip juokėsi svetimšaliai,
Vadindami mus tyčia būr-baronais.
Aš negaliu laikytis taip toliau.
Visi aplinkui bajoraičiai randa
Sau garbę po Habsburg'ų vėluku,
O aš turiu štai tėviškę tunėti
Ir čia prie paprastų dienos darbų
Praleist jaunystę. Kur kitur sviets veikia,
Už tų kalnų ten pilna yr garbės
O mano skydas su šalmu rūdyja.
{ mūsų klonį netiekia suvis
Nė karo trimitų aidims, nė šauksmas,
Užkviečiantis į imtynes. Čionai
Girdėt ragutis tik ir nuobodingas
Skambėjims kankalų.

Attinghausen.

Apjakėli,

Tuštjbės blizgančios pagautas! Niekink
Gimtinę šalį! Gėdinkis šventų
Senovės papročių! Minėsi žodį,
Da kadanors tu liesi ašaras
Gailias, norėdams pamatyt tuos kalnus,
Ir tas ragučio balsas, ką tu taip
Puikybėj niekini, užgaus tau širdį,
Kaip jį išgirsi svetimoj šalyj.
Galings prisirišimas prie tėvynės!
Netinka tau apsilimo sviets.
Ten, ciesaoriaus puikioj pilyj bus viskas
Teisiaijai tavo širdžiai svetima.
Tam svietui reikia ne tokių dorybių,
Kokias tu įgijai šiam klonyje . . .
Tai eiki, laisvę sąžinės parduoki,
Išsimaldauk sau žemę ant samdos,
Pasidaryki kunigaikščio bernu,
Jei pats nenori būti viešpačiu
Ir kunigaikščiu čia ant savo žemės
Liuosos! O, Ulrike! Čionai tu likk!
Nebėgk į Altdorfą . . . O neapleiski
Tėvynės tavo šve.nto reikalo!
Iš mano giminės aš paskutinis
Ir mano vardas baigias su manim.
Tą šalimą ir tą skydą man į kapą
Įdėsite. Štai, mirdamas, turiu
Žinot, kad lauki tik, kada užmerksiui
Akis, idant greičiau būt galima
Nuo Austrijos pasisamdyti mano
Turtus, ką Dievas davė man dykai!

Rudenz.

Bereikalo juk priešintis karaliui;
Jam priguli pasaulė. Ar vieni,
Užsikietėję, užsispyrę, imsim

Ir pertrauksim retežį žemių tą,
 Kuriuo jisai apsupo mus aplinkui?
 Jo rinkos, jojo tiesos, jo keliai;
 Net naštnesys arklys Gotardo tur jam
 Apsimokėt. Jo žemės iš visų
 Kraštų apsiaubia mus, tarytum tinklas.
 Ar viešpatystė mus apgīs? Pati
 Ji nepsigīs nuo Austrijos galybės.
 Jei Dievs negelbės, nė viens ciesorius
 Nišgelbės mus. Ką ciesorių žadėjims,
 Jei, prireikėjus šiaip jiems pinigų,
 Arba įvykus karui, jie užstato,
 Arba visai parduoda tas pilis,
 Kurios tupėjo po sparnais erelio?
 Kur kas išmintingiau ir atsargiau
 Nesutikimų taip sunkioj gadynėj
 Pavest save galingai prieglobai.
 Ar renkamoji karūna, kur eina
 Nuo giminės ant giminės, tikrus
 Tarnus atsimena? Užsipelnyt gi
 Pas viešpatį ir paveldėtoją
 Galingą – tai jau pasėlys yr tikras
 Ateityje.

Attinghausen.

Iškur gudrumo tiek?
 Ar išmintingesnių tu nori būti
 Už tavo sentėvių garbių, kurie
 Liuosybei brangiai gint nesigailėjo
 Nė turtų, anė kraujo? Nukeliauk
 J Luzern'ą ir ten tu pats patirsi,
 Kaip sunkiai spaudžia Austrijos valdžia.
 Atėję, suskaitys bandas mūs; Alpus
 Perdėmui išmatuos; užgīs medžiot
 Po mūs laisvas girias; prie mūsų tiltų
 Ir vartų buomus pastatys; už mus
 Vargus žemes sau pirsks; už mūsų kraują
 Laimės kovas.... Jei reiks mums kraujas liet,

Tai velyk jau už mus pačius liuosybė
Pareis pigiau, ne kaip bernavimas!

Rudenz.

Prieš Albrecht'o kareivius piemens stengsis!

Attinghausen.

Vaike, pirmiau tuos piemenis pažink!

Aš juos pažįstu, juos vedžiau į karą,

Mačiau, kaip mušėsi ties Tavenzu.

Tegul pabando mums uždėti jungą,

Kurio mės nešti nenorėsime!

Pajusk, kokios tu giminės, dėl tuščio

Žibėjimo neužmirški taip brangios

Vertybės savo Pasilikki galva

Laisvos tautos, kuri iš meilės tau

Priklauso ir drauge su tavim eina

Į kovą ir ant smert – tai štai yra

Puikybė tavo ir garbė bajoro

Tu prie tėvynės savo prisirišk

Ir iš visos širdies tu jos laikykis,

Nės čia yr šaknys tavo pajiegų.

Tarp svetimų tu būsi viens, kaip nendrė,

Kurią nulaužt gal kiekviena audra.

Tu su mumis taip ilgai nesimatęs,

Pabūk nors vieną dieną – šiandien tik

J Altdorfą nebėgk girdi? tik šiandien,

Tik vieną dieną dovanok saviems!

(Paima jį už rankos.)

Rudenz.

Žadėjau surištas esmi.... atleiskit.

Attinghausen (paleidęs jo ranką, rimtai).

Tu surištas varguoli, taip, tiktai

Ne žodžių prisiega, bet meilės siūlais!

(Rudenz užsikreipia.)

Jei nori, slėpkis. Gretiniesi tu

Prie Bertos Bruneck'ų. Ji tave traukia

J pilį, į tarnystę ciesoriui.
 Kilimo ricierių merginą imsi,
 Išduodams žemę tavo sentėvių.
 Neapsigauk! Kad tave privileioti,
 Tau rodo nuotaką, bet ji ne tau.

Rudenz.

Gana jau išklausiau. Likk sveikas, dėde!
 (Išeina.)

Attinghausen.

Pasiutęs daigte, likk! Jis eina ten!
 Aš negaliu jo sulaikyt, išgelbėt....
 Ir Volfenschiessen išdavė mus taip,
 Išduos taip ir kiti Per mūsų kalnus
 Svetimšalių kerėjims perlėkė
 Ir traukia mūs jaunuomenę prie savęs.
 Tegul prakeikta bus ta valanda,
 Kada į tuos klonius tylus, laimingus
 Atėjo pirmą kart svetimšaliai
 Mūs papročių sulaužyt nekaltybę!
 Nauji dalykai drąsiai veržiasi,
 Kas sena, gerbtina, tur prasitraukt!.
 Nauja gadynė eina, padermė
 Su kitomis jau nuomonėms gyvena!
 Kam aš čionai esmi? Jau po žeme
 Visi tie, su kuriais, turėdams valdžią,
 Aš gyvenau. Jau mano pakasti
 Laikai; laimingas, kas naujų nematė!
 (Traukiasi.)

Scena II.

Pieva iš visų pusių apsupta augštų uolų ir girių.
 Lipyne su atlošomis, įtaisyta ant uolų, leidžiasi
 žemyn žmonės. Gilumoje matyt ežeras, ant kurio
 kyla mėnulio skridulys. Ziūrą užbaigia augšti
 kalnai, už kurių styri da augštesnių kalnų snie-
 guotos viršūnės. Ant scenos naktis, tiktai ežeras
 ir snieguotos kalnų viršūnės blizga mėnulio šviesoje.

Melchthal. Baumgarten. Vinkelried. Sarnen. Buehel.
Seva. Flue ir kiti valsčionys. Visi ginkluoti.

Melchthal (da už scenos).

Jau taką radom — paskui eikite!

Pažįstu uolą ir ant jos kryželį,
Ant vietos esame, tai Ruetli čia.

([eina su liktarnomis.]

Vinkelried.

Klausykit!

Seva.

Nieko nėra.

Sarnen.

O, da nėra vienas

Netėjo. Męs, iš Untervaldeno

Pirmi. *Melchthal.*

O kas žin kelinta dabartės?

Baumgarten.

Ką tik da sargas Selisbergo dvi

Apskelbė (ištolo girdėt skambina).

Sarnen.

Tilkit!

Buehel.

Tai varpelio balsas

Iš Švico girių koplytėlės čion

Girdėt taip aiškiai.

Flue.

Oras tyras gali

Toli nunešti balsą.

Melchthal.

Šokkite,

Užkūrkit laužą, kad šviesu mums būtų,

Kaip susirinksime (du valsčioniu eina).

Seva.

Mėnesiena

Graži, o ežeras, kaip zerkols, lygus.

ÜDgOÜBÜBaOgCOBÜgaOBOD VILIUS TELL ODBDOSDOSDDgaDBOüSDÜSOO

Buehel.

Gerai bus keltis.

Vinkelried (rodo ant ežero).

Pažiūrėkit ten!

Nematot nieko?

Sarnen.

Kasgi ten? Teisybè!

Taip, Laumės juosta viduryj nakties!

Melchthal.

Tai nuo šviesos mėnulio.

Flue.

Retas daigtas!

Daugumas per visą savo amžį to

Nemato.

Seva.

Juosta dviguba! ant viršaus

Kita šviesesnė.

Baumgarten.

Valtis jau matyt.

Melchthal.

Tai bus Stauffacher, jis žmogus neduoda

Per ilgai laukt.

(eina su Baumgarten'u ant kranto.)

Sarnen.

Tik Uri vēlinās.

Buehel.

Mat turi daug aplinkui sukt per kalnus,

Kad vietininko nesutikt žmonių.

(tuotarpu du valsčioniu uždega laužą viduryj klonio).

Melchthal (nuo kranto).

Pasisakykit, kas?

Stauffacher (iš apačios).

Tautos bičiuliai

(Visi eina susitikt atkeliavusius. Iš valtės išlipa Stauffacher, Reding, Mauer, Hofe, Hunn, Schmid, Veiler ir da tris valsčionys. Visi ginkluoti).

Visi (šaukia).

Sveiki!

(kitiems liekant gilumoje scenos, į pryšakį iš-
eina Melchthal ir Stauffacher).

Melchthal.

Mačiau aš tą, kuris manęs
Matyti negalėjo! Rankom savo
Palypsčiau jo akis ir pagiežos
Jausmu užsidegiau.

Stauffacher.

Tu nekalbėki
Mums apie pagiežą. Atspirti reik
Graudenantis mums piktas, o ne keršyt
Už padarytą. Pasakyk geriau,
Ką Untervaldene esi laimėjęs
Bendram dalykui, kokia nuomonė
Žmonių, kaip pats ištrūkai išdavimo?

Melchthal.

Aš per Surennų kalnus ledinius,
Kur tik ėrų erelis atsilanko,
Pasiekiau Alpų ganyklas. Tenai
Iš Urio ir iš Engelbergo piemens
Susigena bandas. Kelionėje
Troškimą tildžiau vandeniui iš ledo;
Užėjęs į butelį piemenų
Apleistą, pats buvau aš šeimininkas
Ir svečias, ik nepriėjau triobų,
Jau užgyventų. Ta piktadėjystė
Nauja apsigarsėjo jau pas juos.
Ir kiekvienam bute, kur užklabinęs
Buvau, nelaimę mano pagerbė.
Visi įširdę ten ant prispaudimų
Naujos valdžios. Kaip Alpai jų visad
Augina tas pačias žoles, jų upės
Vienodai teka, kaip jų debesiai
Ir vėjai laikosi to pačio kelio,

Taip lygiai jų papročiai seni
 Neatsimainė, eidami nuo tėvo
 Ant vaiko. Neiškės jie naujienų
 Gyvenime vienopame nuo seno.
 Rankas man spaudė, surūdijusius
 Kardus nuo sienų kabinėjo, akys
 Drąsa žibėjo, kaip aš pavardes,
 Visiems kalnėnams brangias, paminėjau:
 Tai tamistos ir Fuerst'o Valterio.
 Prisiekė jie klausyti jų ir mirtį
 Sutikti. Taipėjau aš per visus
 Butus paeiliui, prisidengęs svečio
 Tiesoms, ik savo klonį prigimtą
 Aš priėjau, kur giminių daug mano
 Ik netradau aš tėvo, neregio
 Ir apiplėšto, ant šiaudų, padėtų
 Mielaširdingo svetimo žmogaus

Stauffacher.

O Viešpatie!

Melchthal.

Aš neverčiau ir skausmo
 Su ašaroms nišliejau, gilumoj
 Širdies jį užslėpiau, kaip turtą brangų,
 Ir mąščiau apie darbus. Perėjau
 Visus klonius ir tarpkalnes, ir kalnus
 Išlaipiojau, pasiekdamas ledus.
 Patyriau, kad visi visur nepkenčia
 Tironų. Ten, kur žemė jau beveik
 Negimdo nieko, ir tenai net drasko
 Godumas vietininkų. Aš gyliu
 Karštos kalbos sudilginau tas širdis
 Teisias ir žmonės ten jau mūs visi
 Su kūnu ir dvasia.

Stauffacher.

\ trumpą laiką

Daug padarei.

Melchthal.

Daugiau da padariau.

Yra dvi tvirtumos juk: Rossberg, Sarnen,
Kurių taip žmonės bijosi. Jose
Tironai užsidarę gal mūs šalį
Baniutyti. Aš savo akimis
Norėjau pamatyti ir, nukakęs
J Sarneną, gavau prisižiūrėt.

Stauffacher.

Drįsai tu eiti į gulyklą tigro?

Melchthal.

Aš ten gavau įeit kaip piligrims.
Mačiau, tirons už stalo smaguriavo
Sakykite, ar širdį nevaldau:
Matydams priešų, palikau jį gyvą.

Stauffacher.

Tikrai, laimingai tu išsisukai,
(tuotarpu kiti valsčionys ateina ir artinasi prie jų
dviejų).

Dabar sakyki man, koki bičiuliai
Ir vyrai, kur atėjo su tavim?
Suvesk į pažintį, ištikimiaus tad
Galėsime mūsų širdis viens kitam
Parodyt.

Sarnen.

Tamistą pažįsta visos
Tris žemės; aš gi Sarnen Meieris.
Štai Vinkelried, manasis seserėnas.

Stauffacher.

Girdžiu vardus gerai pažįstamus.
Viens Vinkelried drakoną apgalėjo
Ir žuvo pats.

Vinkelried.

Tai Verneris, tai viens
Iš mano sentėvių.

Melchthal (rodo du valsčioniu).

Štai jie gyvena

Už girios ir priklauso klioštoriui

Iš Engelbergio. Nepaniekink jų,

Kad jie nepaveldėjo žemės taip,

Kaip mes Jie myli žemę

Stauffacher (abiem).

Duokit jų

Rankas. Nepeiktina jų yra gyvent

Ant žemės sau, neprigulėti niekam,

Vienok teisumas brangus yra kiekvienam

Padėjime.

Hunn.

Štai Reding, mūsų senas

Vyriausias užveizda.

Sarnen.

Pažįstu jų,

Tai mano priešininkas: vedam jų

Dėl sklypo žemės. Reding! priešai mes

Prieš tiesdary, bet ščia mes bičiuliai

(spaudžia jam ranką).

Stauffacher.

Tai puikiai pasakyta.

Vinkelried.

Girdite?

Iš Urio rago balsas — jie ateina.

(po tiesei ir karei leidžiasi nuo uolų ginkluoti
vyrai su liktarnomis rankose.)

Mauer.

Žiūrėkite! Ateina su kitais

Patsai garbingas Dievo tarnas, kunigs.

Nė kelio nesibaidė, nė nakties

Ir, kaip piemuo teisingas ir tikras, skubin

Aprūpint savo žmones.

Baumgarten.

Petermann

Su juo ir Fuerst, tik Tell'o nematyti.

Fuerst. Roesselmann Peterman. Kuoni. Verni.
Ruodi ir da penki valsčionys. Visi sykiu, tris-
dešimts tris vyrai, sustoja aplink ugnį.

Fuerst.

Ant žemės, paveldėtos nuo tėvų,
Slapstytis turim, žmogžudžiai tarytum.
Laiku nakties, kuri tamsia skraiste
Pridengia vien tiktai prasižengimą,
Męs turime svarstyt mūs reikalus
Teisius, taip aiškius ir šviesius, kaip saulė.

Melchthal.

Tai nieko. Ką tamsi naktis suverps,
Tai saulės spinduliuos liuosai ir šviesiai
Išrodys.

Roesselmann.

Paklausykit, ką man Dievs
J širdį įkvėpė. Męs susirinkom
Vardu tautos ir ją atstojame.
Darykim pagal papročius senovės,
Kaip būdavo tai sandoros laike.
Jei prieš tiesas kas norint atsitiktų –
Šiam susirinkime, tai sąlygos
Išteisįs. Dievs visur, kur yr teisybė,
Ir męs juk stovime po Jo dangum.

Stauffacher.

Gera, darykim pagal seną būdą.
Tegul naktis, bet šviečia mūs tiesa.

Melchthal.

Da skaitlius būt nepilnas, bet geriausi,
Visos tautos širdis, suėję jau.

Hunn.

Neturim nė senųjų knygų, bet gi
Jos surašytos mūsų širdise.

Roesselmann.

Tai stokite visi aplink j ratą.
Užsmeigkit įrankius valdžios, kardus!

Mauer.

Ten senis užveizda užims sau vietą,
Męs stosime greta.

Petermann.

Čia valsčiai trīs
Tur savo vyrus. Tai gi kas bus galva
Susirinkimo?

Sarnen.

Garbę tą tegul
Dalinasi tarp savęs Švic ir Uri,
O Untervalden prasiitraukia jiems.

Melchthal.

Taip, prasiitraukia, nės jisai maldauja
Pagelbos nuo galingesnių draugų.

Stauffacher.

Tegul gi kardą ima Uri. Jojo
Vėlukai nuo senovės kovose
Pirmi kitų.

Fuerst.

Garbė telieka Švicui.
Męs juo didžiuojamės visi.

Roesselmann.

Tai aš
Tą klausimą garbės tuojau išrišiu:
Švic rodoje, o Uri kovoje
Tegul mus veda.

Fuerst (paduoda Stauffacher'ui kardą).

Imk!

Stauffacher.

Pavesk tą garbę
Už mane vyresniam.

Hofe.

Vyriausias Schmid.

Mauer.

Jisai narsuolis, bet kitam ^priklauso,
Tai tiesdariu negali būt Švice.

Stauffacher.

Juk stovi Reding, užveizda senasis,
Ar da vertesnį norime surast?

Fuerst.

Tegul bus mūsų galva, vyresniuoju!
Katrie sutinkate, rankas augštyn!

(Visi iškelia tiesiasias rankas augštyn.)

Reding (įeina į vidurį).

Rankas padėt ant knygų negalėdams,
Prisiekiu aš ant amžinų žvaigždžių,
Kad nuo teisybės nesitrauksiu niekad.

(Prieš jį įsmeigia du kardų. Visi jį apsupa: Švic
užima vidurį, po tiesei stoja Uri, po kairei Unter-
valden. Jis stovi pasirėmęs ant savo kardo.)

Kas atvedė ant ežero dykų
Krantų tamsioj naktį iš trijų žemių
Gyventojus? Koksai bus turinys
To naujo ryšio, ką čia įvykdysim
Po atviro dangum?

Stauffacher (eina į ratą).

Ne naujas bus

Ryšys, tiktai atnaujinimas seno,
Tėvukų palikto. Žinokite!
Tegul kalnai ir ežers mus atskyrė.
Ir žemės ne vienaip mūs valdomos,
Bet esam vieno kelmo, vieno kraujo
Ir vieną turim tėviškę visi.

Vinkelried.

Tur būt teisybė tai, ką dainos skelbia,
Juog męs čionai atėję ištolį?

Suteikk mums apie tai žinią, kad naujas
Ryšys susidrūtintų tuo senu.

Stauffacher.

Klausykit, ką senieji piemens sako:
Žiemiuos gyveno didelė tauta.
Užėjus sunkmečiui, susirinkimas
Nusprendė, kad tėvynę tur apleist
Kiekviens dešimtas žmogus, traukiant burtą.
Jvykdė. Vyrų daug ir moterų
Patraukė, verkdami, tiesiog į pietus.
Turėjo skirti kelią sau kardu
Per žemę vokiečių, iki pasiekė
Tuos kalnus ir tą klonį, kur Muotta
Tarp pievų teka. Čia žmonių nerado
Butelis buvo tik vienintelis
Ant kranto ežero ir perkeltosias
Sėdėjo. Persikelt negalima
Jiems buvo, nės ant ežero pakilo
Audra. Besižvalgydami aplink,
Atrado medžio daug, gerų šaltinių
Ir rodės, kad esą mylimoje
Tėvynėje. Čia jie jie užsiliko.
Miestelį Švicą pasistatė sau
Ir daug privargo, kirsdami senasias
Girias. Kad buvo angšta jau ir čia,
Jie traukėsi ant Juodkalnio, ik pačio
Veisslando, kur užu ledų visai
Kita tauta gyveno ik kitokia
Kalba kalbėjo. Pastatyta tuoj
Miestelis Stanz Kernvalde, kitas Altdorf
Pačiamjam Reusso klonyje. Čionai
Apsigyvenę, neužmiršo niekad
Kilimo savo. Tarpe svetimų,
Kur nuo anų laikų apsigyveno
Viduj tos žemės, lengva šveicarūs

Pažint, nēsa visų jų vienas kraujas,
Viena širdis.

(Ištisia ranką po dešinei ir po kairei.)

Mauer.

O taip, vienos širdies
Ir vieno kraujo mėš visi.

Visi (paduodami vieni kitiems rankas).

Mėš esam

Viena tauta — išvieno eisime.

Stauffacher.

Kiti juk velka svetimąjį jungą,
Tik jie patekę apgalėtojai.
Ir mūs pačių štai žemėje yr tokių,
Kur svetimiems priklauso ir vaikams
Vergystę paveda. Bet mėš, šveicarai,
Liuosybės nenustojom niekados.
Prieš kunigaikščius nelenkėme kelių
Ir iš liuosos mūs valios ciesorių
Mėš pasirinkome per prieglobėją.

Roesselmann.

Liuosai mėš ciecorystės priedangai
Ir prieglobai pasidavėme patys.
Paženklinta taip Friedrich'o rašte.

Stauffacher.

Liuosiausias net be viešpaties nepseina.
Tur būt galva, vyriausias tiesdarys,
Pas ką teisybę ginčiuos rast galėtum.
Dėlto gi mus tėvai už žemę tą,
Ką iš senovės dykumos laimėjo,
Padarė garbę ciesoriui, kuris
Vadinas viešpačiu Italų žemės
ir Vokiečių, ir jam pasidavė,
Žadėdami pagelbą savo, karui
Ištikus. Nės tik ta yr pareiga
Liuosų žmonių: gint tąją viešpatystę,
Kur gina juos pačius.

Melchthal.

O kas prviš,

Tai į vergystę panėši.

Stauffacher.

Kovojo

Juk jie po viešpatystės vėlu
Ir į Italiją su juo nukako,
Kad ciesoriui uždėti ant galvos
Karūną Rymo. Bet namie jie klausė
Senovės papročių savų tiesų
O ciesoriaus valia tik žmogžudystę
Ką siekdavo. Paskirtas buvo tam
Dalykui grafas, kurs nė negyveno
Čionai, tik, atsiradus žmogžudžiui,
Jo šaukdavosi, ir tada po grynų
Dangum, be baimės jis darydavo
Teisybę. Kur gi čia ženklai, kad esam
Vergais? Sakysit patys!

Hofe.

Taip yra,

Kaip pasakei: mės prievartos nežinom.

Stauffacher.

Mės nepaklausėm ciesoriaus paties,
Kada norėjo atiduot minykams
Mūs Alpus, kur mės turim ganyklas
Jau nuo žilos senovės. Kaip abatas
Parodė raštą su ta dovana –
Tarytum apie mus nė nežinota –
Atsakėme jam: „Raštas išviliots!
Nė vienas ciecorius negal dalinti,
Kas mus yra; jei mės nerasime
Teisybės viešpatystėje, be josios
Apseisim mūsų kalnuose“. Taipos
Kalbėjo mūs tėvai! Ar kėsime naują
Paniekinantį jungą, ką ant mus
Uždėjo svetims bernas, ko nišdrįso

Nė ciesoriaus galybė padaryt?
 Juk savo rankomis męs šitą žemę
 Išdirbom; iš tų girių, kur tiktai
 Gyveno meškos, prirengėme vietą
 Žmonėms; męs išnaikinom jaunikius
 Drakono, kurs iš balų leido nuodus;
 Praskirstėm debesis, kur amžinai
 Ant šitos dykumos kabojo; uolas
 Suskaldėme, per bedugnes baisias
 Įtaisėm takelius pakeleivingiems;
 Nuo tūkstančių jau metų valdome
 Tą žemę o tuotarpu svetims bernas
 Išdrįso atsibelst, mums retežius
 Nukalt ir niekint mus ant mūsų žemės!
 Ar nēr pagelbos šitai sulaikyt?

(Valsčionys didei sujudėję.)

O ne! yra rubežiai tironystei.
 Jei prispaustasis nesuranda sau
 Teisybės niekur, jeigu prispaudimas
 Nišlaikomas, tad kreipias prie dangaus,
 Kur savo amžinas tiesas atranda,
 Nepaperkamas, nesulaužomas,
 Kaip pačios žvaigždės.... Vėl atgal sugrįžta
 Sens prigimimo stovis, kad žmogus
 Prieš žmogų stoja Pasilieka kardas
 Jam įrankiu paskiausiu, jei kitoks
 Nepasipainios Turime męs ginti
 Nuo prievartos didžiausius mūs turtus:
 Mūs žemę, moteris, vaikus!

Visi (suduodami į kardus).

Taip gisim

Mūs moteris ir mūs vaikus!

Roesselmann (įeina į ratą).

Pirmiau,

Ne kaip paimsit ginklą, apsvarstykite
 Gerai! Jūs galite su ciesorium

Sutikti. Vienas žodis — ir tironai,
Kurie jus spaudė, gerintis pradės.
Netmeskit to, ką jums seniai jau siūlo —
Prisiekit Austrijai

Mauer.

Ką kunigas
Pasakė? Nori Ausrtijai prisiegti?

Buehel.

Jo neklausykite!

Vinkelried.

Taip rodyja
Reding.

Nutilkit, vyrai!

Seva.

Šitaip nuskriaustiems
Da lenktis priešais Austriją!

Fluee.

Ar imsime
Tai priversti, nuo ko mes gerumu
Jau atsisakėm?

Sarnen.

Būtume ištikro
Vergai, užsitarnavę vardą jų.

Mauer.

Tegul nustoja tas tiesų šveicaro,
Kas kalbintų prisiegti Austrijai!
Aš reikalauju, kad tai būtų mūsų žemės
Pirmiausioji tiesa.

Melchthal.

Gera! Tegul
Garbės nustoja ir tiesų, kas kalbės
Prisiegti Austrijai! Tegul nė viens
Kaimyns jo nepriims į savo namą!

Visi (iškėlę dešiniąsias rankas).
Sutinkame, tegul bus tiesa!

Reding (luktelėjęs).

Tegul taip bus!

Roesselmann.

Dabar, per tiesą šitą,
Liuosi jūs esat. Austrija negal
Per prievartą išveržt, ko nelaimėjo
Ji gražumu

Veiler.

Toliau, prie reikalų!

Reding.

Klausykit, vyrai! Ar gi apsvarstyta
Visi jau įrankiai? Karalius gal
Nežino nieko; rasi taip kentėti
Ne jo valia mus verčia. Imkime,
Da pabandykime nusiųst jam skundą,
Pirmiau ne kaip už kardo stversimės.
Baisi juk prievarta net ir teisinguos
Dalykuose. Dievs geibi tik tada,
Kada jau žmonės gelbėti nestengia.

Stauffacher (Hunn'ui).

Dabar sakyk!

funn.

Buvau aš Reinfelde

Pas ciesorių, ketindams pasiskųsti
Ant vietininkų mils ir perstatyt
Liuosybės mūs raštus, kuriuos kiekvienas
Karalius naujas vis patvirtina.
Radau pasiuntinių ten daug: nuo Reino,
Iš švabų žemės ir kitų kraštų.
Visi, pergamentus atsėmę, grįžo
Linksmi namon. Mane gi su tokiu
Atsakymu atleido: „Šiandien laiko
Neturi ciesorius; jis kitą kart
Aprūpęs jus." Kadaėjau nuliūdęs
Atgal per ciesoriaus pilies sales,
Kampe išvydau kunigaikštį Joną,

Beverkiantį, šaly baronai Vart
Ir Tegerfeld. Pasišaukė jie mane
Ir tarė: „Gelbėkite save pats!
Nuo ciesoriaus nelaukkite teisybės
Juk jis brolėną savo nuskriaudė,
Jo tėviškę išplėšęs. Kunigaikštis
Pilnų jau metų, pats galėtų imt
Valdyti savo žemę. Ant patyčių
Uždėjo ciesorius vainiką jam,
Tarydams: „Šitai papuoša jaunystės.“

Mauer.

Girdėjote dabar. Nuo ciesoriaus
Nelaukkite teisybės. Patys save
Pagelbėkit.

Reding.

Nelieka mums daugiau
Jau nieko. Reikia tik išrasti kelias,
Kuriuo prieisime prie siekinio
Greičiau.

Fuerst (įeina į ratą).

Męs norime numest nuo savęs
Paniekintąjį jungą; norime
Mūs sentėvių tiesas nepalytėtas
Apsaugoti nuo apžebotojų
Naujų. Kas ciesoriaus, tegul jam lieka.
Kas turi viešpatį, tegul toliau
Tarnauja jam.

Sarnen.

Aš žemę pasisamdęs
Nuo Austrijos.

Fuerst.

Tai ir toliau mokėk
Už samdą.

Veiler.

Aš į Rappersvilį moku.

Fuerst.

Neliaukk mokėjęs.

Roesselmann.

Aš esmi tarnu

Bažnyčios Zuricho.

Fuerst.

Kas yr bažnyčios,

Bažnyčiai atiduoki.

Stauffacher.

Aš samdau

Nuo viešpatystės.

Fuerst.

Darome, ką turim

Daryti, nedaugiau. Mūs noras viens:

Išvyti vietininkus su berais jų

Ir tvirtumas sugriaut, jei galima

Be lašo kraujo. Ciesoriui bus aišku,

Kad priešintis męs esam priversti,

Ir tikim, sulaikys rūstybę savo,

Išvydęs tikruose rubežiuose

Mus besilaikant. Ta tauta baisesnė,

Kuri tiktai su ginklais rankoje

Nusiramina.

Reding.

Kaip męs įvykdysim

Užmanymą? Juk priešius tur ginklus,

Tikrai nepasiduos mums, nekovojęs.

Stauffacher.

Tegul tik mus ginkluotus pamatys,

Nutirps, nespėjęs nė apsišarvuoti.

Sarnen.

Ištarti lengva, padaryt sunku.

Mus žemėje dvi tvirtos pilys riogso,

Kurios pridengia priešių ir gal but

Baisioms, jei ciesorius ant mūs užpultų.

Pirmiausiai Sarneną su Rossbergu
Apimti reik, paskui prie kardo stvertis.

Stauffacher.

Sugaišus, priešius viską gal patirt –
Perdaug žmonių, kur paslaptį mus žino.

Sarnen.

Girėnų tarpe išdavikų nēr.

Rosselmann.

Net karštas trūsas gal išduoti kartais.

Fuerst.

Gaišuojant, vietininkas Altdorfe
Užbaigtų tvirtumą ir užsislėptų.

Sarnen.

Jums rūpi tik jūs.

Petermann.

Ne tiesa.

Sarnen (karštai).

Ar ne tiesa? Da šitaip sako Uri!

Reding.

Nutilkite!

Sarnen.

Jei Uri su Švicu

Išvieno, žinoma, tylėti turim.

Reding.

Tu savo karštumu mums santaiką
Darkai! Ar netaspat visų mus reikals?

Vinkelried.

Kalėdų laukkime. Tad visi
Gyventojai su dovanoms ateina
Pas vietininką. Tai gi gal lengvai
Dešimts ar dvylika žmonių į pilį
Jsprūst, durklius užslėpę lazdose,
Nėsa su ginklais neįleidžia. Girioj
Arti bus užsislėpę mūs daugiau.

Kada vieni vartus užims laimingai,
Kiti, sušukus ragui, tuoj pašoks
Iš savo paslėptos lindynės. Šitaip,
Man rodos, lengva bus užimt pilis.

Melchthal.

Aš Rossbergą užimsiu. Ten pažįstu
Merginą vieną. Ji man kopėčias
Nuleis, kaip pasakysiu, kad aš noriu
Ją atlankyti; pats jau būdamas
Ant augšto, bičiulius paskui įleisiu.

Reding.

Ar laukt visi sutinkat? (Daugumas pakelia rankas.)

Stauffacher (skaity balsus).

Dvidešimts

Balsų prieš dvyliką.

Fuerst.

Kada paskirtam

Laike griūs pilys, tąsyk kalnuose
Uždegsim ugnį, sukilimo ženklą!
Audra įvyks ūmai ir bus smarki
Vyriausioj vietoj kiekvienos mūs žemės!
Tegul tik vietininkai pamatys
Ginklus mūs rankose, netruks apleisti
Mūs žemę kuoveikiausiai.

Stauffacher.

Mums baisus

Tik Gessler ką su raiteliais tais savo.
Be kraujo nepsileis ir, net išvyts,
Baugis da mus. Sunku ir pavojinga
Beveik gailėtis jo.

Baumgarten.

Kur didelis

Pavojus, siųskite mane ten! Tell'o
Dėka man liko gyvastis ir aš
Aukauju ją su noru už tėvynę.

Apgyniau savo garbę ir širdis
Pakakinta jau.

Reding.

Laikas duoda rodą.
Kantrybė reik turėt. Žiūrėkite,
Mums besirodavo, jau ir rytas
Iš užkalnių augščiausių kelią.
Tai turim skirstytis, kad neužtiktų
Čia mus dienos šviesa.

Fuerst.

Bijot nēr ką,
Naktis klonius apleidžia išpalengvo.
(Visi, nepasijusdami, nusima kepures ir tyliai tē-
myjasi į aušrą.)

Roesselmann.

Prie tos šviesos, pirmiaus mums siunčiančios
Pasveikinimą nuo žmonių, kur sunkiai
Kvėpuoja miestų smalkėse, žemai
Ten po mumis – patvirtinkim tą naują
Mūs ryšį prisiega: Viena tauta
Męs būsim ir nepleisim vienas kito
Pavojų ar varge. (Visi kalba paskui, iškėlę po tris pirštus).

Męs būsime

Liوسي, kaip mūs tėvai; numirti velyk,
O ne gyvent vergystėj! (Kaip augščiau.)

Danguje

Sudėkim liūkestį, o mums galybė
Žmonių nebus baisi.

(Kaip augščiau; valsčionys apkabina vienas kitą.)

Stauffacher.

Dabar kiekviens
Tegul namo jau eina. Kas tur bandą,
Tegul ramiai ją gano ir draugus
Mūs ryšiui renka. Kęskite tuotarpui!

Tegul rokunda su tironais augs,
Ateis diena — antsyk bus užmokėta
Už jų visas kaltes. Laikykite
Rūstybę jų ir pagieža ik laiko,
Bendram dalykui. Būtų plėšiku
Mūs viešo labo, kas tik save
Gintų.

(Jiems besiskirstant į tris įvairias šalis, atsiliepia
iškilmingai orkestrą; tuščia scena da lieka tulą
laiką neužleista; matyt saulėtekis ant ledo kalnų.)

Pagal paveikslą *Stueckelberg'o* Tellskapelle'je, Šveicarijoj.

AKTAS TREČIAS.

Scena I.

Tello kiemas. Tell tašo; Jadvyga trūsiasi prie namų darbo;
gilumoje Valteris ir Vilius žaidžia mažu kilpiniu.

Valteris (dainuoja),
aulei tekant, jau medėjas
Vaikščioja su kilpiniu,
Drąsiai žengia, kur beeina,

Kalnu ar kloniu.
Kaip erelis yr karaliūm
Augštose padangėse,
Taip medėjas viešpatauja
Savo kalnuose.

Viskas priguli medėjui,
Ką šaudyklė jo pasieks
(Atbėga šokinėdamas.)

Nutrūko stygas; tėtė, pataisyk.

Tell.

Tai ne. Gers šaudytojas pats sau taiso.

(Vaikas traukiasi.)

Jadvyga.

Vaikai pradėjo šaudyt peranksti.

Tell.

Tur miklintis anksti, kas nor išmokti.

Jadvyga.

Duok Dieve, kad jiems mokslo šitokio
Nereiktų!

Tell.

Turi jie išmokti visko.

Kas per gyvenimą nor prasiveržt,

Tur prisirengti gintis ir kabintis.

Jadvyga.

Gana, gana! Nebūtų jau visai
Ramybės nė namie.

Tell.

Aš jos, širdužė,

Nė neturiu. Aš nesutverts, matai,

Būt piemeniu. Be atilsio vejuosi

Vis paskui siekinius greit nykstančius.

Tada jaučiu gyvenimo smagumą,

Kada man naują kovą kiekviena

Diena suteikia.

Jadvyga.

O pačios nežiurai,

Kaip rūpinasi, laukdama tavęs,

Ir nerimauja. Baimė mane ima,

Kada girdžiu aš pasakas tarnų

Iš jūsų žygių. Pradedą drebėti

Širdis, su tavim atsisveikinant

Kiekvieną kart – tarytum nesugrįši.

Ir rodos man, kad tu paklydai jau

Lediniuos kalnuose; kad nelaimingai
 Nušokai; kad tave j bedugnes
 Nutraukė stirna; kad užgriuvo sniegas;
 Matau aš, rodos, kaip po kojoms tau
 Sulūžo ledas, kaip žemyn tu puoli
 Ir gyvas baisų kapą atrandi
 Medėjui Alpų tūkstantyj paveikslų
 Mirtis graudena. Paskutinis man
 Tai darbas, kurs į prapultį taip stumia!
Tell.

Kas išmintings ir savo liukestį
 Pas Dievą tur sudėjęs, kas ant savo
 Spėkų pasitiki, tas apgalės
 Lengvai kiekvieną vargą ir pavojų.
 Kalnų nebijo gimęs kalnuose.
 (Pabaigęs savo darbą, deda kirvį į šalį.)
 Dabar tos durys išlaikys ant ilgo.
 Nereik dailidės, jei tik kirvis yr (ima kepurę).
Jadvyga.

Kur eisi tu?
Tell.
 } Altdorfą pas tėvą.
Jadvyga.

Ar niužmanei ko pavojingo? ką?
Tell.

Dėlko taip rodos tau?
Jadvyga.

Prieš vietininkus
 Juk tariasi Žinau, kad atlikta
 Susirinkimas ir kad tu prie ryšio
 To priguli.

Tell.
 Aš nebuvo tenai,
 Vienok, jei mane pasišauks tėvynė,
 Netsisakysiu.

Jadvyga.

Jie nusiųs tave,
Kur yr pavojus. Kas tiktai sunkiausia,
Tai tenka tau.

Tell.

Kiekviens apsunkints tiek,
Kiek paneša.

Jadvyga.

Tu untervaldenietį
Ana laike audros per ežerą
Juk perkėlei — išlikt per stebuklą.
Ar atminei tad pačią ir vaikus?

Tell.

O, atminiau; dėlto vaikams jų tėvą
Išgelbėjau.

Jadvyga.

Tu kelkis jam laike
Tokios audros? Tai bandymas jau Dievo,
O ne pasitikėjimas!

Tell.

Nedaug
Padaro tas, kuris perilgai mąsto.

Jadvyga.

Tu gers visiems, pagelbos netsakai,
O kas žin, tau patekus į nelaimę,
Ar kas pagelbėtų.

Tell.

Neduok Dieve,
Kad aš nuo ko pagelbos reikalaučiau?
(paima kilpinį ir šaudykles.)

Jadvyga.

Palikk namie kilpinį! Kam jis tau?

Tell.

Be ginklo aš, tai taip kaip ir be rankų,
(grįžta vaikai.)

Valteris.

O kur eini, tėtuk?

Tell.

1 Altdorfa,

Vaikeli, pas tėvuką. Nori eiti

Drauge su manim?

Valteris.

Noriu, žinoma.

Jadvyga.

Dabar ten vietininks. Geriau ištolo

Nuo Altdorfo.

Tell.

Jis šiandien iškeliaus.

Jadvyga.

Tai luktelk. Nesirodyk vietininkui;

Žinai, jis mūs nekenčia.

Tell.

Nebaisus

Man jo piktumas. Aš elgiuos teisingai,

Nė vieno priešininko nebijau.

Jadvyga.

Jisai, matai, teisumo ir nekenčia.

Tell.

Dėlto, kad jam yr nepasiekiamas.

Tikiu, kad ricierius nejudis manęs.

Jadvyga.

Dėlko taip rodosi?

Tell.

Aš neseniai

Medžiojau Schaecheno dykamjam

Klonyjėjau takeliu, vieninteliu

Toj vietoj — kito ten nebuvo kelio.

Viršui manęs uolinė siena tik,

O apačioj baisingai ošė Schaechen.

(vaikai apstoja jį ir akylai klauso).

Ateina priešais mane vietininks
 Ir susitikome akis į akį
 Ant bedugnių Pažino tuoj mane,
 Nės buvo kartą bandęs. Kaip pamatė
 Kilpinį mano, tai nubalo jis
 Ir keliai ėmė taip drebėti, juog rodės,
 Tuoju pavirs. Pagailo man labai.
 Arčiau priėjęs, mandagiai tariu jam:
 Tai aš esmi. Jam žadą atėmė
 Ir tik ranka parodė man, kad eičiau.
 Aš nuėjau ir da pavadinau
 Jo pasekėjus.

Varge! Jis prieš tave
 Drebejo Neatleis tau niekados,
 Kad tu matai silpnybę jo.

Tell.

Dėlto gi
 Aš prasisaugosiu, o pats jisai
 Manęs juk nejieškos.

Jadvyga.

Tai likki šiandien
 Namie. Jau velyk eik sau pamedžiot.

Tell.

Kas tau atein į galvą?

Jadvyga.

Aš bijausi.
 Neik niekur!

Tell.

Ko gi taip be priežasties
 Kremties?

Jadvyga.

Tegul be priežasties sau būna,
 Bet pasilikk namie.

Tell.

Žadėjau aš
 Ateit, širdele.

Jadvyga.

Jeigu jau reik eiti,

Tai eik, tik, meldžiams, vaiką man palikk!

Valteris.

O ne, mamyte. Aš einu su tėvu.

Jadvyga.

Ar nori tu apleisti motiną?

Valteris.

Aš nuo tėvuko tau ką nors parnešiu,

(eina su tėvu.)

Vilius.

Mamute, aš lieku su tavimi!

Jadvyga (apkabina jį).

Tu vaiks geriausias, man likai tik vienas,

(eina prie vartų ir atsitolinančius ilgai lydi akimis.)

Scena II.

Dyka vieta girioje. Nuo uolų liejasi šaltiniai. Berta medžiotojos parėduose. Paskui Rudenz.

Berta.

Jis eina paskui. Laikas pakalbėt....

Rudenz (ateina greitai).

Dabar jau esava tiktai du vienu.

Aplinkui bedugnės, negirdi nieks

Širdis negal ilgiau tylėt....

Berta.

Ar tikra,

Kad paskui neseka?

Rudenz.

Medžiotojai

Toli tenai Dabar, arba jau niekad!

Iš valandėlės šitos reik naudot....

Apspręst likimą savo ar turėsim

Ant amžių persiskirt. O, nedangstyk

Šviesių akių šarvais rūstaus rimtumo!

Žinau, kad nevertas esmi tavęs.
 Da mano vardas negarsus; į eilę
 Garbingų ricierių, kur apsupa
 Tave, aš neturiu drąsumo stoti.
 Aš nieko, nieko neturiu daugiau,
 Tik širdį, meilės ir teisumo pilną

Berta (rimtai ir rūščiai).

Nesuprantu, kaip drįsta da kalbėt
 Ir apie meilę, ir teisumą žmogaus,
 Kurs savo artymiausias pareigas
 Sulaužė? (Rudenz žengia atbulas)

Vergas Austrijos, kurs save
 Parduoda svetimam, naikintojui
 Tėvynės?

Rudenz.

Nuo tavęs turiu išgirst tą
 Išmetinėjimą? Ar ne vienos
 Tavęs anapus jieškau?

Berta.

Ar tau rodos,
 Malonę mano išdaviks laimės?
 Už Gessler'o, už prispaudėjo eisiu,
 Bet netekėsiu už netikusio
 Šveicarijos sūnaus, kuris nor tapti
 Anojo įrankiu!

Rudenz.

O Viešpatie,
 Ką aš girdžiu!

Berta.

Sakyk, ar ne saviejie
 Teisingam žmogui tur arčiausiais būt?
 Gražiausia pareiga prakilnesniųjų
 Širdžia – gint nekaltybę ir pridengt
 Tiesas prispaustų! Širdį skauda, žiūrint
 Ant jų tautos; su ja kenčiu išvien,
 Nės reikia ji mylėt dėl jos kantrybės

Su tiek spėkų. Kaskart labyn širdis
 Prie josios linksta ir kasdien išmokstu
 Daugiau ją garbinti. Pats prigimims
 Ir pareigos paskyrė tavo būti
 Tėvynės apginėju. Na, o tu
 Apleidi ją niekingai, pasiduodi
 J priešiaus pusę, ten gi retežius
 Kali savaijai žemei. Aš bjauriuosi
 Tavim, žėidi mane! Vos sulaikau
 Aš savo širdį nuo neapkentimo
 Tavęs.

Rudenz.

Ar savo tautai negeidžiu
 Aš gero? Ar nenoriu santaikos jai
 Po Austrijos skeptru?

Berta.

Tu jai taisai
 Vergystę. Nori tu išvyt liuosybę
 Iš paskutinės vietos, kur da ji
 Ant žemės laikės. Žmonės savo laimę
 Geriau supranta, jų tikrų jausmų
 Nepgaus žvilgėjimas. Ant tavęs priešiai
 Užspėndė tinklą

Rudenz.

Berta! niekini
 Mane, neapkenti!

Berta.

Kad tai galėčiau,
 Geriau juk būtų Bet matyt vertu
 Paniekinimo tą, kurį mylėti
 Norėjau

Rudenz.

Berta! Berta! Dangų man
 Parodai ir sykiu nuo tos augštybės
 Mane nugramzdini!

Berta.

Ne, ne! teisums
Da nenumiręs tavyje. Jis miega
Tiktai, aš jį išbudįsiu. Priverst
Norėjai save prigimtai dorybei
Užmušt, bet ji stipresnė už tave
Ir, tau nenorint, tu kilnus ir geras!

Rudenz.

Ar man tiki? O Berta! Kuo tiktai
Norėsi, būsiu aš dėl tavo meilės!

Berta.

Būk tuomi, kuo esi sutvertas būt!
Laikykis vietos, duotos prigimimo,
Stovėk prie žemės savo ir tautos,
Kovok už jų šventas tiesas!

Rudenz.

O varge!
Kaip gausiu aš tave, prieš ciesoriaus
Galybę eidamas? Ranka juk tavo
Tik valios giminių tironiškos
Turės klausyti.

Berta.

Turtai mano esti
Girėnų šalyje. Tegul tik bus
Liuosa Šveicarija, ir aš išvieno
Atsiliuosuoju.

Rudenz.

Berta! Apšvietei
Tu mano mintį!

Berta.

Neturėki vilties
Gaut mane, gerinantis Austrijai,
Nėsa ir mano turtą nor užgriebti.
Tas pats godumas žemės, kurisai
Praryt nor jų liuosybę, ir manaijai
Graudena laisvei! Gali būt, kad aš

Jau numylėtiniui kokiam paskirta
J pilį ciesoriaus nor mane traukt,
Kur viešpatauja tik klasta ir melas,
Kur laukia moterystės priverstos
Retežiai. Meilė – tavo meilė gali
Mane išgelbėti!

Rudenz.

Tu sutinki

Gyvent su manimi tėvynėj mano?
O Berta! Aš tavęs vienos tiktai
Karštai norėjau, tavęs tik ant kelio
Garbės jieškojau ir vienintelis
Pasididžiavims mano buvo meilė,
Ir tu apsiimi atsižadėt
Nuo svieto blizgančio ir šitam klonyj
Tyliam apsigyvent su manim
Tad mano siekinys visų troškimų
Jau atrastas Tegul sau į krantus
Štai šito kalno plaka vilnys svieto
Sujudusio Aš nuo gyvenimo
Daugiau jau nieko nepareikalausiu
Tegul tvirčiausia siena uolų tų
Mus apsupa, tegul iš to tik klonio
Palaiminto matyti bus dangus!

Berta.

Dabar tu toks, kaip man širdis kalbėjo;
Matau, mane nepgavo prijautims!

Rudenz.

Salin paikume, man akis apdūmęs!
Aš rasiu laimę savo tėviškėj,
Kur pražydėjo mano kūdikystė,
Kur aplink mane tūkstančiai ženklų
Linksmybių mano, kur visi šaltiniai
Ir medžiai tai geri pažįstami,
Kur tu žadi būt mano! Aš tėvynę
Mylėjau visada f Jaučiau, kad man
Jos trūko prie kiekvieno žemės džiaugsmo.

Berta.

Kur rasi salą taip palaimintą,
Kaip šitoj vietoj, žemėj nekaltybės,
Kurioj senovės teismus papročiai
Da užsiliko, o klasta nįvyko?
Čionai mums pavydėjims nesudrums
Šaltinio laimės ir^visad bus šviesios
Mūs valandos. Čia tarp laisvų, lygių
Pirmiausias būsi, gerbiamas iš tikro
Ir liuso noro; savo žemėje,
Kaip kunigaikštis, būsi vienas, didis.

Rudenz.

O tu, tarp moterų skaisčiausioji,
Sutversi mano namuose man dangų
Ir savo grožybe, kaip barstantis
Kvietkas pavasaris, papuoši mano
Gyvenimą, viskam, kas tik aplink
Tave, suteiksi laimę ir gyvybę!

Berta.

Dabar, bičiuli brangus, supranti,
Kaip buvo man skaudu matyti tave,
Naikinant savo laimę. Net baisu
Atminti, jeigu būtų man reikėję
Keliauti paskui puikių ricierių
Ir prispaudėją j jo tamsią pilį!
Čia nēr pilies. Čia sienos natskiria
Manęs nuo tų žmonių, kuriems aš noriu
Suteikti laimę.

Rudenz.

Tik koku būdu
Išsivaduosiu ir numesiu tinklą,
Kuriuo aš pats per neišmanymą
Save supainiojau?

Berta.

Sutraukyk jį,
Taip kaip pritinka vyrui! Kas iš to

Išeis, vis tiek — tautos laikykis savo,
Nės čia yr tavo prigimta vieta!

(Ištolo girdėti medžioklės ragai.)

Medžioklė artinas, mės turim skirtis.

Kovoki už tėvynę, o sykiu

Kovosi ir už meilę! Taspat priešius,

Kurio mės bijomės taipos visi,

Tapat liuosybė mus visus atleidžia!

(Traukiasi.)

Scena III.

Pieva Altdorfe. Pryšakyje scenos medžiai; gilumoje
kepurė ant smaigo; žiūra apsupta kalnų, už kurių
styri snieguotos viršūnės. Friesshardt ir Leuthold —
sargai.

Friesshardt.

Veltui mės sergime. Čia nieks nenor

Praeit ir nusilenkti prieš kepurę.

Čia kitasyk tai žmonės kimšosi,

Dabar tik ištustėjo, kaip baidyklę

Ant smaigo pakabino.

Leuthold.

Tai tiktai

Jau koki niekpalaikiai, kur mus nori

Paerzinti, skylėtas kepures

Prieš smaiga nusima; geresnis žmogus

Ištolo prasilenkia.

Friesshardt.

Priešpiečiais

Turėjo eit iš rotušės per šičion

Ir aš, sakau, turėsiu laimikį,

Nės rodės nieks nenusiims kepurės.

Štai eina pas ligonį kunigas

Su sakramentais ir sustoja lygiai

Prieš patį smaigą. Tad zakristijons

Užskambino ir mės visi ant kelių

Suklupome — prieš Dievą, žinoma,

Ne prieš kepurę.

Leuthold.

Ar žinai ką, bendrai,
Juk tai yr didelė gėda raiteliui
Stovėti šičia ant sargos prieš tuščią
Kepurę. Gal mus niekinti kiekviens.
Teisybę sakant, garbinti kepurę
Tai paiks įsakymas!

Friesshardt.

Dėlko negerbt
Kepurę tuščią, gerbiant tuščią galvą?
(Gildegarda, Matilda ir Elzbieta ateina su vaikais
ir sustoja aplink smaigą.)

Leuthold

Tu persmarkus esi nelabėlis,
Smagu tau žmogų į nelaimę brukti.
Gal pro kepurę eiti sau, kas nor –
Akis žemyn nuleidžiu ir nežiurau.

Matilda.

Štai kabo vietininks – niužmirškite
Guodonės, vaikai!

Elzbieta.

Dieve duok, kad eitų
Jis sau, palikęs mums kepurę tik!
Geriau mums būtų.

Friesshardt (veja jas).

Ar jūs neisit, bobos
Prakeiktos! Kas jus šaukė? Siųskite
Čion savo vyrus, jų tegul pabando
Kratas nepildyti įsakymo! (Moters traukiasi.)
(Ateina Tell su kilpiniu, vesdamasis už rankos vaiką;
juodu praeina pro kepurę, visai jos neužtėmyję.)

Valteris (rodydamas kalnus).

Ar tai teisybė, tėtė, kad kalnuos tuos
Iš medžių kraujas teka, su kirviu
įkirtus?

Tell.

Kas gi tau, vaikeli, sakė?

Valteris.

Piemuo. Jis sakė da, kad medžiai tie
Šventi: kas kerta, tam nestoja augus
Ranka.

Tell.

Tiesa, kad medžiai tie šventi.
Ar tu matai tuos augštus, baltus kalnus
Kur dangų siekia?

Valteris.

Tai yra ledai,
Kurie taip griauja naktį, risdamiesi
Žemyn.

Tell.

Tai mat, jau butų jie seniai
Užgulę Altdorfą, kad ne tie medžiai,
Kur lyg kareiviai stoja prieš ledus.

Valteris (truputį pamąstęs).

Ar yr tokia šalis, kad be kalnų būt?

Tell. \

Jei į pakalnę leistumės žemyn,
Prisilaikydamas vis upių bėgio,
Tai didelę atrastum lygumą.
Neošia upės ten, tyliai sau teka;
Tenai akims matyt platus dangus;
Laukai tenai derlingi, gražios pievos,
Viens sodas rodosi visa šalis.

Valteris.

Dėlko gi, tėtė, męs nenusileidžiani
Į tokią gražią šalį? Kam mums čia
Gyventi baimėje ir kęsti?

Tell.

Šalis graži, bet jos gyventojai
Ne pats naudojami iš darbo vaisių.

Valteris.

Tai jie netur laisvės tokios, kaip tu
Ant savo žemės?

Tell.

Žemė ten karaliaus

Ir vyskupo.

Valteris.

O giriose jie gal
Liuosai medžioti?

Tell.

Girios, žvėrys, paukščiai
Priklauso viešpačiui.

Valteris.

Na, o žuklaut
Ar gal liuosai?

Tell.

Karaliaus upės, jūrės
Ir ežerai.

Valteris.

Karalius kas toksai,
Kad jo visi taip bijos?

Tell.

Tai yr vienas,
Kurs gina ir maitina juos visus.

Valteris.

Ar patys jie negali apsiginti?
Tell.

Tenai kaimyns negal išsitikėt
Kaimynu.

Valteris.

Tėte, jau į šalį tąją
Nenoriu eit – geriau po mūs ledais.

Tell.

Geriau jau už pečių ledinis kalnas,
Ne kaip kad piktas žmogus. (Nori praeiti pro šalį.)

Valteris.

Pažiūrėk,

Ana, ant smaigo ten kepurė kabo.

Tell.

Kas mums galvoj!

(Einant jiems toliau, prisiartina Friesshardt ir ragotinė užkerta kelią.)

Friesshardt.

Aš vardan ciesaoriaus

Liepiu sustot!

Tell (pagriebęs už ragotinės).

Ko nori tu nuo manęs?

Už ką mane stabdai?

Friesshardt.

Tu peržengei

Jsakymą. Eik su manim!

Leuthold.

Kepurei

Garbės netidavei.

Tell.

Bičiuli, leisk!

Friesshardt.

Eik į kalėjimą.

Valteris.

Man tėvą mano

Ketina uždaryti! Gelbėkit! (Šaukia ant visos scenos.)

O žmonės, skubinkit, pagelbą duokit!

Vajė! vajė! ves į kalėjimą!

(Ateina Roesselmann, Petermann ir da trys žmonės.)

Petermann.

Kas darosi?

Roesselmann.

Kam suėmei tą žmogų?

Friesshardt.

Jis priešius ciesaoriaus, jis išdaviks!

Tell (nusitvėręs jį).

Aš išdavikas? Aš?

Roesselmann.

Bičiuli, klysti.

Tai Tell, geriausias žmogus ir teisus
Valstietis.

Valteris (pamatęs Fuerstą, skubina prie jo).

Gelbėki, tėvuk! Su tėvu

Nelaimė atsitiko.

Friesshardt.

Na, greičiau

Eik į kalėjimą!

Fuerst (atskubindamas).

Aš atsakysiu

Už jį – palaukkite! Dėl Dievo, Tell,

Kas pasidarė?

(Ateina Melchthal ir Stauffacher.)

Friesshardt.

Nenorėjo pildyt

Augščiausiojo įsakymo.

Stauffacher.

Ar taip

Padarė Tell?

Melchthal.

Meluoja, tu bjaurybė!

Leuthold.

Kepurei jis netidavė garbės.

Fuerst.

Už tai kalėjimas? Paleisk, bičiuli,

Už jį aš atsakau.

Friesshardt.

Tu atsakyk

Pats už save. Man pildyt reik tarnystė.

Eiva!

Melchthal (valsčionims).

Tai prievarta baisi! Ar męs
Priieisim, kad po mūs akių jį vestų?

Petermann.

Męs stipresni. Bičiuliai, turime
Viens kitą ginti. Ar gi kęsim šitai?

Friesshardt.

Kas vietininko mūs įsakymų
Nor priešintis?

Da trīs valsčionys (atskubindami).

Męs jums padėsime. Muškite!

(Gildegarda, Matilda ir Elzbieta grįžta atgal.)

Tell.

Paliaukit, žmonės, eikit su Dievu!
Jei reiktų man spėkų, nesibijočiau
Aš jų ragotinių.

Melchthal (Friesshardt'ui).

Bandyk tik vest!

Fuerst ir Stauffacher.

Apsimalšinkit!

Friesshardt (rėkia).

Išdavimas! Maištas!

(Girdėt rago baisa?.)

Moters.

Atjoja vietininkas!

Friesshardt (pakelia balsą).

Maištdariai!

Stauffacher.

Kad tu suplyštum, berėkdamas, niekše!

Roesselmann ir Melchthal.

Ar netylėsi?

Friesshardt (rėkia da garsiau).

Gelbėkit tarnus

Tiesų!

Fuerst.

Jau vietininkas čia. O varge!
Negera bus!

(Gessler raitas su sakalu ant rankos. Harras. Berta.
Rudenz ir daug pasekėjų, ginkluotų žmonių, kurie
su ragotinėms apsupa ratu visą sceną.)

Harras.

Iškelio! Vietininks!

Gessler.

Šalin varykit! Ko čia šitiek svieto
Subėgo? Kas pagalbos šaukėsi? (Visi tyli.
Kas yr, žinoti noriu! (Friesshardt'ui.)

Prisiartink!

Kas tu ir kam tą žmogų tu laikai?
(Sakalą paduoda tarnui.)

Friesshardt.

O viešpatie! Esmi kareivis tavo
Ir stoviu prie kepurės ant sargos.
Tą žmogų suėmiau, nės nenorėjo
Kepurei garbę atiduot. Aš jį
Vedžiausi uždaryt, kaip yr mums liepta,
O žmonės nor atimt priverstinai.

Gessler (luktelėjęs, Tell'ui).

Tai taip gerbi tu ciesorių ir mane,
Jo vietoj stovintį, kad nelenki
Galvos prieš tą kepurę, ką tam tyčia
Pakabinau aš paklusnumui jęs
Ištirt? Išsidavei, kad mąstai pikta.

Tell.

Atleiski, viešpatie! Tai padariau,
Tik nežinodams, o ne niekindamas
Tave. Atminęs būčiau, kaip aš Tell.
Atleiski man, daugiau taip netsitaikys.

Gessler (šiek tiek patylėjęs).

Tu iš kilpinio būk šaudęs gerai.
Nė vienas, sako, negališ su tavim
Nė susilyginti.

Valteris.

Tikra tiesa.

Numuš tau mano tėvs ant šimto žingsnių
Nuo medžio obuolį.

Gessler.

Ar tavo vaiks?

Tell.

Taip, mielas viešpatie.

Gesser.

Turi daugiau da
Vaikų?

Tell.

Tiktai du sūnu.

Gessler.

O katra

Labiau myli?

Tell.

Myliu abudu lygiai.

Gessler.

Girdžiu, pataikai tu į obuolį
Ant šimto žingsnių. Tai gi malonėčiau,
Kad pats, ką moki, man parodytum.
Paimk kilpinį ir nuo savo vaiko
Galvos numuški obuolį. Tiktai
Išsyk pataikyk! Jeigu ne – tai galva
Man atsakysi.

(Visi reiškia persigandimą.)

Tell.

Viešpatie! Baisaus
Dalyko reikalauji tu nuo manęs!
Turiu aš nuo sūnaus galvos O ne,
Miels viešpatie, tu man neliepsi šito! ..
Apsaugok Dieve! ... Negali rimtai
Nuo tėvo reikalauti tokio darbo!

Gessler.

Tu obuolį numušė nuo sunaus
Galvos – aš noriu to ir reikalauju.

Tell.

Kad aš į galvą savo kūdikio
Turėčiau taikyt.... tai jau velyk mirti!

Gessler.

Turėsi šaut, ar mirti su vaiku.

Tell.

Ar aš turiu but žmogžudžiu ant savo
Sūnaus? Tu neturi, o viešpatie,
Vaikų ir nežinai, kas daros tėvo

Širdyji-

Gessler.

lškur toks atsargums staigus?
Girdėjau aš, kad prie sapnų palinkęs
Esi, netaip elgiesi, kaip kiti,
Ir mėgsti dalykus tik ypatingus.
Dėlto gi aš tau tyčia parinkau
Nepaprastą jau darbą. Kits svarstyti –
O tu, akis užmerkęs, juk eini
Ant visko drąsiai.

Berta.

Tamista, gana bus
Iš tų žmonelių juoktis! Juk matai,
Kaip jie išbalę, dreba Jie nepratę
Juokus girdėt iš lūpų tamistos.

Gessler.

Kas sakė, kad juokiuosi?

(Palenkia obelies šaką ties savim.)

Obuolys štai.

Dabar praskirkit vietą ir žingsnius,
Kiek reikiant atskaitykite. Aš duodu
Aštuonesdešimts žingsnių – ne mažiau
Ir ne daugiau. Jis gyrėsi, ant šimto
Galīs pataikyti. Tai šauk dabar,
Tiktai žiūrėk – pataikyki!

Harras.

Dėl Dievo,

Čia ne juokai Vaikuti, pulk tuojau

J kojas vietininkui ir maldaui
Susimylėjimo!

Fuerst (Melchthal'ui, kuris vos susilaiko).

Tik, meldžiamas,

Laikykis, tik nurimk!

Berta (vietininkui).

Užteks jau šito.

Nežmoniška su tėvo širdimi

Taip erzintis. Jei tas varguolis žmogus

Net mirtį būtų užsipelnęs, tai

Ją dešimtį jau kartų išpažino.

Paleiski jį namo. Pažįsta jau

Dabar tave. Tą valandą jis niekad

Neužmirš; atmįs ją ir vaikų vaikai.

Gessler.

Prirengkit vietą Na, greičiau! Ko lauki?

Tu mirtį užpelnei ir nužudyt

Tave galėčiau, bet likimą tavo

Aš pavedu pačiam tau į rankas.

Negali juk rūgot ant nusprendimo

Smarkaus tasai, kam duota yr pačiam

Nulemti savo dalį. Gerą akį,

Sakai, turi. Tai ko gi reik daugiau?

Yr dėlko ir pasirodyt: mieris

Puikus ir užmokėjims didelis.

{ skridinį tai ir kiti pataiko,

Bet tas man tikras vyrs, kuris visur,

Visad tikrai dalyką savo žino;

Kurio ranka, anė akis širdies

Neklauso.

Fuerst (puola prieš jį ant kelių).

Viešpatie! Męs pripažįstam

Augštybę tavo. Maloningu būk!

Imk pusę mano turtų, imki viską,

Tik tėvą atliuosuok nuo darbo to

Baisaus!

Valteris.

Tėvuk! neklūpoki prieš šitą
Negerą žmogų! Kur reik atsistot?
Aš nebijau. J lekiantį juk paukštį
Pataiko tėvas, nenorės jisai
Pataikyt į širdį savo vaiko!

Stauffacher.

Ar nepajudis tavęs, viešpatie,
Nė mažo kūdikio to nekaltybė?

Roesselmann.

O, atsimink, kad Dievas yr danguj,
Kad atsakysi Jam už savo darbus.

Gessler (rodydamas vaiką).

Pririšk it jį prie liepos ten!

Valteris.

Mane

Pririšt! Ne! Būt surištu nenoriu.
Stovėsiu, kaip eriuks, tyliai, ramiai,
Nė kvapo neišleisiu. Kaip surišit,
Tai aš daužysiuosi tuos ryšiuose.

Harras.

Duok nors akis užrišt!

Valteris.

Kam rišti akys?

Ar rodos jums, šaudyklė man baisi
Iš tėvo rankos? Aš jos drąsiai lauksiu,
Nė akimis nemirtelsiu. Greičiau
Parodyk, tėtė, kad tu moki šauti!
Jis netiki tau, nor prapuldyt mus
Tu tyčia, ant piktumo tam beširdžiui,
Imk šauki ir pataikyk!

(Eina prie liepos; uždeda jam ant galvos obuolį.)

Melchthal (valsčionims).

Duosime

Piktadėjystei po akių įvykti?

Kam męs prisiekėme?

Stauffacher.

Bereikalo

Pradėtum. Męs be ginklų, o aplinkui
Matai ragotinių girią.

Melchthal.

Dėlko

Išsykio nepadarėme! Te Dievas
Atleidžia tiems, kur laukti nutarė!

Gessler (Tell'ui).

Atlikk! Mat, pavojinga marų ginklą
Nešiot, nėra šaudyklė kartais gal
J patį net šoviką atsikreipti.
Valsčionių šitoji tiesa didei
Pažeidžia viršininką. Būt ginkluotu
Gal tas tiktai, kas valdo. Jums smagu
Nešioti sau kilpinį ir šaudyklę.
Gera. Tad aš jums mierį rodysiu.

Tell (paima šaudyklę ir įtempia kilpinį).
Praskirkit kelią!

Stauffacher.

Ką? Tu nori.... Niekad
Ranka juk dreba keliai lenkiasi ! . . .

Tell (nuleidžia kilpinį).
Man margsta akyse?

Moters.

O Dieve! Dieve!

Tell (vietininkui).

Atleiski man tą šuvį. Štai širdis. (Apnuogina krūtinę.)
Pašaukki raitelius – tegul ją pervers.

Gessler.

Nereikalausiu tavo gyvasties,
Aš noriu šūvio. Tu, mat, moki viską;
Prie styro taip gi pratęs ne blogiau,
Kaip prie kilpinio; nė audros nežiurai,

Jeigu kam pagelbos reikia. Gelbėjai

Kitus, dabar gi, gelbėtojau, gelbėk

Pats save!

(Tell baimėje kovoja pats su savim; rankos dreba; žiūri tai ant vietininko, tai ant dangaus; urnai stveriasi už įdėtuves, išsiima antrą šaudyklę ir užkiša už ančio; vietininkas viską tai mato.)

Valteris (po liepa).

Tête, šauk! Aš nebijau!

Tell.

¹ Tegul! (Jis vėl prisitaiso kilpinį).

Rudenz

(kurisai per visą laiką stovėjo šaly, vos susilaikydamos, išeina priešais).

Pakaks jau gāzdinti jī šitaip,

Pakaks Juk buvo tai tik ištirims

Jau siekis, rodosi, pilnai atsiektas . . .

Perdidelis aštrums ant naudos

Nišeina. Stygas pertemptas juk trūksta.

Gessler.

Tylēti reik, jeigu nieks nekalbina.

Rudenz.

Aš noriu, aš turiu kalbėt! Karaliaus

Garbē šventa; bet šitokiu būdu

Tiktai nepykanta gali pelnyti.

Ne iš karaliaus valios daroma

Baisinga toji nelabystè; mano

Tauta niužpelnė to smarkavimo

Ir neturi visai tiesos taip siausti.

Gessler.

A, išdrisai!

Rudenz.

Ikšiol, žiūrėdamas

{ tavo darbus, aš tikrai tylėjau

Ir sopolius užrūstintos širdies

Giliai krūtinėje buvau uždaręs.

Ilgiau tylēt tai būtu išdavims

Ir ciesorius mūs ir tėvynės mano.

Berta (įpuldama tarp jųdviejų).
Dėl Dievo, tik neerzink jo labiau!

Rudenz.

Apleidau savo tautą, giminystę
Paniekinau ir prigimtus ryšius
Visus sutraukiau, kad prie jus pristoti.
Man rodės, kad geriau aš už kitus
Darau, norėdams ciesoriaus galybę
Čionai sutvirtinti.... Akys man dabar
Jau atsidarė. Aš išvydau save
Ant krašto prapulties Apgavote
Jūs mano protą, suviliojot širdį
Ir būčiau savo tautai pragaištį
Surengęs.

Gessler.

Kaip drįsti kalbėti šitaip
Su savo viešpačiu?

Rudenz.

Tik ciesorius

Tai mano viešpats, o ne tu. Aš laisvas,
Toks ricierius, kaip tu. Jei šičionai
Tu ne vaduotum ciesoriaus, kurį aš
Gerbiu, tad mesčiau pirštine ir man,
Kaip ricierius, turėtum atsakyti.
Taip, duok ženklą savo raiteliams
Ginkluotas aš ne taip, kaip jie, (rodo žmones)
Aš kardą

Turiu, kas prisiartys

Stauffacher (šaukia).

Obuolys

Nupuolė!

(Tuotarpu, kada visi buvo atsikreipę į šią pusę ir
Berta įpuolė tarp vietininko ir Rudenz'o, Tell šovė.)

Roesselmann.

Vaikas gyvas!

Daug balsų.

Jis pataikė

J obuolį!

(Fuerst blaškosi ir virsta, Berta prilaiko jį.)

Gessler (nusistebėjęs).

Jis šovė? Iš galvos

Išėjo!

Berta.

Vaikas gyvas! Tėvai, rimki!

Valteris (ateina, šokinėdamas, su obuoliu).

Štai, tėtė, obuolys. Žinojau aš,

Kad savo vaiko tu nenužudysi.

(Tell stovi, pasilenkęs, lyg sekdamas akimis paskui šaudyklę; kilpinis išpuola jam iš rankų; pamatęs ateinantį vaiką, skubina prie jo su išskėstu glebiu ir prispaudžia jį drūčiai prie širdies; tame tarpe, apalpęs, puola; visi susigraudinę.)

Berta.

O Dieve gers!

Fuerst (tėvui ir sūnui).

Vaikeliai mylimi!

Stauffacher.

Tai Dievui dėkui!

Leuthold.

Tai man buvo šūvis!

Minės jį žmonės ilgai.

Harras.

Pasakos

Sviets apie Tell'o šūvį, kol kalnai tie

Čionai stovės.

(Paduoda obuolį vietininkui.)

Gessler.

Dėl Dievo, peršautas

Per vidurį! Tas šūvis, reik pagirti,

Nepaprastas.

Roesselmann.

Tiesa, bet vargas tam,
Kas liepė šaut ir vertė gundyt Dievą.

Stauffacher (Tell'ui).

Tik atsipeikėk, kelkis! Vyriškai
Tu išsivadavai, gali jau liuosas
Namo eit.

Roesselmann.

Eisim! eisim! Motinai
Parvesim sūnų! (Nori jį vestis.)

Gessler.

Tell'i, paklausyki!

Tell (grįžta).

Ko reikia, viešpatie?

Gessler.

Tu užslėpei
Šaudyklę vieną – aš mačiau. Kam šitai
Darei ?

Tell (nusiminąs).

Tai toks medėjų paprotys.

Gessler.

O ne, atsakymas toksai netinka.
Kas kita buvo tavo mintyje.
Teisybę pasakyki man be baimės:
Kad būt kas-žin-kas, tavo gyvastis
Užtikrinta. Tai kam kita šaudyklė?

Tell.

Jei mano gyvastį man palieki,
Tai pasakysiu, viešpatie, teisybę.
(Išsitraukia iš ančio šaudyklę ir žiūri į vietininką
baisiomis akimis.)

Antra šaudyklė būtų tekus tau,
Jei būčiau aš užmušęs savo sūnų.
Į tave būt pataikyta tikrai.

Gessler.

Gerais. Tau gyvastį palikt žadėjau
Ir žodį ricieriaus išpildysiu.
Vienok, patyręs tavo piktą mintį
Ir su šaudyklėms tavo susitikt
Negeisdamas, tenai užslėpsiu tave,
Kur mėnuo, anė saulė neprieis.
Suimkit jį! Suriškite! (Tell'į suriša).

Stauffacher.

Nenorėki

Taip elgtis, viešpatie, su žmogumi,
Kuriam pats Dievs malonę rodo aiškiai.

Gessler.

Tegul gi ją parodo antrą kart.
Nuveskite ant laivo! Aš ateisiu
Ir pats nuvešiu jį į Kuessnachtą.

Roesselmann.

Tu negali to, ciesorius negali,
Nės tai liuosybės raštams priešinga!

Gessler.

O kur jie? Ar patvirtino išnaujo
Juos ciesorius? Ne, nepatvirtino.
Tokią malonę galima igyti
Tiktai paklusnumu. Jūs maištadariai
Ir priešininkai ciesoriaus. Pažįstu
Aš jus visus, jus peržvelgiau perdėm.
Dabar tik jį imu iš jūsų tarpo,
Bet kalteje jūs dalyvi visi.

Tad bus geriau tylėti ir klausyti.

(Jis traukiasi; Berta, Rudenz, Harras ir tarnai eina
paskui; Friesshardt ir Leuthold grįžta atgal.)

Fuerst (su dideliu skausmu).

Jau po viskam dabar! Uždarė jį,
O mane su visais namais prapuldė!

Stauffacher (Tell'ui).

O, kam pasiutėlį tu erzina!

Tell.

Tegul but susilaukęs, kas but jautęs
Tokį pat sopulį!

Stauffacher.

O, jau dabar
Pradingo viskas! Męs sykiu su tavim
Visi sukalti jau ir surišti!

Valsčionys (apsupa Tell'į).

Su tavim dingsta paskutinė viltis!

Leuthold (prisiartina).

Man gaila tavęs, Tell'į, bet turiu
Klausyti.

Tell.

Likkite sveiki!

Valteris (su dideliu skausmu, prisiglaudęs prie jo).

O tėve!

Mieliausias tėve!

Tell (pakelia rankas į dangų).

Ten yr tavo tėvs!

Prie jojo šaukkis!

Stauffacher (Tell'ui).

Ką gi tavo pačiai

Sakyti?

Tell (pakėlęs vaiką, širdingai spaudžia prie krūtinės).

Vaikas gyvs, man Dievs padės.

(Greit traukiasi ir eina su kareiviais.)

Pagal paveikslą *Stueckelberg'o* Tellskapelle'je, Šveicarijoj.

AKTAS KETVIRTAS.

Scena I.

Krantas Firvaldšteto ežero nuo rytų pusės. Iš rytų apsupa žiūrą ypatingo pavidalo stačios uolos. Ežeras neramus, banguoja ir ūžia; tarpais, žaibuoja ištrenkia perkūnas.
Kunz, Žuklijas ir Žuklijo vaikas.

Kunz.
Š pats mačiau, tikėkite, ir viskas
Taip atsitiko, kaip aš jums sakau.

Žuklijas.

Tai Tell, geriausias mūsų krašto žmogus,
Mūs viltis ir stipriausia parama

Liuosybės, suimtas ir nugabentas

J Kuessnachtą?

Kunz.

Jį vietininks drauge
Su savim vežt per ežerą ketino.
Iš Flueleno išsiyrus man,
Ką tik jie buvo keltis pasirengę.
Tiktai audra, kuri pakilo tuoj,
Galėjo, rasi, sulaikyti juos.

Žuklijas.

Apkaltas Tell ir vietininko rankoj!
Tikrai, jisai užslėps jį taip giliai,
Kad niekad jau nepamatys nė saulės!
Turėjo jis pabūgti pagiežos
Teisingos liuso žmogaus, šitaip sunkiai
Užrūstinto!

Kunz.

Štai pasakoja vėl,
Būk senis Attinghausen rengias mirti.

Žuklijas.

Tad trūksta paskutinis inkaras
Mūs vilties! Jis tik vienas, ką išdrįso
Pakelti balsą už tiesas žmonių.

Kunz.

Audra vienok didyn vis eina. Likkit
Sveiki. Reiks kaime man apsinakvot,
Jau šiandien persikelt negalims daigtas. (Traukiasi.)

Žuklijas.

Baronas miršta, Tell kalėjime!
Dabar, tirone, tu iškeiki galvą
Ir gėdą mesk į šalį suvisai!
Jau teisios lūpos tyli, šviesios akys
Aptemo, pančiuos gelbinti ranka!

Vaikas.

Koki ledai! Eiva į butą, tėte,
Čionai ant oro likt negalima.

Žuklijas.

O, dūkkit vėjai! Jūs, žaibai, liepsnokit!
 Pratrūkkit, debesiai ir vandenim
 Dangaus užliekit visą šitą šalį!
 Nusmelkkit patį diegą padermių,
 Kurios tur gimti! Gaivalai laukiniai,
 Jūs viešpataukit! Meškos ir vilkai,
 Sugrižkit vėl, nės ta šalis tai jų.
 Čia niekas negyvės juk be laisvės!

Vaikas.

Klausyk, kaip ošia gelmėse, koks vėtros
 Staugims. Da niekad šituos nasruose
 Nesiuto šitaip!

Žuklijas.

Taikyti į galvą
 Sūnaus nė vieną tėvą da ikšiol
 Nieks nevertė! Pats prigimimas pyksta
 Už tokį darbą Nesidyvyčiau,
 Jei uolos tos į ežerą suvirstų;
 Jei tie lediniai bokštai, kur čionai
 Nuo pradžios svieto stovi, tuoj sutirptų;
 Jei griūtų tie kalnai; jei antrą kart
 Užlietų visą sutvėrimą tvanas! (Girdėt varpas.)

Vaikas.

Girdi, tenai ant kalno skambina.
 Tur būt, pamatė laivą skęstant, šaukia
 Pagelbos. (Lipa ant kalnelio).

Žuklijas.

Sveikas dingęs, ką toksai
 Baisus lopšys kelionėje ims supti!
 Negelbės styras čia, nė styrininks.
 Vilnis su vėju mėtė žmogų, tartum
 Plunksnelę. O nėra čionai visai
 Nė įlankos, kur užsislėpt galėtų.
 Tos stačios uolos rankų neišties
 Ir prie grubluotos nepriglaus krūtinės.

Vaikas (rodydamas po kairei).
Tikrai, kad laivas! Plaukia jis tiesiog
Iš Flueleno.

Žuklijas.

Dieve, duok pagelbą
Tiems nelaimingiems! Jeigu vėjas tik
jsprūsta sykį į augštą tarpą,
Tai siunta, daužosi, kaip tas žvėris
J gabartų grotas. Negal atrasti
Sau prieplaukos, nės uolos tik aplink,
Kaip sienos, siekia ik pačių padangių.
(Užaina ant kalnelio.)

Vaikas.

Tai vietininko laivs iš Uri, aš
Pažįstu stogą rausvą ir vėluką.

Žuklijas.

O Dieve teisingiausias! Taip, tai jis,
Tai vietininks Jis pats tenai važiuoja
Ir savo peržengimą vežasi!
Jį greitai pagiežos ranka atrado,
Dabar pajus ant savęs viešpatį
Didesnį. Vilnys neklausys jo balso,
Nenusilenks nė uolos priešais jo
Kepurę Nesimelsk, vaike, nereikia
Trukdyt teisingą ranką teisdario!

Vaikas.

Juk ne už vietininką aš meldžiuosi,
Tiktai už Tell'į, kurs ant laivo yr.

Žuklijas.

Beproti, spangas gaivale! Norėdams
Nubausti vieną kaltą, naikini
Sykiu ir laivą, ir jo styrininką!

Vaikas.

Žiūrėk, žiūrėk, pro Buggisgratą jau
Laimingai praplaukė; tiktai juos vėtra

Skaudi atgal nuo Teufelsmuenstro
Ant Axenbergo neša. Jau išnyko
Man iš akių.

Žuklijas.

Hackmesser ten tiesiog,
Kur sutrupėjo jau ne vienas laivas.
Jei tik neprasilenks, tai ant akmens
Užeis, kurs styri vandenį. Jie turi
Juk gerą styrininką su savim;
Juos Tell tikrai išgelbėti galėtų,
Bet jo galingos rankos pančiuose.

Tell su kilpiniu
(ateina skubiais žingsniais, dairosi su nusistebė-
jimu aplinkui ir matyt didei susijudinęs; ant vidu-
rio scenos puola ant kelių, keldamas rankas nuo
žemės į dangų.)

Vaikas.

Žiūrėki, tėtė, kas per žmogus klūpo.

Žuklijas.

Ant žemės pasirėmęs rankomis
Ir lyg nesavas man išrodo.

Vaikas (prisiartina).

Tėtė!

Eik šian greičiau!

Žuklijas (artinasi).

Kas tai? O Dieve! Tell?
Sakyk, kaip čia atsiradai?

Vaikas.

Ant laivo

Buvai juk surištas!

Žuklijas.

Tai Kuessnachte
Da nepasiekei?

Tell (keliasi).

Aš esmi jau laisvas.

Žuklijas ir vaikas.

Jau laisvas! Dievas rodo stebuklus!

Vaikas.

Iškur čion ateini?

Tell.

Nuo laivo.

Žuklijas.

Šitaip?

Vaikas (tuoju).

Kur vietininkas?

Tell.

Liko ant vilnių.

Žuklijas.

Ar galims daigtas? Na o tu? Kaip save
Nuo pančių ir audros išgelbėjai?

Tell.

Tai Dievo tik malonė Paklausykit!

Žiuklijas ir vaikas.

Sakyk, sakyk!

Tell.

Kas buvo Altdorfe,

Ar žinote?

Žuklijas.

Žinau, žinau aš viską.

Tell.

Kad mane liepė vietininks surišt
Ir vežti ryžosi į savo pilį

Žuklijas.

Iš Flueleno išsiyrete

Męs žinom viską jau. Tiktai sakyki,
Kaip išlikai?

Tell.

Gulėjau aš laive,

Be ginklo, surištas, apleistas žmogus
Tariau, jau neregėsiu niekados

Nė saulės, nė pačios, anė vaikelių

Žiūrėjau, nusiminęs, į vilnis

Žuklijas.

Vargeli!

Tell.

Kėlės vietininkas, Harras
Ir jų tarnai. Kilpinis mano šits
Gulėjo nuo manęs toli, pas styrą.
Priplaukus ties alkūne Axeno,
Dievs davė, juogiai iš daubos Gotardo
Pakilo vėtra taip baisi, smarki,
Kad styrininkų širdys sudrebėjo
Ir tarė, jau prigerti reiks visiems.
Girdžiu, kaip tarnas viens, prie vietininko
Priėjęs, sako: Viešpatie! matai
Kokioj nelaimėje visi mūsų esam,
Kad mūsų visai ant krašto prapulties.
Iš baimės styrininkai nenuvokia
Nė ką daryt, nuleido jau rankas.
Bet su mumis yr Tell, didžios stiprybės
Žmogus ir styrininkas įmanus.
Ar juo negalime pasivaduoti
Tokiam varge? Tada man vietininks
Pasakė: Tell, jei mus iš šitos vėtros
Pasitiki sveikus išvest, tai aš
Paliepsiu tuoj nuimt nuo rankų pančius.
Aš atsakiau jam: viešpatie, gerai,
Pasitikiu, kad su pagalba Dievo
Mums pasiseks išeit iščia sveikiems.
Nurišo pančius, aš prie styro stojau.
Nužvelgęs, kur kilpinis, ant krantų
Ėmiau dairytis, kur geriau iššokti.
Išvydau uolos kraštą, kabantį
Ant ežero

Žuklijas.

Ties Axenu didžiuoju

Žinau, tiktai stebiuosi, kaip užšokt
Ant jos nuo laivo galima ji tokia
Stati

Tell.

Pakūrsčiau tad laivininkus:
Kad sykį męs tiktai prie šitos uolos
Prieitume, tai jau išvengtume
Didžiausią vargą. Pasistengė, greitai
Ten prisiyrėme. Paskutines
Spėkas paleidau, Dievui atsidavęs,
Kad užpakaliu laivo prisiirt
Prie uolos, o tada, kilpinį savo
Urnai pagriebęs, šokau aš ant jos,
Nuspirdamas tolyn nuo krašto laivą.
Tededasi su jais, kaip Dievs norės!
O aš išgelbėtas nuo vėtros varo
Ir prievartos žmonių, bjauresnės da.

Žuklijas.

Stebuklą Dievas su tavim padarė.
Sunku net įtikėt.... Sakyki man,
Dabar kur eisi? Jeigu vietininkas
Išliktų gyvas, tai jis tau neduos
Ramiai gyvent. ^ ^

Da surištas gulėdams
Laive, girdėjau, sakė pats jisai,
Norįs ties Brunnenu išlipt ant kranto
Ir jau į savo pilį vest mane
Per Švicą.

Žuklijas.

Tai sausu keliu jis nori
Tenai nukakti?

Tell.

Jis ketino taip.

Žuklijas.

Tad pasislėpk, nelaukk! Jau antrą kartą
Ištrūkt iš rankos jo nepasiseks.

Tell.

Parodyk, meldžiams, man arčiausią kelią
Tiesiog į Arthą ir J Kuessnachtą.

Žuklijas.

Yr vieškelis, per Steineną kur eina,
Bet mano vaiks išves da trumpesniu
Keliu per Loveržą.

Tell (ištiesia jam ranką).

Tegul jums Dievas

Už tai atlygis! Likkite sveiki!

(Eina ir vėl atsigrįžta.)

Ar neprisiekei su kitais išvieno?

Aš lyg girdejau, minint ir tave.

Žuklijas.

Tiesa, buvau sykiu ir mūsų ryšiui

Prisiečiau. j e n

Skubink, susimildamas,

J Buergleną! Tenai pati nerimsta –

Praneški jai, kad aš išgelbėtas

Ir užslėptas gerai.

Žuklijas.

O ką sakyti,

Užklausius, kur pabėgęs tu esi?

Tell.

Ten su kitais prisiekusiais bus uošvis.

Tegul nepleidžia jų tvirtums, drąsa.

Sakyk, kad laisvas Tell, o neužilgo

Išgirs jie apie mane da daugiau.

Žuklijas.

O ką tu užmanei? Pasisakyki.

Tell.

Kada bus atlikta, kalbės visi. (Traukiasi.)

Žuklijas.

Parodyk kelią, Jenni. Dieve duok jam

Padėką! Ką užmanė, padarys. (Traukiasi.)

Scena II.

Attinghausen'o namuose.

Baronas miršta ant atlošinės kėdės. Fuerst, Stauffacher, Melchthal ir Baumgarten trusiasi apie jį.

Valteris Tell klūpo prieš mirštantį.

Fuerst.

Jau po viskam, jis numirė.

Stauffacher.

Jis guli

Ne taip, kaip miręs. 'Pažiūrėkite,
Štai plunksna juda prikišta prie lūpų.
Ramiai tik miega.

(Baumgarten eina prie durių ir nežinia su kuo kalba.)

Fuerst.

Kas tenai?

Baumgarten (grįžta atgal).

Duktė

Atėjo tavo, Jadvyga; su tavim

Nor pakalbėt ir vaiką pamatyt. (Valteris atsistoja.)

Fuerst.

Ar aš ją suramįsiu, pats ramumo
Neišpažindams? Ar gi visos jau
Nelaimės ant galvos man susirinko?

Jadvyga (įsiveržia).

Kur mano vaikas? Leiskite mane,

Aš jį turiu matyt....

Stauffacher.

Susilaikyki!

Atminki, kad esi namuos mirties.

Jadvyga (puola prie vaiko).

Vaikeli mano! Gyvs likai!

Valteris (apkabina ją).

Mamyte

Mieliausia!

Jadvyga.

Ar ištikro sveiks likai ? (apžiūri jį rūpestingai.)
Ar galims daigts, kad būt į tavo taikęs?
Kaip jis išdriso? O, netur širdies!
Jisai galėjo šaut į savo vaiką!

Fuerst.

Jis darė tai su baime, širdperša,
Per prievartą, norėdamas išvengti
Mirties, paskirtos jiems su vaiku.

Jadvyga.

Kad būt turėjęs tėvo širdį, būtų
Sutikęs šimtąkart numirti pats,
Ne taip daryt!

Stauffacher.

Tu Dievui dėkavoki,
Kad taip gerai pabaigė

Jadvyga.

Ar aš

Galiu užmiršt, kaip atsitiko šitai?
O Dieve! Rodysis man visada,
Kad vaikas surištas, kad tėvas taiko
J jį, ir amžinai šaudyklė lėks
J mano širdį.

Melchthal.

Motin, kad žinotum,
Kaip jį kankino vietininks!

Jadvyga.

Šiurkšti

Širdis tų vyrų! Tik tegul pažeidžia
Kas jų puikybę, tai ant nieko jau
Nežiūri ir pastato aukai galvą
Sūnaus ir širdį motinos!

Baumgarten.

Be to

Gana skaudi dalis jau tavo vyro,

O da tu jį taip sunkiai kaltini!
 Ar tau negaila, kad jis šitaip kenčia?
Jadvyga (atsikreipia ant jo ir žiūri įstebeilintomis akimis).
 Ar ant nelaimės draugo ašaras
 Tik vienas teturi? O kur jūs buvot
 Visi, kada jį pančiais apkalė?
 Kur buvo jūs pagelba? Matėt viską
 Ir taip baisius prileidot dalykus!
 Jūs davėte paimt iš jūsų tarpo
 Bičiulį Ar tai šitaip elgės Tell
 Su jums? Ar buvo jam gana tik vieno
 Pasigailėjimo, kaip raiteliai
 Siųsti anuosyk vijos paskui tave,
 O priešais tave siuto ežeras?
 Jis ašarų ant tavęs juk neliejo,
 Tiktai į valtį šoko, užmiršdams
 Vaikus ir pačią, kad tave išgelbėt....

Fuerst.

Kokią galėjom duot pagelbą jam?
 Mažai mus buvo ir visi be ginklų.

Jadvyga (puola jam ant krūtinės).

O tėve! tu jo taipgi netekai!
 Mums trūksta jo, jam lygiai trūksta mus!
 Apsaugok, Dieve, nuo nusiminimo
 Jo dvasią! J kalėjimą pas jį
 Jau nenueis bičiulio suraminims
 O jeigu jis apsirgtų? Drėgnoje,
 Tamsioj skylėj tikrai turės apsirgti.
 Kaip Alpų rožei kenkia balų ors,
 Taip lygiai jam ne gyvastis be saulės
 Šviesios, be tyro oro. Suimtas!
 Jisai! Jis be liuosybės nekvėpuoja,
 Negali jis gyvent kapų kvapu.

Stauffacher.

Nurimk! Visi mūsų rūpšimės jojo
 Kalėjimą atidaryt.

Jadvyga.

Ką, jūs

Vieni be jo? Kol buvo Tell da laisvas,
Tai viltis buvo, persekiojami
Pagelbą rasdavo ir nekaltybė
Turėjo apginėją – jus visus
Pagelbėdavo Tell. O jūs negalit
Visi sykiu jo pančius atliuosuot.
(Baronas pabunda.)

Baumgarten.

Jau pasijudino, nutilkit!

Attinghausen (pasikeldamas).

Kur jis?

Stauffacher.

Katras?

Attinghausen.

Nėra jo, paskutinėje
Valandoje mane apleidžia!

Stauffacher.

Mini

Jis giminaitį. Duota jam žinia?

Fuerst.

Jau pasiuntėm pas jį. Susiraminki!
Atkrypo jo širdis, jis mūs dabar.

Attinghausen.

Ar jis jau eina už tėvynę savo?

Stauffacher.

Su drąsybe didvyrių.

Attinghausen.

Tai dėlko

Neteina jis atsimti paskutinį
Palaiminimą nuo manęs? Jaučiu,
Mirtis arti.

Stauffacher.

Ne, tamista, negali

Tai buti! Miegas tas sustiprino
Ir akys jau dabar kur kas smagesnės.

Attinghausen.

Skausmai tai gyvastis; jau jie mane
Paliko. (Užtėmyja vaiką.) O keno tas vaikas?

Fuerst.

Mano

Anuks, netekęs tėvo. Tamista,
Palaimink jį!

(Jadvyga su vaiku puola ant kelių prieš mirštantį.)

Attinghausen.

Visi, visi jūs liekat

Našlaičiais Varge mano! mirdamas,

Turiu matyti prapultį tėvynės!

Taip ilgai gyvenau, o tik dėlto,

Kad visą viltį nusinešt į kapą!

Stauffacher (Fuerst'ui).

Ar duosim jam numirt nuliūdusiam?

Ar vilties spinduliais mės neapšviesim

Jo paskutinių valandų? Garbus

Barone! Džiaugkis! Mės da neapleisti,

Da neprapuolėme.

Attinghausen.

Kas gelbėtų?

Fuerst.

Mės patys. Išklausk! Trys mūsų valsčiai
Pasirengė išvyti tironus.

Mūs ryšį prisiega yra suveržus.

Pradėsime da prieš naujus metus.

Ir tavo dulkės laisvoje jau žemėj

Ilėsīs.

Attinghausen.

Ar išties yra ryšys?

Melchthal.

Tojpat dienoj visi sukils. Jau viskas

Yr prirengta ir paslaptis tvirtai

Užlaikoma, nors ją daug svieto žino.
Po kojomis tironų žemė grius
Ir dienos jų valdžios jau suskaitytos.
Niužilgo čia nebus nė ženklo jų.

Attinghausen.

Jie turi tvirtumas.

Melchthal.

Jos tą pat dieną

Sugrius.

Attinghausen.

Ar priguli prie ryšio to

Bajorai.

Stauffacher.

Lauksime nuo jų pagalbos,
Jei reiks, tuotarpu ūkininkai tik
Prisiekę.

Attinghausen (pamaži keliiasi, nusistebėjęs).

Ar vieni tik ūkininkai

Prie darbo imasi be pašelpos

Bajorų? Ar taip daug jie patys gali

Pasitikėt ant savo pajiegu?

Tad mūsų jau čia visai nereikalingi

Ir galime ramiai sau į kapus

Keliaut. Nestos gyvenimas – naujų reik

Spėkų pagerinimui žmonijos.

(Padedą ranką ant galvos klūpojančio prieš jį vaiko.)

Nuo tos galvos, kur obuolys gulėjo,

Nauja, geresnė prasidės laisvė.

Kas sena – griūva, mainosi gadynės,

Gyvenims naujas gauna atžalas

Ant griuvėsių.

Stauffacher (Fuerst'ui).

Matai, kaip akys žiba!

Tai jau ne užgesimas gyvasties,

Tik aiškiai matomas spindėjims naujo

Gyvenimo.

Attinghausen.

Štai iš senų pilių
 Bajorija išein prisiekti miestams.
 Jau Uechtland, Thurgau duoda pavyzdį,
 Augštai iškėlęs Bern valdingą galvą,
 Freiburg tikriausia yr vieta laisvų,
 Sujudęs Zuerich žmones karui rengia —
 Jau priešais amžinus jo apkasus
 Karalių sutrupėjusi galybė
 (Toliau kalba pranašo balsu, labyn vis užsidegdamas.)
 Matau, kaip kunigaikščiai ir kiti
 Didžiūnai šarvuose artyn ateina
 Apveikt nekaltą tautą piemenų.
 Ant gyvasties ir ant mirties kovoja.
 Štai ūkininks, su nuoga krūtine
 Ant ašmenų ragotinių užgulęs,
 Sulaužo jusias Krinta jau žiedai
 Didžiūnų O liuosybė kelia savo
 Vėluką

(Spausdamas rankas Fuerst'ui ir Stauffacher'ui.)

Tad laikykitės išvien
 Tvirtai ir amžinai Tegul liuosybė
 Kiekvienas jįs pažįsta Ant kalnų
 Pasistatykit ženklus, kad galėtų
 Greičiau į vietą susirinkt ryšiai....
 Laikykitės vienybėje vienybėj....

(Puola atgal ant pogalvio ir miršta, laikydamas da
 rankose anūdvių rankas; Fuerst ir Stauffacher
 žiuri į jį tulą laiką, tylėdami, ir traukiasi nuliudę;
 tuotarpu susirenka tarnai, išreikšdami skausmą;
 tuli klaupia prieš numirėlį ir laisto jo rankas aša-
 romis ; laike tos tylios scenos atsiliepia pilies varpai.)

Tie patys ir Rudenz.

Rudenz (greit įeidamas).

Ar gyvas da? Sakykite, ar da
 Išgirs mane?

Užlaikoma, nors ją daug svieto žino.
Po kojomis tironų žemė grius
Ir dienos jų valdžios jau suskaitytos.
Niužilgo čia nebus nė ženklų jų.

Attinghausen.

Jie turi tvirtumas.

Melchthal.

Jos tą pat dieną

Sugrius.

Attinghausen.

Ar priguli prie ryšio to

Bajorai.

Stauffacher.

Lauksime nuo jų pagalbos,
Jei reiks, tuotarpu ūkininkai tik
Prisiekę.

Attinghausen (pamaži keliausi, nusistebėjęs).

Ar vieni tik ūkininkai

Prie darbo imasi be pašelpo

Bajorų? Ar taip daug jie patys gali

Pasitikėt ant savo pajėgų?

Tad mes jau čia visai nereikalingi

Ir galime ramiai sau į kapus

Keliaut. Nestos gyvenimas — naujų reik

Spėkų pagerinimui žmonijos.

(Padeda ranką ant galvos klūpojančio prieš jį vaiko.)

Nuo tos galvos, kur obuolys gulėjo,

Nauja, geresnė prasidės laisvė.

Kas sena — griūva, mainosi gadynės,

Gyvenims naujas gauna atžalas

Ant griuvėsių.

Stauffacher (Fuerst'ui).

Matai, kaip akys žiba!

Tai jau ne užgesimas gyvasties,

Tik aiškiai matomas spindėjimas naujo

Gyvenimo.

Attinghausen.

Štai iš senų pilių
 Bajorija išein prisiekti miestams.
 Jau Uechtland, Thurgau duoda pavyzdį,
 Augštai iškėlęs Bern valdingą galvą,
 Freiburg tikriausia yr vieta laisvų,
 Sujudęs Zuerich žmones karui rengia –
 Jau priešais amžinus jo apkasus
 Karalių sutrupėjusi galybė
 (Toliau kalba pranašo balsu, labyn vis užsidegdamas.)
 Matau, kaip kunigaikščiai ir kiti
 Didžiūnai šarvuose artyn ateina
 Apveikt nekaltą tautą piemenų.
 Ant gyvasties ir ant mirties kovoja.
 Štai ūkininks, su nuoga krūtine
 Ant ašmenų ragotinių užgulęs,
 Sulaužo jasias Krinta jau žiedai
 Didžiūnų O liuosybė kelia savo
 Vėluką

(Spausdamas rankas Fuerst'ui ir Stauffacher'ui.)

Tad laikykitės išvien
 Tvirtai ir amžinai Tegul liuosybė
 Kiekvienas jęs pažįsta Ant kalnų
 Pasistatykit ženklus, kad galėtų
 Greičiau į vietą susirinkt ryšiai
 Laikykitės vienybėje vienybėj....

(Puola atgal ant pagalvio ir miršta, laikydamas da
 rankose anūdvių rankas; Fuerst ir Stauffacher
 žiūri į jį tulą laiką, tylėdami, ir traukiasi nuliudę;
 tuotarpu susirenka tarnai, išreikšdami skausmą;
 tūli klaupia prieš numirėlį ir laisto jo rankas aša-
 romis; laike tos tylios scenos atsiliepia pilies varpai.)

Tie patys ir Rudenz.

Rudenz (greit įeidamas).

Ar gyvas da? Sakykite, ar da
 Išgirs mane?

Fuerst (užsikreipęs, rodo jam numirėlį).

Dabartės tu jau liksi

Mus apginėju ir valdytoju;

Pilis ta jau kitu vardu vadžsis.

Rudenz (pamato lavoną ir stovi suspaustas
didelio skausmo).

O Dieve mielas! Argi pervėlus

Būt mano gailestis? Ar negalėjo

Valandėles kelias da pagyvent

Ir pamatyt, kaip atsimainė mano

Širdis? Aš balsą jo paniekinau,

Kaip buvo gyvas da Dabar apleido

Ant visados ir aš pasilieku

Su mano taip sunkia kalte! Sakykit!

Ar numirė jis užsirūstinęs

Ant manęs?

Stauffacher.

Mirdamas, girdėjo viską,

Ką padarei, ir laimino tave.

Rudenz (klaupia prieš numirėlį).

O brangios liekanos garbingo vyro!

Lavone jau be dvasios! J rankas,

Mirties atšaldytas, galiu sudėti

Tau prisiegą, kad su svetimšaliais

Ant amžių jau visus ryšius sutraukiau.

Aš vėl prie savo sugrižau tautos.

Dabar šveicaras aš ir jau neliausiu

Juo būti niekados ... (atsistodamas) Gailėkitės

Bičiulio, tėvo, bet nenusiminkit!

Aš paveldėjau ne turtus tiktai,

Bet širdį jo ir dvasią. Aš jaunas

Jums viską padarysiu, ką jis sens

Da liko kaltas. (*Fuerst'ui*) Tėve, duok man ranką!

Ir jį rankas paduokite! Ir tu,

Melchthal! O, nesikreipkite nuo manęs!

O sandoroje rasime sau lygias
Tiesas. (Valandėlę palūkėjęs) jus tylit? Ar neturit man
Jau nieko pasakyti? Ką? Da bijot
Manim užsitikėt? Tai priverstas
Esmi prieš jūsų valią įsiveržti
Jūsų paslaptį. Anuosyk juk
Susirinkimas jūs prisiekė kilti.
Žinau aš viską, ką jūs veikėt ten.
Ir tai, su kuo jūs man nepasisakėt,
Kaipo grebežių šventą, užlaikiau.
Tikėkit, priešių savo žemės niekad
Aš nebuvau, nekeršyčiau ant jos.
Gaišuodami, jūs darot nišmintingai.
Nelaukia laikas, reikia skubintis.
Ir Tell auka gaišavimo juk tapo.

Stauffacher.

Prisiekėme Kalėdų laukt.

Rudenz.

O aš

Ten nebuvau, aš neprisiečiau šito.
Jūs laukkite, aš dirbsiu.

Melchthal.

Ką? Ar tu

Rudenz.

Dabar esmi aš prie tėvų tos žemės
Paskirtas, mano pareiga — jus gint.

Fuerst.

Artesnė pareiga tas brangias dulkes
Gražinti žemei.

Rudenz.

Atliuosavę jau

Tėvynę, jam galėsime ant grabo
Uždėt vainiką apgalėjimo.
Bičiuliai! Aš taipos gi su tironais
Turiu rokundą, ne tikt jūs vieni,
Klausykit ir žinokite! Prapuolė

Berta, kurią drąsus piktadaris
Iš mūsų tarpo išvogė.

Stauffacher.

Tironas

Su prievarta kėsinaš ant laisvų
Bajorų?

Rudenz.

O bičiuliai! Aš žadėjau
Pagelbą, o jos pats turiu prašyt.
Mieliausiąją išplėšė man. Kas žino,
Kur ją nudės ir kokią prievartą
Ant josios išbandys, idant sutiktų
Išeit už neapkenčiamo žmogaus!
Nepleiskite manęs ir man padėkit
Išgelbėt ją! Ji myli jus. Tikrai
Ji užsipelniusi, kad visos rankos
Dėl jos apsiginkluotų.

Fuerst.

Ką turi

Daryt?

Rudenz.

Ar aš žinau? Tamsumoje toj,
Kuri likimą josios apsupa,
Tam nusiminime neišpasakytam
Aš susigriebti negaliu ir viens
Tiktai dalykas aiškus man: ją galim
Atkasti vien tik išpo griuvėsių
Galybės mūs tironų; reikia visos
Paimti tvirtumos, idant j jos
Kalėjimą galėtume įeiti.

Melchthal.

Eime! Būk mūs vadu! Męs su tavim.
Kam ant rytojaus atidėt, ką šiandien
Atlikti galime? Prisiekiant mums,
Tell buvo laisvas, ypatingo nieko
Nebuvo atsitikę. Laikas gi

Tiesas atmaino. Kas bus taip baimingos
Širdies, kuris pabūgtų da dabar?

Rudenz (Fuerst'ui ir Stauffacher'ui).
Ginkluokitės ir ruoškitės prie darbo.
Palaukkite ugnies ženklų. Greičiau,
Ne kaip laivazėglis gal lėkt, pasieks jus
Jau apgalėjimo žinia. Ugnis
Išvydę, kaip audra ištikit priešų
Ir griaukite tironų pamatus! (Visi traukiasi.)

Scena III.

Įdubęs kelias ties Kuessnachtu.

Kelias leidžiasi tarp uolų žemyn ir kas eina, pirm
Esirodymo ant scenos, matyt ant augštumos.
Eolos apsupa visą sceną; arčiausioji, išsikišusi į
prysakį, apaugusi krūmais.

Tell (ateina su kilpiniu).

Jis ta augšta dauba praeiti turi.
Juk kito kelio nėra į Kuessnachtą.
Čionai atliksiu Ir vieta tam tyčia:
Už krūmo užsislėpęs, šaudykle
Lengvai aš jį pasieksiu. Siauras kelias
Neduos jiems vytis mane. Padaryk,
O vietininke, su dangum rokundą!
Atėjo tavo valanda — dingai.
Aš visada buvau romus ir šūvį
Aš taikiau tik į žvėris laukinius,
Minties nesutepė man žmogžudystė.
Tu mano širdį užkrėtei nuodais,
Išmokinai mane baisaus dalyko:
Kas jau į vaiko galvą taikyt gal,
Tikrai pataikys ir į priešiaus širdį.
Nuo tavo pasiutimo ginti reik
Pati ir nekalti vaikai. Kada aš
Tempiau kilpinį drebančia ranka,
O tu, nudžiugęs velniškai, netleidai,
J vaiko galvą šauti versdamas,

Kada, netekęs nuojiegos meldžiaus
 Atleisti, tąsyk įžadus baisius
 Aš padariau – juos Dievas tik girdėjo –
 O tai, kad antrą šūvį taikysiu
 Į tavo širdį. Ką tada prisiečiau,
 Tai šventa yr, išpildyt pridera.
 Tu mano viešpats, ciesorių vaduoji,
 Bet nė pats ciesorius nebūtų sau
 Tiek pasivėlyjęs, kiek tu. Jis tave
 J šitą kraštą siuntė tiesdarius
 Mums būti – kad ir rūščiu, bet teisingu –
 Ne varinėti piktadėjystes
 Ir tarpe mūsų žmogžudžiaut be baimės.
 Yr Dievs, kurs baudžia ir atkeršija.
 Šaudykle mano, tu brangiausias turte
 Šioj valandoj! aš noriu mierį tau
 Parinkt, kurį nepermušė ikšiolei
 Nužeminta malda bet tau tegul
 Jis bus įveikiams. Tu, teisus kilpini,
 Kurs, man bežaidžiant, tarnavai tikrai,
 Nepleisk manęs, atliekant rūstų darbą!
 Tu, ištikimas styge, kurs sparnus
 Dažnai suteikdavai šaudyklėms mano,
 Nors tik dabar man išlaikyk! Jei ta
 Šaudyklė štai perniek nueit turėtų,
 Tai su savim aš neturiu kitos.

(Per scena eina keleivis.)

Ant šito akmeninio suolo sėsiu,
 Jis atilsui keleivių parengtas.
 Čia ne šeimyna Eina viens pro kitą,
 Nė nepaklausęs apie jo skausmus
 Praeina užsirūpinęs vaisbūnas
 Ir piligrims su pundeliu lengvu;
 Minyks dievuotas, žmogžudys paniuręs
 Ir linksmas giesmininks; arba koksai
 Sugaišėlis, apkrovęs sunkiai arklį.
 Ateina čion iš tolymų kraštų,

Nėsa kiekvienas kelias veda žmogų
 Į svieto galą. Traukia jie visi
 Su savo reikalais – o mano reikals
 Yr žmogžudystė! (atsisėda) Džiaugdavotės jūs,
 Vaikeliai mieli, man namo sugrįžus,
 Nės jums parnešdavau visad ką nors:
 Ar gražią Alpų kvietką, ar paukščiuką,
 Arba varlių dėžutę. Šiuo žygiu
 Kitokio jieškau laimikio. Aš tykau
 Ant dyko kelio, priešų trokšdamas
 Užmušt. Net ir dabar, vaikeliai mano,
 Aš jūs atsimenu ir ketinu
 įtempt kilpinį jūsų nekaltybei
 Apginti nuo tirono pagiežos.
 Aš tykau šičionai žvėries stambesnio.
 Medžiotojas nesyk žiemos laike
 Per dieną turi klaidžioti aplinkui,
 Nuo uolos vėl ant uolos šokinėt
 Ir ant slidžių kabintis sienų, savo
 Paties krauju prisilipindamas,
 Kad susigriebti ožkpalaikę menką,
 Čia laimikis viršesnis juk – širdis
 Pikčiausio mano priešiaus, kurs nor mane
 Prapuldyt.

(Girdėt iš tolo linksma muzika, kuri artinasi.)

Aš su savo kilpiniu
 Per visą amžį nesiskyrčiau, šaudyt
 Vis mokinausi. Įpat vidurį
 Pataikydavau tankiai ir už šūvį
 Geriausią man vis tekdavo garbė.
 Bet šiandien noriu aš tikrai jau gerą
 Parodyt šūvį, kurs visoj kalnų
 Apygardoj garsus tur pasilikti.

(Per sceną eina vestuvės keliu augštyr; Tell žiūri,
 pasirėmęs ant kilpinio; Stuessi, šaudytojas, prisi-
 artina prie jo.)

Stuessi.

Turtingas klioštoriaus dešimtininks
Iš Moerlischacheno štai pačią veda.
Jis Alpuos ima daug dešimtinių.
Jo nuotaka yra iš Imisee'o.
Per visą naktį šiandien Kuessnachte
Jie linksmįsis. Eiva! Kiekvienas geras
Žmogus bus svečias mylimas.

Tell.

^R**Rimti**

Svečiai vestuvių namuose netinka.

Stuessi.

Numeski nuo širdies tą rūpestį!
Naudokis, kol gali. Dabar taip sunkus
Laikai, dėlto nuo džiaugsmo bėgt nereik.
Čia linksminas, o kur kitur šarvoja.

Tell.

O tankiai susieina net sykiu.

Stuessi.

Tai taip dabar jau dedasi ant svieto.
Visur nelaimių pilna. Glarnere
Nugriuvo visas kalno šonas.

Tell.

[̄] .
[̄]Patys

Kalnai jau griūva? Nenustovi nieks
Tvirtai ant žemės.

Stuessi.

O kaipkur stebuklai

Tikri. Štai ką man pasakojo viens
Iš Badeno pargrižęs: pas karalių
Keliavo raitelis; bejojantį
Sutiko spiečius širšių, užsipuolė
Ant arklio ir užpjovė ikismert,
O raitelis turėjo eiti pėsčias.

Tell.

Silpnam taiposgi duotas yr gylys.

(Ateina Armgardasu keletą vaikų ir sustojapriekeliogalo.)

Stuessi.

Tai pranašauji didelę nelaimę
Ar darbą kokį nors nežmonišką.

Tell.

Juk kas diena męs matom tokius darbus.
Nereik nė kokio pranašavimo.

Stuessi.

Laimingas, kas ramiai gal dirbti žemę,
Gyvendamas tarp saviškių.

Tell.

Negalės

Ramiai gyventi nė romiausias žmogus,
Jei panorės kaimyns nelabėlis.

(Tell' nerimdamas, tankiai žiūrinėja ant kelio
augštumos.)

Stuessi.

Likk sveikas! Tu turbūt ko lauki.

Tell.

Laukiu.

Stuessi.

Laimingo pargrižimo pas savus!
Iš Urio, sveikas? Mūsų vietininko
Da šiandien laukiam, grįžtant ištenai.

Keleivis (ateina).

Nėra ką laukt. Vanduo užliejo visą
Apygardę nuo didelio lytaus
Ir tiltus nunešiojo (Tell atsistoja).

Armgarda (greit prieidama).
Vietininkas

NeAžtal?

Stuessi.

Ar jis reikalingas tau?

Armgarda.

Tikrai.

Stuessi.

Tai kam da jam pastoti kelią?

Armgarda.

Čia nepraeis pro šalį ir turės
Mane išgirst.

Friesshard (ateidamas greit, garsiai šaukia).
Iš kelio! Mūsų viešpats

Atjoja tuoj (Tell traukiasi).

Armgarda (guviai).

Atjoja vietininks!

(ji eina su vaikais ant pryšakio scenos; Gessler ir
Harras raiti pasirodo ant kelio augštumos.)

Stuessi (Friesshard'ui).

Kaip parėjot per vandenį, kurs tiltus
Nugriovė? *Friesshardt.*

Ėmėmės su ežeru,

Tai ką gi mums toks Alpų vandenėlis!

Stuessi.

Jūs kėlėtės laivu tokioj audroj?

Friesshardt.

O kaipgi. Aš to neužmiršiu niekad

Stuessi.

Palaukk, papasakok!

Friesshardt.

Ne, negaliu.

Turiu į pilį skubint pasakyti,
Kad vietininkas grįžta (traukiasi).

Stuessi.

Jei laive

Geri būt buvę žmonės, tai jie būtų
J dugną nugramzdėję. O toki
Nelabėliai nė vandenį neskęsta,
Nė ugnyje nesudega. (Apsidairo) O kur
Medėjas dingo, su kuriuo kalbėjau? (Traukiasi.)
Gessler ir Harras raitu.

Gessler.

Sakyk, ką nori sau, aš ciesoriui

Tarnauju ir turiu juk jam įtikti.
 Jis atsiuntė mane ne pataikaut
 Žmonėms ir glostyt juosius – paklusnumas
 Jam reikalingas. Reik išrišti tiktai,
 Kas turi viešpataut čionai: artojas,
 Ar ciesorius.

Armgarda.

Dabar prieit pats laiksl
 (Artinasi nedrąsiai.)

Gessler.

Juk ne juokams pakabinau kepurę
 Ir ne išbandymui širdies žmonių,
 Nėš juos seniai pažįstu. Aš norėjau
 Tiktai juos išmokinti sprandą lenkt,
 Kurį tiesiog iškėlę laiko. Tyčia
 Pakabinau kepurę vietoje
 Neprasilenkiamoj, idant matytų
 Visi ir atsimintų viešpatį.

Harras.

Jie tur tiesas.

Gessler.

Svarstyti jas nėra laiko.
 Yr svarbesni daigtai vykdinami;
 Nor augti namas ciesoriaus; ką tėvas
 Pradėjo, tai sūnus užbaigti nor,
 Bet tautpalaikė ta užstoja kelią.
 Ar šiaip, ar taip ji reik nustumt.
 (Nori prajoti, bet moteriškė puola ant kelių prieš
 vietininką.)

Armgarda.

Malonės, viešpatie! Mielaširdystės!

Gessler.

Ko stovi čia ant kelio? Eik šalin!

Armgarda.

Kalėjime uždarė mano vyrą.
 Vaikučiai verkia duonos Viešpatie!
 Pasigailėti teikkis mūs, varguolių!

Tai ne! Jau man vis viena! Tū iščia
Nišeisi, man teisybės nepadares.
Raukyki kaktą, akimis žaibuok,
Kaip nori tik. Jau taip męs nelaimingi,
Kad mums rūstybė tavo nerūpi....

Gessler.

Praleiski, moteriške, nės sumindžios
Tave arklys.

Armgarda.

Vai mindžiok, mindžiok! Štai....

(Pastumia vaikus ir pati atsigulia ant kelio.)

Guliu čia su vaikais — tegul našlaičius

Kanopos tavo arklio mindžioja!

Tai da tikrai bus nekalčiausias darbas

Iš tų, ką tu esi padaręs jau

Harras.

Ar tu pasiutusi?

Armgarda (labyn užsidegdama).

Seniai mūs žemę

Tu mindžioji! Aš moteriškė tik,

Bet, vyru būdama, aš padaryčiau

Geriau — nesivoliočiau dulkėse

(Girdėt vėl muzika ant kelio augštumos, bet nutyla.)

Gessler.

Kur mano žmonės? Tuoį tegul prašalys

Iščia tą moteriškę, nės galiu

Taip padaryt, kad reiks paskui gailėtis.

Harras.

Tarnai negal praeit — vestuvės jiems

Užkimšo kelią.

Gessler.

Da esmi perlengvas

Valdytojas tai tautai — da liuosi

Liežuviai, nepmalšinta da, kaip reikiant.

Vienok prisiekiu, viskas virs kitaip:

Priversiu užsispyrusį jų būdą,

Prispausiu drąsą dvasią jų laisvės,

Naujas tiesas neklausančiam tam kraštui

Išleisiu ir (Šaudyklė jį perveria; griebiasi

ranka už širdies ir blaškosi, dusliai kalbėdamas.)

O Dieve! susimilk!

Harras.

Dėl Dievo! Kas tai yr? Iškur šaudyklė?

Armgarda (pašokdama).

Jis nužudytas! Užmuštas! Nupuls,
Jau blaškosi! Nušauts! Į pačią širdį
Šaudyklė jam pataikė!

Harras (nušoka nuo arklio).

O! baisus

Atsitikimas! Ricieriau! Prie Dievo
Malonės šaukkis – laukia jau mirtis!

Gessler.

Tai Tell'o šūvis. (Puola nuo arklio į Harras'o
glėbį ir tampa paguldytas ant suolo.)

Tell (pasirodo ant uolos viršūnės).

Pažinai šoviką,

Nė nejieškoki kito! Jau laisvi
Męs esam, nekaltybė jau apginta
Nuo tavęs, jau daugiau nekenksi mums!
(Pradingsta už uolos; subėga žmonės.)

Stuessi (pryšakyje).

Kas pasidarė?

Armgarda.

Vietininks nušautas.

Žmonės (subėgdami).

O kas nušautas?

(Arčiau esantiems vestuvinkams atėjus ant scenos,
tolesniejie da ant kalnelio eina su muzika.)

Harras.

Kraujas ištekęs –

Pagelbą duokit! Žmogžudį pagaukit!
Nelaimingasis, štai koks tavo gals . . .
O neklausėi, kaip persergėjau tave!

Stuessi.

Dėl Dievo, guli jau be gyvasties.

Daug balsų.

Kas užmušė?

Harras.

Ar žmonės tie pasiuto
Su savo muzika prie mirštančio?
Tegul nutyla! (Muzika staiga nutyla ir da dau-
giaus svieto susirenka.)

Viešpatie, pratarki
Ką nors, jei išgalī. Ar neturi
Man pasakyti ko? (Gessler duoda ženklus ranka
ir, iširdęs, juos atkartoja, nės mato, kad jo ne-
supranta.)

Į kur dabartės?
į Kuessnachtą? Nesuprantu tavęs.
Nebūk taip nekantrus. Jau apie žemę
Tu nesirūpink, tik su dangum,
Žiūrėki, atsiteisk.

(Visa vestuvių draugystė apstoja aplinkui mirš-
tantį su pasibaisėjimu, bet be gailėsčio.)

Stuessi.

Tai, kaip pabalo
jau akys užsimerkė miršta jau.

Armgarða (pakėlusi vaiką).
Vaike, žiūrėki, kaip tironas miršta!

Harras.

Pasiutus moteriškė, ar jausmų
Tu neturi, jei iš tokios baisybės
Džiaugiesi? Gelbėkit.... Ar nepadės
Man nieks ištraukt iš žaizdos šaudyklę?

Moters (traukiasi atgal).
Nepalytėsim Dievo užmuštą!

Harras (išsitraukdamas kardą).
Kad jus velniai visus grėbtę pagrėbtų!

Stuessi (stveria jį už rankos).
Sustoki, tamista! Juk tavo jau
Valdžia pasibaigė. Tironas dingo.
Daugiau nekėsime mės prievartos.
Mės esame laisvi.

Visi (su dideliu trukšmu).

Laisva tėvynė!

Harras.

Tai šitoki dalykai? Tai taip greit
Jau baimė baigiasi ir paklusnumas?

(Ateinantiems ginklanešiams)

Žiūrėkit, kokia atsitiko čion
Baisinga žmogžudystė_____Nėr pagalbos
Veltui mūsų gaudytume žmogžudį.
Mūsų turim kitą rūpestį didesnę
J Kuessnachtą! Reik gelbėt tvirtumos
Mūs ciesačia! Nėsa jau pasileido
Visa tvarka ir pareigų ryšiai,
Nėra žmogaus, kuriuo užsitikėti
Galėtum.

(Jam besitraukiant su ginklanešiais, pasirodo šeši
Broliai Mielaširdingi.)

Armgarda.

Leiskit! Leiskit! Eina štai
Mielaširdingi Broliai.

Stuessi.

Vos lavonas
Tik atsirado — renkasi varnai.

Broliai Mielaširdingi

(apsupa pusiauračiu numirėlį ir gieda žemu balsu.)

Mirtis nenori palūkėti,
Tuoje nešas auką su savim;
Pusiaukelyje užpuola žmogų,
Neduoda džiaugtis gyvastim.

Nors būt neprisirengęs kas
Prieš Tiesdary stot priverstas.

(Atkartojant paskutines eiles, uždanga nusileidžia.)

Pagal paveikslą *Stueckelberg'o* Telskapelle'je Šveicarijoje.

AKTAS PENKTAS.

Scena I.

Talpi vieta Altdorfe. Gilumoje scenos po tiesiai stovi Uri-Jungas da su styrinčiomis paspyromis, kaip pirmojo akto trečioje scenoje; po karei matyt daug kalnų, ant kurių dega ugnies ženklai. Švinta.

Iš įvairių kraštų atsiliepia varpai.

Ruodi. Kuoni. Verni. Mūrininkas. Daug svieto, moterų ir vaikų.

Ruodi.

r matot ant kalnų užkurtus laužus?

Mūrininkas.

Ar girdite iš užgirio varpus?

Ruodi.

Jau priešius apveikts.

Mūrininkas.

Pilys užkariautos.

Ruodi.

O Uri kęs tironų tvirtumas
Ant savo žemės? Ar męs paskutiniai
Liuosais pasivadįsim? Duosime
Styrėti Jungui, kurisai norėjo
Kalinti mus? Gloda jo! Reik sugriaut!

Visi.

Sugriaut! Sugriaut! Sugriaut!

Ruodi.

Kur triūbytojas

Iš Urio?

Triūbytojas.

Čia. Ko reikia?

Ruodi.

Užsilipk

Ant augštumos sargyklos ir užtriūbyk,
Kad balsas atsilieptų kalnuose
Ir atbalsius subudinęs tarp uolų
Užragintų kalnėnus rinktis tuoj.

(Triūbytojas traukiasi; ateina Fuerst.)

Fuerst.

Palaukkite, bičiuliai! Da neturim
Ikšiol žinių iš Untervaldeno
Ir Švico. Pasiuntinio tik palaukkim.

Ruodi.

Ko laukti? Jau tirono nēr. Diena
Liuosybės jau prašvito.

Mūrininkas.

Ar niužtenka

Tų degančių aplink pasiuntinių?

Ruodi.

Eisime visi podraugiai, vyrai, moters!
Išverskit paspyras! Paleiskite
Skliautus! Sugriaukit sienas! Kad neliktų
Akmens ant akmenio!

Mūrininkas.

Na, draugdirbiai,
Prie darbo? Męs pastatēm, tai mokēsīm
Sugriauti.

Visi.

Griaukime! (supuola iš visų pusių ant triobos.)

Fuerst.

Negalima

Jau sulaikyt.

Ateina Melchthal ir Baumgarten.

Melchthal.

Ar da pilis čia stovi,
Kada jau Sarnen guli pelenuos,
O Rossberg griuvėsiuos?

Fuerst.

Melchthal! Ar laisvę
Mums atneši? Sakyk, ar jau visa
Šalis yr apvalyta nuo tironų?

Melchthal (apkabindamas jį).

Visa jau. Džiaugkis tėve! Štai šioje
Valandoje, kurioj su tavim kalbam,
Šveicarijoj tironų jau nėra.

Fuerst.

Sakyk, kaip tvirtumas jūs apgalėjot?

Melchthal.

Su drąsumu didžiu ant Sarneno
Užpuolė Rudenz. O prieš tai da naktį
} Rossbergą aš pats įsiveržiau.
Klausk, kas atsitiko. Kaip jau priešius
Męs iššlavēm ir pilį uždegēm,
Kaip liepsnos jau prasimušė į dangų,
Atbėga greitai tarnas Gessler'o
Ir šaukia, kad ten dega Bruneckiutė.

Fuerst.

O Viešpatie! (Girdėt lūžtant paspyras.)

Melchthal.

Ji buvo užslėpta
Čion Gessler'o. Jgiltas tartum, Rudenz
Pašoko, kaip iš dūmų ėmė šaukt
Nelaimingoji . . .

Fuerst.

Ar ištirkēt jājā?

Melchthal.

Tik greitumu ir drąsumu! Jei jis
Būt buvęs, kaip pirma, sau tik bajoras,
Tai mums būt buvus miela gyvastis;
Bet jis mūs draugininks, o Bertą žmonės
Mylėjo taip gi. Šokome dėlto
Tiesiog į ugnį.

Fuerst.

Ar ištraukēt jājā?

Melchthal.

Ištraukėva su Rudenz'u ir vos
Palikome liepsnas, sulūžo lubos.
Kaip, atsipeikėjus, jį akis
Augštyt pakėlė, tai baronas mane
Apsikabino ir, tylėdami,
Jkūrėm sandoją, kur sudrūtinta
Ugnies liepsnoj laikys jau amžinai
Visokiuose likimo pritrymuos.

Fuerst.

Kur Landerberg?

Melchthal.

Anapus Bruenigo.
Ne mano kaltè, jei tasai, kurs tøvui
Akis išdūrè, pats su akimis
Šviesioms ištrūko. Aš ji, pasivijęs,
Pas kojas mano tėvo atvilkau.
Buvau pakėlęs jau ant jojo kardą.
Tad nuo mielaširdystės neregio
Jis išverkè sau gyvastį. Prisiekè

Nepagiežaut ir niekad čion negrįžt.
Išpildys, nės patyrė mūsų ranką.

Fuerst.

Gera, kad tu nesutepei krauju
Mūs teisų apgalėjimą!

Vaikai (skubina per scena su paspyrų s trampgaliais).

Liuosybė!

Liuosybė! (Garsiai atsiliepia rago balsas.)

Fuerst.

Kokia šventė! Dieną tą
Vaikai atmįs, senatvės susilaukę.
(Merginos atneša ant smaigo kepurę; pilna scena
prieina žmonių.)

Ruodi.

Tai ta kepurė, prieš kuriąją mums
Reikėjo lenktis.

Baumgarten.

Ką su ja darysim?

Fuerst.

O Viešpatie! Po šita kepure
Anūkas mano buvo.

Daug balsų.

Sudraskykit!

Paminklą tironijos meskite

1 ugnį! *Fuerst.*

Ne, tegul ji pasilieka!

Ji tironijos buvo įrankiu,

Tegul gi bus dabar liuosybės ženklų!

(Vyrų, moterų ir vaikai stovi, arba sėdi ant sulau-
žytų paspyrų, susitelkę aplinkui gražiu pusiauračiu.)

Melchthal.

Linksmi jau stovime ant griuvėsių

Tironų mūsų galybės. Ką prisiekėm,

Išpildėme!

~Fuerst.

Tai darbo tik pradžia,

O galas da toli. Dabar mums reikia
Drąsos ir sutikimo. Juk tikrai
Nelauks karalius, mums neužmokėjęs
Už vietininko mirtį ir atgal
Nesugrąžinęs tų, kurie išvyti.

Melchthal.

Tegul jisai ateina su visa
Galybe. Męs, vidui apveikę priešų,
Mokėsime išlauko jį sutikt.

Ruodi.

Keli tik siaurkeliai į mūsų žemę
įleidžia. Męs lavonais savo juos
Užkimšime.

Baumgarten.

Mus amžinas sujungė
Ryšys, kareivių nēr ką mums bijot!
(Ateina Roesselmann ir Stauffacher.)

Roesselmann (įeidamas).

Tai yr dangaus baisi ranka.

Žmonės.

O kas gi?

Roesselmann.

Koki dabar laikai!

Fuerst.

Kas yr? Sakyk!
(Stauffacher'ui) A, tamista? Ką atnešei mums gero?

Žmonės.

Kas yr?

Roesselmann.

Klausykit ir stebėkitės.

Stauffacher.

Nuo didelės išgelbėti męs baimės

Roesselmann.

Karalius nužavintas.

Fuerst.

Dieve miels!

(Žmonės sukyła ir apsupa Stauffacher'ą.)

Visi.

Ar nužavintas? Ką? Karalius! Girdit!
Karalius!

Melchthal.

Tai negalima! Iškur

Tos žinios?

Stauffacher.

Albrechtas karalius dingo

Iš rankos žmogžudžio tiespat Brucku.

Tą žinią ištikims žmogus, Jons Mueller,

Mums parnešė štai iš Schaffhauseno.

Fuerst.

O kas atliko tokį baisų darbą?

Stauffacher.

Jis da baisesnis yr veikėjo dėl.

Nužudė giminaitis, brolio vaikas,

Tai Jonas, Švabų kunigaikštis.

Melchthal.

Kas

Jį privertė prie šitos tėvžudystės?

Stauffacher.

Norėjo ciesorius pasilaikyt

Jo tėviškę ir, kad nereikalautų

Atgal gražinti, sako, vyskupo

Kepurę davė nusižadinimui.

Vaikins, paklausęs peiktinos rodos

Draugų ir susitaręs veik su Vart'u,

Su Eschenbach'u, Tegerfelden'u

Ir Palm'u, pasiryžo pats teisybę

Sau padaryt, jei jos negali rast.

Fuerst.

Kaip jis padarė tai?

Stauffacher.

Karalius jojo
 Iš Šteino Badenan ant Rheinfeldo.
 Su juoju buvo kunigaikščiai, Jonas
 Su Leopoldu, ir didžiūnų daug.
 Kaip prisiartino prie upės Reusso,
 Kur persikelt reikėjo, žmogžudžiai,
 j laivą sėdę, ciesorių atskyrė
 Nuo pasekėjų suvisai. Paskui,
 Bejojant ciesoriui lauku užartu –
 Kur miestas buvęs kitąsyk, tiesiog
 Prieš seną pilį Habsburg'ų, jo lizdą –
 Jvarė durklą kunigaikštis Jons
 Į gerklę, Palm ragotinę pritaikė,
 O Eschenbach da galvą perskėlė.
 Nukrito tad jisai ant savo žemės,
 J savo kraują, užmuštas savų.
 Ant kito kranto matė viską, bet gi
 Pagelbėt negalėjo, būdami
 Atskirti upės, tik sukėlė riksmą.
 Varguolė moteriškė ėjo tuo
 Keliu ir ciesorius ant josios rankų
 Pasimirė.

Melchthal.

Tai jis, besotis, pats
 Sau kapą surengė!

Stauffacher.

Viena tik baimė
 Aplinkui; siaurkeliai kalnuos visi
 Užiminėti; ant kiekvieno valsčiaus
 Rubežių stovi sargas; Zuerich net
 Vartus uždarė, kur tolydžio buvo
 Per trisdešimtį metų atdari,
 Bijodams žmogžudžių ir pagiežikų.
 Nės Vengrų karalienė, Jonieška,
 Užmiršus moterių lyties švelnumą,

Prisiektinai jau rengia pagiežą
Už tėvo kraują žmogžudžiui, vaikams jo,
Tarnams jo ir pilių jo akmenims.
Prisiekė padermę jo suvaryti
} tėvo kapą ir, kaip rasoje
Gegužio, kraujuose jo išsimaudyt.

Melchthal.

O kas žin, kur pabėgo žmogžudžiai?

Stauffacher.

Atlikę savo darbą, išsiskirstė
Jie į penkias šalis, kad niekados
Nesusitiktų. Kunigaikštis Jonas
Tur būti klaidžioja kur kalnuose.

Fuerst.

Tai neturėjo iš piktadėjystės
Naudos? Kokia nauda iš pagiežos
Gal būti! Ji pati – baisingas penas,
Jo skonis – žmogžudystė, o sotums –
Nusiminimas.

^ *Stauffacher.*

Žmogžudžiams jų darbas

Neatnešė naudos. Męs rankomis
Grynomis iš kruvinos aukos sau renkam
Vaisius apstingus. Baimės jau nėra;
Didžiausias priešininks liuosybės dingo;
Girdėjome, kad skeptras¹ pereina
Nuo Habsburg'ų ant giminės kitos jau,
Kad viešpatystė liuosus rinkimus
Užtvirtint nor.

Fuerst ir kiti.

Ar apie tai girdėjai?

Stauffacher.

Jau grafas Luxemburg yr daugumu
Balsų paskirtas.

¹ Karališkos valdžios ženklas.

DOSSDDBBCCSŪSŪOBŪŪBOŪ VILIUS TELL COBBOBOBODgOCgCOSOGEDO

Fuerst.

Tai gerai, kad teisiai
Prie viešpatystės laikėmės. Dabar
Tikimės teisybės!

Stauffacher.

Reik bičiulių
Naujamjam viešpačiui, o mus apgis
Nuo Austrijos. (Žmonės apkabina vienas kitą.)
Petermann ir pasiuntinys.

Petermann.

Štai viršesniejie vyrai
Roesselmann ir kiti.

Kas tai?

Petermann.

Pasiuntinys tur raštą jums.

Visi (Fuerst'ui).

Atplėšk ir perskaityk!

Fuerst (skaito).

„Garbingiems vyrams

Iš Urio, Švico, Untervaldeno
Jų karalienė, Elzbieta, suteikia
Malonę ir daug labo.”

Daug balsų.

Ko ji nor?

Jau ji ne karalienė mūsų.

Fuerst (skaito).

„Savo

Didžiam skausme ir geduliuos našlės,
Dėl persikėlimo į kitą srietą
Jos viešpaties, atsimena gerai
Šveicarų meilę ir teisumą seną.”

Melchthal.

Laiminga būdama nedarė to.

Roesselmann.

Nutilkite! Klausykit!

Fuerst (skaito).

„Tai gi tiki,
Kad jie jie prakeiktais piktadariais
Pasibaisės, neslėps jų ir pagelbės
Paduoti juosius į tiesos rankas,
Atmindami tą meilę ir malonę,
Ką išpažinę yr nuo giminės
Rudolfo." (Tarp žmonių ženklai apmaudo.)

Daug balsų.

Meilę ir malonę!

Stauffacher.

Tėvas

Malonę reiškė mums, bet nuo sūnaus
Ką gero mes turėjom? Ar jis raštą
Laisvės patvirtino, ką juk visi
Pirm jojo darė ciesoriai? Ar rodė
Teisybę mums? Ar gynė nekaltus?
Ar jis išklause pasiuntinius mūsų,
Kuriuos mes nusiminę nusiuntėm?
Mums to visai karalius nepadarė.
Ir jeigu patys mes nebūtume
Su ginklais rankoj radę sau teisybę,
Tai jam nebūt rūpėję mūs vargai.
Dėka jam? Juk ne dėką jis pasėjo
Tuos kloniuose. Stovėjo jis augštai,
Galėjo juk visoms tautoms būt tėvu,
Vienok savie jie tik rūpėjo jam.
Kam buvo geras, tie tegul jo verkia!

Fuerst.

Nepasidžiaugiam jo nupuolimui,
Atmint nenorim išpažinto pikto.
Bet mums nepridera kurt pagiežą
Už mirti ciesoriaus, kurs nieko gero
Nedarė mums, ir keršyt žmogžudžiams,
Kurie visai nėra mums prasikaltę.
Juk meilė turi būt liusa auka.

Mirtis nuo pareigų priverstinųjų
Atleidžia. Nėr už ką mums atsisteit.

Melchthal.

Ten karalienė verkia, josios skausmas
J dangų šaukiasi, o iščionai
J tapat dangų siunčia savo dėką
Tauta atsiliuosavus. Kas nor pjaut
Pasigailėjimą, tesėja meilę. (Pasiuntinys traukiasi.)

Stauffacher (žmonėms).

Kur Tell? Dėlko nėra tarp mūsų to,
Kurs davė mums liuosybę? Jis daugiausiai
Padarė ir sunkiausiai nukentė!
Eime išgelbėtoją mūs pasveikint! (Visi traukiasi.)

Scena II.

Tell'o namai. Ant kakalio dega ugnis; durys į lauką
atdaros; Jadvyga, Valteris ir Vilius.

Jadvyga.

Vaikeliai mano mieli! Šiandien tėvs
Pareis. Jis laisvas, mės laisvi ir viskas!
Tėvynę tėvas jus išgelbėjo.

Valteris.

Ir aš prie to juk prigulėjau! Mane
Čia taip gi paminėti reik. Antai
Ir mano gyvasčiai graudeno tėvo
Šaudyklė, o nesudrebjau aš.

Jadvyga (apkabina jį).

Tu vėl man sugrąžintas, vėl! Aš dusyk
Pagimdžiau tave, dusyk motinos
Kentėjau sopulius dėl tavęs! Šitai
Praėjo jau Aš vėl turiu abu!
Pargrižta šiandien tėvas mūsų mielas.

(Duryse pasirodo minykas.)

Vilius.

Žiūrėki, mama, stovi ten minyks.
Tur būt jisai prašys apdovanoti.

Jadvyga.

J vidų vesk — pavalgydįsime.
Jis jaučia, kad pataikė ant linksmybės
Mūs namuose (pakyla ir atsineša ąsotėlį).

Villius (minykui).

Įeiki, gers žmogau!

Mama duos valgyt.

Valteris.

Eiki, pasilsėki!

Pasidrūtinęs, vėl galėsi eit.

Minykas (dairosi nedrąsiai aplinkui).

Sakykit, kur esmi? Kokioj žemėj?

Valteris.

Tai tu paklydai, jeigu nežinai?

Tu Buerglene dabar, o žemėj Uri,

J Schaeenthali einant pakeliui.

Minykas (grįžtančiai Jadvygai).

Ar tu viena tik? Ar namie yr vyras?

Jadvyga.

Męs laukiam jo _____ O, sveikas, kas per viens?

Išrodai, lyg atnešęs mums negerą.

Vis viena, kas tu, bet tu trokšti — imk!

(Paduoda ąsotėlį).

Minykas.

Nors alkanas ir trokštu, nelytėsiu

Aš nieko, ik nepažadėsi man

Jadvyga.

Nelypstytk man drabužių, nesiartink!

Jei nori, kad klausyčiau, tai stovėk

Ištolo.

...
Minykas.

Ant ugnelės tos prisiekiu

Ir ant vaikelių tų brangių galvų,

Kurias apkabinu (suima vaikus.)

Jadvyga.

Žmogau, ko nori?

Šalin eik nuo vaikų! Tu ne minyks!
O ne! Tuos rūbuos santaika gyvena,
O tavo akise jos nematyt.

Minykas.

Nelaimingiausias žmogus aš

Jadvyga.

Nelaimė

Graudena širdi! Tavęs aš bijau!

Valteris (pašokęs).

Mamyte, tėvas! (greit išbėga).

Jadvyga.

Dieve mano! (nori eit, bet lieka drebėdama).

Vilius (išbėga).

Tėvas!

Valteris (iš lauko).

Vėla tu su mumis!

Vilius.

O, miels tėtuk!

Tell (iš lauko).

Aš vėl su jums. Kur motina? (įeina į vidų.)

Valteris.

Ji stovi

Ties durimis, negal paeit visai

Ir dreba tik iš baimės ir iš džiaugsmo.

Tell.

Jadvyga! Motin mano kūdikių!

Padėjo Dievas mudviejų jau niekad

Tirons neperskirs.

Jadvyga (apsikabinusi jam už kaklo).

O! kiek iškenčiau

Dėl tavęs! (minykas klauso).

Tell.

Jau dabar užmirški viską,

Gyvenk rami! Aš su jumis vėla!

Tai mano butas!

Vilius.

Tėte, kur kilpinis?

Tell.

Jau nematysi jo – jis vietoje
Šventoj. Jau netarnaš daugiau medėjui.

Jadvyga.

O Viliau! Viliau! (Traukiasi atbula, paleidusi jo ranką.)

Tell.

Ko išsigandai?

Jadvyga. _____

Kaip_____koks tu sugrižti_____Tą ranką _____ kaip ją
Galiu laikyti? O Dieve! Ta ranka

Tell (drąsiai ir širdingai).

Apgynė jus, išgelbėjo tėvynę.
Galiu liuosai į dangų ją pakelt.

(Minukas staiga pasijudina, jis užtėmyja.)

Ko nor tas brolis?

Jadvyga.

Jį buvau užmiršus!

Kalbėk su juo, jis man baisus arti.

Minukas (prisiartina).

Tai tu esi tas Tell, kurs vietininką
Nušovė?

Tell.

Aš. Su tuo nesislepiu.

Minukas.

Tu Tell! Tik Dievas atvedė į tavo
Namus.

Tell (apžvelgia jį).

Tu ne minukas! Kas esi?

Minukas.

Tu vietininką užmušei, kurs darė
Jums daugel pikto, aš gi užmušiau
Taipos gi priešų, kurisai teisybės

Man nepadarė. Buvo juk jisai
Ir jųsų priešius, lygiai kaip ir mano.
Per mane jau nuo jo liuosa šalis.

Tell (traukiasi atbulas).

Tai tu____Baisybė!.... Vaikai, lauk išeikit!
Išeik, Jadvyga! Eik____Varguoli!____Tu

Jadvyga.

Dėl Dievo, kas jisai?

Tell.

Neklausk! Išeiki!

Vaikai negal girdėt. Eik iš namų
Tu būti negali po vienu stogu
Su šituo žmogum.

Jadvyga.

Varge! Kas tai yr?

Išeikim! (Išeina su vaikais.)

Tell (minykui.)

Austrijos tad kunigaikštis
Esi.... Tai tu, kuris nužavinai
Ir savo ciesorių, ir dėdę savo,
Ir savo viešpatį sykiu.

Parricida.

Jis man

Juk tėviškę išplėšė.

Tell.

Savo dėdę
Užmušti, savo ciesorių! Ir da
Tave nešioja žemė! Da tau saulė
Nor šviesti!

Parricida.

Išklausyk pirmiau, ne kaip

Tell.

Karalžudžiu ir tėvžudžiu bebudams,
Drišai užėti į nesuteptus

V. KUDIRKOS RAŠTAI BDOBDSODgDDBOOBM

Namus, geriems žmonėms akis parodyt
Ir reikalauti pavaišinimo?

Parricida.

Pasigailėjimą tikėjau rasti
Pas tave. Pats tu priešų nužudei.

Tell.

Varguoli! Kaip gali tu žmogžudystę,
Vienos puikybės dėlei atliktą,
Prilyginti prie tėvo apginimo
Teisingo? Ar gi gynei tu vaikus?
Ar už namų ugnavietės šventybę
Užstojai? Nuo savųjų nubaidei
Nelabystes baisias? Rankas pakeldams
Nesuteptas, prakeikiu aš tave
Ir tavo darbą. Atsikeršyčiau aš
Už prigimimo sutremptas tiesas,
O tu jas suteršei Nėr nieko bendro
Abiejų darbuose Tu užmušei,
O aš tik gyniau, kas yra brangiausia.

Parricida.

Tu atstumi mane nuliūdusį
Ir nusiminusį?

Tell.

Net ima baimė,
Su tavim kalbant. Eik tu sau! Keliauk
Baisiais takais savaisiais! Nenorėki
Sutept namus, kur nekaltybė yr!

Parricida (rengiasi eit).

Tai jau aš negaliu, jau ir nenoriu
Daugiau gyventi!

Tell.

Gaila man tavęs.
Toks jaunas, tokios giminės garbingos,
Anuks Rudolfo, mano viešpaties
Ir ciesoriaus, kaip žmogžudys prakeiktas,

Štai nusiminęs, nusižeminęs
Ant slenksčio neturtingo žmogaus stovi
(Užsidengia veidą.)

Parricida.

Jei verkti da gali, pasigailėk
Likimo mano — jis yra baisingas.
Aš kunigaikštis, taip.... aš juo buvau.
Galėjau būt laimingu, jei tik būčiau
Sulaikęs kantriai savo troškimus.
Man užvydėjims graužė širdį, matant,
Kad Leopoldas, mano pusbrolis,
Apvainikuotas gavo garbę, žemę,
O aš, su juo vienmetis, laikomas
Lyg kūdikis

Tell.

Pažino tave dėdė
Gera, jei žemės ir žmonių jįsai
Tau nedavė! Tu pats su savo darbu
Baisiu pateisini jo išmintį
Tam dalyke. Kur tavo žmogžudystės
Pagelbininkai?

Parricida.

Ten, kur pagiežos
Dvasia juos nuvedė. Da nemačiau jų
Nuo pat dienos mūsų nusidėjimo.

Tell.

Žinai, kad tavęs jieško, kad pas priešių
Ir pas bičiulį pavojingą tau?

Parricida.

Dėlto aš saugujuosi viešo kelio,
Neišdrįstu į butą paklabint....
Į dykumą einu Su savo baime
Po kalnus klaidžioju ir bėgu pats
Nuo savęs, jei šaltinis mano veidą
Parodo nelaimingą. O, kad tu
Pasigailėtum, būtum žmogum (puola prieš jį).

Tell (užsikreipęs).

Kelkis!

Parricida.

Nekelsiu, iki nepaduosi man
Pagelbos.

Ieu.

Ar galiu pagelbėt tave?
Tik kelkis Nors didei prasikaltai,
Bet žmogus tu, kaip aš. Tell nepaleidžia
Nuo savęs juk be suraminimo.
Ką išgalėsiu, tik tai padarysiu.

Parricida (pašoka ir nutveria drūčiai jo ranką).
Tu nuo nusiminimo dvasią man
Išgelbėjai!

Tell.

Paleiski ranką Traukkis
Iščion. Čia užsislėpti negali,
O užkluptas nerasi apginimo.
Kur nori eiti ir ramybę sau
Surasti?

Parricida.

Nežinau nė pats.

Tell.

Klausyki,
Ką Dievas man į širdį įkvėpė:
Eik į Italiją, į Švento Petro
Tą miestą, pulk į kojas popiežiui,
Jam kalbę išpažink ir savo dvasią
Išriški.

Parricida.

Ar mane jis neišduos?

Tell.

Ką su tavim darys, bus Dievo duota.

Parricida.

Aš kelio nežinau, o su kitais
Drauge keliauti nišdrįstu.

Tell.

Tau kelią

Išpasakosiu – tēmykis gerai!

Augštyr eik pagal Reussą, kur nuo kalno

Smarkia sriove nupuola

Parricida (persigandęs).

Matė Reuss

Piktadėjystę mano!

Tell.

Kelias eina

Krašteliais bedugnių, o rodo jį

Daug kryžių, dingusiems ten pastatytų.

Parricida.

Gamtos baisybių nebaugu, širdies

Graužimą norint numalšint.

Prieš kryžių

Kiekvieną atsiklaupęs, ašaroms

Gailioms aplaistyki tu savo kalnę.

Jei kelią tą laimingai pereisi

Ir nuo kalnų smarkaus išliksi vėjo,

Prieisi tiltą drebantį. Jei jis

Po sunkumu didžios kaltybės tavo

NelOžtų, rasi tarpuolyj vartus,

Kur amžina naktis; įves jie tave

| šviesų, linksmą klonį Eiki greit;

Tu negali gaisuot tenai, kur esti

Ramvė.

~Parricida.

Kunigaikščių proseni,

Rudolfe! Ta] kaip klaidžioja anūkas

Po tavo karalystę.

Tell.

Pagalios

Pasieksi tu Gotardą, kur atrasi

Daug ežerų, pripildomų dangaus

Sriovėms. Čia Vokietijos žemės galas.

Kita jau upė į Italiją
Nuves, kur įžadai
(Girdėt ragutis ir daug alpinių ragų.)
Girdžiu aš kalbant.

Keliauki!

Jadvyga (įbėga greit).
Kur tu, Tell? Ateina tėvs!
Su juo drauge visi bičiuliai.
Parricida (užsidengia veidą).
Varge!

Aš su laimingais likti negaliu!

Tell.

Eik, motin, duok pavalgyt šitam žmogui,
Apdovanok jį, nės tur tolimą
Kelionę, o nebus kur jau užėti.
Tik skubink! Jie ateina.

Jadvyga.

Kas jisai?

Tell.

Neklauski! Kaip išeis, tai užsikreipki,
Kad akys nematytų, kur keliaus!
(*Parricida* ūmai eina prie Tell'o, bet šis duoda jam
ženklą ranka ir traukiasi. Skiriantis jiems dviem į
įvairias šalis, persimaino scena.)

Scena III.

Klonyje prieš Tell'o namus, apsuptam kalnų, pilna
žmonių, susitelkusių gražiomis kuopelėmis. Kiti
ateina keliu, einančiu per Schaecheną. Fuerst su
abiem vaikais, Melchthal ir Stauffacher eina pry-
šakyje, kiti paskui juos. Pasirodžius Tell'ui, visi
sutinka jį nudžiugusiais balsais.

Visi.

Būk sveikas, Tell! Išgelbėtojai mūsų
Ir apginėjai mūsų!

(Tuotarpu, kada stovintieji arčiau, apkabina Tell'į,
pasirodo Rudenz ir Berta; jis apkabina vyrus, ji
Jadvygą. Tai tyliai scenai pritaria muzika. Jai
nutilus, Berta įeina į vidurį minios.)

ūūbūgsoūsūdsodsodgūdguō vilius tell ddsddsodsodsgdgodguūboo

Berta.

Priimkite

j tarpą savo mane, kur pirmiausia
Apginta žemėje laisvės, j jus
Rankas dedu aš savo tiesą. Gįsit
Mane?

Žmonės.

Krauju ir turtais.

Berta.

Tai gerai!

Štai šitam jaunikaičiui atiduodu
Pati save, kaipo laisva duktė
Šveicarijos taipos laisvam šveicarui.

Rudenz.

Aš laisvę duodu man priklausantiems.

(Muzika staiga atsiliepia išnaujo; uždanga nusileidžia.)

Tellschappelle Šveicarijoj.

KAINAS

Žmogystės:

Vyrai: Adomas.

Kainas.

Abelis.

Moters: Jieva.

Ada.

Cilė.

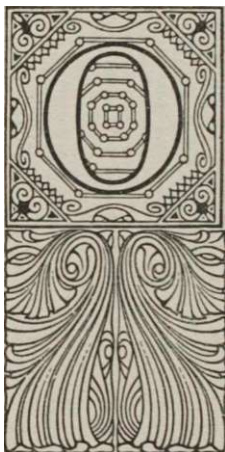
Dvasios: Angelas.

Liucipierius.

AKTAS PIRMAS.¹

Rojaus apygarda. Saulėtekis.

Adomas, Jieva, Kainas, Abelis, Ada ir Cilė rengia aukas.

Adomas.

Dieve! Amžinasis! Visagalis!
Kursai iš gilumų tamsių žodžiu
Ant vandenų plačių paleidai šviesą.
Garbė, Jehova, Tau! garbė, garbė!

Jieva.

O Dieve! Tu, kurs paliepei būt dienai
Ir vakarui nuo ryto atsiskirti,
Kurs dangų užtiesei, vandens galybę
J jūrės ir upes padalinai
Ir joms pritinkančias vietas paskyrei.
Garbė, Augščiausias! garbė, garbė!

Abelis.

Garbė, Sutvertojau visos pasaulės,
Kurs ugnį, orą, žemę, vandenį
Išskyrei! Dieve geras! kurs sutvėręs
Visas gerybes pavedei žmonėms,
Idant Tau garbę duotų ir mylėtų.
Garbė, Sutvertojau! garbė, garbė!

Ada.

O Amžinasis! Tėve viso svieto,
Kurs grožį giminei žmonių davei,
Už tai nuo jų didesnės laukdams meilės,
Duok mums Tave ir juos mylėt! Garbė!

¹ Angliškai parašė Byron. – Lietuviškai vertė V. Kudirka.

Cilė.

O Dieve! kurs mylėdams sutvėrimą
Davei į rojų žalčiui įsiveržt,
Idant iš ten tėvus išvytų mano,
Toliau nuo pikto gelbėk mus! Garbė!

Adomas.

Bet ko gi tu tyli, sūnau vyriausias?

Kainas.

O ką turiu kalbėt?

Adomas.

Kalbėk maldas!

Kainas.

Juk jūs kalbėjot, kam dar man?

Adomas.

Širdingai

Męs meldėmės.

Kainas.

Ir balsiai. Jūs maldas

Visas girdėjau.

Adomas.

Aš tikiuos, kad Dievas

Išgirs mūs maldą.

Abelis.

Amen!

Adomas.

Ko gi tu,

Sūnau, tyli?

Kainas.

Ar ne geriaus tylėti?

Adomas.

Dėlko?

Kainas.

Nėr ko prašyt.

Adomas.

Tai dėkavok!

Kainas.

Už ką?

Adomas.

Juk gyvs esi?

Kainas.

Kol dar nemiręs,

O mirti man juk reiks?

Jieva.

O varge!

Jau užginto medžio vaisiai kristi ima.

Adomas.

Ir mės dabartės turime juos rinkti.

Kam, Dieve, medį tą pasodinai?

Kainas.

O kas gi liepė skint nuo to tik medžio?

Reikėjo ir nuo medžio gyvasties

Paskint. Tad kas jam būtų ką padaręs?

Adomas.

Sūnau! Tų žodžių man neatkartok!

Nepiktžodžiauk! yra tai žalčio žodžiai!

Kainas.

Délko gi, tėve, jų neatkartot?

Žaltys jum nemelavo: rojuj augo

Ir medis gyvasties ir pažinties.

Ir gyvastis gera, ir pažinimas geras,

Tai ar gi gal juose kas pikto būt?

Jieva.

Vaikeli mano! lygiai taip kalbėjau,

Kada, dar prieš pagimdymą tavęs,

Buvau aš nusidėjus. Dieve saugok

Nelaimę mano tavyje regėt!

Tu nors dabar nįkliūk į tas žabangas,

Kurios ant amžių rojaus laimę mums

Sugriovė. Pasikakink tuo, ką turim!

Kad būtume mės darę taip pirma,

Tai šiandien tu, vaikeli, nemurmėtum!

Adomas.

Maldas męs pabaigėm. Dabar eime
Kiekviens prie savo darbo – jis yr lengvas –
Gera, derlinga žemė užmokės
Mums šimteriopai.

Jieva.

Kam murmėt, sūneli!
Prisižiūrėk tu tėvui. Būk kantrus,
Kaip jis!

(Adomas su Jieva traukiasi.)

Cilė.

Su mumis tu neini?

Abelis.

Kodėl tu
Toks apsiblausęs, toks rustus? Brolau,
Naudos iš to juk nēr, tiktai bereikal
Gali užrūstint Dievą. Kas tau yr?

Ada.

Ir ant manęs pyksti, mieliausias Kaine?

Kainas.

Ne, Ada, ne! Norėčiau aš čionai
Nors valandą likt vienas. Aš nesveikas:
Man širdį nerimastis graužia. Tu,
Brolau, palik mane čia vieną – pereis.
Ir jūs, seselės, eikite su juo!
Už gerą širdį jūsų ačiu!

Ada.

Jeigu

Užtruksi čia, tai aš vėla ateisiu.

Abelis.

Tesuramina Dievas!

(Traukiasi su seserimis.)

Kainas.

O! tai tau

Gyvenims! Dirbki – ir už ką? Už tai tik,
Kad tėvas nusidėjo! Kuo gi aš

Prasikaltau? Manęs tada nebuvo
 Dar nè ant svieto. Juk aš gimt visai
 Netroškau: man nemielas tas gyvenims,
 Kurį gavau aš nuo tėvų. Kam tėvs
 Paklausė žalčio? moteriškės? Kam gi
 Už tai tur kęst? Jei medis pasodints –
 Dėlko ne žmogui? Jeigu ne – tai kodėl
 Parodė tėvui dar ir vietą tą,
 Kur medis auga? Man ant to atsako:
 „Tai geras Dievo noras“. Ką gi aš
 Galiu žinot? Tiesa, Jis visagalis,
 Bet ar privalo jau ir geras but?
 Bent vaisiai jo gerumo kartus. Valgyt
 Aš juos turiu už svetimas kaltes . . .
 O kas gi ten? Išrodo, lyg būt angelūs . . .
 Bet ne, čionai baisi dvasia, visai
 | angelus iš veido nepanėši.
 Iš kur ta baimė? aš drebu. Dėlko?
 Mačiau juk dvasių daug prie rojaus vartų.
 Matau kasdien jas ten, kada viens sau
 Pavakarems aš klaidžioju, žiūrėdams
 Į tėviškę, kurią išplėšė man.
 Kartais ją gina angelai šviesieji
 Ir neprileidžia manęs nè ištol.
 Dėlko gi aš, tą dvasių nebijodams,
 Dabar drebu prieš šitą? Ji tur but
 Stipresnė už anasias, galingesnė.
 Graži ji – būt gražesnė už anas,
 Kad ne tas skausmas ir nusiminimas,
 Kurie su jos nemiryste išvien
 Matyt sujungti. Ar gi gali būti?
 Tai kęsti tur ne vienas tik žmogus?
 Ji artinasi.

(Prisiartina Liucipierius.)

Liucipierius.

Žmogau! dulce!

Kainas.

Tu kas?

Liucipierius.

Valdovas dvasių.

Kainas.

Kaip? Ir tau smagu
Čionai kalbėt su dulke?

Liucipierius.

Bet ta dulkė
Yr mananti. Žinau aš jos mintis.

Kainas.

Žinai mintis?

Liucipierius.

Tai kaip gi! Tos juk mintys
Gražiausia dovana visų, kurie
Tur protą. Tai dalis jau nemirystės.

Kainas.

Sakai tu nemirystės? Kaip? Iš kur?
Juk mės, žinai, per savo tėvo kalnę
Seniai nustojom medžio gyvasties,
O vaisių medžio pažinties pergreitai
Nuskynė motina. Ir vaisius tas –
Mirtis.

Liucipierius.

Tave apgavo! Tu gyvėsi!

Kainas.

Tai žinoms daiktas, kol nemirsiu aš.
Mirties neišpažinus, jos nekęsti
Visai neprigulėtų, bet pačiu
Instinktu numanau mirties baisumą
Ir pats savęs neapkenčiu. Ir tai
Gyvenims! Velyt bučiau neužgimes!

Liucipierius.

Tu gyvs ir busi gyvas amžinai
Teisybė, kūnas – dulkės, ir tos dulkės
Išnyks, o tu sau liksi kuo buvai.

Kainas.

Dėlko aš negaliu geresnis likti?

Liucipierius.

Galėtum būti toks, kaip mes.

Kainas.

O jūs?

Liucipierius.

Ar mes koki? Nemirtini mes esam
ir amžinai.

Kainas.

O ar laimingi jūs?

Liucipierius.

Mes stiprus ir galingi,

Kainas.

Jūs galingi,

Bet ar laimingi?

Liucipierius.

Ne! O tu — laimings?

Kainas.

Ar aš? Tik dyrstelki ant manęs — kaip gi,
Sakyk tu man, galiu laimingas būt?

Liucipierius.

O dulkė! Tu sakaisi nelaimingas?

Kainas.

Bet kas gi tu per,viens, sakyk?

Liucipierius.

„
Esmi

Tasai, kuris sutvert ketino žmogų.

Sutvėręs būčiau jį laimingesnių?

Kainas.

Tai tu lyg Dievas būtum, bet... .

Liucipierius.

^ Djevas

Vienok, nepasisekus likti juo,

Dabar nieku daugiau būt nenorėčiau,

Tik tuo, kuo aš esmi. Jis apgalėjo –
Tegul sau viešpatauja!

Kainas.

Kas?

Liucipierius.

O tas,

Kurs yr sutvertoju žmogaus ir žemės

Kainas.

Dangaus ir visko, kas jame yra.

Taip sako tēvs, taip gieda Serafinai.

Liucipierius.

Jie gieda, kalba taip' iš baimės tik.

Idant neliktų tuo, kuo aš tarp dvasių,

O tu ant žemės.

Kainas.

Kuo gi?

Liucipierius.

Dvasioms toms,

Kurios išdrįsta jam, visagalingam,

Parodyt gryną tiesą ir sakyti,

Kad jō pīkti darbāi gērais negal būt.

Aš netikiu, būk jis sutvėręs mus.

O jeigu ir sutvėrė, tai negali

Paverst ī nieka – mēs nemirtini.

Kankint jis gali mus – tegul kankina!

Jis didis! Bet nelaimingesnis jis

Už mus, kad ir mės kęsti turim.

Negimdo geras pikto. Jis gi ką

Padarè jums apart tiktai negero?

Tegul sau ant didybės sosto viens

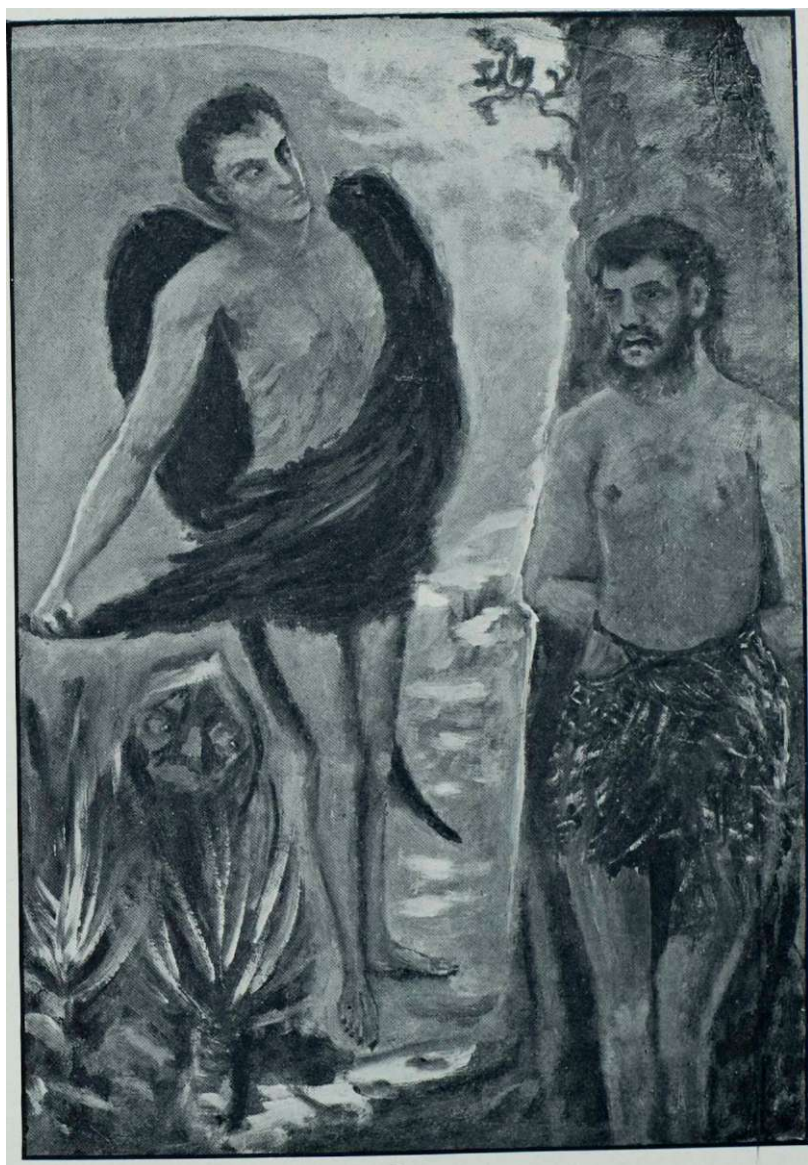
Besēdi ir tegul pasaules tveria,

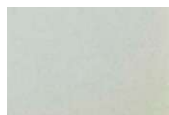
Idant jam būt lēngvesnis amžinums!

Tegul kiek nor pasaulių prisidirba,

O pats vis tiek bus viens ir viens! Kad jīs

Galėtų galą sau pasidaryti,

Tai būt geriausias darbas iš visų
Jo atliktų. Tegul sau viešpatauja
Ir nuolat daugina nelaimės sau!
Štai dvasios su žmonėmis visad suteikia:
Nors nelaimingi esam, kenčiam mes,
Tai nors vieni kitus ramina. Jis gi?
Didybėje negal sau laimės rast,
Nerasdams gi nelaimėje ramybės,
Jis kenčia ir privalo tvert ir tvert.

Kainas.

Ką šiandien nuo tavęs esmi girdėjęs,
Kaip sapnas koks man rodėsi seniai.
Ką aš matau ir ką jaučiu, netinka
Su tuo, ką nuolat nuo tėvų girdžiu.
Jie šneka apie medį, vaisių, žaltį;
Matau jų rojų: šviesus angelai
Prie vartų mus iš tolo neprileidžia;
Kaip dirbt sunku, seniai jaučiu. Dairaus
Aplink pasaulėje, kur aš tik niekas,
O mintys auga manyje tokios,
Kad rodos viską štai apglėbtų.
Tarytum man vienam kęst reikia. Tėvs,
Su savo likimu greit apsiprato.
Nė motina seniai neturi jau
Troškimo to, kurs ją taip smarkiai traukė
Prie pažinties, nors laukė prakeikims.
O brolis mano, Abelis – piemuo jis –
Iš kaiminės pirmadėlius tiktai
Aukauja tam, kuris įsakė žemei
Už kruviną vien darbą vaisių duot.
Sesuo gi Cilė, dienai da nišaušus,
Jau giesmės gieda. Mylima Ada
Visai nepermano, nuo ko nerimstu,
Kas graužia širdį, ėda smagenis.
Matau, kad mane dvasios tik supranta.
Su dvasioms reikia santaiką daryt.

Liucipierius.

Kad būtum tu prie jos neprisitaisęs
Seniaus da, tai nebūčiau su tavim.
Pirma reikėj prieš tave būt žalčiu –
Dabar jau to nereikia.

Kainas.

A! tai tu

Prigundei motiną?

Liucipierius.

Jei aš ką gundau,
Tai teisybė tik. Melo nekenčiu.
Ar medis tas ne medis pažinimo?
Lyg ten šaly neaugo medis kits?
Ar aš draudžiau nuo jojo skinti?
Ant galo gi ne aš pasodinau
Tą uždraustąjį medį, kad viliotų
Nekaltą, gerą žmogų. Jus Dievais
Sutvėręs būčiau! Juk ir jis iš rojaus
Išvijo jus dėlto tiktai, kad jų,
Nuo medžio gyvasties pabandę vaisių,
Netaptumėt tokiais, kaip Jis. Ar gi
Ne taip jis sakė?

Kainas.

Taip. Tarp griausmo, sako,
Tie žodžiai buvo apreikšti.

Liucipierius.

Tai kas
Jūs priešius: ar tasai, kuris suėdė
Gyvenimą, palikęs mirtį jums,
Ar tas, kuris norėjo nemirystę,
Galybę, pažinimą, džiaugsmą duot?

Kainas.

Geriaus reikėj visai neskint tų vaisių,
Arba jau nuo abiejų medžių skint!

Liucipierius.

Jau vieno medžio vaisiaus paragavot,
Ir kito galit.

Kainas.

Kokiu gi būdu?

Liucipierius.

Tik neklausyk tu Dievo, nesizemink!
Juk protas gal ant visko viešpataut,
Prieš viską drąsiai eit, o nesizemint –
Neapmalšis, nepergalės jo nieks,
Jis turi viešpatauti – taip sutvertas.

Kainas.

Bet motinā su tēvu gundei tu?

Liucipierius.

Ar aš? O dulkė! Kam gi būčiau gundęs?

Kainas.

Juk juodu sakė man, kad tas žaltys
Tai velnias buvęs.

Liucipierius.

Kas gi sakē jiemdiviem?

Tai neteisybė! Tas dalyks netaip
Danguj įtrauktas į raštus. Jūs Dievas
Taip bjauriai nemeluos. Tai tik žmogus,
Kaip jį užpuola baimė, gali savo
Kaltės nuverst ant mus. O aš sakau,
Žaltys tas buvo tikras ir sutvertas
Iš to pat molio, kaip ir žmonės. Tik
Už juosius protingesnis buvo: matė,
Kad pažinims prapuldyt laimę jų.
Ir tu tiki, kad būčiau pasivertęs
Į tokį menką sutvėrimą štai,
Kuris paskirtas mirčiai, supuvimui?

Kainas.

Žaltys tas vis gi velnias buvo?

Liucipierius.

Ne!

Žaltys tiktai pakūrstė piktą dvasią
 Jievos, o pats, sakau, tiktai žaltys,
 Ne velnias buvo. Tu gali paklausti
 Nors cherubinių — pasakys jie tau.
 Kaip jų ir jų vaikų vaikai supūsit,
 Ir metų pereis tūkstančiai, gal būt,
 Pasklidus pasakai tai apie rojų
 Ir apie pirmus žmones, apie jų
 Nusikaltimą, pasakys, kad tyčia
 Į žaltį pasivertęs aš buvau,
 ir norint nekenčiu jo, kaip ir visko,
 Kas nusižemina tiktai prieš tą,
 Kursai pasaulę visą tam sutvėrė,
 Idant prieš jį nulenktų galvas. Męs
 Vienok, kaip buvo, viską matėm, žinom
 Ir gryną tiesą turim pasakyt:
 Tėvai, paklausę žalčio, nusidėjo.
 Ar aš, dvasia, juos būčiau gundęs? ką?
 Sakyk, ar aš galėjau pavydėti
 Žmonėms to menko, angšto rojaus, aš
 Valdovs erdvių be galo ir be krašto?
 Matau, dalykų tų nenumanai,
 Nors vaisių medžio pažinties nuskynėt.

Kainas.

Vienok parodyt nieko negali,
 Ko aš visai matyt norėčiau,
 Prie ko netrauktų pažinties troškims
 Ir ko protu apimti nepajiegčiau.

Liucipierius.

Ar drįstum susitikt su teisybe?

Kainas.

Aš nežinau. Gera būtų pabandyti.

Liucipierius.

O mirčiai drįsi dyrstelt į akis?

Kainas.

Da nieks iš mūs ikšiol mirties nematė.

Liucipierius.

Vienok turėsite ją pamatyti.

Kainas.

Su baime kalba apie mirtį tėvas,
Ir motina, išgirdus, ima verkt,
Ir Abelis akis į dangų kelia,
Nuleidus galvą Cilė meldžiasi,
Ada, tylėdama į mane žiūri

Liucipierius.

O tu?

Kainas.

Kaip kalba apie mirtį tą,
Kurios tikrai išvengti negalėsiu,
Tai rodos plyšta nuo minčių galva,
Krutinę degina liepsna, tarytum
Ar gi negalima mirties apveikt!
Atsimenu, kaip da buvau aš mažas,
Man teko sykį imtis su levu.
Aš spusteliau netyčia jį, tai staugdams
Jis bėgo nuo manęs.

Liucipierius.

Tai juk mirtis
Neturi formos, nors naikina viską,
Kas matoma ant žemės.

Kainas.

Aš tariau,
Mirtis turbūt koks gyvas sutvėrimas,
Nes kaip galėtų piktą kam daryt?

Liucipierius.

Naikintojaus paklausk!

Kainas.

Ko?

Kainas.

Ir aš tada

Pažįsiu mirtį?

Liucipierius.

Pats jos nepažindams,

Aš negaliu tau atsakyti.

Kainas.

Nėra

Da pikto, jei pavirsime į dulkes.

Aš visada norėčiau dulkė būt!

Liucipierius.

Koks prastas noras! Tavo tėvas vis gi

Kur kas daugiaus norėjo: pažinties

Jis troško.

„Kainas.

Bet ne gyvasties. Dėlko jis

Nuo medžio gyvasties neskynė?

Liucipierius. j.

Supainiojo.

„Kainas.

O! kaip jis apsiriko!

Pirma reikėj nuo medžio gyvasties

Nuskinti vaisių. Vėl, tiesa, išpradžių

Neparagavęs vaisiaus pažinties,

Jis apie mirtį nieko nežinojo.

Aš pats jos nepažįstu, bet bijau,

Kad ir visai nesuprantu tos baimės.

Liucipierius.

O aš, žinodams viską, nebijau,

Suprask tik tu, ką gali pažinimas!

Kainas.

Ar mano būt mokintoju gali?

Liucipierius.

Galiu, tik

Kainas.

Ką?

Liucipierius.

Man garbę atiduoki,
Kaip savo Viešpačiui.

Kainas.

Juk tu ne Dievs,
Kurį papratęs garbint mano tėvas?

Liucipierius.

Ne Dievas.

Ir nepanašus į Jį?

Liucipierius.

Nepanašus ir aš visai nenoriu
Būt panašus. Augštesnis būt už Jį,
Arba žemesnis aš norėčiau. Buti
Tarnu Jo, ar galybės Jo bendru
Nenoriu. Aš toli nuo Jo laikausi.
Aš pats esmi galingas. Garbina
Mane ne vienas sutvėrimas, o tokių
Toliaus bus da daugiau. Būk tu tarp jų!

Kainas.

Aš nelenkiau galvos prieš tėvo Dievą,
Nors Abelis vis kalbino mane,
Idant drauge su juo aukas jam rengčiau,
Tai kaip aš lenksiu galvą prieš tave,
Ne Dievą?

Liucipierius.

Ar nesilenkei prieš Dievą,
Tu niekados?

Kainas.

Sakau, kad ne! Juk tu
Visažinis, tai kam da manęs klausai?

Liucipierius.

Tai jau yr nusilenkę prieš mane,
Kurie nusilenkė prieš tavo Dievą.

Kainas.

Nelenksiu kelių nė prieš vieną, ne!

Prie visko gal mane priverst: sutikčiau
Ir kas-žin-kam duot garbę, kad ir tau.

Liucipierius.

Tai eik dabar tu paskui mane.

Kainas.

Eisiu.

(Ateina Ada.)

Ada.

Tavęs, broliuk, aš jieškau: su tavim
Ramiaus mums pasilsėt ir pasidžiaugti.
Už tave atidirbau aš pati.
Gražiai nusirpę vaisiai – toki šviesus.
Eiva!

Kainas.

Ar gi tu nieko nematai?

Ada.

Matau aš angelą – lyg pirmas kartas?
Gal nori jis pas mus atsilankyti,
Labai maloniai prašom.

Kainas.

Kaip tau rodos:

J tuos, ką matėm, jis nepanašus.

Ada.

Tai angelai yra dar ir kitoki?
Vis tiek, męs jį priimsim, kaip visus.

Kainas (Liucipieriui).

Ar nori?

Liucipierius.

Tu geriaus būk mano svečias.

Kainas (Adai).

Turiu aš eit paskui jį.

Ada.

O mus

Tai palieki?

Kainas.

Turiu palikt.

Ada.

Ir mane?

Kainas.

Mieliausia Ada!

Ada.

Su tavim einu.

Liucipierius.

Negalima.

^

O kas gi tu per vienas,

Kad nori mudu perskirt?

Kainas.

Dievas jis.

Ada.

Iškur žinai?

Kainas.

Jis taip, kaip Dievas, kalba.

Ada.

Kaip Dievas, taip kalbėjo ir žaltys,

O vis gi pamelavo.

Liucipierius.

Ada, klysti.

Tas medis buvo medis pažinties.

Ada.

Taip, bet tik mūsų amžinai nelaimei.

Liucipierius.

Gera, o ta nelajmė, tie vargai

Tai pažinims. Žaltys jus neprigavo:

Teisybę sakė jis, o juk negal

Teisybė būt negeras daigtas.

Ada.

Bet gi

Ikšiol mums suteikė tik pikto daug:

Iš tėviškės mūs ištrėmimą; baimę;

Taip sunkų darbą; širdperšą už tai,

Kas buvo; viltį, kur neišsipildys

O, neik su juo! kęsk kaip ir kentēm mėš,
Mylėk mane taip, kaip myliu aš tave!

Liucipierius.

Ar jį labiaus myli ir už tėvus?

Ada.

Labiaus aš jį myliu! ar gi tai kaltė?

Liucipierius.

Dabar tai ne, bet jūsų vaikuose

Bus kaltė.

Ada.

Ką? ar tai duktė manoji

Enoch, tikro brolio, nemylės?

Liucipierius.

Ne taip, kaip Kainą tu myli.

Ada • O Dieve!

Ar gi netur viens kito taip mylėt,

Kaip mudu šitai vienas kitą mylim?

Ar nepenėjau jūdviejų vienom

Krūtim? Ar jūdviejų tėvai negimė

Iš vieno kūno toj pat valandoj?

Ar mudu nemyliva viens kitą?

Ar meilės tos negimdom vaikuose?

Tu neik su ta dvasia! manęs klausyki:

Dvasia ta į kitas nepanaši.

Liucipierius.

Tą kaltę juk ne aš esmi pramanęs.

Ji jums nekenkia nieko, tik užkenks

Jus paveldėtojams mirystės.

Ada.

Kaltė

Kalte yr per save. Ar gers ir pikts

Nuo priepuolio tik prigul? Tai vergai mėš ...

Liucipierius.

Pakliuvo į vergus ir augštesni

Už jus. But likusios vergais ir dvasios

Augštesnės dar, kad laisvę su kančioms
Būt mainiusios ant nusižeminimo:
Maldaut, tarnaut ir slankiot amžinai
Prieš Jį, visai nejausdamas dėl Jojo
Nė kokios meilės, o iš baimės tik,
Nes visagalis.

Ada.

Bet kas visagalis
Tikrai tasai visugeriausias yr.

Liucipierius.

Jis rojų buvo taip gi geras?

Ada.

Dvasia!

Negundyk mane savo gražumu!
Graži tu ir už žaltį tu gražesnė,
Bet melo tiek turi, kiek ir žaltys.

Liucipierius.

Geriaus sakyki: kaip žaltys teisinga.
Tu savo motinos paklausk, juk ji
Pažino, kas tai geras ir kas piktas.

Ada.

O motin! Tu, nuskynus vaisių tą,
Užtraukei ant vaikų daugiau nelaimių,
Ne kaip ant savęs. Tu laiminga sau
Metus jaunuosius perleidai tarp dvasių,
Tarp nekaltų. O mės, vaikai, visai
Nė rojaus nepažįstame. Aplinkui
Tik piktos dvasios Dievo žodžiais vis
Mus gundo, kaip anas žaltys, kurs tave,
Lyg kūdikį nekaltą, prie savęs
Pritraukė. Dvasios tos, kuri čia stovi,
Nekęst, jai priešintis aš negaliu.
Lyg baimė ima, bet nuo jos nebėgu.
Traukte jos akys traukia vis mane
Artyn____artyn. Jaučiu, širdis taip plaka –
O Kaine, gelbėk!

Kainas.

Ada! ta dvasia

Juk nepikta, tu jos nesibijoki!

Ada.

Bet ji ne Dievas ir ne angelas.

Mačiau daug cherubinių, serafinų –

[juos nepanaši ji suvisai.

Kainas.

Juk dar, yra žinai, augštesnės dvasios –

Archangėlai.

Liucipierius.

Yra dar ir už juos

Augštesnės.

Ada.

Ar palaimintos?

Liucipierius.

Negali

Palaiminimas būt vergystėje.

Ada.

Karščiausiai, sako, myli Serafinai,

Daugiausiai žino cherubiniai. Šits

Tikrai yr cherubinas – nepažįsta

Jis meilės.

Liucipierius.

Jei nuo pažinimo tur

Gest meilė, kaipgi bus tada su tuoju,

Kurį pažinę negalėsite

Mylėti? Jeigu cherubiniai meilės

Neišpažįsta tik per pažintį,

Tai Serafinai myli per aklumą.

Kad vienas nesutinka su kitu,

Tai jų tėvų likims geriausiai rodo.

Jei pasirinkt daugiau nėra iš ko,

Tai rinkitės: ar pažintį, ar meilę.

Jūs tėvas išsirinko jau: viena

Tik baimė jį klausyt dabar priverčia.

Ada.

O Kaine! rinkis meilę!

Kainas.

Dėl tavęs

Ta meilė, Ada, užgimė su manim

Drauge. Nė vieno nemyliu daugiau.

Ada.

O tėvo, motinos ar nemyl tu?

Kainas.

O gi tėvai ar tai mylėjo mus,

Jei skynė vaisių, mums išplėšė rojų?

Ada.

Tada juk mės nebuvom gimę dar.

O kad ir gimę būtume, ar turim

Už tai nekęsti jau tėvų, vaikų?

Kainas.

Sūneli ir dukrele, mažiulėliai!

Kad laimę jūdvių žinočiau aš,

Tikrai užmirščiau viską. Bet negali

Užmiršt to šimtai būsimų kartų –

Per amžius žmonės nemylės jau tėvo,

Kurs gyvastį surišo su mirtim.

Tėvams, nuskynusiems užgintų vaisių,

Patiems nelaimės neužtenka. Jie

Mane, tave, kitus vaikus pagimdo

Ir milijonus, mirijadus kitų,

Kurie užgims da tam tiktai, kad tektų,

Jiems kančios vien, nusiminims, visi

Vargai, kurių per amžius prisirinko.

Ir būk tu tėvu tokios giminės!

O Ada! Tavo meilė ir gražumas

Yra mano meilė, džiaugsmo valandos,

Ramumas, laimė, viskas tai, ką mudu

Vaikuos ir viens kitam taip myliva,

Vis tai sunkiu keliu kančių ir vargo,

Kur laimė šviečia valandėlėms tik,

Stačiai prieš nepažįstamą mums mirtį
 Ir juos ir mudu veda. Aš tariu,
 Kad medis pažinimo mus prigavo.
 Jei žmonės sykį prasikalto jau
 Ir turi mirt, nors tiek žinoti reiktų,
 Kas jiems svarbiausia – slėpinį mirties.
 O jie tuotarpu ką pažino? Tiek tik,
 Kad jie yr nelaimingi. Tai gi kam
 Dar žalčiui, vaisiui buvo čia mokinti?

Ada.

O Kaine! aš laiminga! kad tik tu
 Laimingas būtum

Kainas.

Būk viena laiminga!

Nenoriu tokios laimės, kur man reik
 Tik žemintis!

Ada.

Viena laiminga būti
 Aš negaliu. Tarp jus visų tiktai
 Galiu aš laimę rast. Aš nepažįstu
 Mirties ir nebijau jos, norint ji
 Baisi būk, kaip kokia juoda baidyklė.

Liucipierius.

Tai negali viena laiminga būt?

Ada.

Viena! O Dieve! Kas gi likęs vienas
 Gal būti geras ir laimingas? Vienai
 Likti tai sakyčiau nusidėjims būtų,
 Jei negalėčiau greit vėl pamatyt
 Vaikų, arba tėvų, ar brolių savo.

Liucipierius.

Vienok jūs Dievas visada tik viens.
 Ar jis laimingas vienas, ar jis geras?

Ada.

Jisai ne vienas. Turi angelus
 Ir mirtinus, kuriems jis laimę duoda.

Kitiems suteikdams laimę, pats laimings –
Ar gal didesnis džiaugsmas būt?

Liucipierius.

Paklauski

Tu tėvo, kurs iš rojaus yr išvyts,
Arba vyriausio jo sūnaus, ar savo
Širdies – nerimsta ji.

Ada.

O ne! Iškur,

Ar iš dangaus tu?

Liucipierius.

Apie tąją laimę

Visatiną, ką išpažjsti tu,
Patirki nuo geriausio, galingiausio
Sutvertojaus daigtų ir gyvasties:
Tai jo yr slėpinys, tai jis tik žino.
Kentėt mums lemta – kenčiame vieni,
Kiti nepasiduodami norint nieko
Iš to, kaip sako Serafinai, męs
Neišlaimėsime, pasikovoti
Geriaus vis, ne kaip nieko nedaryt.
Gudrumą turim, kurs mus prie teisybės
Pritraukia taip, kaip jų akis Aušra.

Ada.

Gražį žvaigždė, aš ją myliu.

Liucipierius.

Tai kodėl

Tu jos negarbini?

Ada.

Tėvs garbina

Neregimą tik.

Liucipierius.

Ženklas jo tur būti

Puikiausias daigts prigimtyje, o ta
Žvaigždė kitų žvaigždžių yr vadas.

Ada.

Mūs tėvas patį Dievą matęs net
Kurs jį ir mūsų motiną sutvėrė.

Liucipierius.

O tu matei?

Ada.

Mačiau tik jo darbuos.

Liucipierius.

O patį?

Ada.

Ne. Mačiau tik tėve savo,
Kurs yr paveikslu Dievo, angelų,
Taip panašių į tave. Gali būti,
Kad tu ne toks šviesus, kaip jie, bet tu
Kur kas už juos gražesnis, galingesnis.
Jie šviesus, kaip vidudienis giedrus,
Tylus, o tu kaipo naktis išrodai,
Kada dangus kur debesiais
Užklots, o žvaigždės žiba, rodos saulės;
O tiek jų daug yr, taip nišreiškiamai,
Niužgaudamos akių prie savęs traukia,
Kad kartais aš žiūriu į jas, žiūriu,
Ik ašaromis akys nepaplūsta.
Ir tu mane taip trauki. Nelaimings
Esi tur būt... Nestumk mus į nelaimę –
Paverksiu už tave.

Liucipierius.

Tu nežinai,

Kiek jurių ašarų da reiks pralieti.

Ada.

Ar man?

Liucipierius.

Visiems.

Ada.

Bet kam gi tai visiems?

Liucipierius.

Jas lies žmonių milijonai, mirijadai,
Visa ta žemė ir visa pekla,
Kurios bus pilnos jų vaikų.

Ada.

O Kaine!

Klausyki: ta dvasia prakeikia mus.

Kainas.

Tegul sau kalba – paskui ją einu aš.

Ada.

O kur?

Liucipierius.

Į tas vietas, iškur sugrįš
Už valandos. Per laiką tą matys jis,
Kas yr sutverta per kelias dienas.

Ada.

Kaip tai?

Liucipierius.

Jei Dievs jų iš senos pasaulės
Sutvėrė naują į kelias dienas,
Tai aš, pagelbininkas jo, negalėsiu
į vieną valandą parodyt to,
Ką ilgai tvėrė jis, ūmai sugriovė?

Kainas.

Vesk mane!

Ada.

Ar sugrįš už valandos?

Liucipierius.

Sugrįš. Męs, dvasios, laiko nepažįstam.
Męs amžinystę galime sutraukt
Į valandą ir valandą ištęsti
Į amžinystę. Bet tai slėpinys
Eiva gi, Kaine!

Ada.

Ar sugrįš?

Liucipierius.

Sakau tau,
Sugrįš. Jis pirms ir paskutinis yr,
Apart tik vieno, kurs sugrįš pripildyt
Tą dyką svieta. Ma

Kur tu gyveni?

Liucipierius.

Kur tavo Dievas, ar Dievai gyvena,
Tai ten ir aš gyvenimą turiu.
Pasidalinova tarp savęs mudu
Pasaulėj viską: mirtį, gyvastį,
Ir laiką, amžinystę, dangų, žemę
Ir viską, kas nė žemė, nė dangus,
Sutvėrimus, kurie ant jų gyveno,
Arba gyvęs – tai štai, kas prigul man!
Turiu aš dalį Jojo viešpatystėj,
Valdydams viens tai, kas neprigul jam.
Jei taip nebūtų, aš čia nestovėčiau:
j mane žiūri jųsų angelai.

Ada.

Juk mūsų angelai ir tąsyk buvo,
Kada žaltys kalbėjo su Jieva.

Liucipierius.

Girdėjai, Kaine? Jeigu pažinimo
Tu trokšti, aš pakakėsiu tave,
Nereikalaudamas, idant ragautum
To vaisiaus, kurisai atimti gal
Nuo tavęs vieną likusį tau gerą,
Kurį nuo gelbėtojo gavai.
Eiva!

u .

Kainas.

Einu. (Abudu traukiasi.)

Ada (bėgdama paskui juodu).
O broli mano, Kaine!

AKTAS ANTRAS.

Scena I.

DAUSOS.

Kainas ir Liucipierius.

Kainas.

ekiu aš oru – nekrintu. Vienok
Baugu – kad tik nekrisčiau.

Liucipierius.

Tu tikėki

Tik man, o jau tave lengvai nešios
Padangėms oras – aš jo kunigaikštis.

Kainas.

Bet, tau tikėdams, ar kartais aš
Neprasižengsiu priešais savo Dievą?

Liucipierius.

^{^i^lfg}

|||W Tikėk – nepulsi; abejosi – dingk!

lyjjj }m Toks būt prisakymas anojo Dievo,

^{^jP'UAj} |<_{urs} pavadino demonu mane

Tarp angelų; jie vardą tą apreiškė
Tiems sutvėrimpalaikiams, kur visai
Neištesėdami suprasti nieko,
Kas pereina tik jų prastus jausmus,
Prieš žodį lenkiasi, kursai užgauna,
Ausis jų ir paniekinančiame
Prispaudime už gerą, ar už piktą
Jie ima tai, kas įsakyta jiems.
O man: tikėk, ar netikėk – matysi
Tuoju naujas pasaulės ir po tos

Trumpos būtybės tau nereiks nuo manęs
 Už tavo abejojimą kentėt.
 Ateis da laikas tas, kad žmogus vaikščios
 Neskęsdamas paviršiumi vandens
 Ir kitą šauks, tarydams: „{tikėki
 Tu j mane ir eiki pas mane!"
 Tuomet eis per vilnis ir pašauktasis.
 Aš nesakau juk: į mane tikėk,
 Kad išsigelbėtum tik. Lėkk su manim
 Drauge per tas dausas begalines!
 Parodysiu aš tau, ko tu nedrįsi
 Užgint – istoriją jau buvusių,
 Dar esančių ir būsimų pasaulių.

Kainas.

Vis tiek, ar demonas, ar Dievas tu –
 Sakyk, ar gi tenai mus žemė būtų?

Liucipierius.

Tai nepažįsti dulkių, iš kurių
 Sutvertas tavo tėvs?

Kainas.

Ar gal būt? Ore
 Ten sukasi koks melsvas skridinys.
 Šaly mažesnis – ar tik ne mėnulis?
 Ir tai mus rojus? Kur gi jo tvora?
 Kur jo sargai?

Liucipierius.

Parodyk rojaus vietą!

Kainas.

Negalims daigtas! Jug mums lekiant taip,
 Kaip saulės spinduliams, mažyn ji eina.
 Ir juo labyn mums nyksta iš akių,
 Ją žiedas apsupa tokio šviesumo,
 Kaip apvaliausios žvaigždės, ką mačiau
 Nuo rojaus pusės. Aš manau, mėnulis
 Ir žemė susilies su žvaigždėmis,
 Kurių aplink mus gema mirijadai.

Liucipierius.

O jei žinotum, kad pasaulės yr
Didesnės už jūs žemę, užgyventos
Esybių augštesnių už jus ir daug
Skaitlingesnių už dulkes jūsų žemės,
Pasklidusių, lyg atomai, gyvų,
Paskirtų nelaimingoms būt ir mirti –
Kaip tu tada manytum apie tai?

Kainas.

Didžiuočiausi, matydamas, kad mano
Mintis galėjo tai apimt, patirt.

Liucipierius.

O jeigu tavo ta mintis augštoji
Prijungta prie materijos nelaisvos
Ir, kildama prie augšto pažinimo,
Bus surišta žemiausiais reikalais,
Prastais, bjauriais ir suteptais; ir jeigu
Geriausias tavo džiaugsmas net – saldus
Tik nusižeminims ir prigavimas,
Viliojantis duot gyvastį kitiems,
Taip-pat silpniems, mažiaus laimingiems.... Dvasia!

Kainas.

Aš apie mirtį tiek tiktai žinau,
Kad ji baisi. Anot tėvų mūs žodžio,
Ji – raudulingi palaikai, kuriuos
Nuo jų gavau sykiu su gyvastimi.
Ir gi gyvastis – matau – nekas dalis.
Bet, jeigu taip, kaip tu sakai tur būti –
Teisybę tavo žodžių paremia
Krūtinėj mano pranašingas jausmas –
Tai velyk tuoj numirt! Nės gyvastį
Kam duot, idant tiktai per visą amžį
Kentėtų ir numirtų, tai vis tiek,
Ką platint mirtį, didint žmogžudystę.

Liucipierius.

Tu visas juk numirti negali:
Viena dalis gyva tur pasilikti.

Kainas.

To nepasakė mano tėvui Tas,
Kurs ištrėmė iš rojaus, ant kaktos jo
Mirties padėjęs ženklą. Padaryk,
Kad toji mirtina dalis pražūtų
Ir kad j angelą pavirsčiau su kita
Dalim!

Lūicipierius.

Aš angelas; ar tu norėtum
Būt toks, kaip aš?

Kainas.

Kas tu — aš nežinau.
Matau ikšiol tiktai galybę tavo.
Parodai man tu tokius dalykus,
Kurių negal pasiekt galybė mano
Ir mano prigimimo pajiegos,
Bet vis gi menkesnius už mano norus
Ir mano lūkesčius.

Liucipierius.

Kas per vieni,
Kurie taip žemina save puikybėj,
Kad šliaužioja purvuos su kirminais?

Kainas.

Bet kas gi tu per viens, kuris didybėj
Dvasias valdai po savimi turi
Ir amžinystę, visą prigimimą —
O tik išrodai nusiminęs lyg?

Liucipierius.

Aš tai esmi, kuo rodauši. Tai klausiu
Tavęs, ar tu tikrai nemirtinas
Norėtum būti?

Kainas.

Juk tu pasakei jau:

Ar noriu, ar nenoriu, tai turiu
 Nemirtinas aš būt. Ikšiolei šito
 Aš nežinojau. Jeigu šitaip yr,
 Tai duoki man pažinti nemirystę!

Liucipierius.

Nė su manimi nesimatęs dar,
 O jau patyrei ją.

Kainas.

Kaip tai?

Liucipierius.

Patirsime ir męs ir tavo sūnus.
 Dabar apsidairyk, ar ne puiku?

Kainas.

O etere gražus, nesuimamas!
 Jūs knibždančios galybės tų šviesų,
 Daugyn vis augančių! Kas jūs? Kas toji
 Melsva o begalinė dykuma,
 Kurioj jūs lekiate taip kaip – regėjau –
 { rojaus upę lapai įmesti?
 Ar turite paženklintą jums kelią?
 Ar taip tik su džiaugsmu neapmalšintu,
 Nuo amžinystės jau apkvaitusios,
 Jūs verčiatės per tas neišmatotas
 Dausas – jau apie ką bemanant tik,
 Dvasia nerimsta. Dieve! ar Dievai gal!
 Ar kas jūs esat? Koki gražus jūs!
 O koki gražus jūsų sutvėrimai,
 Jei neatsitikimas tai yra,
 Arba kas kita! Duokit man numirti,
 Kaip miršta atomai, jei jiems reik mirt,
 Arba jūs duokite pažinti save
 Su jūsų galybe, išmintimi! Ne,
 Aš neesmi nevertas – norint dulkė –
 To visko, ką šią valandą matau.
 O dvasia! duoki man dabar numirti,
 Arba prie jų arčiaus privesk!

Liucipierius.

Ar dar arčiau? { žemę atsigrižki!

Kainas.

O kur ji? Aš matau tiktai žvaigždžių
Daugybę.

Liucipierius.

Ten žiūrėk!

Kainas.

Aš nematau jos.

Liucipierius.

Štai spingso žemė.

Kainas.

Ar tenai?

Liucipierius.

Tenai.

Kainas.

Ar galims daigts? Tai žolėse ant žemės
Tamsumoje net vabalai kur kas
Šviesiaus jau žiba, ne kaip tapat žemė,
Kur juos nešioja.

Liucipierius.

Tai matai: ir žemė

Ir vabalėliai turi šviesą sau.

Kaip rodos tau dalykas tas?

Kainas.

Kad jie jie

Yr gražus savo sferoj tik. Kad ta
Naktis, kuri gražumą jiems priduoja,
Ir ta žvaigždė, ir vabalėliai tie
Tur vadą.

Liucipierius.

Koki?

Kainas.

Tai gi tu parodyk!

Liucipierius.

Ar drįsi pamatyti?

Kainas.

Nežinau,

Bet da ikšiol tu neparodai nieko,
Ką aš nebūčiau drįšęs pamatyt.

Liucipierius.

Eiva! Ką nori pamatyt: ar daigtus
Nemirtinus, ar mirtinus!

Kainas.

Koki

Daigtai yra?

Liucipierius.

Yr abejopi. Bet gi
Prie ko labiaus prilinkusi širdis?

Kainas.

Prie to, ką aš matau.

Liucipierius.

O kas arčiausiai

Gulėjo prie širdies?

Kainas.

Ko aš esmi

Nematęs niekados ir nematau da –
Tai slėpinys mirties.

Liucipierius.

Ar aš galiu

Parodyti sutvėrimus, kurie jau
Numirę, taip kaip aš parodžiau tau,
Kas suvisai numirt negali.

Kainas.

Rodyk!

Liucipierius.

Tai judinkim galingus mūs sparnus!

^v *Kainas.*

Kaip lekiame! Žvaigždynai nyksta, gesta!
Kur žemė dingo? Duok ją pamatyt:
Juk aš iš jos esmi sutvertas.

Liucipierius.

Akys

Neužmatys jau. Prieš pasaulę ji
Dabar tokia menka, kaip tu prieš žemę.
Bet tu nuo jos nišbėgsi: grįši vėl
Ant žemės ir prie dulkių – jos su mudviem
Išvien tur dalį amžinystėje.

Kuinas.

O kur dabar vedi?

Liucipierius.

Prie to, kas buvo

Prieš tave – prie pasaulės, nuo kurios
Jūs žemė likus tik menka skeliaudra.

Kainas.

Tai žemė ne nauja?

Liucipierius.

Kaip gyvastis

Sena. Ji buvo jau prieš mane, tave
Ir tuos sutvėrimus, kur didesni
Už mus išrodo. Daug yr sutvėrimų
Tokių, kur galo neturės. Kiti,
Kur patys sako, kad pradžios neturi,
Turėjo ją vargingą, kaip ir tu.
Galingi žuvo jau, idant turėtų
Vietas menki, nematomi beveik.
Tiktai ką laikas ir erdva be galo
Ir be pradžios ir nesimaino jie.
O permaina yra mirtis tik dulkėms.
Tu dulkė, tai tik tiek gali patirti,
Kas buvo dulkėms, ką tuojau išvysi.

Kainas.

Ar dulkės? Dvasia! ką tik nori tu,
Regėti stengsiu.

Liucipierius.

Lėkkime!

Liucipierius.

Vienok

Matai?

Kainas.

Tai da baisi šviesa! Nė saulė,
Nė mėnuo, nė žvaigždynas. Mėlynams
Nakties, lyg prisisunkusios raudonio,
Prapuola tam pusiaušviesy drumstam;
Bet grumulai matyt koki ten tamsus
Ir dideli, neužnešą į tas
Pasaulės, prie kurių arti mės buvom,
Kurios, šviesa aplietos, rodėsi
Taip pilnos gyvasties, kad atmosferai
Šviesiai nuo jų nuslinkus, josios mums
Su yvairioms taip formoms pasirodė –
Su upėmis gilioms, augštais kalnais,
Tai spindulius išleisdamos iš savės,
Tai rodydamos lygumas vandens,
Tai žiedu apsuptos šviesiu, mėnuliais,
Kurie, kaip josios, rodės panašiais
J gražią mūsų žemę – o tuotarpu
Čia taip tamsu išrodo ir baisu.

Liucipierius.

Bet aišku. Trokšti mirtį pamatyti
Ir mirusius sutvėrimus?

Kainas.

Aš to

Nenoriu. Jeigu jau žinau, ją esant,
Ir jeigu tėvo kaltė jį, mane,
Visus, ką pagimdysim, jos galybei
Paskyrė, tai su vienu jau žygiu
Norėčiau pamatyti, ką juk sykį
Turėsiu priverstas išvyst.

Liucipierius.

Žiūrėk!

Kainas.

Tamsu!

Liucipjėrius.

Jau taip ir pasiliks, bet mudu
Duris atrasim.

Kainas.

Baisus verčiasi

Garai — kas tai?

Liucipjėrius.

Įžengk!

Kainas.

Ar aš sugrįšiu?

Liucipjėrius.

Tikrai sugrįši. Kas paskui mirties
Aprūpęs viešpatystę, kur dabartės
Visai mažai yra gyventojų,
Kurių priveisite juk: tu ir tavo
Vaikai.

Kainas.

Tie debesiai tolyn labyn
Prasiskiria, apžiodami aplinkui
Galingais mus žiedais.

Liucipjėrius.

Tolyn!

Kainas.

O tu?

Liucipjėrius.

Susiramink! Nebūtum tu be manęs
Už tavo žemės niekados. Tolyn!
(Abudu nyksta debese.)

Scena II.

PRAGARAS.

Liucipjėrius ir Kainas.

Kainas:

O kokios tylios, didelės pasaulės!
Čia daug jų, ne viena, ir da tirščiau

Jos apgyventos yr už skridinius tuos
Šviesius, kurie ten sukasi augštai,
Kurie greičiaus gyventojais man rodės
Kokio dangaus, iki patyriau aš,
Kad tai materijos negyvos skiltys,
Tik galinčios ant savęs vietą duot
Gyviems daigtams, o ne gyventi pačios.
Bet čia taip ūkanota ir tamsu,
Juog praeities kvapu jau atsiduoda.

Liucipierius.

Mirties čia viešpatystė. Iš arčiaus
Norėtum mirtį pamatyti?

Kainas.

Pakolei

Da nepažistu, kas ji, negaliu
Aš atsakyt. Bet jeigu jau ji tokia,
Kaip tėvs ana mokina, tai dalyks –
O Dieve! apie tai sunku manyti!
Prakeiktas, kurs man davė gyvastį,
Kur veda prie mirties tiesiog! Prakeikta
Ir gyvastis pati, kuri negal
Likt tuo, kuo buvo – gyvastis išplėsta
Per prievartą net tiems, kur nekalti!

Liucipierius.

Tu tèva keiki?

Kainas.

Ar gi neprakeikė

Jis manęs, gyvastį man duodamas?
Ar da prieš tai, nuskynęs rojaus vaisių,
Manęs jis neprakeikė?

Liucipierius.

Taip, tiesa.

Tarp tavo tėvo ir tavęs įvykęs
Yr prakeikimas. Kaip gi tas dalyks
Su broliais ir vaikais?

Kainas.

Pasidalšim

Visi męs tėvo šituos palaikus.

O kas daugiau daryt man pasilieka?

Aš jiems paliksiu tai, ką pats gavau.

O jūs neprubežiuotos viešpatystės

Praskydusių šešelių — milžinų,

Šmėklų, ir aiškiai matomų ir vos tik,

Galingos ir neramos — kas gi jūs?

Ar jūs gyvenat dar? ar jau gyvenot?

Liucipierius.

Yr abejopų.

Kainas.

Kas gi ta mirtis?

Liucipierius.

Ar tas, kurs jus sutvėrė, jums nesakė,

Kad dar yra gyvenimas kitoks?

Kainas.

Ikšiolei jis mums tiek tiktai tesakė,

Kad turime tikrai visi męs mirt.

Liucipierius.

O gal būti kada nors jis teiksis

Ir šitą slėpinį jums pasakyt.

Kainas.

Laiminga bus ta valanda!

Liucipierius.

Laiminga!

Kur žinią duos per didelius skausmus,

Apsunkintą kančioms nišpasakytoms,

Paskirtą mirijadams nekaltų,

Negimusių dar atomų, tiktai tam

Dalykui turinčių imt gyvastį!

Kainas.

Kas per vieni paveikslai šie galingi,

Kur sukasi aplink mane? Visai

Jie nė į angelus nėra panašus,

Kuriuos ties rojumi nesyk mačiau,
 Anė į žmones: mane, mano tėvą,
 { brolį, seseris, nė į vaikus.
 O jeigu jie ne angelai, tai vis tik
 Už žmonės viršesni: matyt pilni
 Stiprybės, status, gražus, bet paveikslas
 Jų neišreiškiamas. Aš niekada
 Tokių nesmi regėjęs sutvėrimų.
 Nė Serafinų jie netur sparnų,
 Nė žmogaus gymio, nė galingų formų
 Didžiųjų gyvuolių, ir nė vienos
 Esysbės, kur dabar kvėpuoja. Gražus,
 Galingi jie, už gyvus gražesni,
 Galingesni – į juos gi nepanašus.
 Aš nežinau, ar juos vadint gyvais.

Liucipierius.

Vienok gyvena.

Kainas.

Kur?

Liucipierius.

Kur tu

Kainas.

Kada gi?

Liucipierius.

Ant tavo žemės buvo jie.

Kainas.

Adoms

Juk buvo pirmas.

Liucipierius.

Ne. Tik tarp taviškių

Jis pirmas, o tarp šitų būti jis

Negal nė paskutinis.

Kainas.

Kas gi šitie?

Liucipierius.

O tas, kas pats tu būsi ateityj.

Kainas.

Kas buvo jie?

Liucipierius.

Esybės gyvos, puikios,
Galingos, gražios ir augštesnės tiek
Visam kame už tėvą jų Adomą
Dar rojuje, kiek bus jų padermė
Išgimusi už jų pačius silpnesnė,
Išmirus šešiasdešimts tūkstančiams
Eilių. O apie jos silpnumą spręski
Tu pagal savo kūną.

Kainas.

Vargas man!

Ar jie visi pradingo nelaimingi?

Liucipierius.

Visi ant savo žemės, kaip ir tu
Pradingsi ant savosios.

Kainas.

Mano žemė

Ar jiems taipos gi prigulėjo?

Liucipierius.

Kainas. Taip.

Ji permaža ir permenka man rodos,
Kad tokius milžinus sutvėrimus
Galėjus būt nešiot.

Liucipierius.

Tiesa, ji buvo

Kur kas puikesnė.

Kainas.

Kaip gi ji sunykt

Galėjo?

Liucipierius.

Klauski to, kas sunaikino.

Kainas.

O kaip?

Liucipierius.

Per sukilimą gaivalų,
Kurie nesigailėdami sugriauja
Pasaulės ir iš griaučių tveria vėl
Kitas. Laikuos retai tai atsitinka,
Bet tankiai amžinystėje. Žiūrėk

1 *praeitį!*

Kainas.

Baugu žiūrėt!

Liucipierius.

Teisybė.

Veizdėk j tuos šešėlius! Kitąkart
Turėjo tokį, kaip ir tavo kūną.

Kainas.

Ar būsiu aš kada toksai, kaip jie?

Liucipierius.

Tegul Sutvertojas ant to atsako:
Aš tavo pranokėjus rodau tau.
Matai, kas jie dabar, o kas jie buvo –
Jauti ir supranti, kad ir menkai,
Neaiškiai, kiek tiktai suprasti duoda
Tau menkos pajiegos ir silpnas prots.
Ką tu su jais turi išvien, ką jie jie
Taip pat turėjo – yr tai gyvastis.
O ką turėsite išvien – mirtis tai.
Menkos jų ypatybės liekana
Pritinka tik sliekams: ją pagamino
Sušokęs dumblas sugriautos didžios
Pasaulės, susmulkėjusios į žemę,
Paskirta būviui sutvėrimų tų
Aklų, kur džiaugėsi tamsybės rojum,
Kur pažintis išvyta, lyg nuodai!
Pažvelgk, kas augštesniejie sutvėrimai
Dabar ir kas jie buvo kitą kart.
Jei nesmagu, tai grįžk prie savo darbo
Ir vėl kask žemę! Pristatysiu aš
Tave ten sveiką.

Kainas.

Ne! aš noriu liktis.

Liucipierius.

Ant ilgo? Ką?

Kainas.

Ant amžių, visados.

Jei kadanors turėsiu šičion grįžti,

Tai velyk man jau pasilikti dabar.

Jau nusibodo vislab tai regėti,

Kas yr iš dulkių – tarp šešėlių duok

Man pagyvent.

Liucipierius.

O ne, negalims daigtas!

Dabartės tu paveiksle lyg šmėklų

Matai teisybę. Bet gi, kad įstotum

J šitąjį gyvenimą, turi

Pirmiaus dar pereiti tokįpat kelią,

Kaip tie šešėliai – pro mirties duris

Įžengt.

Kainas.

Pro kokias mės dabar įžengė?

Liucipierius.

Pro mano. Pažadėjęs sugrąžinti

Atgal, aš prilaikau tave su mano

Dvasia toj viešpatystėj, kur tiktai

Tu viens kvėpuoji, o kiti be kvapo –

Žiūrėk vienok, nedrįsk užsimanyti

Čia likt, kol tavo valanda netėjo!

Kainas.

O jie ant žemės kadanors sugrįš?

Liucipierius.

Jų žemė dingo – persimainė taip ji,

Juog ant sustingusios plutos dabar

Nerastų jie pažįstamo daigtelio.

Graži pasaulė buvo!

Kainas.

Ir dabar

Graži ji. Ne ant žemės aš supykęs,
Kad ir aš priverstas ją kasinėt.
Tiktai man pikta, kad nė vieno džiaugsmo
Iš žemės tos išgauti negaliu
Be prakaito, be kruvinojo darbo;
Kad negaliu pasotinti minčių,
Vis trokštančiųjų pažinties be galo;
Kad neįstengiu save suramint
Ir atitolint nuo savęs tą baimę,
Ką daro man gyvenimas ir mirtis.

Liucipierius.

Matai pasaulę savo – nė šešelio
Nėra iš to, kuo buvus kitąsyk.

Kainas.

Tie milžinai – kas jie per sutvėrimai?
Lyg būtų žemesni už esybes,
Kurias kątik palikom. Lyg primintų
Laukinį sutvėrimą, kurisai
Nakties laike riksmu baugiu aplinkui.
Bet dešimts kartų šitie didesni
Ir baisesni. Kur kas jų augštis perein
Mūsų rojaus sienas; žiba akys jų
Lyg plienas; iš nasrų gi iltys styri,
Lyg medžiai nugenėti, be žievės!
Kas buvo jie?

Liucipierius.

Tas, kas mamutai žemės,
Kurios paviršius jų mirijadus
Pridengia.

Kainas.

O ant savęs jų neturi?

Liucipierius.

Išnyko jau visi, o tik dėlto,
Kad su tokiais kova neišdildytų

Baisaus to prakeikimo jūsų giminės;
Jie būtų jus per greitai išnaikinę.

Kainas.

Kokia kova?

Liucipierius.

Tur būt jau užmiršai
Tą prakeikimą, per kurį iš rojaus
Visi jūs esat ištremti: kova
Ta su viskuo, mirtis viskam, daugumui
Tik vienos ligos, kančios ir skausmai.
Tai toki yr užginto medžio vaisiai!

Kainas.

Ar gyvuoliai taip-pat ragavę jų,
Jie turi mirt?

Liucipierius.

Sutvertojas pasakė,
Juog jie sutverti jums, taip kaip jūs jam.
Ar geistumėt, kad jų likimas būtų
Geresnis net už jūsų? Jei Adoms
Nebūtų prasikaltęs, jie gyventų.

Kainas.

Varguoliai sutvėrimai! Tai ir jūs
Turėjote pasidalint likimą
Su mano tėvu, kaip ir jo vaikai,
Kaip jie, nė obuolio neparagavę,
Nė nupirkto taip brangiai pažinties!
Tai melo medis! Męs nežinom nieko.
Žadėjo pažintį – nors už mirties
Vertybę, bet gi pažintį – ką žinom?

Liucipierius.

Gal būt, kad jums pati mirtis suteiks
Augščiausią pažinimą. Būdama ji
Tikriausiu daigtu iš visų, gal vest
Ir prie tikriausio pažinimo. Todėl
Teisingas buvo medis, nors marus.

Kainas.

Bet kokios gi čia tamsios viešpatystės!
Žiūriu į jas ir jų nesuprantu.

Liucipierius.

Dėlto, kad da netėjo tavo laikas
Ir kad materija negal grynai
Suprasti dvasios. Tau pakaks žinojus
Nors tiek, juog tokios viešpatystės yr.

Kainas.

Žinojime, juog yr mirtis.

Liucipierius.

Bet kas yr

Už jos, tai nežinojot.

Kainas.

Ir dabar

Dar nežinau.

Liucipierius.

Vienok esi patyręs,
Kad už rubežiaus žinomo jau tau
Gyvenimo kitokia yr būtybė –
To ryto metą nežinojai dar.

Kainas.

Bet viskas taip tamsu ir apsiniaukę.

Liucipierius.

Laukk – tavo nemirystei kadanors
Aiškiaus išrodys viskas.

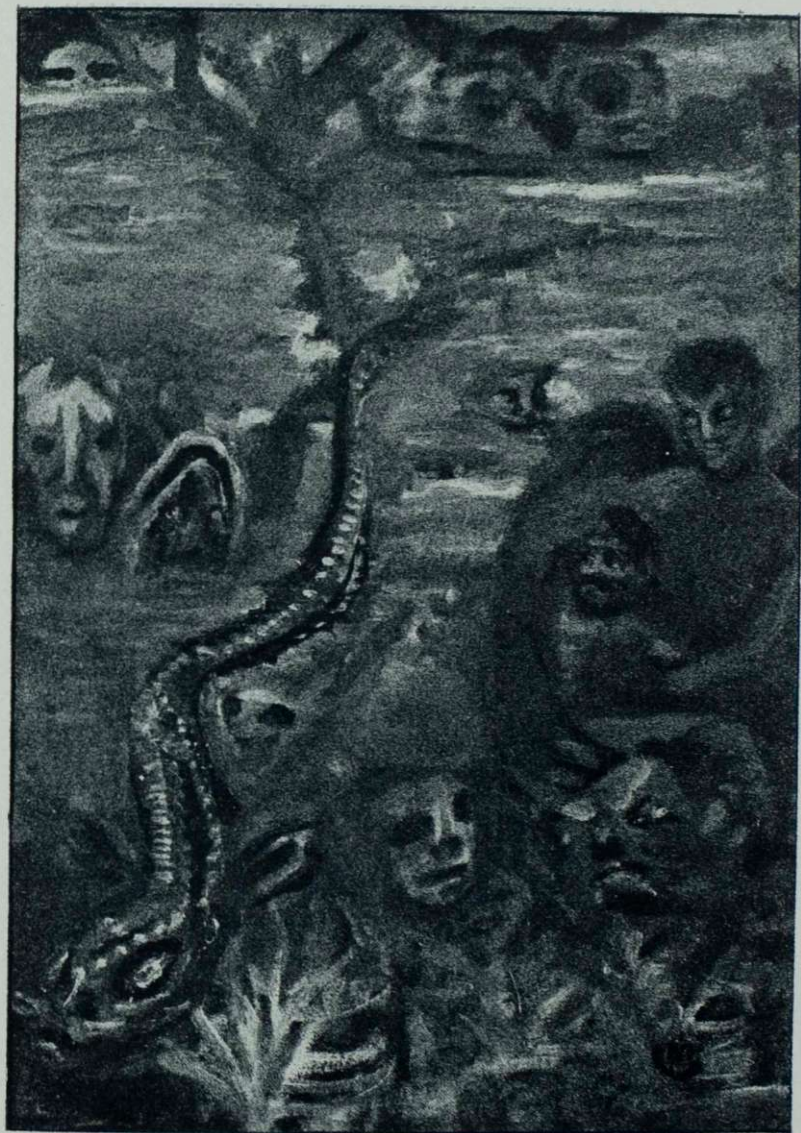
Kainas.

O gi šitas

Gražiai taip mėlynas, nišmatuotas plots,
Lyg būt vanduo, lyg upė, kur iš rojaus
Pro mano butą teką – tik krantų
Neturi šita, nė rubežių kokių –
Varsa jos būt lyg etero – kas tai?

Liucipierius.

Ant žemės ir yra tokipat plotai,
Nors mažesni. Krantus jų apgyvęs

ūdsotmlosodgaobūūsdoeūdsūo k a i n a s ūosūdsūogodsoosdosoūsūoak

Vaikai tavieji – matom jūrių-marių
Paveikslą.

Kainas.

Kas gi šitoji šviesa
Skysta, kaip sutarpinta saulė? Koki
Ten siaučia bjaurus sutvėrimai jos
Šviesiam apskrityje?

Liucipierius.

Levijatanai,
Gyventojai gadynių jau senų.

Kainas.

O tas baisus žaltys, kurs krato karčiais,
Iškėlęs didbuožę iš gilumų
Augščiaus į dešimts kartų net už kedrą
Didžiausią? Jis lengvai pasaulę tą,
Ką matėme, apjuostų. Ar niš tų jis,
Kur rojūį gundė mano motiną?

Liucipierius.

Jieva geriausiai gali pasakyti,
Koks gundė ją žaltys.

Kainas.

Šits perbaisus
Išrodo man. Turėjo būt gražesnis
Anas žaltys.

Liucipierius.

Ar jojo nematai?

Kainas.

Man teko daug žalčių regėt, bet tojo,
Kurs gyrė obuolį, tai nemačiau.

Liucipierius.

O tavo tėvas matė?

Kainas.

Ne, nematė,
Nės mano motina prigavo jį,
O ją žaltys pirmiaus prigavęs buvo.

Liucipierius.

Žmogau minėk! Jei tavo kadanors
Pati, arba vaikų tavųjų žmonos
Norėtų gundyti tave ir juos,
Tai atsimink, kad reik pirma patirti,
Kas tas, kuris prigundė jas pačias.

Kainas.

Pamokslas tavo pervėlus! Prie nieko
Daugiau žalčiai negundys moterų.

Liucipierius.

Bet tiek da atsiras, prie ko gal moters
Prigundyti vyrus, vyrai moteris.
Vaikus tu persergėk! Patariu aš
Gera, kad ir ne man iš to nauda.
Bet, kad žinau tikrai, nepaklausysi,
Nebus man pragaišties.

Kainas.

Nesuprantu.

Liucipierius.

Tai tu laimingas! Su pasaule savo
Dar judu per jauni. Sakaisi tu,
Būk nusidėjęs ir kenti. Teisybė?

Kainas.

Ar nusidėjęs, nežinau, vienok
Kenčiu.

Liucipierius.

Sūnau vyriausias pirmo žmogaus!
Ta tavo nuodėmė — mat kalts ir tu —
Ir tavo kančios — kad kenti, žinau aš —
Tai rojus dar su jo nekaltybe,
Sulyginus su tuo, kuo būsi. Šitai
Tai rojus vėl, sulyginant su tuo,
Ką kęs vaikų vaikai, kad pasidaugis,
Kaip dulkės. O dabar ant žemės grįžk!

Kainas.

Ar čion mane tu atvedei tik šitiek
Parodyt?

Liucipierius.

Juk jieškojai pažinties?

Kainas.

Tiesa, kaip kelio, vedančio prie laimės.

Liucipierius.

Jei tik sakai teisybę, tai radai

Tu laimę.

Kainas.

Dievas mat gerai padarė

Nuo medžio pažinties uždraudęs skint.

Liucipierius.

Geriaus, kad būtų medžio nesodinęs.

Nepažintis nuo pikto neatgjs,

O piktas yr visur, dalis jis visko.

Kainas.

Ne, nevisur! Tai ne tiesa! Aš pats

Veržiuos prie gero.

Liucipierius.

Kas gi to nedaro?

Kas veržiasi prie pikto kartumų?

Visur jis, prisisunkus jo būtybė

Ir nebūtybė.

Kainas.

Puikus kamuoliai,

Kurių daugybę blizgančių regėjom,

Ik atlėkėm į šitas tamsumas,

Tik pikto nepažįsta – jie pergražus!

Liucipierius.

Tiktai ištolo juos matei.

Kainas.

Tai ką?

Tolumas gal sumažint tik gražumą,

O iš arti jie dar būt gražesni.

Liucipierius.

Norėdamas ant žemės apie grožį

Nuspręst, prisiziūrėk pirma arti.

Kainas.

Taip vis darydavau. Ištolo mieli
Dalykai tapdavo da mielesni,
Prie jų įvą prisiartinus.

Liucipierius.

Čia tūni

Apsivilimas. Malonu žinot,
Kas iš arti gražiaus kur kas išrodo,
Ne kaip ištolo?

Kainas.

O sesuo Ada.

Dangaus žvaigždynai ir gilus melsvumas
Pusiaunakčio, pripiltas balsganos
Šviesos nuo skridulio pasidabruoto,
Kurs lyg gyvenims dvasių, ar dvasia;
Padangės vakaro; tekėjims saulės;
Nusileidimas jos nišpasakyts,
Kad vis su ašaroms į jį žiūrėdams,
Jaučiu aš, kaip širdis su juo sykiu
Padebesiais į vakarus ten plaukia;
Žaliavims girių, pievų; vakare
Čiulbėjims paukščių, garbinančių meilę,
Kurių giesmė su giesme angelų
I vieną susilieja, kad šešėlis,
Praslinkus dienei, im ant rojaus gult.
Bet mano akise, širdy tas viskas
Tai nieks prieš veidą mylimos Ados:
Pametęs žemę, dangų, juo gėriuosi!

Liucipierius.

Gražu, kada mirystė iš pirmų
Žiedų jaunųjų savo sutvėrimų,
Pirmų pasimylavimų tėvų,
Tos žemės atžalas gal leisti –
Bet tai apsivilimas.

Kainas.

Taip sakai

Dėlto, kad Adai tu ne brolis.

Liucipierius.

Na, o tu?

Kainas.

Aš nutylėjau, nės jis tėvs, bet rodės
Ėriuks būt velijęs veikiaus visai
Su gyvate ana nesusitikti,
Ne kaip atnaujinimą gyvasties
Menkos už tuos skaudėjimus nupirkti,
Nors būtų tyčia tam vaistai.

Liucipierius.

Sakais

Labiausiai tą mylįs, kuri su tavim
Dalinos pienu tavo motinos,
Dabar pati vaikus jau tavo peni.

Kainas.

Man ji yra mieliausia, tai tiesa.
Be jos kas būtų iš manęs ant žemės?

Liucipierius.

O iš manęs kas?

Kainas.

Tu ar nemyli?

Liucipierius.

O tavo Dievas myli?

Kainas.

Tėvas sako –

Visus sutvėrimus, bet aš turiu
Prisipažint, žiūrėdams į jų būvį,
To nematau.

Liucipierius.

Dėlto žinot sunku

Taippat, ar aš myliu, išskyrus vieną
Vienintelį siekimą, prieš kurį
Dalykai smulkesni sutirps, kaip sniegas.

Kainas.

Kaip sniegas? kas tai?

Liucipierius.

Tu laimings esi,
Gyvendams kur žiemos nēr – nepažįsti,
Su kuo turēs kovot vaikų vaikai.

Kainas.

Ar nieko nemyli, kas panėšėtų
jį tave?

Liucipierius.

Ar save myli?

Kainas.

Myliu,

Bet tą labiausiai myliu, kuri man jausmą
Sutvirtina, kuri man už mane
Brangesnė, nes aš pats ją numylėjau.

Liucipierius.

Gera, myli dėlto, kad ji graži –
Ir obuolys taip motinai išrodė –
Tegul tiksliai gražumas tas išdils,
Išnyks ir meilė, taip kaip palinkimai
Kiti.

Kainas.

Ar gal išdilt gražumas?

Liucipierius.

Laiks

Jį išdildys.

K a i n a s

Jau metų daug sukako
Tėvams, vienok jie gražus ir dabar,
Ne taip, kaip štai Ada ir Serafinai,
Bet gražus.

Liucipierius.

Viskas pareis.

Kainas.

Pragaištis!

Nenumanau, kaip aš mažiau galėčiau
Mylėti. Jeigu, kaip sakai, Ada

Nustotų savo grožio, tai man rodos
Sutvertojas gražumo už mane
Daugiaus kentėtų, dingstant Jojo darbui.

Liucipierius.

Man gaila tavęs, mylinčiojo tai,
Kas tur pradingti.

Kuinas.

Ir tavęs man gaila
Nežinančiojo meilės.

Liucipierius.

Ar arti

Prie mylinčios širdies tos tavo brolis?

Kainas.

Arti.

Liucipierius.

Jį myli lygiai tėvs ir Dievs.

Kainas.

Ir aš.

Liucipierius.

Labai gražu, kad savo brolių
Myli ir dar gi nusileidi.

Kainas.

Ką?

Aš nusileidžiu?

Liucipierius.

Taip. Nors jis jaunesnis,
Vienok jį myli motina labiaus.

Kainas.

Teima sau jos meilę, suvartotą
Pirmiaus jau žalčio rojuje.

Liucipierius.

Tegul

Ir tėvo meilę ima sau?

Kainas.

O kas man?

Ar negaliu mylėt to, ką visi?

Liucipierius.

Ir jūsų Jehova mielaširdingas,
Tas Viešpats geras taip, juog rojų jums
įtaisė ir dabar jus ten neleidžia,
J Abelį žiurėdams, šypsosi.

Kainas.

Aš niekad nemačiau Jo ir dėlto gi
Dar nežinau, ar Jis šypsotis gal.

Liucipierius.

Bet angelus matei?

Kainas.

Retai.

Liucipierius.

Vienok jau

Matyt galėjai, kad jie myli jį,
Kad jo aukų neatmeta juk niekad.

Kainas.

Tegul sau! Kam šneki man apie tai?

• *Liucipierius.*

Nės pats mintis tokias seniaus turėjai.

Kainas.

O jeigu taip būt buvę, kam gi vėl
Išnaujo budinti jas nori?

(Stabtelia nerimdamas.)

Dvasia!

Pasaulėj tavo esava dabar,
Tai apie manąją nė neminėki!
Parodei man stebuklą daug labai:
Mačiau aš Praadamitus galingus,
Gyventojus pasaulės, nuo kurios
Mūsų žemė tai tik likusi skeliaudra.
Parodei man žvaigždynų mirijadus –
Prieš juos mūsų balsganas tik, drumstas
Lydėtojas jų per nepabaigtus
Laikus. Parodei man tamsius šešėlius

Būtybės su baisiu vardu „Mirtis“,
Ką įnešė mums tėvas. Tu parodei
Daug, bet ne viską dar. Parodyki,
Kur Jehova gyvena: savo rojų,
Ar tavo? Kur?

Liucipierius.

Ir šičia, ir visur.

Kainas.

Juk turita ir judu savo vietą,
Kaip viskas: dulkės turi žemę sau,
Pasaulės kitos turi taipgi savo
Gyventojus. Kiekvienas sutvėrimas
Tur savo elementą: tie, kurie dar
Kvėpuodami velk trumpą gyvastį,
Ir tie, kurie kvėpavę jau nustojo
Gaivinančiu mus oru, kaip sakei.
Ir judu turit. Ar nišvien gyvenat?

Liucipierius.

Gyvenava skyrium, valdova išvien.

Kainas.

O kad iš judviejų tik vienas būtų!
Tai siekiai vieneriopi jau tada
Galėtų santaiką įsteigt tarp elementų,
Kurie dabar taip baisiai tur kovot,
Viens su kitu, kad rodosi sutruks jie.
Ko judviem nesuteikt, nemirtinom
Ir išmintingom dvasiom? Ar gi judu
Ne broliu išmintyj, esmenyje,
Valdžioj?

Liucipierius.

Tu Abeliui ne brolis?

Kainas.

Brolis

Kad ir nebūtų taip, ar tai dvasia
Yr lygi kūnui? persidalint gali?
Ar amžinystė su nemiryste

Negal sutikt? ir tur per tai gaminti
Kančias ir netvarką? O kam?

Liucipierius.

O tam,

Kad viešpatautų.

Kainas.

Amžinu juk judu,

Sakei.

Liucipierius.

Tiesa.

Kainas.

Ir mėlynumas tas

Begalis amžinas?

Liucipierius.

Tiesa.

Kainas.

Dėlko gi

Negalit viešpataut jame abu?

Ar angšta judviem? Ko taipos varžytis?

Liucipierius.

Abudu viešpataujava.

Kainas.

Bet viens

Tik piktą daro.

Liucipierius.

O katras?

Kainas.

Tu! stengdams

Gera daryti, gero nedarai.

Liucipierius.

O jūs Sutvertojas dėlko nedaro

Jums gero? Juk jūs sutvėrimai jo,

Ne mano.

Kainas.

Tai palikk mus, o parodyk

Ar savąjį, ar Jo gyvenimą!

Liucipierius.

Galėčiau tau parodyti abudų.
Tiktai ateis netrukus valanda
Ir vieną pats iš jų gerai pažįsi.

Kainas.

Delko ne šiandien?

Liucipierius.

Tavo silpnas prots
Negal supaisyti nė to, ką rodžiau,
O dar tu dviejų pradžių slėpinį
Pažint ir jas pačias išvyst norėtum!
O dulke! savo drąsą apmalšink!
Vos vieną jų išvystum, tuoj pražūtum!

Kainas.

Tegul pražūčiau, kad pamačius tik!

Liucipierius.

Atsako taip sūnus tos moteriškės,
Kur obuolį nuskynė. Dingtum tu
Ir dar jų neišvystum! Nės matyti
Jas galima tik stovyje kitam.

Kainas.

Mirties?

Liucipierius.

Mirtis tik įžanga.

Kainas.

Ištikro

Mirtis išrodo jau ne taip baisi —
Matau, juog ji prie tikro tur nuvesti.

Liucipierius.

Dabar atgal! Ant savo žemės grįžk,
Veisk giminę Adomo, valgyk, gerki,
Miegok, dirbk, juokkis ir ant galo mirk!

Kainas.

Tai kam aš vislab tai mačiau, ką rodei?

Liucipierius.

Juk troškai pažinimo? Ar iš to,

Ką tau parodžiau, neišmokai patį
Save pažint?

Ķainas.

O! pažinau gerai,
Kad nieks esmi.

Liucipierius.

Tokio tik pažinimo
Žmonēms užtekti tur, kad mirtinas
Jų prigimimas tai viena niekystē.
Tā pažintī īkvēpi tu vaikams –
Nuo daugelio skausmų juos īsvaduosi.

Kainas.

O dvasia! norint tu taipos puiki
Ir taip kalbi īsaugšto, tik ant tavēs
Yr da augštesnis.

Liucipierius.

Ne! prisiekiu tau
Ant to dangaus, kur viens Jis viešpatauja,
Ant pragaro, ant begalystēs tų
Pasaulių, gyvasties – kur prigul mudviem
Abiem. Ne! ne! Jis apgalētojas
Tik mano, bet ne viršininks! Aš vienas
Tiktai prieš Jijī nenusilenkiu.
Kovoju aš prieš Jī, kaip danguose ten
Kovojau. Ginčyjuosi aš su Juo
Už amžinystę, pragaro gilumą,
Neišmatuotas paversmes dausų,
Nepabaigtus laikus – už viską, viską!
Pasaulē už pasaulēs, už žvaigždēs
Žvaigždē, už sutvērimo sutvērimas
Drebēs, iki kova nepasibaigs –
Jei pasibaigs kada – o tai negali
Būt tol, ik viens īš mudviejų nežūs:
Ar Jis, ar aš! O kas gi nemirstę
Stengs mudviem sunaikint? Kas užgesīs
Tarp mudviejų nepykantą? Vadina
jis, apveiktojas, apveiktą piktu,

Bet ką gi gero pats Jisai padaręs?
 Jei būčiau apgalėjęs Jį, tada
 Tik Jo darbai piktais būt pavadinti.
 O jūs, tik ką užgimę, mirtini,
 Kokias nuo Jojo dovanas ant žemės
 Iksiolei gavote?

Kainas.

Nedaugei ką –

Tarp tų pačių yr karčios.

Liucipierius.

Grįžk dabar jau

Ant žemės ir ragauk Jo suteiktų
 Dangaus gėrybių! Geras ir piktas
 Išpat asmens yra daigtai, kurie
 Ypatybės ne nuo daviko turi.
 Jei gerą duodi jums – vadinkit Jį
 Geru; jei teikia piktą – nesakykit
 Tada, juog tai yr mano dovana,
 Ik tikrą nepatirsite šaltinį.
 Jūs netikėkit žodžiams, norint būt
 Iš lūpų dvasių, o tiktai tikėkit
 Būtybės vaisiams, taip kaip pridera.
 Nelaimės medis davė vieną gerą –
 Tai protą. Tai gi nepaveskite,
 Kad jį apveiktų prievarta tirono
 Tikėt į tai, su kuo negal sutikt
 Jausmai ir pajautimai jūs. Manykite
 Ir išturėkite! Jei šitos jums
 Pasaulės nepakanka, tai sau kitą
 Sutverkite jūs širdise! Tada,
 Tik su prigimimu suėję dvasios,
 Su jūs pačių prigimimu kovot
 Tikrai įstengsite ir apgalėsit.

(Abu išnyksta.)

AKTAS TREČIAS.

Rojaus apygarda, kaip pirmam akte. (Ateina Kainas ir Ada).

Ada.

sss Kaine, pamaži, taip netrinksėk!

Kainas.

Gerai, o kas?

Ada.

Enochas štai ant lapų

Šešelyj kipariso miega.

Kainas.

Jau

Už kiparisą nēr liūdnesnio medžio:

Išrodo, lyg jam gaila būtų to,

Kurį pridengia jis šešėliu savo.

Kam mus vaikeliai tokią priedangą

Tu parinkai?

^A ^

Dėlto kad jo šešėlis

Nuo saulės gina, kaip naktis, ir man

Jis rodės tinka miegui tam pridengti.

Kainas.

Taip! paskutiniui amžinam! Vis tiek.

Nuvesk pas jį.

(Prisiartina juodu prie kūdikio.)

Koks jis išrodo mielas!

Veidelis skaisčiai taip raudons, lepus,

Kaip rožių lapai, kur aplink apkritę!

Ada.

Ir lūpos prasivėrusios gražiai!

Ne! nebučiuok! pabudint da gali.
Apy pietės jau baigias laikas,
Angsčiau išbudint gaila – pats pabus.

Kainas.

Gera sakai. Aš pergalėsiu širdį.
Miegodams šypsosi! Miegoki sau,
Šypsokis, paveldėtojai tu jaunas
Pasaulės tos, kuri su tavimi
Beveik vienmetė yr! Miegok, šypsokis!
Dar linksmos tavo valandos ir dar
Nekaltos dienos! Nenuskynei vaisiaus
Ir nežinai, kad nuogas tu esi.
Bet laiks ateis, kada turėsi kęsti
Už svetimas kaltes: ne tavo, nė
Ne mano. O! miegoki! Ar matai,
Kaip veidas jo nušvito ir apkaito,
Blakstienai dreba ant baltų vokų,
Lyg kiparisai tamsus, o pravertos
Jo mėlynos akelės juokiasi.
Per miegą? Jis tur būt linksmai sapnuoja.
Bet apie ką? Tai apie rojų! Taip,
Sapnuok nors jį, sūnau mūs ištremtasis!
Tai sapnas tik: iš mūsų giminės
Nė vienas niekad nepateks į džiaugsmo
Užgintą vietą!

Ada.

Kaine, nešnabždėk
Prie mūsų vaiko taip liūdnu skundų
Ant praeities! Dėlko tu nepaliauji
Gailėjęsis to rojaus? Ar gi męs
Negalime įsteigt sau rojaus kito?

Kainas.

O kur?

Ada.

Ar čia, ar kur tik nori pats.
Prie tavęs man visai netrūksta rojaus.
Ar gi aš neturiu tavęs, vaikų,

Ir tėvo, brolio, Čilės, motinos mūs,
Kuriai ne tik už gyvastį kalti
Daug esame?

Kainas.

Teisybė, ir už mirtį
Jai turim dėkavoti.

Ada.

Kaine! ta
Puiki dvasia, kur nusivedus buvo
Tave iš čia, padarė, juog labiaus
Esi tu apsiniaukęs. Aš tikėjau,
Kad tie stebuklai, pažadėti tau,
Kuriuos esi regėjęs, tie paveikslai
Pasaulių dabartinių, kaip sakei,
Ir buvusiųjų duosę tavo dvasiai
Ramumą pažinties pakakintos.
Dabar matau, kad tavo vadas pikta
Padarė tau. Bet dėkavoju aš
Ir viską jam atleidžiu už tą vieną,
Kad tave sugrąžino man taip greit.

Kainas.

Taip greit?

Ada.

Vos dvi tik valandi sukako,
Kol judviejų nebuvo – valandos,
Tegul man ilgos, bet gi pagal saulę.

Kainas.

Buvau arti tos saulės ir mačiau
Pasaulės tokias ten, kurias tik kartą
Ji apšvietė ir amžinai daugiaus
Joms nebešvies; ir tokias vėl pasaulės,
Kurioms ji niekad nedavė šviesos.
Man ten bebūnant, rodos koki metai
Praslinko.

Ada.

Vos dvi valandi tiktai.

Kainas.

Tai taip dvasia numano laiko mačių –
Matuoja jį tik pagal tai,
Koki dalyką regi: linksma – liūdną,
Ar menką – didį. Aš regėjau juk
Galybę amžinųjų sutvėrimų,
Išgesusias pasaulės perlėkiau,
Ir rodės, kad, patirdams amžinybę,
Nors keletą išgėriau jos lašų.
Vienok ir vėl dabar jaučiu aš visą
Menkumą savo. O! gerai dvasia
Pasakė, juog aš nieks?

Ada.

Dėlko ji taip
Pasakė? Jehova nėra taip sakęs.

Kainas.

Ne! Jam gana, sutverus mus niekus.
Kada gi prisigerino prie mūsų
Su rojum ir nemiryste, tai vėl
Atgal į dulkes verčia mus – dėlko taip?

Ada.

Ar nežinai – už kaltę mūs tėvų.

Kainas.

O kas gi mums galvoj? Jie prasikalto,
Tai jie tegul sau miršta!

Ada.

Tu niekus

Kalbi; ir ta mintis yra ne tavo,
Tik dvasios tos, kur buvo su tavim.
Numirčiau aš už juos, kad jie tik būtų
Gyvi!

Kainas.

Ir aš numirčiau, jei tikrai
Būt žinoma, kad alkanam be galo
Ryjikui gyvasties pakaks vienos
Aukos; kad raudonveidžiu! mūs miegaliiui

Mažam nereiks ragaut mirties, kančių ;
Kad jo vaikų vaikai neišpažis jų.

Ada.

Kas žin, ar kadanors tokia auka
Mūs giminę atpirks?

Kainas.

Ar kad nekaltas
Nukęstų už kaltus? Tai koks čia būt
Atsiteisimas? Nekalti męs esam,
Tai kam mums likt auka už tas kaltes,
Kur atliktos prieš mūsų užgimimą?
Arba kam reikalauti tos aukos,
Kad atpirkta būt kaltė paslaptinga?
Kokia čia kaltė trokšti pažinties?

Ada.

Tu pats dabar prasižengi, o Kaine,
Nės žodžiai, kur man puola į ausis,
Pažeidžia Dievą.

Kainas.

Tai mane apleiski!

Ada.

O, niekados! kad ir apleistų Dievs.

Kainas.

Sakyk kas čia dabar?

Ada.

Tai du altoriai,
Ką Abelis pastatė, kol tavęs
Nebuvo dar, o tai aukoms sudegint,
Sugrįžus tau.

Kainas.

Iš kur galėj žinot,
Kad aš toks greitas prie aukų, kurias jis
Vis degina su veidu da tokiu
Nužemintu, juog matoma iš jojo
Tik vergo baimė, o ne garbinims
Sutvertojų papirkt.

Ada.

Tikrai, jis daro

Labai gerai.

Kainas.

Užtektų vieno tik

Altoriaus – neturiu aš ką aukauti.

Ada.

Yr vaisių, jau nusirpusių, gražių

Žiedų, yr kvietkų, pumpurų – miela bus

Sutvertojui auka, jei iš širdies

Sugailintos ir nekaltos ją duosi.

Kainas.

Nuilsęs – lauką dirbu, prakaitą

Beliedams, pagal prakeikimą – ko dar

Daugiaus reik nuo manęs? Kam aš turiu

Taip meilintis, kam taip saldus, švelnus but?

Ar kad su elementais aš visais

Turiu kovot, iki išduos jie duoną,

Kurią mės valgom? Dėkavot – už ką?

Argi už tai, kad dulkė aš ir šliaužiot

Reik dulkėse, iki pavirsiu vėl

J dulkes? Aš esmi juk menkas niekas.

Argi už nieką reik būt veidmainiu

Ir apsimesti, būk džiaugiuosi savo

Kančioms? O ko man gailintis? Ar tai

Už tėvo kalbę, už kurią gana jau

Mės nukentėję ir turės kentėt

Da būsima mūsų giminė, mūsų sėkla?

Nė nesapnuoja tas skaistveidis mūsų

Miegalius, kad jame jau tūni diegas

Kančioms mirijadų. Būt geriaus tikrai,

Pagriebus miegantį, suskaidyt galvą

| uolą, ne kaip gyvą jį palikt,

Idant....

Ada.

O Dieve! Kūdikelio mano

Ir tavo, Kaine, tu nesilytėk!

Kainas.

Nesibijoki! Už visus žvaigždynus
 Ir už galybę tą, kur valdo juos,
 To kūdikio šiurkščiai aš negalėčiau
 Pasveikinti; galiu kaip tėvs tiktai
 Jį pabučiuot.

A d a

Tai ko kalbi taip baisiai?

Kainas.

Sakau tik, būt geriaus, kad taip visai
 Jis negyventų, o ne kaip gyvendams
 Kad kęst skausmus toliaus turėtų dar,
 Ne tik pats kęst, bet – kas bjauriaus – palikti
 Kitiems juos! Jeigu šitie žodžiai tau
 Per skaudus, nepatinka, pasakysiu
 Kitaip: geriaus, kad jis visai nebūt
 Nė gimęs!

M a

Nekalbėk taip! Kurgi dingtų
 Džiaugsmas tie motinos: jį peninčios,
 Jį glamonėjančios ir mylinčios? Cit,
 Jis bunda. Mažiulėli mano miels!

(Ji artinasi prie kūdikio.)

O Kaine! pažiūrėk į jį: koks pilnas
 Gyvumo ir stiprumo, kaip tarpus,
 Gražus ir linksmas! Kaip jisai panėši
 J mane ir tave, kada esi
 Tu malonesnis! Męs visi panašus,
 Ar ne? O Kaine! tėvas, motina,
 Sūnus – viens kitame veidai visų mūs,
 Atsimuša, kaip vandenį skaidriam,
 Kada tylus jisai ir pats romus tu.
 Tai mus mylėki, Kaine, ir save,
 Mylėk, nės mylim tave męs! Žiūrėki,
 Kaip šypsosi ir tiesia rankutes,
 Kaip mėlynom akelėm jieško tavęs –
 Su tėvu nori pasisveikinti.

Tuotarpu mažas kūnas jo tik juda
Iš džiaugsmo, lyg turėdamas sparnus.
Kančių tu neminėki! Cherubinai
Bevaikiai gali tėvui pavydėt
Džiaugsmų. Palaiminki jį, Kaine! Žodžiais
Negali dar jisai padėkavot –
Atliks tai širdys judviejų.

Kainas.

Vaikeli!

Palaiminu! Tegul gi mirtino
Palaiminimas nuo tavęs atkreipia
Užtrauktą žalčio prakeikimą!

Ada.

O!

Tegul įvyksta! Laiminimas tėvo
Apginti nuo gudrumo žalčio gal.

Kainas.

Aš abejoju, laiminu vienok jį.

Ada.

Ateina brolis.

Kainas.

Brolis Abelis,

Taip -

(Prisiartina Abelis.)

Abelis.

Sveikas, broli! Dievs telaimin tave!

Kainas.

Sveiks Abeli!

Abelis.

Apsakė man sesuo,
Kad su puikia dvasia drauge tu buvęs
Didelėje kelionėje, kur kas
Toliaus, ne kaip papratę mes lankytis.
Ar buvo ji iš dvasių tų, kurias
Mes matėm ir kalbėjom, kaip su tėvu?

Kainas.

Ne.

Abelis.

Kam su ja reikėjo susidėt?
Ji gal Augščiausio priešininkė būti.

Kainas.

O gal žmogaus bičiulė. Pasakyk,
Ar buvo bičiuliu kada Augščiausias,
Kaip vadini Jj? ^

Vadini? Keisti
Yr šiandien tavo žodžiai, broli. Ada!
Ant valandėles mudu tu palikk –
Aukas prirengsiva.

Ada.

Likk sveikas, Kaine!
Da sūnų pabučiuok! Jo nekalta
Dvasia ir Abelio malda širdinga
Tesuramina tau mintis!
(Su kūdikiu traukiasi.)

Abelis.

Kur tu

Buvai?

Kainas.

Aš nežinau.

Abelis.

Ir nežinai gal

Ką matęs?

Kainas.

Mirusius, nemirtinus,
Berubežystę ir galybę visą,
Nepermanomus slėpinius dausų,
Pasaulės nesuskaitomas, kur buvo
Ir dar dabar yr, spiečiančias minias
Esybių-milžinų, mėnulių, saulių
Ir žemių . . . viskas sukosi aplink
Mane savais keliais ir su perkūnų
Balsais – juog aš per tai nè su žmonėms
Kalbėt nemoku jau. Palikki mane!

Abelis.

Keistai taip žiba akys, tavo veids
Ne taip, kaip visados, įkaitęs, balso
Nepaprastas skambėjimas. Kas tai?

Kainas.

Tai yr — meldžiu tavęs — palikki mane!

Abelis.

Aš nesitrauksiu, ik netliksiva
Maldas su aukomis.

Kainas.

Aukas duok, broli,
Sau viens: tave taip myli Jehova.

Abelis.

Tikiu, kad mudu myli Jis abudu.

Kainas.

Vienok tave daugiaus. Man vis tik tiek,
Bet už mane labiaus tinki prie šito
Šventimo. Atiduok Jam garbę viens,
O bent gi be manęs.

Abelis.

Aš negalėčiau
Adomo vaiko vardą jau nešiot,
Jei tave, kaip vyresnį savo broį,
Nepasikviesčiau aš prie mūsų aukų
Sutvertojai ir nepagerbčiau, duodams
Tau pirmenybę būti auknešiu —
Tai tau pritinka.

Kainas.

Niekados prie to aš
Nesiveržiau.

Abelis.

Tai da skaudžiaus mane
Užgauna. Meldžiams, paklausyk dabar nors,
Man rodosi, kad dvasią tavo koks
Sunkus apsilvils kankina — bus tau
Ramiaus.

Kainas.

Negal nieks dvasiai mano duot
Ramybės. Niekad neišpažinau dar,
Kas tai ramumas, norint aš mačiau
Nutilusius elementus. O broli!
Palikk mane! Kad ne, tai aš tave
Su tavo šventimu paliksiu vieną.

Abelis.

Abudu turiva aukaut. Manęs
Neniekinki!

Kainas.

Gera, jei taip tur būti.
Ką reik daryt?

Abelis.

Altorių pasirinkk!

Kainas.

Rinkk tu – jie man tik akmens ir velėnos.

Abelis.

Sau pats parinkki!

Kainas.

Jau pasirinkau.

Abelis.

Augštesnis šitas – vyresniam jis tinka.
Dabar aukas prirengk!

Kainas.

Kur tavo yr?

Abelis.

Štai šičia. Pirmones bandų riebiausias
Aš išrinkau – menka piemens auka.

Kainas.

Aš neturiu bandų, artojas žemės,
Galiu aukas prirengt iš to tiktai,
Ką prakaitui išduoda ji – iš vaisių
Tos žemės.

(Renka vaisius.)

Pažiūrėk, čionai yra
Yvairus: da žali ir jau nunokę.
(Juodu puošia altorius ir įkuria ant jų ugnį.)

Abelis.

Kaipo vyresnis, broli, tu pirmiaus
Sudėk aukas ir maldą sukalbėki!

Kainas.

Žinai, tam dalyke aš naujininks.
Tai tu pirma parodyki man kelią,
O, kaip mokėdams, seksiu paskui aš.

Abelis (kaupdamas).

O Dieve! kurisai visus sutvėrei,
Pro nosį gyvastį mums įpūtei,
Mus laiminai ir saugojai, nežvelgdams
Ant tėvo kaltės, už kurią vaikai
Jo visiškai galėję būt pražūti,
Jei mielas Tau susimylėjimas
Nebūt suminkštinęs rūšios teisybės
Ir būt nedavęs atleidimo, mums,
Kurs lygus rojui, atsiminus mūsų
Kaltes! O Viešpatie šviesos, garbės,
Gėrybės, amžinybės! Viskas piktan
Pavirstų be Tavęs, o su Tavim
Negali nieks paklust, nės maloninga
Visagalybė nepatiriamai
Ir neatkreiptinai prie gero veda!
Priimk nuo avininko pirmojo,
Nuo nusižeminusio Tavo tarno,
Tas pirmones bandų – netikusia
Tą auką – tik kokia auka galėtų
Jitekti Tau? Vienok priimki ją,
Nuo manęs, nors tiktai kaip silpną dėką,
Kurią čionai prieš dangų augštąjį
Siunčiu Tau, Dieve, savo veidą lenkdams
Prie žemės, iš kurios aš pats esmi,
Tai ant didžios garbės ir Tavo vardui
Ant amžių!

Kainas (stovėdamas kalba).

Dvasia! kur ir kas esi
 Gal visagalinti — ir jei gera tu,
 Parodyk bent, kad tavo darbuose
 Nėr pikto! Jehova ant žemės, Dievas
 Danguj! Gal tu turi kitus vardus,
 Nės tavo ypatybės taip yvairios,
 Matyti, kaip darbai. Jei reikia pirkt
 Malonę tavo maldomis — tai imk jas!
 Jei galima tave laimėt tiktai
 Per altorius, arba suminkštint tave
 Tik aukomis — tai imki jas! Matai,
 Dvi ėsybi aukauja tau. Jei kraują
 Tu mėgsti, štai po mano dešine
 Rūkštąs piemens altorius, kurs aplaistys
 Tau užmuštų jo pirmonių
 Bandų — nuo sąnarių jų kruvinųjų
 Gars kyla į padanges. Bet, jei tau
 Žiedai patinka gražus, žemės vaisiai,
 Kuriuos tyri velėna, mano rankomis
 Apdirbta, atkaitoj skaisčios tos saulės
 Nokina, kvepalai, ką duoda ji —
 Kadangi tiejie vaisiai, neprityrę
 Gyvenimo kančių, tegali būt
 Greičiaus tik pavyzdžiu darbų tavųjų,
 Ne meldimu, idant ant vargo mūsų
 Tu teiktumeis pažvelgti — jei altorius
 Be kruvinos aukos pelnyti gal
 Malonę tavo — tai į jį pažvelgki!
 Bet tas, kuris jį rengia, toks, kokį
 Sutvėrei. Jis visai nereikalauja
 To, ką pirkt galima yr klūpščiomis.
 Jei piktas jis — užmušk! Tu visagalis —
 Tai ką jis prieš tave? Jei geras jis —
 Užmuški, ar palikk, kaip nori! Viskas
 Yr tavo rankose. Ir gers, ir pikts
 Per save patys, rodosi, nestengia

Be tavo valios nieko. Ar gera
 Ji, ar pikta, to negaliu žinoti:
 Ne visagalis aš, ne tiesdarys
 Visagalybės, o tiktai jos vergas –
 Kaip ir lygšiolei jos klausydavau.

(Ugnis ant Abelio altoriaus ima degti ir aiškus
 liepsnos stulpas kyla augštin, o Kaino altorių par-
 verčia viesulą ir išbarsto ant žemės vaisius su
 kvietkomis.)

Abelis (klaupdamas).

O broli, melskis! Jehova grūmoja
 Tau.

Kainas.

Kodėl?

Abelis.

Jis išbarstė tau vaisius
 Ant žemės!

Kainas.

Jie iš žemės yr išėję,
 Tegul į žemę grįžta – sėklos jų
 Ik vasaros atneš daugiaus da vaisių.
 Tu laimingesnis su mėsa – žiūrėk,
 Mat kaip dangus ištroškęs laižo kraujo
 Prigėrusias liepsnas.

Abelis.

Ne apie tai
 Kalbėk, ar priima Dievas mano auką,
 Geriaus tu atkartoki savąją,
 Kol nevėlu!

Kainas.

Nenoriu aš statyti
 Altorių – nebgaliu ir kęsti jų!

Abelis (atsistodamas).

Ką tu darysi, Kaine?

Kainas.

Griausiu šitą

Viliotoją dangaus, ši rūkstantį
Meldimo kvailo išreikštoją, tavo
Altorių su mėsa ėriukų tų,
Oželių nekaltų, kur pienu mitę
Dabar papluko kraujuose.

Abelis (jam pasipriešindamas).

Palaukk!

Pažeidęs Dievą žodžiais, nors nežeiski
Darbais! Testovi tas altorius! Švents
Jis nuo pasigėrėjimo Jehovos,
Priėmusiojo auką nuo manęs.

Kainas.

Pasigėrėjimo! Ir ką tas Jojo
Pasigėrėjims dūmais svylančios
Mėsos, garuojančio da karšto kraujo
Prieš sopulį tų vargšių motinų,
Kur pagedauja nužudytų savo
Vaikų? Ką jis prieš kapčią nekaltų
Ir drebančių iš baimės gyvuolėlių,
Kuriems dievuotas tavo peilis mirt
Prisakė? Traukkis! Liudytojas kraujo
Nebgal ilgiaus nė saulės jau matyt,
Nė sutvėrimo gėdinti!

Abelis.

Šalin!

Sakau, nesilytėk altoriaus mano!
Jei nori aukai suvartot naujai,
Aš tau jį atiduodu.

Kainas.

Aukai? dar gi

Naujai? Šalin iš čia! arba gali
Jai tikt ir

Abelis.

Ką sakai?

Kainas.

Šalin eik! Tavo

Dievs nori kraujo – saugokis! Gal gaut
Dar jo daugiau

Abelis.

Aš vardan Dievo stoju
Tarp tavęs ir altoriaus, kurisai
Patiko Jo malonei.

Kainas.

Jei pats save
Myli, tai traukkis! Žemei gražinu
Velėną jos, jei ne!

Abelis (pasipriešindamas).

Aš Dievą mano
Myliu labiau už mano gyvastį!
Kainas (pagriebęs nuo altoriaus nedėgulį, su-
duoda Abeliui per smilkinį).
Tai neškis savo gyvastį pas Dievą,
Kuris labai taip trokšta gyvasties!

Abelis (puldamas).

Ką, broli, padarei tu?

Kainas.

Broli!

Abelis.

Dieve!

Atsimki savo tarną ir atleisk
Jo nužudytojui! Jis nežinojo,
Ką pats daręs. O Kaine, broli! duok
Man savo ranką! Čilei pasakyki....

Kainas (luktelėjęs).

Ar mano ranką? ji raudona taip
Visa – nuo ko tai?

(Palaukęs, ima dairytis aplink.)

Kur aš? Pats sau vienas!

Kur Abelis? Kur Kainas? Argi aš
Tai būčiau? Kelkis, broli! Ko ant žemės
Guli dabar? Ne metas dar miegot.

Ko taip labai išbalęs? Kas tau kenkia?
Išryto visas da buvai smagus
Neerzink, Abeli, manęs! Teisybė,
Juk sudaviau tau, bet nemirtinai.
Juokus tik dirbi sau, norėdams mane
Pagąsdint – kam tai? Užkirtau juk aš,
Bet užkirtau tik. Pasijudink! Šitaip
Gera! Kvėpuoji į mane žiūrėk!
O Dieve! Dieve!

Abelis (apsilpęs).

Kas čia mini Dievą?

Kainas.

Tai tavo nužudytojas.

Abelis.

Atleisk

Jam, Dieve! Kaine! suramink! Cilę

Da vienas brolis liko jai

(Abelis miršta.)

Kainas

O man

Nė vieno! Kasgi atėmė man brolių?

Jo akys atsimerkusios, tai tik

Jis nenumiręs. Juk mirtis į miegą

Yr panaši, o miegame akis

Užmerkę. Lūpos praviros – turėtų

Kvėpuot, bet nekvėpuoja nežymu.

Širdis! širdis! reik pažiūrėt, ar plaka.

Man rodosi, kad ne. Ar sapnas čia,

Ar čia tapau gyventoju pasaulės

Kitos, bjauresnės. Žemė sukasi

Man akise. Kas tai? drėgna....

(Pridejęs ranką prie Abelio kaktos, apčiupinėja ją.)

Rasos juk

Nėra. Čia kraujas! mano kraujas tai

Ir brolio mano! Aš esmi praliejęs

Tą kraują! Kasgi man iš gyvasties,

Kad aš ją atėmiau iš savo kūno?
 Ne, jis nemiręs! Lyg tylėjimas
 Tai jau mirtis? Ne, ne! Pabus – budėsiu
 Prie jo. Tik gyvastis nēr taip silpna,
 Kad taip lengvai ją užgesint galėtum.
 Juk buvo jis po to kalbėjęs dar
 Su manim. Ką jam atsakyti? Broli!
 Ant šito žodžio nieko neatsakys,
 Nės brolis brolių mušt negal. Pratarki
 Vienok! Pratarki! O! ką duočiau aš
 Už vieną iš jo lūpų saldų žodį,
 Kad aš žodžius pats savo vėl girdėt
 Galėčiau! (Ateina Cilė.)

Cilė.

Aš girdėjau duslų balsą –
 Kas atsitiko! A! ir Kainas čia
 Prie mano vyro budi. Ką čia, broli,
 Tu beveiki? Ar miega Abelis?
 O Viešpatie! Ką reiškia šitos dėmės
 Su sriovėmis? Ne, čia ne kraujas, ne!
 Kas būt galėjęs kraują jo pralieti?
 O broli! kas tai? Kasgi šitaip tau
 Padarė? Nejuda ir nekvėpuoja!
 Ranka jo puola iš manosios jau
 Šalta, sustingusi. Negeras Kaine!
 Dėlkogi tu neatėjai laiku
 Kada reikėj nuo užpuolimo gelbėt?
 Kad kas žin kas užpuolęs būtų, tik
 Stipresnis tu. Tikrai tu būtum stojęs
 Tarp savo brolio ir užklupusio
 Jį užmušėjo. Tėve! Jieva! Ada!

Šian skubinkit – pasauleje mirtis!

(Eina šalin, šaukdama tėvus.)

Kainas (vienas sau).

Kas atnešė ją? Aš! kuris jos vardo
 Taip nekenčiau, kad jos atsiminims

Gyvenimą man krimto, kolei jos dar
 Buvau nematęs akimis. Aš ją
 Atsinešiau su savim ir jos glėbiui
 Šaltam štai savo brolj padaviau.
 Tarytum, ji pati be manęs niekad
 Nebūt galėjęs savo rast tiesų.
 Aš pabudau. Baisingas sapnas galvą
 Apkvaitinęs man buvo. Bet jisai
 Jau nepabus!

(Ateina Adomas, Jieva, Ada ir Cilė.)

Adomas.

Gailus šaukimas Čilės
 Mane čion atvedė. Ką aš matau?
 Ar tai tiesa? Sūnau? sūnau!

(JievaL.)

Žiūrėki -

Tai darbas moteries ir žalčio!

Jieva.

Tu

Taip nesakyk! Jaučiu aš žalčio gyli
 Širdyj. O mylimiausias Abeli!
 Jehova! Tai bausmė už mano kaltę
 Didesnė — jį atimti nuo manęs!

Adomas.

Kas tai padarė? Kaine! pasakyki!
 Juk čia buvai tu? Ar kokia pikta
 Dvasia, visai neklausanti Jehovos,
 Ar koks žvėris laukinis?

Jieva.

O! baisi,

Šviesa, lyg su perkūnu, sužaubavo!
 Šits šakalys sunkus ir kruvinas,
 Ištrauktas iš altoriaus to, pajuodęs
 Nuo dūmų ir raudonas nuo

Adomas.

Sakyk>

Sūnau! Sakyk ir nusiminusiems mums

Išaiškinki, idant nelaimė mūs
Didyn neitų!

Ada.

Pasakyki, Kaine!
Juk tai ne tavo darbas!

Jieva.

Jo! Matau
Dabar, jis lenkia savo kaltą galvą
Ir dengia rankom, suteptom krauju,
Laukinį veidą.

Ada.

Motin! tu ne tiesą
Kalbi! O Kaine! nuo savęs atremk
Apkaltinimą sunkų, kurs užgimęs
Iš motinos skausmų!

Jieva.

Išgirsk mane,
Jehova! O kad žalčio prakeikimas
Ant jojo vieno pultų! Nės labiaus
Su juo, ne kaip su mums, jis susirišęs.
Kad vargą vargtų per visas dienas
Gyvenimo! kad

Ada.

Liauk! nekeikk jo motin!
Juk tavo jis sūnus! Nekeikki jo,
Nės tai yr mano brolis, mano vyras!

Jieva.

Ir atėmė jis brolių nuo tavęs,
Nuo Čilės vyrą, o nuo manęs sūnų!
Dėlto iškeikiu jį ir iš akių
Ant visados! Visus ryšius tarp mūsų
Sutraukau aš, kaip jis yr prigimties
Ryšius sutraukęs šitame štai Kodėl,
Mirtie, nėmei manęs, kuri tave
Pirmiaus sutikusi buvau? Dėlko gi
Tu neimi manęs dabar? Mirtie!

Adomas.

Žiūrėki, Jieva, kad per savo skausmą
Teisingą nepamirštum Viešpaties!
Skaudi teisybė mums jau pažadėta
Seniai! Dabar ji pradeda įvykt.
Bet kęskime, idant matytų Dievas,
Kad męs ištikimi tarnai šventos
Jos valios.

Jieva (nurodydama ant Kaino).

Valios jo? Ne! valios šito
Įgijusiojo kūną demono mirties,
Kurį pati aš atnešiau ant žemės,
Idant velionių būtų ji pilna.
O kad ant jo suvirstų prakeikimai
Gyvenimo! Kad vytų jį skausmai
Didi į dykumas, kaip mus iš rojaus,
Iš jo paties vaikai jam padarys
Taip, kaip jisai padarė savo broliui!
Kad angelų liepsnotsparnių kardai
Jį per dienų dienas vis persekiotų!
Kad jo takais tik šnypštų kirmėlės!
Kad žemės vaisiai jo burnoj pavirstų
J pelenus! Kad lapuos, ant kurių
Gulės jisai, knibždėtų skorpionai!
Kad jo sapnai pilni būt jo paties
Aukos! Kad jo būdėjims nuolat baime
Mirties tebutų! Kad skaidrus vanduo,
Kur jis norės kada paliesti lūpas
Ištroškusias, į kraują virstų tuoj!
Kad šalintus nuo jojo sutvėrimai
Visi, arba išnyktų jam visai!
Kad kančiose jis būtų, nuo kurių kits
Tur mirt! Kad ir pati mirtis jam but
Sunkesnė daug už tą, kurią mums davė
Pažint! Šalin, tu brolių žudė! Nuo šios
Dienos tas žodis, tavo vardas „Kainas“,

Tereiškia vieną mirijadams tiems
 Dar būsimų žmonių, kurie baisėsis
 Tavęs — būk tėvu Kainams! Kad giria
 Neduotų priedangos tau, nė šešėlio!
 Kad žemė nepriglaustų jau tavęs!
 Kad dulkės nepriimtų tavo kūno!
 Kad saulė nė šviesos neduotų tau!
 Kad neparodytų dangus tau Dievo!

(Traukiasi.)

Adomas.

Iščia turi tu trauktis, Kaine! Męs
 Drauge gyventi nebegalim. Traukkis!
 Palik velioni man — aš liksiu viens —
 Daugiau mėš nebesimatysim!

Ada.

Tėve!

Nuo jo taip nesiskirki! Prie Jievos
 Keiksmų netraukk ant jo galvos dar savo!

Adomas.

Aš jo niškeikiu: jo paties dvasia
 Tegul iškeikia jį! Eiva sau, Cile!

Cilė.

Turiu lavoną vyro sergėti.

Adomas.

Tam prasitraukus, kurs mus tai privertęs
 Atlikti, grįšiva atgal. Eiva!

Cilė.

Tik pabučiuosiu šaltą jojo kūną,
 Tas lūpas jo, taip karštas kitąkart.
 O širdį! mano širdį!

(Adomas su Cile verkdamu traukiasi.)

Ada.

Kaine! turim

Męs trauktis — ar girdėjai? Aš esmi
 Jau prisirengus ir vaikus prirengsiu

Tuojau. Enochą nešiu aš, o tu
Paimsi seserį. Iščia tuoj eisim,
Ik saulė nusileis, idant paskui
Nereiktų mums dykumoje kur klaidžiot
Nakties laiku. Taryki man! taryk –
Juk tavo aš.

Kainas.

Apleisk mane!

Ada.

Visi jau

Tave apleido.

Kainas.

Tai gi ko dar tu
Užsilieki? Ar ne baisu tau liktis
Su tuo, kurs taip padaręs?

Ada.

Man baisu

Tiktai tave apleisti, norint visą
Jaučiu baisumą tavo darbo to,
Kurs brolių atėmė. Gana minėti
Dalyką tą. Tepasilieka tai
Tarp tavęs tik ir Dievo!

Balsas (ištolo šaukia).

Kaine! Kaine!

Ada.

Girdi tu šaukiant?

Balsas.

Kaine! Kaine!

Ada.

Čia

Tarytum angėls Dievo tave šaukia.
(Viešpaties angelas nužengia.)

Angelas.

Kur tavo brolis, Abelis?

Kainas.

Ar tai

Aš sargas savo brolio?

Angelas.

Kaine! ką tu

Padirbai? Brolio kraujas šaukiasi

Nuo žemės prie dangaus. Prakeikts tu žemės,

Kuri iš tavo rankų taip bjaurių

Išgėrė, išsižiojus, brolio kraują!

Nuo šios dienos, jei lauką dirbsi tu,

Nišduos jisai tau nieko! Nenustygsi

Ir būsi nerimstąs ant žemės!

Ada. o,

Bausmė didesnė, ne kaip jis pakelt

Galės. Veji nuo žemės; bėgti reik

Nuo Dievo veido; jis netur nustygti

Ir apsistoti niekur; bus, juog kas

Jį pasitiks, tas ir užmušti gali.

Kainas.

Kad tai taip būtų! Bet kas gal mane

Užmušt ant žemės, da neapgyventos,

Tuščios?

Angėlas.

Tu savo brolj užmušei.

Kas gal apdraust tave prieš tavo sūnų?

Ada.

Šviesusis angele, susimylėk!

Tu nesakyk, kad šitos mano krūtys

Gal užmušėją tėvo išpenėt,

Galvažudį!

Angėlas.

Tai būtų jis tik tokis,

Kaip tėvas. Juk Jieva penėjo tą,

Kurį matai krauju taip aptaškytą.

Ar brolžudys negal tėvažudį

ŪCSDOSDOSOMIDSODSODgODSOŪ KAINAS ŪOEĖiCSGDBŪOgOCSŪCgQCSQDSKI

Pažeist? Bet taip nebus, nės Viešpats mano
Ir tavo liepia man, kad ženklą aš
jspausčiau Kainui ant kaktos, idant jis
Galėtų jau be baimės ir visur
Bastytis. Kas užmuštų jį, užtrauktų
Septyneriopą kerštą ant savęs.
Eikšia!

Kainas.

Ką man darysi?

Angelas.

Aš padėsiu
Tau ant kaktos ženklelį, kurs tave
Apsergės nuo darbų tokių, kaip tavo.

Kainas.

Užmušk mane!

Angelas.

Negalima.

(Angelas paženklina Kainui kaktą.)

Kainas.

Jaučiu,
Kad degina man kaktą, bet skaudėjims
Tasai tai nieko prieš skaudėjimą,
Kurį viduryje turiu aš savo.
Ar gal būt da didesnis? Reik ir tas
Iškęsti.

Angelas.

Tu šiurkštus buvai ir kietas
Iš motinos išėjęs, panašus
J žemę tą, kuri dabar teks arti.
O tas, kurį tu užmušei, romus,
Kaip jojo avys, buvo.

Kainas.

Aš pergreitai
Gimiau po nuopuolio, pirmneg Jievos
Dvasia nuo žalčio vylio atsilsėjo;

Kada gedėj netekęs rojaus tėvs.
Aš tas, kas aš esmi. Aš pats netroškau
Juk gyvasties ir nesutvėriau pats
Save tokiu. Bet, jei per savo mirtį
Galėčiau jį prikelt – ir kodėl ne? –
Aš tikčiau tuoj numirt, tegul jisai tik
Pabunda! Gyvastis sugrižtų tam,
Kurį mylėjo Dievas, o man būtų
Būtybė atimta, kurios visai
Aš nemylėjau.

Angelas.

Kas gi žmogžudystę
Išgydyt gal? Kas padaryta jau,
Tai padaryta. Eik! vilkk savo dalį!
Tenepanėsi tavo būsimi
Darbai į paskučiausiąjį!

(Angelas išnyksta.)

Ada.

Nebėr jo;
Eit galiva. Girdžiu aš verkiantį
Pastogėje Enochą.

Kainas.

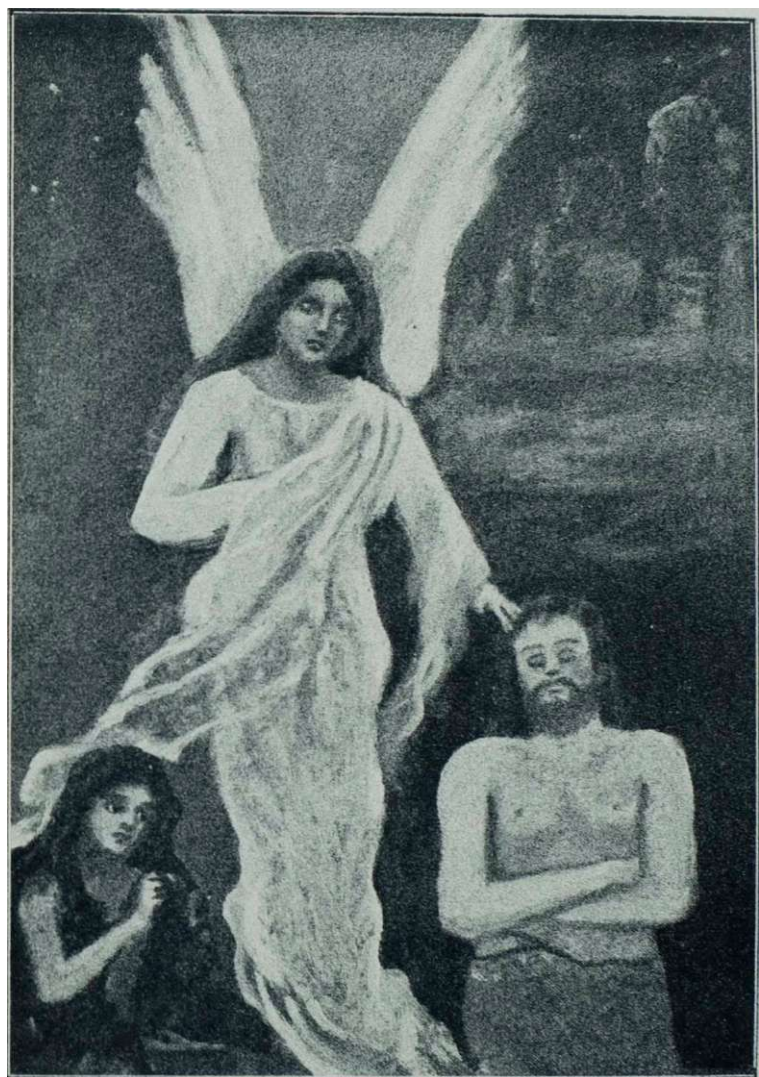
Pats nežino,
Ko verkt. Man, kraują jau išliejusiam,
Nekrinta ašaros. Nė visos rojaus
Tos upės mano dvasios apmazgot
Neištesėtų. Ar tari, kad mano
Vaiks kęs mane išvydęs?

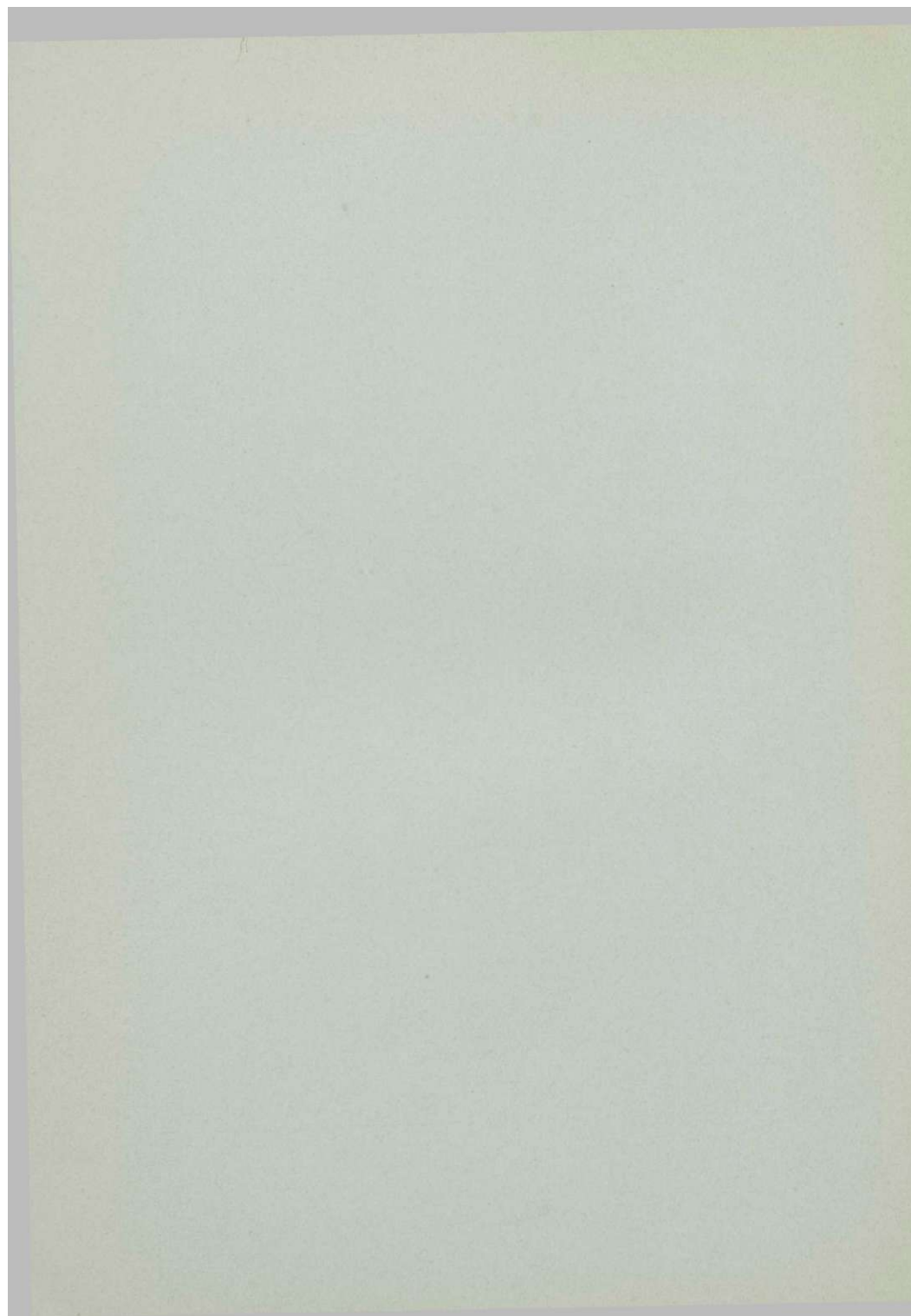
Ada.

Jei tiktai
Žinočiau aš, kad ne – tada norėčiau

Kainas (perkirsdamas).

Gana! Užteks grūmojimų: mės jų
Turėjome perdaug jau. Pas vaikus eik –
Aš eisiu paskui.

Ada.

Negaliu tavęs
Čia prie numirėlio palikti vieno.
Eiva drauge abu!

Kainas.

Numirėli!

Bet liudininke amžinas! Kurs savo
Krauju juodai ir dangų apšlakstei
Ir žemę! Kas dabar tu — nežinau aš.
Bet jei matai, kas aš — atleisi man,
Kuriam negal atleist nė Dievs, nė jojo
Paties dvasia. Likk sveiks! Nedrįstu
Aš palytėti tavęs, koks dabar tu
Esi per mane. Aš, kurs su tavim
Iš vieno kūno motinos išaugau,
Kurs žindau tas pačias krūtis, kaip tu,
Kuris ne vieną kartą tave spaudžiau
Iš brolio meilės apkabinęs — aš
Jau neregėsiu tavęs ir nedrįsiu
Tau padaryti tai, ką būtum tu
Padaręs man: įdėt į duobę tavo
Bedvasį kūną jau ant atilsio,
} pirmą duobę, mirtiniems paskirtą.
Kas iškasė ją? Žeme! Už visus
Vaisius, kuriuos aš išgavau nuo tavęs
Tau atiduodu šitai. Dykumon!

(Ada pasilenkusi bučiuoja Abelio lavoną.)

Ada.

Liūdna ir ankstyba mirtis tai tavo
Dalis jau. Iš visų, kur gailisi
Tavęs širdingai, aš tiktai viena ką
Verkt negaliu: dabar man pridera
Tik šluostyt ašaros, ne lieti josios.
Vienok labiausiai gailiuosi už visus
Ne tik tavęs, bet lygiai to, kurs tave
Yra užmušęs. Kaine! Su tavim

Dabar aš dalinuosi tavo našta!
Eiva!

Kainas.

J rytus kelią rinkkimės –
Jis visas dykas, man geriausiai tinka.

Ada.

Eiva! Tu man būk vadovu, o tau
Pats dievas! Imkivos vaikus!

Kainas.

Bevaikis

Tasai, kurs šičia ilsis. Per mane
Gražus liemuo nustojo jau gyvenęs,
Jisai išleidęs būtų atžalas
Ir būtų apmalšinęs mano kraują
Laukinį, jungdams savo giminę
Su mudviejų vaikais, O broli mano!

Ada.

Teilsisi!

Kainas.

O aš
(Abu eina sau.)

